

Tek što sam došla k sebi od prvog šoka nakon smrti moga muža kad se njegova posljednja ostavština pojavila na mome trijemu. Pokopali smo Wesleyja Llovda Springera nekoliko mjeseci prije tog vrućeg, sparnog jutra u kolovozu. Nadala sam se daje napokon kraj potpisivanju obrazaca, sastanaka s odvjetnicima i preme-tanju pustih službenih papira. Mogu vam reći da ni ne sanjate koliko zakonskih obveza donosi smrt. Pokojnik pojma nema što sve morate proživjeti kako biste sredili njegove poslove, a mislila sam da su poslovi Wesleyja Llovda u gotovo savršenom redu.

Uh, bilo je tako vruće tog jutra i sjetila sam se kako se Wesley Lloyd protivio uvođenju klima uređaja čak i pošto su ga uveli i Co-novesovi. Bio je i protiv centralnog. Tvrdio je da je to razbacivanje novcem i da je hladnoća zdrava. No tako je mislio samo kod kuće, jer je u njegovom uredu i u banci bilo dovoljno hladno za odijela s prslukom koja je nosio svaki dan. No, ne treba govoriti loše o mrtvima, čak nikad je to istina.

I tako sam sjedila u dnevnom boravku i pokušavala zaboraviti na vrućinu listajući hrpu kataloga. Sastavljala sam popis stvari koje sam namjeravala naručiti i sjajno se pritom zabavljala, jer Bin-kie Enloe mi je rekla da moram malo trošiti. Sam Murdoch se složio, a njemu stvarno mogu vjerovati, budući da je on izvršitelj oporuke koja me učinila ovako dobrostojećom. Bože dragi, nisam ni sanjala da je Wesley Lloyd imao toliko novca, a sad je sve to pripadalo meni, ožalošćenoj udovici. Ali i ponosnoj udovici, i to s razlogom, jer sam tako dobro izabrala muža. Mogu vam reći, mislila sam da se nikad neću oporaviti od šoka kad sam našla Wesleyja Llovda mrtvog, naslonjenog na upravljač njegovog novog buicka Park Avenue, čeličnosivog s plišanim navlaka-ma, parkiranog pred našim ulaznim vratima.

Ali, oporavila sam se i pokopala ga na tradicionalan prezbi-terijanski način, kako bi on i želio. Onda me dočekao drugi šok kad sam doznala koliko je Wesley Lloyd bio imućan. Osim banke koju mu je ostavio otac, činilo se daje vlasnik polovice okruga, pa još dionica i obveznica i sličnih vrijednosnih papira koji su iz dana u dan donosili sve više novca. Kad su mi sve to objasnili, nisam mogla misliti ni na što osim kako bi mi svakog petka dao novac za kućanstvo i rekao: »Pazi da potraje, Julia, novac ne raste na stablu.« A zapravo je imao cijelu šumu! Ali, kakva mu je korist od toga? Na kraju je sve završilo u mojem džepu.

I tako, nakon četrdeset četiri godine blaženog neznanja o Wesleyjevim financijskim i drugim pothvatima, spremila sam se uživati u prednostima udovištva i bogatstva, što mi nije izazvalo gotovo nikakve teškoće.

Pogledala sam kroz prozor kad je nekoliko automobila prošlo Ulicom Polk prema Ulici Main. Ma ne biste vjerovali, svi su imali telefon prilijepljen za uho, iako ovaj gradić nije dovoljno velik da bi vam trebale telekomunikacijske usluge svaki put kad idete po kruh i mlijeko. Sučelice mojoj kući bilo je parkiralište, od Ulice Polk do stražnjeg ulaza u Prvu prezbiterijansku crkvu Abbotsvillea, moju crkvu i crkvu koju su Wesley Lloyd i prije njega njegov otac podupirali svojom nazočnošću, redovnom članarinom i donacijama. A i savjetima, koje su uvijek slušali iako im se nisu uvijek sviđali. Valovi vrucine dizali su se s pločnika dok sam gledala čiji su automobili ondje parkirani.

Nastojim pratiti suvremena zbivanja, a budući da je ponedjeljak slobodan dan pastora Ledbettera, morala sam se upitati zašto se baš tog dana sastaje s nekoliko muškaraca u crkvi. No, ne želim posvuda gurati nos.

Čula sam kako Lillian pjevuši uz radio i povremeno lupeta posuđem u kuhinji dok mi priprema ručak. I to se promijenilo sad kad Wesley Llovd više neće dolaziti kući na objed. Volio je da bude tišina, da se jelo posluži točno na vrijeme i da se i sve ostalo radi po ustaljenom rasporedu. Već sam počela pomalo uživati u slobodi — rekla sam Lillian da ćemo jesti kad ogladnimo ili kad nju uhvati nadahnuće da nešto skuha.

Oblizala sam prst i okrenula sljedeću stranicu u božićnom katalogu Neiman Marcusa, pitajući se što bi Sam i Binkie rekli kad bih naručila nekoliko sitnica. Premda su neki artikli doista bili za ljude koji imaju više novca nego pameti, što se za mene, hvala na pitanju, ne može reći. Doduše, mnogi se ne bi složili kad bi znali u kojoj je mjeri Wesley Lloyd bio štedljiv i razborit.

No uza svu razboritost, nije predvidio mogućnost srčane kapi. Znala sam posve pouzdano da mu ne bi bilo ni na kraj pameti ostaviti mi sve. Znala sam to istog trenutka kad se pastor Ledbetter dos-mucao do mene ni dva dana poslije Wesleyjevog pokopa i rekao kako sigurno želim poštovati posljednju volju gospodina Springera iako nije bila zapisana crno na bijelo. To mi je bio prvi glas da je Wesley Lloyd namjeravao glavninu ostaviti crkvi, pri čemu bi pastor i jedan od upravitelja crkve bili izvršitelji koji bi mi svaki mjesec isplaćivali džeparac.

A kad smo već kod toga, ne biste vjerovali koliko sam telefonskih poziva, okružnica, brošura i pisama dobila od raznih savjetnika za ulaganje, financijskih savjetnika, savjetnika za nekretnine i sličnih, koji su svi htjeli da im prepustim upravljanje novcem. Bilo da se radilo o crkvi, sveučilištu, dobrotvornoj ustanovi ili poslovnom čovjeku u nekom uredu, svi su oni znali što je najbolje za mene. Ako im samo dopustim da se za sve pobrinu, mogu biti sigurna da će mi četiri puta godišnje isplaćivati džeparac dok god sam živa. E pa, četrdeset četiri sam godine živjela od džeparca, hvala na pitanju, i bilo mi je mnogo draže zadržati sve.

Navukla sam tamnocrvene baršunaste zavjese da se zaštitim od jutarnjeg sunca — moraš paziti da ti ne izbljede orijentalni sagovi — i premjestila se da mi ne blješti u oči. Niz vrat mi je kliznula ukosnica i dok sam je ponovno namiještala, sjetila sam se kako je Vel-ma blebetala kad sam zadnji put bila kod nje, uopće ne obračavajući pozornost na posao, naime na moju trajnu. Uхватила me muka kad sam vidjela što je učinila. Rekla je da će uvojci olabaviti nakon pranja, da se, osim toga, kvaliteta kose mijenja s godinama i pitala uzimam li kakve lijekove koji bi utjecali na trajnu. Dakle, stvarno, voljela bih da barem jednom u životu prizna kako je pogriješila, umjesto da okrivljava mene ili moju kosu što mi frizura izgleda kao žica za ribanje posuđa.

Ali, s nekim stvarima jednostavno moraš naučiti živjeti. Primjerice s groznom frizurom. I činjenicom da nemaš djece koja bi ti bila utjeha u starosti. I zbog jednog i zbog drugog čovjek bi se najradije rasplakao.

No s druge strane, kosa će narasti, a djeca mogu odrasti i postati sebičnjaci koji će sporiti oporuke, pa se i ne smijem

previše sažalijevati. Što ne znači da bih ikad svome djetetu uskratila ono što mu pripada. Ili što joj pripada. Ali, možda bi se međusobno klali. Ovako sam bila pošteđena sramote da mi se obitelj glode oko toga što kome pripada. Vjerojatno u povijesti svijeta nije bilo oporuke kojom su svi bili zadovoljni pa ne mogu odveć tugovati što sam jedina nasljednica.

Uzdahnula sam i okrenula sljedeću stranicu u katalogu. Bila sam tako zaokupljena blještavim stranicama da sam gotovo iskočila iz kože kad je zazvonilo zvono na vratima.

Otišla sam do ulaza i kroz mrežasta vrata ugledala ženu na previsokim potpeticama, u prekratkoj haljini, s odveć žutom kosom. Sve je to skupa bilo odveć mladenačko za bore oko očiju nastale od teškog života i jarkocrveni ruž. Iza nje je spuštene glave stajao mršav dječčić pa sam pomislila da nešto prodaje. Trgovci koji idu od vrata do vrata znaju povesti djecu sa sobom kako bi nas pekla savjest što ih odbijamo. Zaustila sam da kažem »ne, hvala«, ali ona je već počela govoriti.

— Žao mi je što vam smetam — rekla je i namjestila torbicu koju je nosila preko ramena. Vidjela sam kako se znoji ispod šminke. Duboko je udahnula i pustila riječi da poteku. — Ne bih ovo činila da sam uspjela smisliti išta drugo. Ali nisam, a on mi nije ostavio izbor i sad moram od nečega živjeti. Znete i sami kako je. Ili možda ne znate. Ali, idem u kozmetičku školu u Raleigh, učiti o noktima, znate? Ono, akril i sve to. Time se može zaraditi, a ne znam što mi drugo preostaje.

Stalno sam zijevala da joj kažem kako je pogriješila adresu i da nemam pojma tko je ona, ali nije mi dala priliku. Gurnula je dječaka pred sebe i prema vratima. Bio je jadan, mršav i blijed; doimao se poput tužnog psa dok je onako stajao držeći veliku papirnatu vrećicu objema rukama.

— Ovo je Wesley Llovd Junior, iako — nasmijala se živčano — njegovo ime vjerojatno nije baš zakonito, što vi znate bolje nego itko. Ja ga zovem Wesley Lloyd Junior Springer, ma što mu pisalo na rodnom listu, premda mu ondje piše i očevo ime. Evo, pogledajte. — I pružila mi je papir na kojem je pisalo Izvod iz matične knjige rođenih. Otvorila sam mrežasta vrata poput mjesečarke i pročitala ime svoga muža. »Otac: Wesley Lloyd Springer. Majka: Hazel Marie Puckett.«

— Moram ga ostaviti kod vas — rekla je Hazel Marie, gurajući malca prema meni. — Moram se osloniti na vaše kršćansko milosrđe jer mi Wesley Lloyd nije ostavio ni centa. Razgovarala sam s onom vašom odvjetnicom i ona mi je rekla da čak ni kuća u kojoj živim već dvanaestak godina nije moja. Ostala sam bez prebijene pare, gospođo Springer, a od vas tražim samo da mi pričuvate sina dok ne izučim zanat. Nemam ga kome drugom ostaviti, a zapravo vam on i dođe nešto kao pastorak, zar ne? Vratit ću se po njega za najviše šest tjedana, i doista mi je mrsko što vam ovo činim, ali... Budi dobar — rekla je i potapšala ga po leđima, gurnuvši nogom kartonski kovčeg pokraj njega.

— Slušaj gospođu Springer, čuješ li? — Brzo gaje poljubila u tjeme i odjurila niza stube do smeđebijelog automobila parkiranog pred mojom kućom. Toliko se pušilo iz njegove ispušne cijevi da mi je cvijeće bilo obavijeno dimom.

— Gospođice! Gospođice! — povikala sam za njom kad mi se glas napokon vratio i potrčala na trijem. — Vratite se! Ne može to tako! Ne mogu ja uzeti dijete! Gospođice! Pozvat ću šerifa, brzo se vratite!

Ali, ona je skočila na suvozačko sjedalo i auto je odjurio tek što je zalupila vrata. Suvozačko mjesto, sinulo mi je. Znači da ju je netko drugi dovezao.

— Kakva je to povika? — Lillian se pojavila na vratima u svojoj poput snijega bijeloj odori. Pomislili biste daje krupna medicinska sestra ili konobarica dok ne biste zamijetili kako gacka u premalenim cipelama. Pogledala me je, a onda smo obje pogledale dječaka.

Tako nešto žalosno nikad nisam vidjela. Moglo mu je biti devet ili deset godina, ravna smeđa kosa visjela mu je preko očiju, velike naočale s rožnatim okvirima sjedile nisko na nosu, a pogled vrludao izbjegavajući nas obje. Stajao je spuštene ramena, s leptir-mašnom na tankoj pamučnoj košulji i hlačama zategnutim remenom visoko iznad struka. Nedvojbeno sve nabavljeno na rasprodaji u robnoj kući. Dobro sam ga odmjerila, ne obraćajući pozornost na Lillian koja je stajala razjapljenih usta. Podigla sam mu bradu i proučila lice te se uvjerila u ono što je ionako bilo bjelodano. Srce mi se strmoglavilo poput dizala dok sam gledala Wesleyja Llovda Springera mlađeg kakvih šezdesetak godina. Bio je pljunuti on, samo bez Wesleyjevog samopouzdanja i odlučnosti.

Duboko sam udahnula. — Lillian, gle što mi je gospodin Springer još ostavio.

Idi nazovi šerifa — rekla sam joj okrećući se prema ogradi trijema. Trebala sam zapisati registarski broj, ali dotad je auto već odjurio i skrenuo u Ulicu Lincoln. Za njim je ostao samo trag crnog dima.

Nisam čula ništa iza sebe, pa sam se okrenula i vidjela kako Lillian grli malog kopilana koji je naslonio glavu na njezinu bijelu odoru. Ispustio je papirnatu vrećicu dovoljno dugo da rukavom obriše slinavi nos i još više zamrlja naočale. Okrenuo mi se želudac.

Lillian me gledala kao da sam poludjela. — Ne možete zvati policiju zbog ovog mališana. Pa on vam ništa nije učinio.

— On mi nije ništa učinio. Osim što je ovdje. Ali, namjeravam prijaviti njegovu mamu. — Prekrižila sam ruke na prsima i počela pametovati. — Ne može jednostavno ostaviti dijete na nečijem pragu. Prijavit ću je šerifu i okružnom tužitelju i svakome tko mi padne na pamet. Kako joj je moglo pasti na pamet da ga uvali meni i ode iz grada? I te kako ću nazvati šerifa. Ako požure, mogu je još uloviti na autocesti i vratiti. To je dijete njezina, a ne moja odgovornost!

Nakon te tirade, mali je ponovno šmrcnuo a Lillian me gledala stisnutih očiju.

— Svakako, gospođo, a pretpostavljam da želite i da cijela ova priča iziđe na naslovnoj stranici Abbotsville Pressa,

nije li tako? Jeste li na to mislili? Jeste li se upitali o čemu će cijeli grad govorkati, šaptati i nagađati? A što će reći vaš pastor? I svi iz crkve? I gospođa Conover?

Tja, ne, na to nisam mislila. Lillian mije davala dobre savjete otkako je kod mene, već dvadesetak godina. Poznavale smo jedna drugu kao prazan džep i nikad nismo oklijevale reći što mislimo. Ipak, znale smo granicu, pa smo zato valjda bile i prijateljice. LuAnne Conover me kritizirala da sam odveć bliska s poslugom, da ću je tako potaknuti na krađu, što će dovesti do drskosti, a onda, ako ne pripazim, i do lijenosti. Tvrdila je daje bolje držati odstojanje. Ali, LuAnne nikad nije uspjela zadržati služavku dulje od šest mjeseci, pa mi se njezini savjeti i nisu činili osobito utemeljenima.

Osim toga, Lillian je bila sposobna, samopouzdana žena, za razliku od mene koja sam morala pitati Wesleyja Llovda što mislim o gotovo svakom pitanju. Bila je i vrlo razborita, unatoč zlatnoj krunici koju sije dala staviti prije nekoliko godina. Više sam držala do Lillia-ninog mišljenja nego do mišljenja LuAnne Conover, koja je svakome tko bi je slušao neprestano ponavljala koliko je njezin muž važna osoba. Leonard, trbušast muškarac savijenih ramena do kojega Wesley Lloyd nikad nije mnogo držao, bio je utjecajan političar. Morao se kandidirati za pet-šest mjesta dok napokon za jedno nije bio izabran. Leonardovo ime na izbornim listićima pretvorilo se u takav vic da smo se na kraju sažalili i prije nekoliko godina izabrali ga na neko birokratsko mjesto u novoj sudskoj zgradi samo da si ga maknemo s očiju. Kad mi je Wesley Lloyd rekao neka glasujem za Leonarda, dodao je da sudski tajnik ne mora biti odvjetnik ni imati fakultet, ne mora čak ni poznavati zakon. A budući da je Leonard odgovarao tom opisu, glasovala sam za njega i sad vječito morala slušati od LuAnne kako se odvjetnici i suci oslanjaju na njega i koliko je utjecajan. Kako je ona o tome govorila, ispadalo je da se u okrugu ništa ne bi obavilo kad Leonard ne bi držao sve konce u rukama. Nisam imala srca reći LuAnne da je Wesley Lloyd rekao i kako Leonard ne može nikome naškoditi na tom mjestu jer zna primati upute. LuAnne je obožavala uživati u sjaju Leonardova posla, i premda sam ja to isto činila s Wesley Lloydovim, sad sam se toga nastojala osloboditi.

Ali, Lillian je bila pametnija od nas obiju. Nekoliko sam trenutaka razmišljala o onome što je rekla. Vratila sam se do ograde i čvrsto uhvatila jer su mi koljena počela klecati. Znala sam da je ona jasnije sagledala situaciju nego ja, koja sam bila u stanju šoka.

— Dobro — rekla sam. — Idi probudi zamjenika Batesa.

— Zašto bih mu ometala san? Jadnik je radio cijelu noć.

Dramatično sam uzdahnula i krenula u kuću. — Onda barem jedno učini bez prigovaranja — rekla sam, krenuvši prema stubama. — Uvedi to dijete u kuću dok ga ne vidi cijeli grad.

Šerifov zamjenik Coleman Bates bio je moj podstanar. Sam Murdoch me nagovorio da ga uzmem nakon Wesleyjeve smrti. Ne zato što mi je bio potreban novac, jer nije, nego zato što je Sam rekao da će mirnije spavati bude li znao da je u kući muškarac. — Ima mnogo pokvarenih ljudi, Julia — rekao mije. — A žena koja živi sama, osobito kad ima sve ono što ti imaš, bila bi iskušnjeje svakom lopovu u gradu. — I zatim je istaknuo kako bi automobil šerif ova zamjenika, parkiran pred mojom kućom, poslužio bolje od svakog alarma. I tako sam uredila sobu na katu, sa stražnje strane, koja izlazi na trijem povezan sa stubištem, i uzela podstanara. Isprva se o tome malo šuškalo, u smislu da mi Wesley Llovd nije ostavio onoliko koliko su ljudi mislili. Ali, čim se taj mladić uselio, zamijenila sam Wesleyjev automobil, ne želeći se voziti u tom mrtvačkom sanduku, za jedan od onih malih uvoznih kabrioleta. Onda sam dala ponovno oličiti ukrase na kući i zamijenila zavjese u dnevnom boravku, a dala sam i znatan iznos za crkvene orgulje. To je prekinulo nagađanje o mojem financijskom položaju.

Pokucala sam na Batesova vrata i doviknula mu neka ustane, da imamo neprilika. Nisam se libila prekinuti mu san jer je bio kod mene već šest tjedana i nikad ga prije nisam ometala. Rekao mi je da je otišao iz policije u Atlanti da bi radio na mirnijem mjestu s manje stresa, ali malo mu stresa tu i tamo ne može naškoditi. Ponovno sam pokucala. Čula sam kako je udario stopalima o pod i kako se naglo otvorila neka ladica. Vrata su se naglo otvorila, a preda mnom je stajao zamjenik Bates u boksericama s crvenim i bijelim prugama, pospanog pogleda, s revolverom u ruci.

— Što? — upitao je dok mu je pogled skakutao amo-tamo.

— Što se dogodilo?

— Nije opet tako strašno — rekla sam, pokazujući revolver.

— Sumnjam da ćete nekoga morati ustrijeliti. — Onaj koga je trebalo ustrijeliti ionako je već bio mrtav.

Zatreptao je i odmahnuo glavom. — Čekajte da se odjenem.

Vratila sam se u prizemlje i otišla u kuhinju, gdje je Lillian bila sva u poslu. Posjela je to napušteno dijete za stol i dala mu golem komad čokoladne torte i čašu mlijeka. Duboko sam udahnula i osjetila kako su mi se usnice stisnule u tanku crtu.

— Ne ponašaj se kao da smo dobili goste, Lillian — rekla sam. — Taj mali odlazi iz kuće čim nađem kamo da ga pošaljem.

— Djeca ogladne — rekla je i povirila u lonac na štednjaku. Nije me htjela pogledati, po čemu sam znala da joj se ne sviđa moje držanje. Baš me briga.

Ignorirala sam je i prišla stolu. Stala sam, lupkala nogom i gledala ga, a ruke su mi se od bijesa stisnule u šake.

Spuštao se sve niže i niže na stolcu sve dok mu oči nisu bile otprilike u visini drugog sloja torte. Papirnata vrećica bila je na podu pokraj stolca.

— Kako ti je ime, dječake? — upitala sam. Suze su mu potekle u potocima ispod zamrljanih naočala, ali ih nije ni pokušao obrisati. Držao je ruke na krilu i bezglasno plakao.

— Ah, zaboga — rekla sam. — Postavila sam ti jednostavno pitanje. Uspravi se i odgovori mi.

Tad su mu mršava ramena počela podrhtavati, iako se trudio uspraviti na stolcu. Lillian se odlučila umiješati, a sam

Bog zna da njoj to nikad nije teško padalo.

— Junior — rekla mi je, i to oštrim tonom. — I ne razgovara se tako s bebama.

Zakolutila sam očima pri pomisli na devetogodišnju bebicu. Znala sam da ne bih trebala govoriti tako ružno, ali kad god sam ga pogledala, poželjela sam nekome nauditi, a do onoga koji je to zaslužio nisam mogla doći.

— E pa, ovdje ga bome nećemo zvati Junior — rekla sam. — Ne u ovoj kući. To je nezakonito i sve dok si u mojoj kući — ponovno sam se okrenula malom cmizdravcu — što neće biti dugo, zvat ćemo te Llovd.

— Da, gospođo — promrmljao je, zvučeći kao da je pod vodom. Što je i bio.

— Dobro, Miss Julia — rekao je zamjenik Bates ulazeći u kuhinju. Dok je prolazio ispred suncem obasjanog prozora, njegov zlatni sat i fine svijetle dlačice na rukama podsjetile su me na čuvara plaže s otoka Pawley, preplanulog i blještavog, kojeg sam jednom zapazila. Navukao je traperice preko bokserica u kojima me prije pozdravio, i — za Boga miloga — kaubojske čizme. Ipak, bio je naočit muškarac, tako mlad i mišičav ispod bijele majice kratkih rukava. Ruke su mu bile prazne, hvala Bogu. — U čemu je problem?

— U ovome — rekla sam i pokazala dječaka, čije se lice opet iskrivilo prije nego što je uslijedila još jedna poplava.

— Kako si, stari moj — rekao je i kimnuo malome, ne obraćajući pozornost na njegove suze. Nakesio se i okrenuo prema Lillian. — Je li vam ostalo malo kave?

— Upravo je ulijevam — rekla je ona sva ozarena, kao i uvijek kad bi se u blizini našao muškarac kojeg treba nahraniti. A osobito ovaj muškarac. Pala je na zamjenika Batesa čim se ušetao u kuću u modroj odori, sa značkom, palicom, revolverom, voki-tokijem i ne znam ni ja čime sve još. Znae kakve su neke žene.

Ponovno sam zakolutila očima i sjela sučelice zamjeniku Ba-tesu. — Ako su sad svi posluženi — rekla sam pošto je Lillian stavila šalicu vruće kave pred njega i vilicu u dječakovu ruku — potrebna mi je pomoć.

— Recite — rekao mi je, pa sam to i učinila.

— Bome, neobična priča — rekao je kad sam završila. — I vi niste ništa znali o tome? — Podigao je obrvu pokazujući malog Llovda.

— Nitko nije znao. Ni živa duša. Nije li tako, Lillian?

— Ne, gospođo — rekla je, miješajući kukuruz u tavi kao da je to posao na koji se mora duboko usredotočiti.

— Jesi li ti nešto znala, Lillian? — upitala sam, napola usta-jući sa stolca. — Jesi li? — Strah i sram preplavili su me poput vala. Osjećala sam se kao da me srušio, prevrnuo i ostavio s okusom pijeska u ustima.

— Samo naklapanje, znate i sami kako ljudi naklapaju. — Izbjegavala je moj pogled i premiještala lonce po štednjaku.

— Hoćeš reći — zakreštala sam, uhvativši se za srce — da su ljudi znali što je Wesley Lloyd radio sve ovo vrijeme, dok ja... ja ništa nisam slutila?

Nisam to mogla provariti — da sam se šepirila po gradu, odlazila u crkvu, k frizeru, u trgovinu, visoko uzdignute glave dok su svi ostali znali kako moj muž — bankar, član crkvenog vijeća, ugledan građanin — ima vezu s nekakvom fificom. Kroz glavu su mi proletjela lica mojih prijatelja, susjeda, znanaca iz crkve, trgovaca — čak i mladića koji je donosio novine — kako se došaptavaju, promatraju me, hihoću i likuju. Neki mi se smiju a drugi me sažalijevaju. Nisam znala koja je varijanta gora.

Spustila sam se natrag na stolac dok mi je težak kamen pritiskao dušu. — Što mi je činiti? — prošaptala sam.

— Razmislimo malo o tome — rekao je zamjenik Bates. — Kao prvo, dečka može uzeti socijalna služba. Brinut će se za njega nekoliko dana dok budu tražili njegovu majku. Ako je ne nađu, naći će mu udomitelja. — Zastao je i protrljao usta dok je razmišljao. — Kad je nađu, vjerojatno će biti saslušanje. Možda je proglašeno nesposobnom pa će postati štíćenikom države. A vi biste morali svjedočiti.

Dječak ga je gledao što je pozornije mogao kroz one naočale i između štucanja stavlja u usta sićušne komadiće torte. Ali, kad je zamjenik Bates izgovorio riječi štíćenik države, mali je Lloyd spustio vilicu i opet ovjesio glavu. Lillian je došljapkala po linoleumu. Stala je i podbočila se te me pogledala ravno u oči.

— Ako to učinite, Miss Julia — rekla je — svi će znati da je ono što su nagadali živa istina. Ako se upustite sa zakonom i sudovima, sve će izići na vidjelo, do u pojedinosti!

Imala je pravo. Mogla sam se zamisliti kako objašnjavam sucu na koji mi je način isporučen Wesley Lloyd Junior Springer. Cijeli bi se grad valjao od smijeha. Wesley Lloyd bio je odveć uspješan poslovni čovjek a da ljudi ne bi uživali u njegovu padu. Makar i sad kad je mrtav i pokopan. A što se mene tiče, bila sam odveć ponosna na njega i na sebe da bih mogla izbjeći poglede i podrugljive osmijeha dok bi se ljudi pretvarali da me poštuju kao i prije.

— Što mi je činiti? — ponovila sam.

— Pa, mogao bih malo neslužbeno ispitati stvar — rekao je zamjenik Bates. — Možda je tako uspijemo naći. Ako ga primi natrag, onda je tu kraj priče. A ako neće, ili je ne uspijem naći, onda možete odlučiti hoćete li se obratiti socijalnoj skrbi. Tad se nećete moći

zaštítiti od javnosti, jer novinari prate sudske slučajeve da vide ima li što zanimljivo. A ovo bi bilo zanimljivo.

— Mogli biste je neslužbeno potražiti? — upitala sam s nadom. — Tako da nitko ne zna zašto je tražite?

Provukao je prste kroz kosu i iskrivio usta. — Pa, mogu pokušati, ali ne mogu vam mnogo obećati. No evo što bih mogao — rekao je i uspravio se. — Mogao bih malo pronjuškati ovdje, pregledati evidenciju uhićenja, glasačke popise, ubaciti njezino ime u kompjutor i vidjeti ima li još koga, hoću reći, ima li kakvih rođaka u gradu. Samo da vidim je li istina to što ona tvrdi.

— O, istina je — rekla je Lillian gledajući Wesleyjevu sliku i priliku. — Osim ako gospodin Springer ima brata za kojeg nitko nikad nije čuo.

— Lillian, molim te — prostenjala sam. A onda mi je sinuo odgovor. — Tako je! Reći ćemo da je ovaj dječak nećak gospodina Springera! Da je sin njegovog brata ili sestre i da mi je došao u posjet! To će objasniti i sličnost! — Nasmijala sam se zbog jednostavnosti tog rješenja.

— Neće ići — rekla je Lillian odmahujući glavom. — Svi poznaju Springerove još od prije nego stoje djed gospodina Springera dao zemlju za crkvu preko puta. Gospodin Springer je odrastao u ovom mjestu i nikad ga nije napuštao osim kad je išao na onaj fakultet. Nitko ne bi povjerovao da ima brata ili sestru, osim u slučaju daje njegov tata imao vanbračno dijete.

Spustila sam glavu i ponovno zastenjala, znajući da ima pravo. Wesley Llovd nije imao ni bratića ni sestričnu. Bio je samotnjak od rođenja, a u ovom mjestu gdje svi znaju sve o svakoj obitelji u posljednjih sto godina ili više, starci u brijačnici ili na uglu kod banke pričali bi i pričali o svakom pokušaju da se laž prebaci naraštaj dalje.

— Ne želim da cijeli grad govorka o meni i još mi više oteža — rekla sam pokunjeno. — Trenutačno me nije briga što govore o gospodinu Springeru, ali sve što kažu o njemu mene pretvara u predmet podsmijeha. Nikad više neću moći uspraviti glavu u ovom gradu.

Grlo mi se stisnulo a suze zamaglile vid. Izvukla sam rupčić iz džepa i pokrila lice, pokušavajući se svladati. Svaki put kad bih sklopila oči, po glavi mi se motala dječakova slika, a kad bih ih otvorila, bio je preda mnom i zurio u mene kroz one grozne naočale. I disao na usta. Cime sam ja to zaslužila?

— Miss Julia — rekao je zamjenik Bates — neće biti tako strašno. Bilo bi pohvalno da zadržite dječaka dok mu ne nađemo majku. Osim toga, niste učinili ništa zbog čega biste se trebali sramiti.

Trudio se biti ljubazan, pa sam se drhtavo nasmiješila njegovoj naivnosti. — Ne ide vam to tako, zamjenice Bates. Zar ne znate da je uvijek žena kriva ako muž zabludi? Ili ako pije? Ili se kocka. Ili bankrotira. Uvijek postoji nešto što žena radi ili ne radi što muškarca gurne preko ruba. To vam je jednostavno tako.

— Ma nije moguće.

— To vam je tako i tu se ništa ne može. Osobito sad kad pastor Ledbetter ima cijelu seriju propovijedi o tome kako dobrobit obitelji ovisi o ženi i majci. — Duboko sam udahнула, presavijajući rupčić kako bi mi ruke nečim bile zauzete. — I tako, najbolje mi je da se naviknem na pomisao kako će telefonske žice zujati od tračeva i naklapanja. Svi će iskopati što god budu mogli da opravdaju Wesleyja Lloyda i okrive mene.

— A žene su u tome još najgore — rekla je Lillian.

— Točno — složila sam se. — I to zato što misle da, ako one ne pogriješe, neće ni njihovi muževi. Kao da to ima ikakve veze. Ne mogu priznati da će muškarac učiniti što god hoće, ma kakva mu bila žena. — Šmrncula sam i obrisala oči. Stvarno je to bilo nepravedno. Dječakove vodnjikave oči, tako slične Wesleyjevima, pratile su svaki moj pokret. I to oprezno, u skladu sa situacijom.

Još sam jednom obrisala oči, a onda sam ispravila ramena i moje je samosažaljenje zamijenio bijes. — A ja sam vam živi dokaz, jer ovo nije moja krivica! Ništa nisam učinila kako ne valja jer sam sve, ama baš sve, radila onako kako je Wesley Lloyd htio. Ni iz kuće nisam izlazila bez njegovog odobrenja. Nisam izrazila mišljenje ni postavila pitanje a da nisam najprije njega pitala. U Bibliji stoji, žene, podredite se muževima, i tako sam i činila, a evo mi zahvalnosti! Cijela je ova zbrka njegova krivica i on bi za to trebao ispaštati.

Dok sam govorila, osjetila sam kako me ispunjavaju snaga i odlučnost. Leđa su mi se uspravila i više mi se nije plakalo. Lillian je zurila u mene a s kuhače koju je držala kukuruz s maslacem cijedio se na pod. I mali je Lloyd piljio u mene otvorenih usta, a zamjenik Bates nesigurno se nasmiješio.

— Točno znam što ću — rekla sam.

— Ajoj — rekla je Lillian.

— Jedva čekam da čujem — oglasio se zamjenik Bates. Mali Lloyd je šmrncuo i obrisao nos u ubrus.

— Lillian, daj tom djetetu papirnati rupčić — rekla sam.

— Evo što ću učiniti — nastavila sam, napipavajući put dok sam govorila. — Kao prvo, neću nazvati socijalnu skrb. Zadržati ovo dijete bit će moj križ, iako ga nisam zaslužila, a to je jedini način da se osvetim Wesleyju Llovd. On je ovog dječaka skrivao cijelo desetljeće, ali ga ja, bome, neću skrivati. A ni sama se neću skrivati. Ja ni za što nisam kriva, pa zašto bih se onda tako ponašala? Nema razloga. Govorkat će što god ja učinila, pa ću im barem dati dobru temu. Uzdignut ću glavu makar me to ubilo i neću štititi Wesleyja Lloyda Springera od posljedica. Ovo je njegov sin i to će svi znati, neće morati nagađati. Sepirit ću se s njim pred cijelim gradom, pa kako nam bude!

— Ovaj, Miss Julia — rekao je zamjenik Bates — a kako će se to odraziti na gospodina Springera?

— Zamjenice Bates, pa zar ne vjerujete u vječni život? Zacijelo niste prezbiterijanac, jer mi vjerujemo da mrtvi žive dalje, na jednom od ona dva mjesta. I vjerujte mi, Wesley Lloyd Springer sad plaća, gdje god bio. Ništa mu nije bilo važnije od dobrog imena, a ja sam se cijeli život trudila pridržavati njegovih kriterija. E pa, s tim je svršeno. Vodit ću ovog malog posvuda sa sobom i pobrinut ću se da svi znaju tko mu je otac. Pa neka si misle što hoće!

— Mislite da je to pametno? — upitala me Lillian sumnjičavije nego obično.

— Možda biste trebali razmisliti o tome kako će se sve to odraziti na mališana — dodao je zamjenik Bates. — Ne želim vam govoriti što da radite, ali moglo bi mu teško pasti. — Slegnuo je ramenima. — Valjalo bi i o tome razmisliti.

Dječak je okretao glavu amo-tamo dok smo razgovarali. Pitala sam se koliko zna i shvaća o svojem položaju. Ne mnogo, zaključila sam gledajući zbunjen ili — ne daj Bože — retardiran izraz na njegovu licu.

Dugo sam ga gledala, upijajući njegovo zamrljano, vlažno lice, pomaknutu leptir-mašnu i naočale, njegovo mršavo tijelo. U želucu mi je provrilo.

— Razmislila sam o tome — rekla sam. — On ima izbor. Može se uspraviti i hrabro suočiti s njima zajedno sa

mnom. Ili se može skrivati u ormaru dok mu se ne vrati majka. Ili bi mu možda bilo draže da ga predamo šerifu i socijalnoj skrbi. — Nagnula sam se preko stola da ga pogledam u oči. — Ne želiš valjda u sirotište, mali? Odgovori mi!

— Ne, gospođo. — Ramena su mu se tresla od napora da ne zaplače.

— Eto vidite, zna on što je dobro za njega — rekla sam, osjećajući se pobjedonosno sad kad sam odlučila što ću.

— Miss Julia, prestanite zastrašivati malenog — ukorila me Lillian. — Jedi tortu, dušo, i nemoj je slušati.

— A ti me prestani potkopavati — rekla sam joj. — Evo što ćemo. Zamjenice Bates, vi otkrijte sve što možete o ovom dječaku i njegovoj majci, ali budite diskretni, jer će mi inače odmah doći na vrata nekakav savjesni službenik i htjeti preuzeti stvar. Lillian će mi pomoći s malim, a ti, mali Llovde — poskočio je kad sam mu se obratila — ti si jedino dijete gospodina Springera — barem se tako nadam! — i ponosan si na to. Jasno?

Tužno je kimnuo, ali nisam imala vremena za sažaljenje.

— Nadam se da znate što radite, jer ćete izazvati neprilike i sebi i svima ostalima — rekla je Lillian. — Gospodin Springer nije imao zakonite djece, pa možda pravite veću zbrku od ove koju već imate.

— Nije imao ni dvije zakonite žene — prasnula sam. — Ali, imao je što je imao i na meni je da od toga napravim najbolje što mogu. Ovaj je dječak sin gospodina Springera i prije ili poslije uzet će mi se za dobro što sam nadmašila svoju kršćansku dućnost, a ne bi me iznenadilo ni nekoliko dodatnih zvijezda na mojoj kruni!

— Možda — rekla je Lillian brišući ruke krpom i trudeći se da ne zakoluta očima. Zna što mislim o tome.

— Strašni ste, Miss Julia — rekao je zamjenik Bates široko se smiješeći. — Mislio sam da je u Atlanti gadno, ali ovo će bome biti uzbudljivo!

Toliko sam koračala amo-tamo da sam gotovo izdubila rupu na podu dok nisam uspjela dobiti Sama tog poslijepodneva. Znala sam, dakako, gdje je, ali to mi nije olakšalo posao. Sam je otišao u mirovinu nedugo pošto je Wesley Lloyd umro, kad mi je bio najpotrebniji, i to da bi se posvetio ribolovu, za Boga miloga. Moje je rutinske poslove predao Binkie Enloe, pa sam sad imala dvoje odvjetnika, mladu ženu u čije sam sposobnosti u početku sumnjala i starca kojem je draže loviti ribu nego jesti.

— Još jedan poziv — rekla sam sebi — pa ako i dalje ne bude kod kuće, otići ću i čekati ga na trijemu dok se ne vrati.

Pogledala sam kroz prozor i vidjela zamjenika Batesa s dječakom u stražnjem dvorištu. Navodno je vodio istragu, ispitivao dječaka i pokušavao doznati neke pojedinosti o planovima njegove majke. Ali, menije više izgledalo da se igraju nego da situaciji pristupaju s primjerenom ozbiljnošću.

Dok sam stajala i gledala tog nelijepog dječaka — samo ga je majka mogla voljeti, a čak je i ona dala petama vjetra — osjetila sam navalu sažaljenja prije nego što sam se dospjela spriječiti. Bilo je još gore kad sam vidjela kako se presavio u navalu plača. Zamjenik Bates gaje zagrlio i pustio da mu se isplače na ramenu. Uхватила sam se za rub sudopera i spustila glavu, preplavljena raznim proturječnim osjećajima. Dakako, oduvijek sam bila mekog srca kada je riječ o djeci.

Iako sam imala namjeru paradirati s malim pred cijelim gradom, bilo mi je drago što je dvorište okruženo grmljem pa ga radoznale oči ne mogu vidjeti. Znala sam da se moram pribitati prije nego što se u javnosti budem držala kao da mi on nije bio najveći životni šok. Ponovno sam pogledala kroz prozor i vidjela kako skida one grozne naočale i briše oči rupčićem koji mu je dao zamjenik Bates. Trebalo ga je zabaviti i odvući mu pozornost jer će inače liti suze po cijelom gradu. Ali, u mojoj kući nije bilo nijedne igračke jer Wesley Lloyd i ja nikad nismo bili blagoslovljeni djecom. Točnije, ja nisam bila blagoslovljena. On očigledno jest. Morat ću jednostavno ispisati nekoliko čekova za ljuljačku i igračke kako bi svi vidjeli koliko sam sretna što je mali kod mene.

Odmaknula sam se od sudopera, uzdahnula i ponovno okrenula broj.

— Sam! — rekla sam kad se napokon javio. — Odmah dolazi ovamo! Moram razgovarati s tobom.

— Drago mi je što te čujem, Julia. — Sam Murdoch je to rekao uz onaj svoj osmijeh koji nikad nisam osobito voljela, a ponajma-nje sada. Otkako je Wesley Lloyd umro, postao je još gori. — Što te tako uzrujalo?

— Reći ću ti kada dođeš, i zato ostavi taj ribarski štap ili čime već petljaš i dolazi ovamo. Imam problema s kojima ne znam izići nakraj.

— Onda mora da je stvarno gadno. Evo me.

Sjela sam na sof u dnevnom boravku i čekala Sama, koji je, unatoč tome što mi se gotovo uvijek rugao, bio čovjek kojem sam vjerovala. Nekoć sam mislila da je najbliži prijatelj Wesleyja Lloyda, ali sam sve više vjerovala da moj muž zapravo nije imao bliskih prijatelja. Držao je sve u sebi, stoje korisno za uspješnog poslovnog čovjeka, ali i mogući uzrok srčane kapi, kako je otkrio na vlastitu štetu.

Poznavala sam Sama Murdocha otkako sam došla u Abbot-sville kao mladenka i smatrala sam njega i Mildred prijateljima. Navratili bi nedjeljom poslijepodne pa bismo se otišli provozati, Sam i Wesley Lloyd na prednjem sjedalu a Mildred i ja na stražnjem. To je bilo prije nego što je Mildred prije nekoliko godina otišla Bogu na isповijed. Muškarci su razgovarali o poslu i crkvi — obojica su bili u crkvenom vijeću — a mi o kućanstvu i crkvi, što bismo začinile ponekim tračem. Wesley Lloyd nije volio tračeve.

Sam bi vožnju uvijek završio u mliječnom restoranu, gdje bismo pojeli kolače s čokoladnom kremom. Wesley Lloyd je svoj jeo iz zdjelice, žlicom, jer nije htio da mu kapne na odijelo. U svemu je bio oprezan, a ja sam u ono doba bila ponosna na njegovu urednost i preciznost. Primjerice, uvijek bi promiješao čaj s ledom točno sedamnaest puta — brojala sam — svaki put lagano lupnuvši dno čaše.

Što se tiče Sama Murdocha, važno je ne obraćati pozornost na njegovu razbarušenu pojavu i usporeni stil. Gradom

su kolale priče o njemu, recimo o tome kako bi rekao odvjetnicima u Charlotteu ili Raleighu: »Ja sam samo provincijalni odvjetnik iz malog gradića.« Pa bi oni došli u Abbotsville na sud, silno nadmeni i samouvjereni, a onda bi ih Sam slistio. Otišli bi ne znajući što ih je strefilo.

Kad se Sam pojavio pred mojim vratima držeći znojem zamrljani šešir šešir u ruci, znala sam da je prepješačio četiri bloka od svoje kuće, i to usred kolovoza.

— Uđi i osvježi se, Sam — rekla sam otvarajući mu vrata. — Ludo je hodati po ovakvoj vrućini. Zacijelo je najmanje 30 stupnjeva.

— Da, Julia, prilično je toplo — rekao je i ušao u dnevni boravak. — Što misliš, ima li Lillian ledenog čaja?

— Ima, i čokoladnu tortu koju vjerojatno nećeš odbiti. Dođi u kuhinju, htjela bih ti usput nešto pokazati.

Slijedio me niz hodnik i u kuhinju te se smjestio za stol za kojim smo Lillian i ja zajedno popile mnogo šalica kave. Iznenadilo me koliko mi je bilo prirodno pozvati Sama onamo, a nikad mi ne bi palo na um sjesti za taj stol s Wesleyjem Llovdom. Wesley Llovd nije bi kuhinjski tip muškarca. Uvijek je jeo u blagovaonici — »Za sve postoji mjesto, Julia«, govorio mi je, »i sve treba raditi na svom mjestu.«

Lillian nije bila tu pa sam pogledala kroz prozor i vidjela je vani sa zamjenikom Batesom i dječakom. Donijela sam Samu ledeni čaj i tortu. Onda sam mu sjela sučelice i ispričala o teškom teretu koji mi je spušten na ramena.

Jeo je i kimao, nekoliko se puta namrštilo, a onda rekao: — Žao mi je što si morala doznati na ovaj način, Julia.

To me presjeklo. Svaka nada da skrivene aktivnosti Wesleyja Llovda nisu općepoznate posve je nestala.

— Zašto mi nisi rekao? — upitala sam, ne znajući bih li vikala ili plakala.

— To baš nije priča kakvu je zgodno ispričati supruzi — rekao je. Gotovo me dotuklo sažaljenje u njegovu glasu. — Osim toga, nisam mogao biti siguran, samo sam sumnjao. A nitko zdrave glave ne bi došao k tebi s pričom koja se temelji na tračevima.

— U ovom gradu ima dosta ljudi koji nisu zdrave glave — rekla sam. — Zato me i čudi da mi nitko nije rekao, čak ni nabacio.

— Ljudi te se boje, Julia — rekao je, a u očima mu se opet nazirao smiješak.

— Vraga me se boje. Kako bi se itko mogao bojati mene?

— Ti si žena koja oštro dijeli dobro i zlo i svoje mišljenje bez teškoća iznosiš.

— Sve je to laž — prošaptala sam, vadeći rupčić. — Samo sam kao papiga ponavljala sve što je rekao Wesley Llovd. Sad mi je jasno da nikad nisam imala vlastitog mišljenja. Da sam mislila svojom glavom, možda bih odavno doznala za ovo.

— Nešto me zanima, Sam. Zašto se nije na neki način pobrinuo za tu ženu i njezino dijete prije nego što je umro? Zar mu nije bilo stalo do njih? Kako je mislio da će sama uzdržavati dijete? Nije mu nimalo nalik da bude nespreman za svaku eventualnost.

— Pokušao sam, Julia — rekao je. — Godinama sam ga ganjao da sredi stvari. Ne mislim pritom konkretno na tu ženu, iako sam, kao i svi, čuo naklapanja. Ali, on je imao samo onu standardnu oporuku koju ste vas dvoje sastavili prije više od dvadeset godina. Sjećaš se? Došao je i tražio da sastavim oporuke za njega i tebe u kojoj jedno drugome sve ostavljate. Rekao mi je daje to samo dok ne razradi pravu oporuku.

Osjetila sam kako sam probljednula i kako su mi se oči raširile. — Sjećam li se? Kao da je jučer bilo! To je bilo odmah nakon što je tata umro i ostavio mi dvadeset pet tisuća dolara od prodaje kuće, Sam — rekla sam, pri čemu me probola oštra bol — i te su oporuke bile u njegovu korist! Htio je biti siguran da će dobiti sve što imam ako ja prva umrem. Tako je, zar ne? Nije mu palo na pamet da bi on mogao prvi umrijeti. A, Bog mi pomogao, ja sam bez razmišljanja potpisivala sve što bi stavio preda me. — Bol u prsima prekinula je tu bujicu srditih riječi. Sklopila sam oči i duboko udahnula. — Znam da mi nije namjeravao sve ostaviti. Nikad mi nije vjerovao kad je riječ o novcu, pa mi nije jasno zašto poslije nije promijenio oporuku.

— Ni meni to nije jasno, Julia, Kad sam se prestao baviti odvjetništvom, rekao sam Binkie neka se pozabavi time. Da vidimo hoće li biti bolje sreće i nagovoriti starog W L.-a da sastavi novu oporuku.

— W. L. — rekla sam i posramljeno se nasmiješila. — Nikad nije volio što si ga tako zvao.

— Bio je odveć ukočen za vlastito dobro. Znaš, palo mi je na pamet daje možda izbjegavao sastaviti novu oporuku kako ne bi morao priznati da ima tu ženu. Možda se nije mogao natjerati da meni kaže zašto će u oporuku uključiti i nju i dječaka. Zato sam mislio da će Binkie možda biti uspješnija.

— Binkie nikad nije imala nikakvih izgleda kod Wesleyja Llovda — rekla sam odmahujući rukom. — Nikad se ne bi povjerio nikome tko je, prema njegovu mišljenju, neiskusna, a osobito ne ženi, ma koliko bila sposobna. Ali, Sam, ne bi morao ništa priznati da se za njih pobrinuo mimo oporuke. Znaš, da joj je, recimo, kupio kuću i otvorio fond za dječaka. Zašto to nije učinio?

— Julia — uzdahnuo je Sam — nerado govorim loše o mrtvima, ali evo što ja mislim. Mislim da W. L. jednostavno nije mogao pustiti konce iz ruku. Moralo je sve biti pod njegovom vlašću — česta mana uspješnih ljudi. Ali — nastavio je — reci mi ovo. Zašto si ti tako zabrinuta za njih? Ne osjećaš se valjda krivom što si ti sve naslijedila? Ili te uhvatilo sažaljenje prema dječaku?

— Ni jedno ni drugo! — rekla sam, odgurnula stolac i ustala. — Ma kakvi! Niti me peče savjest zbog prvog, niti mi je ikoga žao. Ne, bijesna sam kao ris, jer da se pobrinuo za njih mimo oporuke, ja nikad ne bih morala doznati za njih. Budući da ionako nisam znala koliko ima, ne bih primijetila da nema onoga što im je dao. Kažem ti, Sam, ako se već morao spetljati s nekom ženom, barem ju je mogao držati podalje od mene i mog života. A sad su mi natovarili to nezakonito, ilegalno i... i neželjeno dijete!

Koračala sam amo-tamo i gužvala rupčić u rukama dok se nisam dovoljno smirila da ponovno sjednem. Sam mi je

pokrio ruku svojom, ali bila sam odveć uzrujana da bi me bilo tako lako utješiti.

— I još nešto, Sam — rekla sam u želji da doznam što više o muškarcu s kojim sam provela više od četrdeset godina. — Znaš li išta o njegovoj namjeri da nešto ostavi crkvi?

Sam je stavio obje ruke na rub stola i nagnuo stolac prema natrag. Nasmiješio se i odmahnuo glavom. — Ne od njega. Nikad ništa nije govorio o tome. Ali, čuo sam prilično na sastanku crkvenog vijeća. Čini se daje W. L. nešto nabacivao Larryju Ledbetteru, a ovaj je to shvatio vrlo ozbiljno. Već godinama razrađuje planove na što će utrošiti taj novac, a otkako je W. L. umro, na sastancima se i ne razgovara o drugome nego o novim građevinskim planovima. To je jedan od razloga što sam podnio ostavku.

— Sto si učinio?! — Nisam mogla vjerovati da sam ga dobro čula. — Pa ne možeš podnijeti ostavku u vijeću! Izabran si, Sam. Kako si mogao podnijeti ostavku?

— Lako — rekao je. — Jednostavno jesam. Mislio sam da će se nešto promijeniti kad crkva počne rotirati starješine, ali nije. Sad se vijeće sastoji od hrpe staraca kojima ništa novo nije palo na pamet još od devetsto pedesete. Dojadilo mi se natezati s njima.

— Ah — rekla sam, ali mi još nije sjelo. Nikad nisam čula da je netko podnio ostavku u vijeću osim u slučaju neizlječive bolesti ili selidbe. — No, vjerojatno me ne bi trebalo čuditi ništa što ti učiniš, Sam Murdoch.

Ustala sam i otišla do prozora, kao da se nadam da je moj problem tamo vani nestao. Ali, sjedio je na klupi u vrtu, spuštene gla-

ve, vrećice pripijene uz prsa. Zamjenik Bates se nagnuo, laktova naslonjenih na koljena, i razgovarao s njim. Vidjela sam kako dječak odmahuje glavom, a onda kima na nešto što je Bates rekao. Nije bio dobro odgojen, što i nije čudno.

— Što da radim, Sam? — Okrenula sam se od prozora shvativši koliko mi je važno da se on složi s mojom odlukom.

— Pretpostavljam da namjeravaš zadržati dječaka?

— Nemam neki izbor, iako će zamjenik Bates učiniti sve što može da pronade onu ženu. — Kopala sam po džepu tražeći rupčić jer me opet shvala nepravедnost cijele situacije. — Trebala bih je tužiti! A možda i hoću, ako je ikada nađu.

— Pazi što govoriš, Julia — rekao je Sam oprezno. — Na posljednjem sastanku vijeća na kojem sam bio, govorilo se o tome da tuže tebe.

— Mene! A zbog čega?

— Zbog novca. Neki u vijeću, zapravo većina, misli da ima izgleda da dobiju dio W. L.-ove imovine na temelju onoga što Larry Ledbetter naziva usmenom obvezom prema njemu. Misli, čini se, da bi obećanje propovjedniku trebalo biti jače od oporuke stare dvadeset godina. — Sam je zastao, zagledao se u prazan tanjur, a onda mi pogledao ravno u oči. — Evo što ću ti reći, Julia. Kad propovjednik i njegovo vijeće zaključče daje Bogu potrebna nova zgrada, malo će ih što zaustaviti. Osim pitanja kako da to financiraju, a tu su ulogu namijenili tebi. Zato budi vrlo oprezna. Nemoj ništa implicirati, nemoj ništa obećavati i što je najvažnije, nemoj ništa potpisivati.

E to mi je stvarno oduzelo dah, ali mi je istodobno pala na pamet umirujuća pomisao. — Zato si i podnio ostavku, je li, Sam?

— Budući da sam ja izvršitelj oporuke, nisam mogao sudjelovati u pokušaju da se ona obori. Ne kažem da novac nije važan, ali pomisao da crkva tuži vlastitu članicu kako bi došla do nje nešto je što nisam mogao provariti.

Osobito kad je riječ o bespomoćnoj udovici. — Toliko se kesio da sam morala uzvratiti.

— Ha! — puhнула sam. — Pokazat ću ja njima tko je bespomoćna udovica, a i nekoliko redaka iz Biblije. »Ne smijete naškoditi udovici ili djetetu bez oca«, Izlazak dvadesetdva, dvadesetdva, a to je samo jedan od mnogih. Budući da ste ti i Binkie Enloe na mojoj strani, da i ne spominjem Boga, čudi me što uopće razmišljaju o tome.

— Pa, pokušat će angažirati neku veliku tvrtku u Raleighju ili Atlanti, ali neće uspjeti. Jedini način da sruše tu oporuku jest da pokažu noviju.

— Oni su obična hrpa idiota — rekla sam — i ne mogu sad razmišljati o njima. Imam isuviše drugih problema.

— Znam, Julia, i žao mi je. Ne želim ti povećati muke, ali čudi me da se ta Puckettova nije sjetila tužiti. Imala bi bolje izgledе nego crkva. Ako može dokazati to što tvrdi.

— Rekla mi je da je razgovarala s Binkie, što znači da je možda razmišljala o tome.

— Onda bi bilo dobro da i ti porazgovaraš s Binkie i kažeš joj što se događa. Možda uopće nije otišla iz grada da bi učila o umjetnim noktima nego da bi se posavjetovala s odvjetnikom. A to što je dječaka ostavila kod tebe možda je njezin način da te omekša, da te navede da ga priznaš ili počneš sažalijevati. Ako tužba ne protekne u njezinu korist.

— To je nešto nalude što sam ikad čula — rekla sam. — Zašto bi itko pomislio da bi meni bilo stalo do takvog djeteta? To mi je neshvatljivo. Ne, tu nema opasnosti, ali Sam, sve mi je ovo grozno. Reci mi što da radini.

— Čini mi se da si ti već dobro promislila. Nadajmo se da će Coleman uspjeti naći njegovu majku i da će se ona nekako pobrinuti za njega. A ako ne bude mogla... — slegnuo je ramenima — ti si učinila najviše što si mogla. Ne volim vidjeti da ijedno dijete predaju socijalnoj skrbi. Ali, Julia, budi oprezna, ljudi ne vole pretjerano razmetanje. Možda ti nije stalo što će reći o tebi ili o W. L.-u, ali malome bi mogli prilično naškoditi.

— Neka samo pokušaju — rekla sam, opet gužvujući rupčić u rukama. — Ako uzmem to dijete pod svoje, najprije će se morati obračunati sa mnom.

— Bome, ja se ne bih volio natezati s tobom — rekao je Sam. A onda je, ustajući, dodao: — Osim onako kako bi meni odgovaralo.

U životu nisam provela težu noć od te kad je mali prvi put bio kod mene. Bila sam tako napeta i mrzovoljna da nisam ništa mogla učiniti za njega.

— Lillian — rekla sam — možeš li ostati malo dulje i staviti maloga na spavanje? Ne mogu se natjerati da dotaknem ni njega ni išta njegovo.

— Bit će vam bolje da se toga oslobodite — rekla je. — Ako namjeravate učiniti što ste rekli i biti uvjerljivi, morat ćete se ponašati kao da vam je drago što ste ga dobili. A to znači da ćete se morati brinuti za njega.

— Znam. Znam ja to. Ne moraš mi ništa govoriti. Ali, toliko sam smušena da mi pada na pamet jedino kako mu je kosa grozna i kako treba na šišanje. Sa svime što me muči, čovjek bi pomislio da ću razmišljati o nečemu drugome, a ne o neurednoj kosi. — Oduvijek sam držala daje izgled važan, ali iskreno govoreći, brinulo me kako ću ja izgledati dok ga budem vodala po gradu.

— Ha — rekla je, krenuvši natrag prema kuhinji, gdje ju je čekao dječak. — Jednostavno ga odvedite na šišanje i gotovo. Onda ćete se početi brinuti o nečemu drugom.

A ima dovoljno stvari koje me mogu mučiti, pomislila sam dok sam slušala kako se njih dvoje penju uza stube.

Lillian je stavila čistu posteljinu na krevet u sobi preko puta moje, ušuškala dječaka i njegovu vrećicu i, prije nego što je otišla kući, rekla mi neka odem na počinak i prestanem se uzrujavati.

Lako je to bilo reći. Bila mi je to najgora noć u životu, a tu računam i onu nakon što sam našla Wesleyja Llovda na upravljaču, širom otvorenih očiju i usta, kao daje upravo doživio najveće iznenađenje u životu.

Spavala sam snom pravednice kad sam oko ponoći čula njegov automobil pred kućom, kao i svakog četvrtka već deset ili više godina. Wesley Lloyd je volio rutinu i nikad je nije mijenjao. Osim četvrtkom, kad je, kako sam mislila, radio dokasna ne bi li se pripremio za sastanak petkom ujutro u banci. Okrenula sam se u krevetu i čekala da se zalupe vrata automobila i zazveckaju njegovi ključevi a potpetice zalupkaju po betonskom prilazu. Ali, ništa nisam čula.

Nakon što sam neko vrijeme ležala i pitala se što gaje zadržalo, navukla sam kućni ogrtač i sišla da vidim. Vjerujte mi, kad bi Wesley Lloyd nešto promijenio u svojoj rutini, razlog je morao biti ozbiljan. A i bio je, jer bio je mrtav-mrtvijacat. Na prilazu našoj kući. U novom buicku. Čelično sivom s... ali, to sam vam već rekla.

Bilo je užasno i nikad više nisam željela doživjeti što slično. Nisam ni namjeravala, jer mi nije bilo ni na kraj pameti da se ponovno udajem i pokopavam još jednog muža. No dobro, pokop i nije bio tako strašan s obzirom na to kako ovaj grad i crkva znaju tješiti ožalošćene. Donijeli su hrpu hrane, cvijeća i dobrovoljnih priloga mojoj omiljenoj humanitarnoj organizaciji i netko je po cijeli dan bio sa mnom, spreman mi ispuniti svaku želju. Osjećala sam se kao zvijezda Wesleyjevog sprovoda, kraljica na dan ili dva, sve dok nisu zaključili da se dalje moram snalaziti sama. Što sam i učinila, uz Lillianinu pomoć, a i Binkieniu i Samovu. Zapravo, bilo je tako lako da mi nije bilo jasno zašto bi se ijedna udovica na svijetu poželjela ponovno udati. Može ti se, kao meni, dogoditi da otkrij eš s kakvim si muškarcem bila vezana kad je već prekasno da išta poduzmeš.

Što ne znači da bih znala što učiniti da sam znala što radi prije nego što je umro. Ali, cijelu tu dugu noć, dok sam zurila u mrak u svome samotnom krevetu i razmišljala o dječaku u sobi preko puta, stalno sam sebi govorila da bih bila učinila nešto.

Ali, o nečemu moraš nešto znati da bi mogao išta poduzeti. A ja nisam znala ama baš ništa dok se rezultat nije pojavio na mojem pragu. Najgluplja žena u Sjevernoj Carolini. Vjerovala sam u sve što mi je itko ikad rekao, osobito ako je to rekao muškarac. Tako sam odgojena, kao Južnjakinja i prezbiterijanka. Zapravo ne, povlačim što sam rekla. Vjerovala sam sve jedino ako su mi to rekli Larry Ledbetter, moj propovjednik, ili Sam Murdoch, moj odvjetnik, ili Wesley Lloyd Spri-nger, muškarac za kojeg sam bila udana četrdeset četiri godine.

Bila sam ponosna na to. Ponosna što sam udana za dobrotosjećeg čovjeka na položaju, jednog od rijetkih u državi koji je zadržao privatnu banku i vodio je čvrstom rukom. Ljudi su mu povjeravali svoj novac i, moram mu to priznati, njihov je novac doista uvijek bio siguran u Springerovoj banci.

Mislila sam da imamo dobar brak. Našao me kod oca dolje u Južnoj Carolini kad je tražio nov način upravljanja bankom koju je naslijedio od oca. Wesley Lloyd je čak i tad bio napredan. A išao je i u crkvu, gdje sam ga i upoznala — poslije nedjeljne službe u svojoj crkvi. Uvijek je nedjeljom bio u crkvi, ma gdje se našao i ma što radio.

— Nedjelja je dan Gospodnji, Julia — rekao mi je. — I tada trebamo bi-

ti u Njegovoj kući. — I tako se zatekao tamo i rukovao s propovjednikom, a onda i sa mnom.

Bila sam najstarija kći u obitelji i jedina još kod kuće. Moje su se dvije sestre već bile udale pa su svi mislili da ću ostati usidjelica. Imala sam dvadeset tri godine, nisam bila udana i nisam imala budućnost. Danas to zvuči jedno, zar ne? Zašto mi nije palo na pamet otići i stvoriti vlastiti život? Ali, živjela sam u malom gradu koji je mnogo držao od tradicije. Neko sam vrijeme išla u učiteljsku školu u Withro-pu, ali kad je tati zatrebala pomoć kod kuće, pogodite koga je pozvao? Kad bi tata rekao »skoči«, moje su noge uvijek prve bile u zraku. Draža bi mu bila jedna od mojih sestara —jeste li primijetili kako ljudima koji najviše nastoje ugoditi to nikad ne uspijeva? — ali imao je samo mene. Dok se nije pojavio Wesley Lloyd Springer.

Zvuči kao ljubavna priča, zar ne? Baš i nije bila, ali to mi je bilo drago. Wesley Lloyd nikad nije bio od romantike i sentimentalnosti i svemu onome o čemu možete pročitati u knjigama. Bio je poslovan čovjek, znao je što hoće i kako da to dobije. Tako me i zaprosio. Svi su mislili kako je to luda ljubavna priča jer se dogodilo tako brzo. Ali, Wesley Lloyd, koji je bio nešto stariji od mene, uvijek je znao zadržati bistru glavu.

— Treba mi žena stanovitog karaktera i podrijetla — rekao mi je. Sjedili smo u primaćoj sobi u tatinoj kući a ja sam proučavala dijamant od pola karata u plavoj baršunastoj kutiji koji mi je donio. — Moram misliti na svoj položaj — rekao je vadeći zlatni sat iz džepa na prsluku i pogledavši ga. Tu je naviku uvijek zadržao, kao stoje uvijek ponavljao i da je vrijeme novac. — A treba mi žena koja će mi voditi kuću i pomagati tamo gdje živim. Nisam ono što neki nazivaju bogatim, ali nikad vam ništa neće nedostajati.

Izvadila sam prsten iz kutije i okretala ga i okretala. Onda sam ga isprobala, i to što mi je pristajao shvatila kao znak. Uvijek sam tražila znakove kako bih znala što da učinim. Prihvatila sam Wesleyjev prošnjicu bez svih onih zvončica i glazbe kakve sam čula subotom u kinu. I nisu mi nedostajali. Moje su se sestre udale blistavih očiju, ali su im oči nakon samo nekoliko godina potamnjele od natezanja zbog svakog centa. Bila sam ponosna što sam razborito izabrala i mislila sam, budući da smo oboje bili takvi, kako smo dobar par. Željela sam vlastiti dom s mužem koji si to može priuštiti i to sam i dobila.

Doveo me u svoju kuću prije četrdeset četiri godine i vjerojatno ću tu ostati do smrti. Ali, bome neću umrijeti za upravljačem buicka ParkAvenue. Kuća je tad još bila nova. Dvokatnica od opeke s prednjim trijemom s kojeg se neometano moglo gledati sve što se događalo u Prvoj prezbiterijanskoj crkvi. Tek nekoliko uglova od glavne ulice, dakle u središtu zbijanja. Wesley Lloyd je rekao daje kuću sagradio za svoju mladenku, a ja sam bila tako zadovoljna i ponosna zbog toga. Tek mi je nakon nekog vremena sinulo da ju je sagradio prije nego što me upoznao. Ali, takav je Wesley Lloyd, mislila sam, uvijek za sve spreman.

Uklopila sam se u grad kao da sam u njemu rođena. Za ženu Wesleyja Lloyda Springera mjesto je bilo unaprijed stvoreno i ja sam samo kliznula u njega kao maslac na tostu. Ubrzo sam otkrila da svi u Abbotsvilleu poštuju i uvažavaju Wesleyja Lloyda baš kao i ja. Nije bilo važno što su drugi bili viši od njega, imali dublji glas ili snažnije mišiće. Kada je Wesley Lloyd razmatrao molbu za zajam, nije bilo većeg čovjeka u gradu. Ljudi su slušali njegove savjete, i to ne samo u banci. S njim su se savjetovali gradski povjerenici, odvjetnici su ga nazivali, poslovni ljudi nagovarali, a Prva prezbiterijanska banka ne bi potrošila ni novčića a da se prvo ne posavjetuje s njim. Bio je pravi vođa i svi su to znali.

A ja sam bila tako ponosna na sebe! Julia DeWitt Springer. Supruga Wesleyja Lloyda Springera.

Najgluplja žena u gradu.

Sumnjam da sam te noći uopće sklopila oči. Kako sam i mogla kad je u sobi preko puta bilo kopile moga muža? Nikad u životu nisam se osjećala tako strašno. Mislila sam samo o tome kako me Wesley Lloyd izdao, kako je prekršio bračne zavjete i živio dvolično, kako je bludio ne jedanput, shvatila sam napokon, nego svakog četvrtak navečer godinama i godinama.

A tko zna je li ona Puckettova bila prva ili čak jedina? Cijeli moj život, sve u što sam vjerovala, pretvorilo se u prah. Govorila sam sebi da prošlost nikako ne mogu promijeniti, da moram rastjerati maglu u kojoj sam živjela i sa svime se suočiti otvorenih očiju i bistre glave. Morala sam popu reći pop, pa kako mi bude.

Kad je napokon svanuo dan i kad sam ustala, sve sam riješila i bila posve odlučna.

Jedno sam mogla učiniti — naime, odbiti da uljepšam ili spe-rem ono što mije taj čovjek učinio. Wesley Lloyd je bio prvorazredan licemjer, ali to ne znači da sam i ja morala biti takva. Bio je izvana čist, a iznutra truo. Oh, kako sam bila bijesna na njega, bijesna zbog onoga što "mi je učinio i bijesna što on s tim ne mora živjeti. Te sam duge noći shvatila kako bi bilo lako zavrnuti mužu vratom.

Ako mislite daje taj bijes bio posljedica ljubavi i ljubomore, griješite. Uvijek sam mislila da volim Wesleyja Lloyda; naposljetku, udala sam se za njega, nije li tako? Ali, do toga mi uopće nije bilo stalo. Bijesnula sam na njega ne zbog ljubavi ili zato što je iznevjerio našu bračnu postelju, nego zato što je od mene zahtijevao tako visoke kriterije ponašanja, što mije vječito držao predavanja, kritizirao me i citirao Bibliju, a sve to vrijeme je svaki tjedan skakao u krevet s drugom ženom.

Da me ne biste pogrešno shvatili: nije postojao nikakav drugi krevet u koji sam ja sama željela skočiti, o ne. Kao prvo, prestara sam za to. Ali, zapravo je stvar u načelu.

S bijesa na njega prešla sam na užasavanje i poniženje pri pomisli što će ovaj grad učiniti s tako sočnom pričom. Morat ću skupiti svu snagu da držim glavu uspravno i ne obraćam pozornost na njihovu porugu. Samo bih voljela daje Wesley Lloyd tu da vidi koliko ću biti jaka. Mogla bih ga štošta naučiti o snazi karaktera. Na kraju krajeva, već sam sad radila ono što je on mislio da nisam kadra. Vodila sam knjige. Pisala sam čekove. I vodila čekovnu knjižicu. Kad smo se prvi put sastale, Binkie Enloe nije mogla vjerovati koliko me Wesley Lloyd štiti od stvarnosti. Sjedila sam u njezinom uredu u sivom kostimu od krepa i bijelim cipelama (jer je do Dana rada još preostalo nekoliko tjedana)* i stiskala torbicu na krilu dok mi je Binkie objašnjavala osnove financija. Pogledala me preko ruba naočala koje je stavljala samo kad je nešto morala pročitati i rekla: »Miss Julia, nisam znala da negdje na svijetu još postoji žena koja ne zna napisati ček.« »Da«, odgovorila sam uz ponosan smiješak, »gospodin Springer se uvijek dobro brinuo za mene.« Binkie je puhнула, a onda mi pokazala kako pisati čekove i voditi evidenciju, i bilo je veoma lako. Ne znam zašto je Wesley Lloyd mislio da nemam smisla za brojke.

U pola sedam toga jutra već sam bila odjevena i spremna odmarširati u grad, u Binkien ured. Samo je trebalo dočekati osam sati, kad je obično dolazila. Krenula sam dolje i zatekla dječaka kako sjedi na stubama, odjeven u onu istu bijednu odjeću koju je imao i jučer, uključujući leptir-mašnu na kopču. Cijele noći nije ni pisnuo, a sad je sjedio odjeven, s kovčegom i papirnatom vrećicom pokraj sebe.

Stajala sam dvije stube iznad njega i odmjeravala ga dok se naslanjao na zid. Pomaknuo je vrećicu da mi oslobodi put i brzo mi dobacio pogled. Vrećica se doimala plosnato i napola prazno, ali činilo se daje voli imati uza se. Čula sam da dječaci vole čuvati svoje blago pa nisam htjela ni razmišljati o tome što je unutra.

"Tradicionalno se u imućnijim krugovima u Sjedinjenim Državama bijela obuća nosi do Dana rada, prvog ponedjeljka u rujnu — op. prev./)

— Prilično si rano ustao, je li? — rekla sam mu. Što reći de-vetogodišnjaku u rano jutro?

— Hoće li se mama danas vratiti? — upitao me.

Duboko sam udahnula, ne znajući kako da mu na to odgovorim. Ali, istina je uvijek najbolja. — Ne vjerujem —

rekla sam. — A sad dođi u kuhinju. Lillian će uskoro doći pa ćemo doručkovati. Možeš tu ostaviti stvari.

Pošao je za mnom niza stube i u kuhinju, tako pogrbljen da mi je izgledao kao mali starac. Nalikovao je na Wesleyja Llovda, ali se nije ponašao kao on. Wesley Llovd nije bio visok, ali se držao uspravno kao prut i hodao je odlučno, zabačenih ramena.

Pokazala sam malom Llovdu stolac da sjedne dok ne pristavim kavu. Činilo se da će biti lijep dan — sunce je sjalo, ptice su pjevale u dvorištu, cvijeće je bilo teško od rose. Svijet se nastavljao kao da se meni nije pomakla zemlja pod nogama otkako sam jučer stajala pred tim istim prozorom.

Nalila sam kavu u dvije šalice i jednu dala dječaku. Brzo me pogledao, a onda opet spustio pogled. Lillian će morati uzeti tekućinu za pranje prozora i očistiti mu naočale. Gurnula sam šećer i vrhnje prema njemu i rekla: — Napravi si onako kako voliš.

Dolio je vrhnja do ruba šalice i umiješao dvije žlice šećera. Zatim se nagnuo i kušao kavu dok je šalice još bila na tanjuriću, napravio grimasu i dodao još dvije žličice šećera. Kava mu baš ne leži, pomislila sam sjedajući mu sučelice i uzimajući svoju šalicu.

Nisam ga mogla gledati osim iz kutka oka, a onda sam primijetila da i on mene tako gleda. Nismo jedno drugome imali što reći i bilo mi je žao što nisam upalila radio dok sam bila gore. Razbijala sam glavu da se sjetim o čemu bih govorila, držeći daje lakoća vođenja razgovora osobina kulturnih ljudi.

Spustila sam šalicu i rekla: — Jesi li imao stolicu otkad si ovdje?

Kava se prelila u njegov tanjurić. — Molim, gospođo?

— Stolicu. Crijeva. Jesu li ti se ispraznila? Pogled mu je šarao s jedne strane kuhinje na drugu. — Da, gospođo. Malo.

— E pa, danas treba biti više. Uvijek sam držala da se lakše suočiti s problemima ako imaš redovitu stolicu. Imam laksativa ako hoćeš.

— Ne, hvala, ne treba.

Držao je glavu nisko nad šalicom i tu je naš razgovor završio Odustala sam od pokušaja da ga opustim. Malo poslije odvažio se upitati gdje je zamjenik Bates. Rekla sam mu da radi noću i da će doma-lo doći kući da se naspava, pa ne smijemo trčati i skakati i bučiti. To gaje, čini se, zadovoljilo, ali bilo je pravo olakšanje kad se Lillian pojavila na stražnjim vratima. Stavila je Abbotsville Press na stol i onda me oštro pogledala.

— Dali ste djetetu kavu?

— Zašto ne? Dobro bi mu došlo da malo živne.

Odmahnula je glavom, a onda počela pripremati slaninu i jaja. Pokazalo se da je dječak izbirljiv u jelu, što sam primijetila i prethodne večeri. Sve je kušao bez prigovora, ali bilo je očito da nema teka. Pomislila sam kako moram kupiti tonik u ljekarni. I odvesti ga na šišanje kod Buddvja.

U petnaest do osam stala sam pred zrcalo u predvorju i namjestila šešir. Onda sam uzela torbicu i krenula u Binkien ured. Došla sam do pločnika, a onda sam se okrenula. Bit će najbolje da se odmah počnem suočavati sa situacijom.

— Mali Llovde! — doviknula sam mu s ulaznih vrata. — Želim da pođeš sa mnom.

Došao je noseći svoju papirnatu vrećicu, ali držao se kao da ga vodim zubaru, a ne u odvjetničku kancelariju. Izgledao je bijedno, ali ja za to nisam bila kriva.

— Hoćeš li ostaviti vrećicu ovdje? — upitala sam, misleći kako će izgledati manje jedno bez nje.

— Ne, gospođo. — Privinuo ju je uz prsa, pa sam zakolutala očima i krenula.

— Hodaj uz mene — rekla sam mu. — Imamo posla u gradu.

Hodao je uz mene, ali pola koraka iza, tako savijenih leđa da sam se počela brinuti kako će izgledati kad odraste. Jer čovjek se može zamrznuti u neprivačnim navikama.

Bilo je odveć rano da bismo ikoga sreli na pločniku, ali mahali su mi ljudi iz automobila. Vidjela sam kako namiještaju retrovizore kako bi me bolje vidjeli.

Binkie nas je odmah primila, gotovo uopće nismo čekali. Ako si dovoljno imućan, odvjetnici će uvijek imati vremena za tebe i neće te gnjaviti zakazivanjem sastanaka i slično. Binkie Enloe je uvijek imala strog izraz lica, ali doimala se mlado, što nije čudno jer i jest bila mlada. To je prikrivala naočalama koje bi skinula kad bi nešto htjela naglasiti. Nosila je tamne kostime s jednostavnim lanenim bluzama i pokušavala ukrotiti kovrčavu kosu strogom frizurom. Nije uspijevala. Do podneva bi joj glava bila masa zapetljanih uvojaka. Vjerojatno se zato tako ozbiljno držala. Primijetila sam da neposlušnu kosu uvijek moraš na neki način kompenzirati. Ali, Binkie je bila prava poslovna žena i ne znam što bih bila učinila bez nje proteklih mjeseci. Unatoč tome što sam, kad me Sam prvi put poslao k njoj, mislila da nema dovoljno iskustva ni da se makne s kiše.

— Znete tko je ovo, nije li tako? — upitala sam prije nego što sam pošteno sjela. — Njegova mama mi je rekla daje razgovarala s vama.

— Pa, jest — rekla je savršeno mirno. Malo je što moglo uznemiriti Binkie Enloe. — Otkud vi s njim?

Kad sam joj rekla kako gaje ona Puckettova jednostavno ostavila i otišla, podignula je obrve. Stvarno se šokirala.

— Ah — rekla je — shvaćam. I mislite ga zadržati dok je ne nađu?

— Što mi drugo preostaje? — upitala sam. — Ne maši nogama, mali Llovde. — Sjedio je u jednom od Binkienih velikih naslonjača a noge su mu visjele u zraku.

— Pa, mogli biste...

— Ne, ne bih — upala sam joj u riječ. — Znam da ste htjeli reći kako bih ga mogla predati socijalnoj skrbi, ali to bi samo izgledalo kao da se pokušavam sakriti od istine. Naklapanja će biti još gora. Ne, suočit ću grad s činjenicama.

A ako to naškodi ugledu gospodina Springera, neka bude!

— Sam Murdoch mi je rekao neka vam kažem što se događa, pa to i činim. I voljela bih znati koliko me ljudi namjerava tužiti. Dječakova majka? Moja vlastita crkva? I tko još?

— Zasad nitko — rekla je. — Nešto slutim o crkvi, ali ne morate se brinuti zbog njih. Obećanja i/ili namjere ne znače ništa. Prema oporuci gospodina Springera, vi ste jedina nasljednica i to je to. Crkva može samo prijetiti i škripati zubima. — Malo se nasmiješila pri toj pomisli. Mali Lloyd je vlažno šmrknuo meni iza leđa. Posegnula sam u torbicu i pružila mu papirnati rupčić. — A što se tiče Ms.

Puckett — nastavila je Binkie — nije mi ničim naznačila da razmišlja o nečemu takvom. Ali, moram vam reći, Miss Julia, imala bi dobre izgleda ako bi uspjela dokumentirati ono što tvrdi.

— Pa, Bože dragi, ima rodni list na kojem je ime gospodina Springera! Što joj još treba?

— Podatke za rodni list obično od majke uzima medicinska sestra. Ti podaci vrijede koliko i majčina riječ. Ali, ako može dokazati, recimo, bankovnim izvodima i slično, daje gospodin Springer dijete uzdržavao kao svoje, onda ima jaku poziciju.

— Ali, nije mi rekla ništa o takvim namjerama. Štoviše, rekla je da ne traži ništa više nego da se brinem za njega dok ona ne završi tečaj tako da ga može sama uzdržavati, Binkie. Reću ću vam nešto, ne želim da me tuže.

Gospodin je Springer, ma kakve bile njegove namjere, sve ostavio meni i ja namjeravam sve zadržati.

— U redu — kimnula je kao da se slaže sa mnom. Znala sam da se doista i slaže. Na kraju krajeva, pravda je pravda.

— Ne možemo ništa poduzeti dok vas i ako vas netko ne bude tužio. A sad o drugim poslovima, kad ste već tu.

Banke First Union i Wachovia zanimaju se za vas. Zainteresirani su, ali se još ne žele obvezivati. Nadaju se da ćete spustiti cijenu, ali banka Springer vrijedi svaki novčić koji tražimo. Pristupit ću još jednoj ili dvjema, da vidimo hoće li ih to malo podbosti. Želim vam naći najbolju moguću priliku. Ne želimo odveć gotovine zbog poreza, ali tražit ćemo lijep paket dionica. Odgovara li vam to i dalje?

— Da, ako je banka s kojom razgovaramo zdrava. Ne želim završiti s kutijom punom bezvrijednih dionica ako jedna od njih izvede nekakvu glupost.

Nasmiješila se na onaj svoj karakteristični način i zadubila u papire. Onda se zagledala u malog Llovda. Na kraju je odmahнула glavom na taj živi dokaz dvoličnosti. — Javljajte mi što se događa — rekla je. — Ako vam se Ms.

Puckett javi, želim znati za to.

Zahvalila sam joj se i otišla, a mali Lloyd je koračao za mnom. Došla sam do prijamnog ureda, a onda se okrenula Mary Alice McKinnon koja je stajala za pultom. Ugodna mlada žena koja bi me uvijek spojila s Binkie kada bih nazvala.

— Mary Alice — rekla sam i okrenula dječaka držeći ga za ramena — želim vam predstaviti sina gospodina Springera. Ovo je Lloyd Springer. Pozdravi gospođicu McKinnon, Lloyde.

Spustio je glavu, a Mary Alice je duboko udahнула i pocrvenjela. Uspjela je promucati riječ-dvije u pozdrav jer je iz dobre obitelji, ali bilo je očito daje se dojmila moja istinoljubivost.

Kad smo izišli na pločnik, rekla sam mu: — Eto vidiš, to nije bilo tako teško. A sad idemo na coca colu.

Kad smo završili sa stankom koja osvježava, odvukla sam dječaka do Buddjeve brijačnice sa stručnim depiliranjem. Buddy Whitesides je sprijeda imao dva stolca gdje su on i Arlo Turner obavljali svoj dio posla britvama, škarama i češljevima i nabacivali oblake talka malim metlicama. U stražnjem dijelu, odijeljenom sivom flanelskom zavjesom, Alva, Buddjeva žena, imala je stolac na kojem se brinula za one kojima su dlake rasle na neprilичnim mjestima. Ne bih tamo ušla ni za živu glavu.

Kad sam ušla, i Buddy i Arlo su imali mušterije koje nisam poznavala. Mislim da su bili farmeri. A najednom od kožnih naslonjača sjedio je Leonard Conover i čekao na red. Podigao je pogled s časopisa koji je čitao kad je zazvonilo zvonce nad vratima, a onda brzo zaklopio časopis i gurnuo ga ispod hrpe drugih na stoliću pokraj njega.

— Julia! — rekao je, a lice mu je odbojno pocrvenjelo. — Tebe nikad ne bih očekivao ovdje.

— Ni ja nisam očekivala da ću doći. Ali, došla sam jer ovog dječaka treba podšišati. Buddy — rekla sam, okrećući se vlasniku — koji od vas dvojice najbolje šiša djecu?

— Pa, obojici nam ide — rekao je, držeći škare u zraku dok je gledao mene pa dječaka. — Obojica ga možemo dobro ošišati. To je vaš mali prijatelj? — Kimnuo je prema dječaku.

— Moglo bi se i tako reći — odgovorila sam, sjela pokraj Leonarda i mahnula malom Lloydu da i on sjedne. — Kako si, Leo-narde? Kako je dolje u sudnici?

— Dobro, dobro. Uvijek ima posla. — Neprestano je preko mojeg ramena gledao dječaka, radoznao poput mačke. Trebala sam

nešto reći, jer ako želiš da se nešto pročuje gradom, najbolje je o tome pričati kod frizera ili brijača. Ali, odlučila sam zasad mirovati.

— Da — nastavio je Leonard dok mu je lice ponovno poprimalo prirodnu boju — uza sve ono što moram raditi u sudnici, i crkveni mi poslovi odnose mnogo vremena. Da, da, toliko planova. Vrlo je zahtjevno. — Kimao je glavom kako bi to još više naglasio.

— Vjerujem ti — rekla sam. Leonard nikad nije bio na glasu kao živa vatra, ni prije nego što je počeo raditi u javnoj službi. Sklopila sam ruke nad torbicom u krilu i zagledala se u Buddja kako bi se požurio.

— Znaš, Julia — rekao je Leonard, napola se okrećući na stolcu da mi privuče pozornost. Zamijetila sam tanku prosijedu kosu koja mu je jedva pokrivala tjeme, blago zaobljena ramena i sve deblje tijelo i upitala se smeta li to LuAnne. Ali, kad se jednom udaš, nema ti druge nego prihvatiti rezultate, kakvi god budu. — Ne bih smio govoriti o ovome — šapnuo mi je povjerljivo — jer je još uvijek riječ samo o planovima. Ali, crkva je toliko narasla da

moramo razmotriti mogućnost proširenja. Pa sam mislio, a nije to bila samo moja zamisao, kako bi sad, kad Wesleyja Llovda više nema i sve to, ti možda radije živjela u nekoj manjoj kući. Trebala bi razmisliti o tome da svoju kuću daruješ crkvi. Taj bi nam prostor i te kako dobro došao, makar i samo kao parkiralište.

Okrenula sam se i pogledala ga. Stisnula sam zube i rekla:

— Htjeli biste srušiti moju kuću kako bi se tamo jednom tjedno moglo parkirati? Leonarde Conoveru, ni za milijun godina!

Podignuo je pa spustio rame a onda se opustio u naslonjaču. Leonard je navikao na odbijanje. — Samo sam mislio, znaš, ako ti kuća postane preveliko breme.

Arlo je svojoj mušteriji brijaio vrat dok je Buddy škljocao škarama oko ušiju svoje, ali su više pozornosti obraćali nama nego njima. Grozila sam se pomisli što bi se dogodilo da pogriješe. Unatoč svemu što sam čula o razgovorima u brijačnicama, u ovoj je bilo vrlo tiho. Odveć su se upirali da čuju što Leonard i ja govorimo i da odgo-netnu što radim s dječakom koji im izgleda nekako poznato.

— Nemoj očekivati da će se to dogoditi u bližoj budućnosti. Buddy — rekla sam — ne želim te požurivati, ali neki od nas imaju posla. — Kimnuo je i počeo brže škljocati škarama, a ja sam dodala:

— Znaš, ne radimo svi u sudnici.

— Čuj, Julia — rekao je Leonard i polako se uspravio u naslonjaču kako bi iskušao novi pristup — ti ne znaš što ja radim u sudnici i nadam se da nikad nećeš ni morati doznati. Ali, morala bi misliti na to da Wesley Lloyd nikada nije želio da budeš opterećena odgovornostima. Ono stoje ostavio previše je za jednu osobu, osobito za nekoga tko nema nikakvog iskustva u upravljanju imovinom. Vjeruj mi, znam o čemu govorim. Nipošto ne bih želio da LuAnne bude tako opterećena.

Zagledala sam se u njega. Vjerojatnost da LuAnne bude opterećena njegovom ostavštinom bila je otprilike jednaka kao vjerojatnost da dobije na lutriji.

— Misliš da nisam sposobna za to?

— Pa sad — rekao je Leonard i razmijenio prepreden osmijeh s Buddvjem i Arlom. Tri prava tajkuna iz brijačnice.

— Ne postaješ mlađa, Julia.

Možete misliti kako me iznenadila ta novost.

Buddv je maknuo bijeli ovratnik s mušterije i počeo jasnika zasipati talkom.

— Hajde, mali Llovde — rekla sam i primila ga za ruku. — Gospodin Buddy će sad tebe ošišati.

Pomogla sam mu da se popne na stolac i na dasku koju je Buddy stavio preko naslona za ruke kako bi ga postavio na pravu visinu. — Skinu naočale — rekla sam mu, a onda Buddvu: — Ne želim da ga obriješ, napraviš jež-frizuru ili što slično. Hoću samo pristojnu frizuru tako da mu kosa ne pada u oči i na vrat. Zapravo, možeš ga ošišati točno onako kako si šišao njegovog tatu.

Kad sam potvrdila ono što su nagađali, sva trojica su se zamrzнула. Arlo je razrogačio oči i zinuo. Njegova se mušterija namrštila pokušavajući shvatiti što se događa. Leonard se srušio u naslonjač kao da se oduzeo od šoka.

Otvarao je i zatvarao usta, mljackajući svaki put kad bi mu se usne sastale. Glas nekog country pjevača s radija koji je žudio za stalnom vezom nije nimalo pomogao da se ispuni neugodni tajac.

— No, daj počni — rekla sam Buddvu koji je držao ruke u zraku poput kirurga.

— Da, gospođo, odmah, lijepo ću vam ošišati dječaka. — Okrenuo se, uzeo češalj, ispustio ga, uzeo drugi i uputio mi izmučeni osmijeh prije nego što se napokon pozabavio dječakovom kosom.

Neki ljudi ne znaju kako bi se ponašali kad im se istina zagleda u lice.

Kad smo se napokon uputili kući, nakon što smo u gradu sreli ne znam ni ja koliko ljudi, bila sam mrtva umorna.

Govorenje istine, na što sam se prisilila nakon što sam zamalo zakazala u brijačnici, stvarno te može iscrpiti. I mali Lloyd se tako osjećao jer je vukao noge cijelim putem kući pa sam ga morala upozoriti na to.

— Podiži noge, mali Llovde — rekla sam mu dok smo se pločnikom približavali kući. — Evo, daj mi ruku i nasmiješi se. Neka svi vide kako si sretan.

Dao mi je ruku i rekao: — Pa, baš i nisam.

— Naravno da nisi, kako bi i mogao biti kad ti je mama otišla i sve to. Ali, moraš se držati kao da jesi kako ljudi ne bi znali tvoje privatne probleme i ogovarali te. Ah, to me podsjeća, trebali smo ti kupiti neku igračku. Što voliš?

Malo se zamislio, a onda je rekao: — Volim slagati slagalice. I volim slušati glazbu.

— I ja sam nekoć voljela slagalice. Kupit ćemo nekoliko i zajedno ih slagati. Kakvu glazbu voliš?

— Sve vrste, ali najdraži su mi Tim McGraw i Sawyer Brown. Moja mama voli Dwighta Yoakama. Voli gledati video snimke njegovih koncerata.

— Ma nemoj — rekla sam, a nisam imala pojma o čemu govori. — Evo nas — rekla sam kad smo krenuli na puteljak do kuće. — Bome smo svašta obavili. A još nije ni podne.

v

Čekao me dug dan jer kad sam ušla, zatekla sam LuAnne Conover u primaćoj sobi. Skočila je čim smo se pojavili, mašući rukama od uzbuđenja.

— Julia, oh, Julia — rekla je i potrčala prema meni kao da mi je potrebna pomoć da uđem kroz vrata. — Oh, upravo sam čula strašnu vijest. Ne mogu vjerovati! Je li moguće? Oh, Julia, tako mi je žao zbog tebe. Ne znam kako to podnosiš. Kako si? — Obračala se meni, ali pogled joj je bio zalijepljen za dječaka.

— Sjedni, LuAnne — rekla sam, pokušavajući skinuti šešir. — Ja sam dobro, ali izgleda da tebi treba pomoć. Zar te Lillian ničim nije ponudila?

— Oh, ne bih mogla pojesti ni zalogaja! Previše sam se uzrujala zbog svega ovog i doista patim s tobom, Julia. Reci

mi — rekla je, sjela pokraj mene na sofu i praktički mi se unijela u lice — što se zapravo dogodilo. Ne bi vjerovala kakve sam sve priče jutros čula!

— Pa, mislim da bih — rekla sam i uzdahnula. Poznavala sam grad koliko ga je uopće bilo moguće poznavati. Mary Alice i svi ostali koje smo sreli, osim možda Leonarda koji nikad nije znao zbrojiti dva i dva, vjerojatno su zasjeli na telefon čim sam okrenula leđa. — Uzgred, ovo je tema svega što si čula. — Pogledala sam malog Llovda koji je i dalje stajao na pragu. — Pozdravi gospođu Conover, Llovde, a onda idi u kuhinju, neka ti Lillian da ručak. Ako nisi pokvario tek onim sokom od višanja.

Spustio je glavu i nešto promrmljao prema LuAnne, a onda je izjurio iz sobe. Bila bih ga ukorila zbog ponašanja, ali LuAnne se ponašala još gore. Samo je zurila u njega razjapljenih usta.

— Ne bih vjerovala da nisam vidjela svojim očima! — dah-nula je. — Netko mi je rekao da je taj dječak kod tebe, ali ja sam rekla: »Ne, Julia to ne bi učinila.« Što ti je došlo, Julia? Kako možeš podnijeti da ti je taj mali u kući? Mogu ti reći, da Leonard izvede nešto takvo, ne bih primila njegovog... — zastala je, osvrnula se i onda pro-šaptala — njegovo kopile.

— Čovjek radi što mora, LuAnne — rekla sam — pa tako i ja. A sad te želim nešto pitati. Jesi li znala da Wesley Llovd ima tu ženu?

— Oh, Julia, svi su znali. To jest — ispravila se — o tome se godinama govorkalo. Znaš kako se takve priče pročuju.

— Zašto mi nisi rekla?

— Pa, znaš, jednostavno nisam vjerovala. — Nasmijala se pomalo napeto i brzo prekinula kad je vidjela pogled koji sam joj uputila. — Nije ni nitko drugi, vjeruj mi. Stvarno. Ili su mislili da znaš i ne mariš. Ann Landers kaže da žena uvijek zna i da ostali moraju gledati svoja posla.

— Moj Bože — zavapila sam i pokrila lice rukama.

Čula sam da je zazvonio telefon i da se Lillian javila. Ni s kim nisam željela razgovarati, uključujući LuAnne, ali ona se nije dala smetati.

— Julia, svi su se uzrujali zbog toga što radiš. Moram ti reći da se pitaju nisi li možda izgubila moć rasuđivanja.

— Ma, hoću reći — rekla je kad sam podigla glavu i uputila joj ubojit pogled — svi znamo da si bila pod pritiskom nakon Wes-levjeve smrti i sve to. Jednostavno ti je bilo previše i sad se moraš opustiti i dopustiti prijateljima da preuzmu tvoje brige. Leonard mi je baš neki dan rekao da postoje pravni lijekovi.

— Pravni lijekovi? O čemu ti to govoriš, LuAnne?

— Pa o tvojim problemima, naravno. Leonard kaže da svaki tjedan naiđe na takav problem i da ga odluke koje mora donijeti jednostavno razdiru.

Naslonila sam glavu na naslon sofe i sklopila oči. — Bože me sačuvaj — pomolila sam se upravo dovoljno glasno da me čuje i LuAnne, a ne samo Onaj kome sam uputila te riječi. Kad bih bila dovoljno luda da dopustim Leonardu Conoveru da donosi odluke umjesto mene, ne bi mi trebala samo Božja pomoć, nego i šok-terapija.

— Julia — nastavila je LuAnne — tu sam da učinim sve što mogu. Ti samo pođi gore i lezi, a ja ću otvarati vrata i bilježiti tko je bio. Ljudi će sigurno htjeti navratiti i vidjeti kako si.

— Nitko ovdje nije umro, LuAnne! I nije mi potrebno da primam ljude koji samo žele udovoljiti svojoj znatiželji. Uostalom, imam previše posla da bih ikoga primala, pa možeš lijepo otići kući i brinuti se za Leonarda.

— Ah — rekla je i vidjela sam da se osjetila povrijeđeno. E pa, i ja sam se osjećala povrijeđeno. — Samo sam mislila da bi ti dobro došla prijateljica u teškim trenucima.

— Moji su teški trenuci bili svih onih godina dok je Wesley Lloyd bludničio s onom ženom. Tad mi je trebala prijateljica, ali u ovom gradu nisam imala nijednu.

— Vidim da si se uzrujala, Julia, i ne krivim te. — Ustala je, prišla mi i stavila mi ruku na rame. — Molim se za tebe, i ja i cijeli molitveni lanac. Javila sam im prije nego što sam došla ovamo.

— Hvala — prošaptala sam. Što sam drugo mogla reći? Molitveni lanac žena iz Prezbiterijske crkve prenosio je novosti o bolestima, nesrećama, smrti, razvodu, trudnoći, problemima tinejdžera, bankrotu i svemu drugome što vam padne na pamet, i to brzinom munje. Tja, drugo nisam, mogla ni očekivati s obzirom da sam i sama aktivirala molitveni lanac mnogo puta kad sam čula nešto zbog čega se valjalo moliti.

Kad je LuAnne otišla, Lillian je došla u dnevni boravak gdje sam sjedila nastojeći se pribitati.

— Pripravila sam vam juhu — rekla je i stavila mi pladanj na krilo. — Maleni jede u kuhinji, a onda će mi pomoći oguliti jabuke za pitu. Jedite. Trebat će vam, jer vas je nazvao vaš pastor. Želi znati možete li doći prijeko u crkvu. Želi vas savjetovati.

— Pa, savjetovanje ne bi bilo na odmet — rekla sam. — Hvala, Lillian. Pojest ću ovo pa idem tamo.

Cijeli sam život kršćanka i to većim dijelom prezbiterijanka. Moj mi kućni odgoj i udaja nisu ostavljali mnogo izbora. Što ne znači da sam očekivala ili željela izbor. Ali, ni Wesley Lloyd ni ja nikad nismo bili vrsta osobe kojoj treba savjetovanje. I tako sam se ponadala da će me moj pastor utješiti i pomoći mi nositi breme koje mi je Wesley Lloyd ostavio.

Taj je pastor bio s nama četiri, ne, pet godina i prilično se dobro snašao. Zvao se Larry Ledbetter — ne Lawrence, nego baš Larry. Jeste li primijetili koliko propovjednika i evanđelista imaju dječja imena? Samo otvorite Abbotsville Press bilo kojeg dana u tjednu pa ćete naći nekog Jimmvja, Johnnyja, Billyja Earla ili Ronnieja kako nudi svoje usluge u nekoj mjesnoj crkvi, pri čemu obično neka Dawn, Tammy ili Debbie pjeva i svira glasovir, saksofon ili takvo što. Čovjek bi očekivao da se odrasli ponašaju kao odrasli.

Zato sam voljela Prezbiterijsku crkvu: mi smo se zauzimali za pristojnost i red. Kad si otišao u crkvu, znao si

točno što ćeš dobiti. Nismo željeli nikakva iznenađenja ni zabavu. I sam Bog zna da nismo željeli nikakve promjene. Kao onaj put kad je neki privremeni pastor promijenio redoslijed pa su pladnjevi za priloge išli poslije propovijedi, a ne prije. Pomislili biste daje učinio nešto nepristojno. Uzrujali su se mnogi ljudi koji su se navikli iskopati dolar ili omotnicu čim bi ravnatelj zbora ustao. Ni meni se nije činilo daje to dobra zamisao, ali ne zato što sam se protivila promjenama. Samo sam mislila da pastor i te kako riskira kad šalje pladnjeve nakon propovijedi. Jer, što ako je imao loš dan i propovijed nije bila naročita? Ja to ne bih riskirala.

Wesley Lloyd je porazgovarao s njim o tome i ubrzo su se stvari vratile na staro.

Ali, čim je pastor Ledbetter prihvatio naš poziv, dobro je procijenio situaciju i nije napravio nijedan pogrešan potez.

Brzo je

učio kada je riječ o povezivanju s utjecajnim ljudima i slaganju s njima. Za razliku od većine novih pastora koji dolaze iz sjemeništa, bio je pravi pravcati kalvinist, što znači da je bio jednako vješt kao Wesley Lloyd kad je trebalo pronaći ulomke Biblije koji će podržati njegovo stajalište. On i Wesley Lloyd slagali su se gotovo u svemu, a ako i nisu, to nikad ne biste doznali od pastora Ledbettera. Odmah je shvatio da Wesley Lloyd ne voli suprotstavljanje i rasprave glede načina vođenja crkve.

No u posljednje sam vrijeme primijetila daje pastor nekako slobodniji, i kao pastor i kao propovjednik. Bio je mnogo opširniji u prodikama, za koje je bio spreman dok si rekao keks. Znala sam točno kako se osjećao — kao da ga je netko oslobodio okova.

8

Nakon prelaska preko parkirališta, laknulo mi je kad sam ušla u klimatiziranu crkvu. Prošla sam kroz dvoranu i ušla u pastorov ured. Norma Cantrell, pastorova tajnica, uvijek se držala kao da mi pravi uslugu kad bih ga htjela vidjeti. Kad sam ušla u njezin ured, izvila je vrat da vidi iza mene u hodnik. Znala sam da traži malog Llovda pa mi je bilo drago što sam ga ostavila kod kuće. Uvijek se držala silno službeno, a zapravo je bila najveća tračerica u gradu. Zato je i voljela svoj posao, jer je svaki prezbiteri-janac koji bi se našao u teškoćama prije ili poslije došao porazgovarati s pastorom. Upozorila sam pastora Ledbettera na njezinu brbljavost, ali me on samo potapšao po ramenu i rekao da će on to srediti. Otad se uvijek indignirano razmahivala po uredu kad bih došla, premda se nitko tako debeo ne bi trebao razmahivati. Po tome sam znala da joj se pastor povjerio i otad sam seja prestala povjeravati njemu.

Ipak, bio je moj pastor i lijepo se pobrinuo za Wesleyjev sprovod. Propovijed je bila da bolju nisam mogla poželjeti. Nabrojao je sva Wesleyjeva dobra djela za crkvu i zajednicu. Osjećala sam se ponosno.

Ali, ovaj se put nisam osjećala ponosno, nego slomljeno i poniženo. Čeznula sam za duhovnom utjehom sad kad sam bila dvostruko ožalošćena.

Norma je jednom rukom zagladila svoju natapiranu kosu a drugom dotaknula bisernu ogrlicu koja joj je držala naočale. — Dobar dan, Miss Julia — rekla je, posežući za olovkom da mi pokaže kako je silno zaposlena. — Došli ste vidjeti pastora Ledbettera? Prilično je zauzet.

— Upravo me nazvao da dođem, Norma, što ti savršeno dobro znaš jer si vjerojatno ti okrenula broj. Molim te, reci mu da sam stigla.

Uputila mi je pogled koji baš nije bio prikladan u crkvi, podigla slušalicu i pritisnula gumb. Do njegovih vrata bila su samo dva koraka, ali ne, morala se poslužiti telefonom.

Okrenula je glavu na drugu stranu i gotovo prošaptala: — Došla je gospođa Springer. Da joj kažem neka pričeka? Očigledno nije dobila odgovor koji je priželjkivala, jer je stisnula usta i spustila slušalicu. Uto je pastor Ledbetter otvorio vrata i stao na prag zračeci autoritetom i propovjedničkom nazočnošću. Mislim da se to zove karizma — jednom je održao cijelu propovijed o značenjima te riječi. Obožavao se pozivati na svoje školovanje i učiti nas o grčkom. Objasnio je da biti karizmatičan za Krista ne znači da moraš govoriti nerazumljivim jezicima, čemu odani prezbiterijanci nisu nimalo skloni.

— Uđite, Miss Julia — rekao je srdačnim tonom zbog kojeg sam se trebala osjećati dobrodošlo. — Kako ste? Lijepo vas je vidjeti i drugim danom, a ne samo nedjeljom.

— Dolazim i ponedjeljkom na sastanke Ženske skupine i srijedom sam navečer na molitvama — podsjetila sam ga. Zar misli da se pojavljujem samo nedjeljom ujutro?

— Znam, znam — rekao je i široko se osmijehnuo. — Samo se šalim, Miss Julia. Izvolite, sjednite. Evo, sjednimo na ove udobne naslonjače. — Zatvorio je vrata za nama i mahnuo prema naslonjačima ispred velikog prozora. Bili su to lijepi naslonjači, presvučeni da-mastom kreni boje, a kupljeni umjesto ljujlačke za dječje igralište.

Sjela sam i poravnala svoju haljinu na kopčanje Leslie Fay. Bila sam napeta kao i uvijek kad je neki pastor želio razgovarati sa mnom. To je kao kad te pošalju na razgovor ravnatelju škole, a ne možeš se sjetiti da si išta zgriješio. Napola sam očekivala da će govoriti o planovima za gradnju i mojem doprinosu, osobito nakon što se Leo-nard Conover izlanuo. Ja sam od svog pastora željela suosjećanje i molitvu u toj nesnosnoj situaciji u kojoj me Wesley Lloyd ostavio. Trebalo mi je sažaljenje.

— Dakle, Miss Julia — rekao je sklopivši ruke pred sobom i zabrinuto se zagledavši u moje oči. Prekrižio je noge u gležnjevima i nagnuo se prema meni. Osjetila sam onu karizmu o kojoj sam vam već pričala i pomislila kako je doista izvrstan propovjednik. Odora mu je izvrsno pristajala i bio je veoma naočit za propovjedaonicom. Volio je ispružiti ruke i uhvatiti je kao da bi inače mogla odletjeti.

— Dakle, Miss Julia — ponovio je žalosnim glasom. — Što to čujem o vama?

Osjetila sam nešto vrlo slično griznji savjesti, premda mi uopće nije jasno zašto.

— Pa, ne znam. Što ste čuli?

— Ah — rekao je proučavajući moje lice. Onda je kimnuo kao da sam nešto potvrdila. — Teško vam se svega

prisjetiti, jel' te? Ali, gubitak kratkoročnog pamćenja prirodan je rezultat starenja. To je samo Božji način da nam olakša prekid veza sa svime svjetovnim.

— S mojim je pamćenjem sve u redu, i s kratkoročnim i s dugoročnim. Pitala sam vas što ste čuli zato što po gradu kruže svakakvi tračevi. Nisam znala na koji točno mislite.

— No, da vas onda podsjetim. Zabrinut sam zbog onog dječaka kojeg predstavljate naokolo kao sina gospodina Springera.

— Oh, pastore — rekla sam s olakšanjem što nije počeo o tome kako Bogu treba veće parkiralište. — Ni ne slutite koliko su mi trebale vaše molitve, jer nikad u životu nisam doživjela takav šok. Možete zamisliti. Gotovo me slomilo kad sam doznala kako je gospodin Springer griješio. Pokušavam se ponijeti kao prava kršćanka, premda je to nešto najteže što sam ikad učinila.

— Shvaćam — rekao je tihim glasom punim razumijevanja. Od toga su mi navrle suze na oči. Mogla sam glumiti ženu od čelika pred znatizeljnjima i podrugljivcima, ali od ljubaznosti bih se raspala.

— Da — rekao je. — Mogu zamisliti što prolazite. Emocionalna uzbuđenja ometaju sposobnost ispravnog prosuđivanja. Morate biti veoma oprezni, Miss Julia. Beskrupulozni ljudi mogu iskoristiti vašu lakovjernu narav, kako mi kažu da se upravo i događa, i to vas zbunjuje. Primjerice, ne znamo uvijek što Bog očekuje od nas u neobičnim okolnostima. I možda ono što smatramo kršćanskim ponašanjem to uopće nije. Zato sam i htio porazgovarati s vama.

Oči su mi se osušile. Bila sam zbunjena. — Ne razumijem — rekla sam. — Pa mislila sam da izvršavam Božju volju.

— Pa, to je osjetljivo pitanje, ali mislim da možemo riješiti problem i da ćete se poslije toga bolje postaviti. Vidite, Miss Julia, gospodin Springer uživa veliki ugled u ovom gradu, štoviše i u cijelom ovom dijelu države, da i ne spominjem našu voljenu crkvu. Ne mogu vam ni nabrojati sve doprinose koje je dao za stvari do kojih mu je bilo stalo, pa mislim da se moramo čuvati svega što bi moglo okaljati njegovo ime.

— Ne razumijem vas — rekla sam, a želudac mi se počeo gr-čiti.

— Hoću reći da dobroj kršćanki kao što ste vi ne priliči obilaziti grad i predstavljati onog dječaka kao sina gospodina Springera. — Toliko mi se primaknuo da sam osjećala miris bombona od metvice koji mu je bio u ustima. — Ničemu ne služi — nastavio je — kaljati ugled gospodina Springera, a vi ste se tome veoma približili. Pa znate i sami da su Springerovi darovali čak i zemljište na kojem je sagrađena ova crkva i dali veliku potporu za svetište.

— Da, znam to. — Ruke su mi se trzale na naslonima pa sam ih sklopila na krilu.

— I imamo učionicu za vjeronauk koja se zove po njemu, i na svim pjesmaricama je otisnuto njegovo ime jer nam ih je on darovao.

— I to znam. — Wesleyjev prsten — onaj koji mi je stavio na prst kad se zakleo na vjernost — urezao mi se u dlan.

— Ali, Miss Julia, možda ne znate da vijeće ozbiljno razmatra mogućnost izgradnje Centra za obiteljski život, zgrade koja bi ojačala obiteljske veze time što bi tu bilo aktivnosti za sve dobi. Razmišljali smo o gimnastičkoj dvorani, prostoriji s videoigrama za mlade, knjižnici i još nekoliko mogućnosti kako bi crkva postala središtem naših života — rekao je i zastao, proučavajući me. Onda je povjerljivo prošaptao: — Namjeravali smo ga nazvati Centar za aktivnosti Wesleyja Lloyda Springera.

Nisam mogla vjerovati. Šmrkljavo lice maloga Lloyda sa za-mazanim naočalama i otvorenim ustima spojilo mi se pred očima s licem Wesleyja Lloyda dok sam zamišljala portret u ulju koji bi visio u njihovom centru za aktivnosti, svima pred nosom. — Smatram da ime gospodina Springera ne bi trebalo povezivati s nečim takvim — uspjela sam protisnuti — s obzirom na to kakvim se on aktivnostima bavio.

— Miss Julia, Miss Julia — rekao je tonom kao da prekori-jeva dijete. — Vidite, upravo o tome i govorim. Niste shvatili što vam želim reći. A ta će nesposobnost samo rasti kako vrijeme bude prolazilo. Morali biste se pomoliti i ozbiljno razmisliti o tome da nekome

date punomoć kako se ne biste morali hrvati sa svim tim teškim stvarima.

— Sam se brine za sve teške stvari.

— Znam, ali čim ostavština bude sređena, opet će sve biti u vašim rukama. Iskreno govoreći, Miss Julia, mislim da vam takav teret nije potreban. I ako smijem nešto reći iz ljubavi prema vama, nisam siguran da ste se kadri s time nositi.

U tome je bilo nečega. Ni ja nisam bila sigurna. Neću se moći vječito oslanjati na Sama, a Binkie ima sve više posla i tko zna želi li da joj Wesleyjevi poslovi padnu u krilo. Hm, to sam možda mogla reći i drugim riječima.

— Koga biste mi vi predložili, pastore?

— Nipošto odvjetnika — rekao je kao da zna što mislim. — Odvjetnici će vam najprije prikazati jednu stranu svakog pitanja, pa drugu, i onda tražiti da sami odlučite, a naplaćivat će vam svaku minutu. Morate razmisliti o nekome tko je, prije svega, kršćanin, i o nekome tko je jak, stabilan, obiteljski čovjek. Tko je dokazao da se zna brinuti za one koje štiti. Predložio bih vam nekoga u ovoj crkvi tko se dokazao dosljednošću i marljivošću. Nekoga tko će prezreti pokušaje drugih da se dokopaju Springerove ostavštine raznim smicalicama, kao što se upravo pokušava s pomoću tog djeteta koje ste nepromišljeno primili.

— Možda vas još uvijek ne razumijem — rekla sam. — Kažete li vi to meni da bih trebala zaniijekati podrijetlo tog dječaka iako svatko tko ima oči u glavi vidi tko mu je bio otac? Hoćete reći da bih trebala lagati?

— Oh. — Nasmijao se i odmahnuo glavom zbog moje tuposti. — Ne lagati, Miss Julia. Ne reći nešto nije isto što i lagati. Gospodin Springer je za života učinio tako mnogo dobra, a u budućnosti će učiniti još više. Zato mislim da

mu možemo progledati kroz prste zbog nekih, ah... tako ljudskih mana. Na kraju krajeva, što je uopće kršćanin nego onaj kome su grijesi oprosteni?

Sad sam već bila spremna iskočiti iz kože. Stalno sam si ponavljala da ga valjda nisam dobro čula, ali svaki put kad bi otvorio usta, rekao bi nešto još nevjerojatnij'e. — Zapravo želite da zaniječem i samo postojanje tog djeteta, je li? — Pa mi i ne znamo točno čije je on dijete, nije li tako? — Dugo me je gledao zabrinuto se mršteći. — Zabrinut sam za vas,

Miss Julia, istinski zabrinut. Bojim se da niste razmislili o posljedicama. Čini mi se da vam treba odgovorno duhovno savjetovanje kako bi se spriječila kakva nepromišljenost. Jeste li, primjerice, pomislili da to dijete možda ima neko pravo na ostavštinu gospodina Springera? I da time što ga priznajete samo jačate to eventualno pravo? Pa dobar bi odvjetnik možda čak mogao cijelu ostavštinu oduzeti vama i dati je tom nepoznatom djetetu. Kakvo bi to skrbištvo bilo kad biste dopustili da se to dogodi?

Tad sam shvatila. Kad god pastor počne govoriti o skrbištvu, misli na tvoj novac i svoje planove. Osobito građevinske planove. Nevjerojatno je što su neki od njih spremni učiniti samo da uberu novac. Ne tako davno čula sam daje neki propovjednik u Chapel Hillu dao postaviti bankomat u crkvi. Ali, kako bi rekao Wesley Llovd, to je tipično za Chapel Hill.

— Da vas nešto upitam, pastore — rekla sam, vraćajući se na svoj problem. — Jeste li znali da je Wesley Llovd počinio brakolomstvo?

— Pa sad — rekao je, nasmiješio se i dobro me odmjerio, te nastavio: — To nije baš tema o kojoj bismo nas dvoje trebali razgovarati. Sigurno vam je tema nelagodna, a sve je to bio samo trač i nije dostojan naše pozornosti, nije li tako?

— Dakle, znali ste.

— O tome moramo ozbiljno porazgovarati, Miss Julia. — Opet se nagnuo prema meni, naslonio laktove na koljena i uozbiljio se. — Neki muškarci, stanoviti muškarci, nose velik teret u životu. Imaju velike i strašne odgovornosti. Mi to ne razumijemo, ali na mnogo načina za njih vrijede druga mjerila nego za nas ostale. Pomislite na Davida i sve njegove žene i konkubine. Počinio je i brakolomstvo i umorstvo, a Bog ga je ipak volio. Shvaćate što želim reći? Moramo progledati kroz prste i oprostiti onim muškarcima koji mogu pružiti više nego prosječna osoba.

Ne znam zašto nikad prije nisam primijetila kako mu je put na licu bila rošava i kako su mu oči bile blizu. — Shvaćam što mi želite reći — rekla sam. — Želite reći da bogati muškarci smiju činiti grijeha zbog kojih bismo siromašne osuđivali. I želite reći da se bojite da će onaj dječak dobiti novac koji vi želite za crkvu. Jesam li dobro shvatila?

— Ne, ne — rekao je i dalje se smiješeci kao da ima posla s retardiranom osobom. — Ne smijete to tako gledati. Ja samo pokušavam zaštititi ime gospodina Springera i vaše ime, pa i crkvu. Gospodin Springer je bio tako tijesno povezan s Prvom crkvom Abbotsvil-lea da sve što ukalja njegovo ime, kalja i naše. Moramo surađivati na tome, Miss Julia. Mislim da ćete se osjećati mnogo bolje kad naučite prihvatiti Božju volju po tom pitanju. A sad, mogli bismo se pomoliti zajedno.

Podignuo je lice prema stropu i sklopio oči. Kad je otvorio usta da zazove Gospodina, ja sam ustala i izašla.

Kad sam ušla u Normin ured, brzo je strpala ubrus u ladicu i zatvorila je. Sve je mirisalo na uštipke s vanilijom.

— Već ste gotovi? — zacvrkotala je. — Mislila sam da ćete mnogo dulje razgovarati.

— Bolje ti je da se ne trudiš misliti, Norma — rekla sam dok sam odlazila prema izlaznim vratima. — O brakolomstvu se nema što dugo raspravljati kad ga pastor brani.

Osvrnula sam se, vidjela kako je zinula, i dodala: — Imaš šećera na bluzi. — Potom sam otišla.

Ni sama ne znam kako sam uspjela prijeći parkiralište i otići niz ulicu do svoje kuće dok su mi ruke i noge onako podrhtavale. Tek sam napola bila svjesna kako vrući asfalt sa svakim korakom prijanja uz moje cipele. I znam da sam stala i pričekala da prođe neki kamion prije nego što sam prešla ulicu, ali hućanje u glavi onemogućilo mi je da se usredotočim na išta osim kako da se što prije dokopam pletenog naslonjača za ljuljanje na prednjem trijemu.

Potonula sam u njega zahvalna što loza skriva dio trijema. Tu me nitko nije mogao vidjeti. Budem li nekoliko trenutaka sama, možda se uspijem pribрати.

Moj propovjednik! Božji čovjek da kaže ono stoje on rekao! I da usporedi Wesleyja Llovda s Davidom koji je, kao što svi znaju, također odlazio u tuđi krevet. Ali, to nije isprika za Wesleyja Llovda. A ako jest, onda sve ono što sam ikad čula s propovjedaonice, pročitala u Bibliji i vjerovala cijeli život ne znači ama baš ništa.

Ovila sam ruke oko naslona i odgurnula se nogom. Ljuljala sam se i razmišljala, ljuljala i razmišljala, pokušavajući odvagnuti svoj položaj. Nikad mi nije palo na pamet da me moj propovjednik ne bi podržao u ovoj teškoj situaciji.

Koliko sam ga puta čula propovijedati o tome kako je teško postupiti ispravno! Ispravni postupci, ponovio je bezbroj puta, idu protiv prirode grešnoga srca. Zato sam i znala da je ispravno priznati dijete — jer mi je to bilo najteže.

Pastor Led-better je to trebao vidjeti i podržati me.

Nema veze, ponavljala sam u sebi, ljuljajući se sve brže. Znala sam da će većina pastve zauzeti isto stajalište kao pastor Led-better. Ne zovu pastvu slučajno stadom. Morat ću, dakle, stisnuti zube kad budem odvela malog Llovda na službu Božju. Ostalo mi je još nekoliko dana do nedjelje i odlučila sam se pripremiti i ne izbjeći svoju dužnost da usmjerim dijete na pravi put, unatoč tome što imam tako malo vremena. Možda me crkva napusti, ali to je moja crkva i ja nju neću napustiti. Propovjednici dolaze i odlaze, ali mi prezbiterijan-ci ostajemo.

Napokon sam ustala i, još uvijek nesigurna na nogama, ote-turala u kuhinju. Lillian je posegnula za loncem s kavom čim me vidjela.

— Propovjednik baš nije pomogao, je li? — rekla je, nalila dvije šalice i donijela ih na stol.

— Ne samo da nije pomogao — rekla sam sjedajući — nego je sve još i pogoršao. — Prepričala sam joj ukratko naš razgovor. — I imao je tri čiste reči mi kako je Božja volja da poslušam njegov savjet!

— Bože dragi, Bože dragi — rekla je Lillian suosjećajno. — Propovjednici katkad najslabije poznaju Božju volju. Tako je često pobrkaju sa svojom voljom. Vidjela sam to mnogo puta. Sjećate se da sam vani pričala o onom propovjedniku u Crkvi Shiloh AME Zion? Onome koji se spetljao sa solisticom zbora? Bilo je gusto dok ih se oboje nismo uspjeli riješiti. Solističin muž je htio ustrijeliti propovjednika, a propovjednik je tvrdio da je samo slijedio volju Božju. — Glasno se nasmijala. — Svi smo mi vrlo dobro znali što je on slijedio, a to sigurno nije bila volja Božja!

Nasmiješila sam se i obuhvatila šalicu objema rukama. — Počinjem misliti da je to ono što slijedi većina muškaraca — rekla sam, iako mi je bilo pomalo neugodno što govorim o takvim zemaljskim stvarima.

— Gdje je mali? — iznenada sam upitala jer se još nisam bila navikla na to daje u kući još netko na koga valja misliti.

— Poslala sam ga gore da se malo odmori — rekla je. — Činio mi se nekako mlitav. Nadam se da nam se neće razboljeti.

— O ne — rekla sam i spustila glavu pri pomisli na još jednu teškoću u mom životu. — Nazvat ću odmah ljekarnu, neka pošalju tonik. Već sam to mislila učiniti, a kad sam već pritom, nazvat ću i trgovinu da vidim imaju li ljuljačku koju bi mogli postaviti u dvorištu.

— Prevelik je on za ljuljačku — obavijestila me Lillian. — Osim toga, zamjenik Bates je jutros, kad je došao kući, rekao da će mu ovjesiti automobilsku gumu da se na njoj ljulja ako nam to ne smeta.

— Ne, ne smeta mi — rekla sam, iako bi mi do prije nekoliko dana zamisao o automobilskoj gumi koja visi s moga stabla bila jednaka pomisli da mi netko pred kuću stavi bijeli zid s crvenom kaduljom. — Može i guma, ako je to voljan učiniti. Lillian, idem malo pileći. Ovaj me dan iscrpio.

Otišla sam gore na prstima kako ne bih probudila zamjenika Batesa koji je cijelu noć radio. Kad sam došla na vrh stubišta, vidjela sam da su vrata gostinske sobe otkrivena. Gurnula sam ih ne razmišljajući — nisam zapravo mislila pogledati kako je dječak jer me i nije bilo briga odmarati se ili ne.

Krevet mu je bio prazan pa sam najprije pomislila da je pobjegao u potragu za majkom. Zatim sam pomislila kako sam od tog dječaka već doživjela dovoljno nevolja i da nemam snage sad još zvati šerifa da ga traži.

Krenula sam u stražnji dio hodnika, prema sobi zamjenika Batesa, nimalo se ne skanjivajući da ga ponovno probudim. Ali tamo, pred njegovim vratima, bio je mali Lloyd. Mirno je spavao na podu, koljena savijenih oko one papirnate vrećice. Već sam pružila ruku da ga probudim, ali sam se predomislila i otišla po jastuk i laki pokrivač u njegovu sobu. Stavila sam mu jastuk pod glavu i pokrila ga pokrivačem. Nije se ni pomaknuo. Onda sam otišla u svoju sobu i zatvorila vrata. Može spavati gdje god hoće. Kao i njegov otac.

Ali, nisam mogla zaspati. Nisam čak mogla ni odmoriti oči. Svaki put kad bih ih sklopila, vidjela bih sebe kako u nedjelju ulazim u crkvu vodeći za ruku dječaka dok svi izvijaju vrat i došaptavaju se. Znala sam što će reći. Reći će da je Julia Springer napokon dobila svoje i bit će im drago. Sva sam se stisnula pri toj pomisli iako nisam učinila ništa zbog čega bih se trebala sramiti. Biblija kaže da djeca ispaštaju zbog grijeha svojih roditelja, ali ne kaže ništa o tome da žene moraju ispaštati zbog grijeha svojih muževa, na žalost. I tako sam postajala sve živčanija i napetija pa sam napokon ustala i vratila se u prizemlje.

— Idem malo van — rekla sam Lillian. — Jednostavno moram izići iz ove kuće i malo razmisliti.

— Ali budite oprezni — odgovorila je. — Ne vozite tako dobro da možete šalabazati naokolo.

To nije bilo dostojno odgovora, pa nisam ništa rekla. Izvezla sam svoj novi auto iz garaže i jednostavno krenula. Voziti bez odredišta i ne morati se vratiti prije nego što Wesley Lloyd dođe kući za mene je bilo nešto novo. I tako sam se izvezla iz grada i vozala se uskim cestama birajući one na kojima nije bilo mnogo prometa. Vozila sam polako, gledajući polja i voćnjake, staje i uredna seoska imanja. Vozila sam se kroz predjele u kojima nikad nisam bila, otkrila mala naselja duž rijeke French Broad i Briar Creeka, puzala za kamionima i gledala traktore kako podižu crvenu prašinu na njivama. Kružila sam okolicom izbjegavajući autocestu jer bih u tom raspoloženju mogla krenuti njome i nikad se ne vratiti. Doduše, nikad nisam mnogo vozila autocestom jer bi, kad smo nekamo išli, uvijek vozio Wesley Lloyd. To je bio njegov posao. Moj posao je bio slagati zemljovide.

Ali, sad bih najradije bila učinila upravo to — vozila najbržom trakom sve dok ne pobjegnem svim svojim problemima.

Nisam obraćala mnogo pozornosti pojedinostima oko sebe, samo sam automatski registrirala redove jabuka punih plodova i nekoliko automobila i kamiona koji su me pretekli. Misli su mi bile opterećene tugom i obuzete odvagivanjem mogućnosti i potencijalnih posljedica mojih postupaka u kaosu u kojem me je ostavio Wesley Lloyd. Zaustavila sam se na križanju cesta Craven Gap i Jessup, i budući da tu nije bilo prometa, malo sam tako stajala dok ne odlučim kamo ću dalje. Sunce se spuštalo za gorje na zapadu dajući mu ljubičastu nijansu i produžujući sjene stabala uz cestu. Pomalo me uhvatio strah od samotne ceste. Bilo je vrijeme da krenem kući.

Moj je mali automobil iznenada ispunio dubok, bubnjajući zvuk koji me uplašio i zbunio. Mogla sam misliti samo da je to zrakoplov za zaprašivanje usjeva koji se spušta na cestu a ja sam mu na putu.

Osvrtala sam se na sve strane ne bih li otkrila odakle dopire. Onda sam bacila pogled u retrovizor i zamalo me udarila kap. Branik golemog kamiona bio je tik iza mene, uz sam odbojnik i uzdizao se prijeteći iznad moga malog automobila. Protegnula sam se da bolje vidim, ali nisam vidjela gotovo ništa kroz zatamnjeno prednje staklo kamiona. Dva lika, možda. Nisam mogla biti sigurna, ali budući da sam im zaklanjala cestu, brzo sam pritisnula gas,

skrenula udesno i uputila se prema gradu. Kamion me slijedio na nekoliko metara odstojanja tako da sam ga uspjela bolje vidjeti. Bio je crn sa žutim svjetlima na kabini, ali najviše su me zastrašivali golemi kotači zbog kojih je kamion bio viši od svih ostalih vozila na cesti. Zašto bi itko želio imati nešto takvo?

Mislila sam da će me vozač htjeti preteći pa sam usporila. Usporio je i on. Onda sam malo ubrzala, ali unutar ograničenja brzine jer nisam htjela da pomisli kako se bojim. I nisam se bojala, samo nisam shvaćala kakvu to opasnost osjećam od njega. Noć se sve brže spuštala pa sam upalila duga svjetla. I on je to učinio, samo su njegova bila žuta, i ona na kabini i ona dolje.

Kako je postajalo sve mračnije, kamion se stopio s tamom i u retrovizoru sam mogla vidjeti samo ta čudna žuta svjetla kako lebde nad cestom. To mi se nimalo nije sviđalo. Osjećala sam se usamljeno i uplašeno iako me kamion samo slijedio kamo sam god skretala i ništa drugo.

Slijedio me sve dok nisam došla do autoceste koja je vodila u Abbotsville. Uključila sam se u promet i laknulo mi je što sam među drugim automobilima, što prolazim pokraj benzinskih crpki i trgovina. Osvrnula sam se nekoliko puta, ali kamion je nestao. Baš sam bila glupa što sam se zabrinula. To su vjerojatno neki mladić i njegova djevojka išli u kino i uopće nisu mislili na mene. Jednostavno smo išli na istu stranu.

Ipak, bilo mi je drago kad sam napokon došla pred kuću. Raspoloženje mi se popravilo čim sam ugledala svjetlost u prozorima. Nije me čekala samotna, prazna kuća.

Lillian je već nahranila zamjenika Batesa i malog Llovda pa sam je morala slušati kako mi prigovara dok sam si sama punila tanjur. Zabrinula se za mene, i premda je nije bilo ugodno slušati, bilo mi je drago daje nekome stalo.

— Već sam se spremala zamoliti zamjenika Batesa da izda potjernicu — rekla mi je.

— Previše gledaš televiziju, Lillian. A gdje je zamjenik Ba-tes? Zanima me što je otkrio.

— Dječak vas ne mora slušati kako razgovarate o njegovoj obitelji onako kako znam da ćete razgovarati — rekla je i izvadila kutiju sladoleđa iz hladnjaka. — Voli ovaj od čokolade — rekla je, zagrabila velikom žlicom, stavila sladoled u zdjelicu i odnijela je u dnevni boravak gdje su mali Lloyd i zamjenik Bates gledali reprizu Spasilačke službe. Bila bih to prekinula da sva ona polugola ženska tijela dječaku ne bi raspalila maštu, ali bila sam preumorna. Zamjenik Bates došao je u kuhinju i sjeo mi sučelice. — Pa, Miss Julia — rekao je — nisam siguran da imam išta korisno, ali sam se raspitivao. Na kompjutoru nisam uspio naći ništa o Hazel Marie Puckett. Ali, o njezinima ima poprilično. Pitao sam svojeg narednika zna li išta o Puckettovima, a on mi je rekao da svi u okrugu znaju barem nekoliko. Čini se da su jedna od onih obitelji koja se stalno uvaljuje u nevolje. Barem neki od njih.

— O kakvim je nevoljama riječ?

— Tučnjava u kući, vrlo često. Pijanstvo i stvaranje nereda, vožnja u pijanom stanju, ometanje reda i mira, sve redom. Prije mnogo godina imali su ilegalnu pecaru, a sad uzgajaju marihuanu. Svi su iz Benson's Gapa u jugozapadnom dijelu okruga. Tamo ima nekoliko obitelji Puckettovih, svi su u srodstvu, i ako se ne svađaju sa susjedima, svađaju se i tuku međusobno. Narednik mi je rekao da ću prije ili poslije sigurno morati onamo kao i svi ostali iz postaje.

— Bože dragi — rekla sam — pa to je još gore nego što sam očekivala.

— Ne mora biti — rekao je i odmahnuo glavom. — Ponavljam, o toj ženi nisam našao ništa. U takvim se obiteljima netko uvijek otrgne. Ona nikad nije bila uhićena, barem u ovom okrugu.

— Jednostavno ne mogu zamisliti Wesleyja Llovda kako odlazi na drugi kraj okruga među takve ljude svakog četvrtka navečer. Vi ga niste poznavali, ali vjerujte mi, to ne zvuči kao nešto što bi on učinio. — Još dok sam to govorila, sinulo mi je da ništa što sam otkrila daje učinio ne zvuči kao nešto što bi on učinio. Eto koliko čovjek može poznavati druge.

— Niste li rekli da je ta Puckettova spomenula nekakvu kuću u kojoj je stanovala?

— Točno! — rekla sam. — Rekla je da joj čak nije ostavio ni kuću u kojoj je stanovala deset i više godina. Kad bismo mogli pronaći gdje je to, možda bi nam neki susjed nešto mogao reći.

— Nazovite odvjetnicu — odgovorio je. — Ako ste vi sve naslijedili, onda i ta kuća mora biti na nekom popisu. Mali nam može pomoći da je nađemo. Nisam uspio mnogo izvući iz njega, iako sam se trudio. Samo mi je rekao da su živjeli na selu i da je u školu išao autobusom. Ali, sigurno će prepoznati kuću ako ga dovedemo u pravi dio okruga.

— Čovjek bi očekivao da dijete zna gdje stanuje — rekla sam.

— Imam dojam da ga nije mnogo puštala van — rekao mi je zamjenik Bates. Uzeo je slanik i preokretao ga u rukama razmišljajući. — Čini se da je njegova majka išla u kupovinu u Delmont, a on je išao u jednu od seoskih škola. Očigledno se trudila ne dolaziti u Ab-botsville.

— Da se barem Wesley Lloyd trudio ostati u Abbotsvilleu. — Prčkala sam po tanjuru premda nisam bila nimalo gladna. Samo mi je trebalo nešto da mi ruke budu zauzete. Bilo je ponižavajuće razgovarati sa zamjenikom Batesom — ili bilo kim drugim — o tome što je moj muž učinio i kako se trudio da ja za to ne doznam. Ali, dakako, nije se trudio da samo ja ne doznam, nego svi koji su mislili kako je pošten, ispravan građanin.

— Sutra poslijepodne ću rano ustati — rekao je zamjenik Bates — pa ako nazovete odvjetnicu i nabavite popis imovine gospodina Springera, možemo povesti malenog da potražimo kuću.

— Dobro — rekla sam. — Ne znam koja mi korist od toga što ću naći kuću u kojoj je živjela, ali barem ću vidjeti mjesto zločina.

IO

Popis koji mi je dala Binkie skratili smo na kuće u okrugu, ali i dalje je bio prilično dug. Zamjenik Bates vozio je moj automobil, ja sam sjedila na suvozačkom mjestu a mali Lloyd straga, sa svojom papirnatom vrećicom u rukama.

— Jedva čekam da stignemo — rekao je. — Svidjet će vam se moja kuća, stvarno je lijepa.

— Vjerujem ti — rekla sam i oštro pogledala zamjenika Ba-tesa, koji je inzistirao da on vozi. Nisam željela nikakve poruge o tome tko je kupio kuću i zašto. Doduše, zamjenik Bates nije bio sklon poruzi, ali nikad se ne zna. Okrenula sam se prema stražnjem sjedalu i upitala: — Siguran si da nam ne znaš dati upute?

— Ne, gospodo, nikad prije nisam bio ovdje — odgovorio je mali Lloyd. Gledao je kroz prozor dok nas je zamjenik Bates vozio najprije prema Benson's Gapu, a onda kroz mala mjesta duž rijeke. Morat ću to dijete naučiti da gleda ljudima u oči kad razgovara s njima. Ali, možda samo mene nije mogao pogledati, što je razumljivo, jer je i meni bilo teško gledati njega.

S ceste smo vidjeli neoličene ili zapuštene seoske kuće, mnoge s poluraspalim sofama na trijemu i zahrđalom poljoprivrednom opremom u dvorištu. Zamjenik Bates bi pokraj svake usporio kako bi je mali Lloyd dobro vidio.

— Izgleda poznato? — upitao bi, ili: — Misliš li da smo se približili?

Dječak bi svaki put odmahnuo glavom, sve dok nismo došli ^R> ^i^^O^^V^^ki^ ofucana zastava.

— Eno je — povikao je pokazujući prstom pred nas.

— Koja je, maleni? — upitao je zamjenik Bates.

— Eno, ona na kraju! Možda je moja mama kod kuće. — Podigao se i nagnuo preko naslona kako bi bolje vidio.

Disao je ubrzano na usta i zamaglio naočale.

Skrenuli smo na zemljani pristup koji je vodio do male bijele kuće s trijemom. Visoka ograda od živice okruživala ju je sa svih strana, a golemi hrast natkrivao je dobar dio kuće. Ispred nas je bila zatvorena garaža za dva automobila povezana malim prolazom s kućom. Zamjenik Bates je ugasio motor pa smo sve troje sjedili i slušali dok se stišavao. Inače je bilo posve mirno, nikakvih zvukova s ceste ni iz kuće. Srce me zaboljele pri pomisli koliko se puta moj muž ovamo dovezao, uveo u garažu i neprimjećeno ušao u kuću u kojoj je začeto i odgajano dijete koje mi je dahtalo za vratom.

— To je moja kuća — rekao je. — Lijepa je, jel'da?

— Lijepa je, zar nel — ispravila sam ga.

— Da, gospodo, doista je.

Drhtavo sam udahnula i rekla: — No, idemo vidjeti ima li koga kod kuće.

Izišla sam, a zamjenik Bates je pomaknuo naslon svojeg sjedala kako bi i mali Lloyd mogao izići. Potrčao je prema ulazu vičući: — Mama, mama, došao sam kući! — Iskreno sam se nadala da je ona tu.

Mali Lloyd je otvorio vrata i ušao, a mi za njim. Dok smo prelazili trijem, čula sam kako trči hodnikom i sve kreštavijim glasom doziva majku. Zvučao je očajno, što mi je bilo posve razumljivo. Kuća je bila posve prazna — ni komada pokušstva, ni odjeće, ničega.

Vratio se u prvu sobu doista očajan. Bilo bi mi ga žao da nisam bila tako bijesna na tu ženu koja ga je napustila.

— Dođi, maleni — rekao je zamjenik Bates i privukao ga k sebi. — Tvoja mama je rekla da ide u Raleigh, sjećaš se? Otišla je završiti tečaj i onda će se vratiti po tebe. Najvjerojatnije je pokušstvo odnijela sa sobom ili ga je dala nekamo na čuvanje. Ne plači. To ništa ne znači.

Možda, pomislila sam. Ali, tu bi ženu trebalo dobro nalupati zato stoje tako otišla i svoje dijete ostavila s neznancima.

— Kad smo već tu, trebali bismo malo razgledati — rekla sam, opazajući kako su sobe male. Ma koliko mali Lloyd mislio da je kuća lijepa, njegov se otac bome nije razbacivao novcem kad je uređivao svoje ljubavno gnijezdo. Bila bih se posramila zbog njegove škrtosti da nisam bila tako zauzeta: zamišljala sam ga u toj kući.

I ostale su prostorije bile jednako prazne — nije ostala ni kuhinjska oprema. Zamjenik Bates je pogledao u sve ormare i provjerio ima li negdje na stropu otvor za trijem, ali nije ga bilo. Onda je otišao u garažu.

— Vi ostanite tu — doviknuo nam je kad smo krenuli za njim. — Vratite se u automobil. Eto mene odmah.

Prazna garaža me nije zanimala ništa više nego prazna kuća, pa mi je to odgovaralo. Stavila sam ruku na leđa malog Llovda i okrenula ga. Što prije izide, to bolje.

Sjedili smo u automobilu u poslijepodnevnom zatišju čekajući zamjenika Batesa. Bilo je vruće i vlažno, leptiri su lepršali između grmlja ispod trijema, kukci su cvrkutali, a mali Lloyd je šmrcao na stražnjem sjedalu. Pružila sam mu papirnati rupčić, ali nisam znala što bih mu rekla. Svatko je od nas imalo svoje probleme.

— Što ako mi se mama nikad ne vrati? — rekao je gutajući suze.

— Vratit će se. Ne bih se ja brinula zbog toga. — Ali, dakako, upravo sam to činila.

— Ali, hoću reći — prekinuo se, glasa promuklog od tuge — mislim, što ako joj se nešto dogodilo i ne može se vratiti? Ne znam što ću onda.

Zamislite, dijete je mislilo da bih ga izbacila na ulicu. Kako je to mogao pomisliti?

— Ah, zaboga — rekla sam — ako se nešto dogodilo tvojoj majci, u što čisto sumnjam, bit ćeš kod mene dok ne nađemo neko bolje rješenje. Zbog toga se ne moraš brinuti.

Nadala sam se da sam ga umirila po tom pitanju, ali se nisam namjeravala obvezati na dugoročno skrbništvo, ma koliko dijete bilo u žalosnom položaju. Bilo mi je drago kad sam vidjela kako zamjenik Bates zatvara vrata i prilazi automobilu. Ušao je i upalio motor, zamišljen i neodgonetljivog lica.

— Je li što bilo u garaži? — upitala sam kad smo krenuli.

— Nije bilo automobila. Samo nekoliko mrlja od ulja i raznih sitnica. — Ugrizao se za donju usnicu i bacio pogled u retrovizor da vidi dječaka koji je se skvrčio u kutu. — Miss Julia, svratit ću u trgo-

vinu i kupiti nam colu. Vruće je kao u... ovaj — rekao je i brzo se nasmiješio — pa, prilično je vruće.

— Može — rekla sam. — Dobro bi mi došla coca cola, a sigurno i malome Llovdu.

Zamjenik Bates je parkirao u hladu ispod stabla na zemljanom parkiralištu trgovine. Stare, zahrđale limene reklame nudile su cigarete Winston i mlijeko Peeler's. Na vratima je bio rukom ispisan znak da su stigla svježa domaća jaja i rajčica. Dok smo čekali osvježene, izišla sam i sjela na klupu pod stablom kako bih se rashladila. Uh, kako je bilo vruće i vlažno. Izvadila sam iz torbice crkveni program od prošle nedjelje i hladila se njime. Mali Lloyd je ostao u automobilu, žalosnog pogleda uperenog u vrata trgovine.

Zamjenik Bates mu je pružio ledenu bocu kroz prozor, a onda mi se pridružio.

— Miss Julia — rekao je tonom zbog kojeg sam ga pozornije pogledala. — Vi uzmite dječaka i odvezite se natrag u grad. Ja ću ovdje pričekati šerifa Fradvja i još nekoliko dečki pa ću se s njima vratiti.

— Molim? Zašto E ari Frady dolazi ovamo?

— Ja sam ga pozvao — rekao je i pogledao me u oči. — U garaži sam našao još nešto osim mrlja od ulja. Možda nije ništa, ali izgleda mi kao krv.

Kao da nije bilo dovoljno što sam se cijelim putem natrag morala brinuti o tome, znala sam da nešto nije u redu čim smo se zaustavili pred kućom. Lillian je sjedila na stražnjim stubama lica pokrivena rukama. Skočila je čim nas je ugledala.

— Što je sad? — upitala sam se naglas.

Našla se pokraj mojeg prozora prije nego što sam dospjela izvaditi ključeve, a kad sam joj vidjela lice, odmah sam zaboravila krv na podu one garaže.

— Oh, Miss Julia! — po vikala je kad sam iskoračila iz auta. — Nećete vjerovati... Nisam znala što da radim! Cijelo vas vrijeme čekam da se vratite. O, moj Bože!

— Što se, zaboga, dogodilo, Lillian? — Zagrlila sam je oko ramena. — Što ti je?

— Otišla sam u trgovinu kao i obično i zaključala vrata. Znao da uvijek zaključam vrata. I nisam ništa ni primijetila dok nisam odložila sve što sam kupila, jer kuhinja nije ni taknuta. Ali, onda sam ušla u primaću sobu i nisam mogla vjerovati svojim očima!

— O čemu ti to govoriš?

— Netko je bio u kući, to vam pokušavam reći. I sve je porazbijao. Barem je u primaćoj sobi sve porazbijano, dalje nisam gledala. Sjela sam na stube i čekala jer u Neriješenim zločinima kažu da nikad ništa ne treba dirati kad ti netko provali u kuću.

— O Bože — dahнула sam i zavrtjelo mi se u glavi od mogućnosti koje je to nagovijestalo. Naslonila sam se na auto. — Dođi ovamo, mali Llovde, i primi me za ruku. Idemo vidjeti što se dogodilo. — Dao mi je ruku a ja sam pokušavala ne misliti na to koliko je puta njome obrisao nos. U drugoj je ruci držao svoju vrećicu. — Idemo, Lillian.

— Ne smijemo ništa dirati — upozorila me.

— Ni ne mislim ništa dirati. Ali želim vidjeti gdje su sve bili i je li što ukradeno. I moram do telefona da nazovem šerifa. — Samo što je on bio na drugom kraju okruga zajedno sa zamjenikom Bate-som.

Lillian je imala pravo. U kući je sve bilo naglavačke, ladice izvučene, papiri i ukrasi pobacani po podu. I jastučići sa sofe bili su na podu, a stolci prevrnuti. Moji izvezeni jastuci bili su bačeni preko sobe tako da su srušili svjetiljku koja je ležala razbijena na sagu.

— Oh — rekla sam i uhvatila se za naslon stolca. — Moja svjetiljka Zameo ih vjetar! Tko je to učinio? Tko li je odgovoran za ovo?

Otišli smo na kat. Kad sam ugledala spavaće sobe, moji su se strahovi produbili. U mojoj su sobi ladice bile izvučene iz komode, a stvari razbacane na sve strane. Odjeća iz ormara ležala je na hrpi, kutije od cipela i šešira ispraznjene i odbačene, čak su ispraznili i ormarić u kupaonici i ormar za posteljinu. Izgledalo je kao da je netko jednostavno povukao rukom duž polica i sve srušio na pod. Sapun, ulje za kupanje, puder, kolonjska voda, ručnici — netko ih je sve bacio i onda hodao po njima. Cijela rola toalet papira bila je bačena u zahod zajedno s crvenom gumenom torbicom u kojoj sam držala predmete za osobnu higijenu. Miris limuna parfema Jean Nate bio je gotovo dovoljno jak da prikrije truli zadah polustvrdnute hrpice znate-već-čega na mojem bijelom frotirskom ručniku.

— Bože dragi — rekla sam prekrivši usta rukom — ovo je nevjerovatno! — Odvukla sam malog Llovda od vrata. Nije morao gledati takvu uvredu svakom osjetljivijem biću.

— Ništa gore nikad nisam vidjela — rekla je Lillian. — Kakva bi osoba takvo što učinila? Moramo nazvati policiju.

— To i namjeravam — rekla sam i povukla malog Llovda sa sobom iz sobe. — Ali, pogledajmo najprije ostalo. I u drugim spavaćim sobama bilo je isto. Soba malog Llovda bila je u još gore stanju nego moja, ako je to uopće moguće. Madrac je podignut s ležaja i napola se naslanjao na pod. Odjeća mu je bila na podu, a kartonski kovčežić isječen i zgažen. Stajali smo i gledali to besmisleno razaranje. Osjetila sam kako me mali Lloyd čvršće stisnuo svojom vlažnom rukom.

— Jako me strah — rekao je.

— Ne boj se — rekla sam. — Idemo u kuhinju pa ću nazvati šerifa. Ništa se ti ne brini, mali Llovde. Netko bolestan i pokvaren učinio je ovo, ali neće to ponovno učiniti. Budi miran, ja ću se za to pobrinuti.

Dok sam ja zvala šerifa, Lillian je hodala kuhinjom i lomila ruke. Plakala je i ispričavala se što je otišla u trgovinu. Sebe je okrivljavala. Mali je Lloyd stajao pokraj mene, očiju razro-gačenih od straha.

— Poslat će nekoga — rekla sam spuštajući slušalicu. I sama sam čula koliko sam živčana. — Rekla sam im i da nazovu zamjenika Batesa. Lillian, sad lijepo sjedni i priberi se. Ti ništa nisi kriva i ne želim više slušati o tome. To

je bio ili netko tko je tražio nešto određeno, ili vandali koji jednostavno uživaju uništavati stvari. Meni se čini da ništa ne nedostaje, a tebi? Televizor je još tu, a i moja srebrnina. Moram pregledati papire u radnom stolu, ali sumnjam da bi itko ukrao upotrijebljene čekove. Sjedni, Lillian. Uznemiruješ me. Moramo se pokušati dosjetiti tko bi to učinio? Jesi li ti primijetila daje nešto nestalo? Sto misliš, kako su ušli?

Napokon je sjela za stol i obrisala lice pregačom. — Vjerojatno su se popeli stražnjim stubama. Jeste li vidjeli da su vrata sobe zamjenika Batesa otvorena, a staklo razbijeno?

— Imaš pravo. Vidjela sam, ali sam bila tako zauzeta razmišljanjem o tome što mi se dogodilo u kupaonici da ništa drugo nisam opažala.

Domalo su došla dva šerif ova zamjenika da pregledaju kuću i počnu pisati izvješće. Zamislite, čak su me pitali koliko mijе godina! Kao da to ima ikakve veze s onim što se dogodilo! Ubrzo se dovezao i šerif Frady sa zamjenikom Batesom pa smo svi morali ponovno proći cijelu priču. Desetak su me puta pitali uedostaje li išta, ali što sam \i-

broju. Strpljenje, mi je \Alo pri kraju dok su policajci u odorama ulazili i izlazili, posvuda zabadali nos i postavljali pitanja dok nisam vidjeli

da jedan izlazi s velikom plastičnom vrećicom koju je držao daleko od sebe. Zamjenik Bates me pitao želim li da mi vrate ručnike, ali sam mu rekla da ne treba. Bilo mi je drago što su tu posjetnicu odnijeli iz moje kupaonice, a znala sam daje drago i Lillian.

Kad su napokon otišli, uzbuđenja mijе doista bilo preko glave. Lillian je pozvala dvije svoje unuke da joj pomognu urediti kuću i to mi je također bilo drago. Zamjenik Bates stajao je u kuhinji zabrinuta izraza lica i pijuckao kavu.

— Mali Llovde — rekla sam — idi se igrati u dvorištu. Cijeli si dan ili u automobilu ili u kući, dobro će ti činiti svjež zrak. Evo — posegnula sam u smočnicu — ponesi ove kekse. Večeras vjerojatno nećemo imati osobitu večeru. Pogledao me kroz ona debela stakla pogledom koji me presjekao. Oči su mu katkad toliko nalikovale Wesleyjevima da sam imala osjećaj kao da gledam svog muža u vrijeme kad ga još nisam ni poznavala.

Kada je otišao noseći kekse, okrenula sam se zamjeniku Ba-tesu. — Što se to, zaboga, događa? Najprije nađete krv u onoj kući, a sad je još netko provalio u ovu. Već imam osjećaj da će se nešto loše dogoditi svaki put kad se okrenem. Mislite li da je možda provalio netko koga ste vi uhitali?

— Ne bih rekao. Nisam dovoljno dugo ovdje da bih se nekome toliko zamjerio. Ali, što se tiče one druge priče, naša ekipa je bila u kući i potvrdila da je riječ o krvi. Još ne znamo je li ljudska ili nije. Nije je bilo mnogo, nekoliko poprskanih mjesta i mrlja na zidu. I lokvica na podu, koja je bila vrlo gusta. To znači daje prolivena nedavno, premda je i vlaga u garaži mogla pridonijeti. Ali, imam loše vijesti. Ako krv jest ljudska, morat ćete objasniti šerifu Fradvju zašto je dječak s vama. Morat ćemo potražiti njegovu majku svim raspoloživim sredstvima, ponajprije da se uvjerimo je li to njezina krv, jer ona je posljednja boravila u toj kući. A koliko znamo, vi ste posljednja osoba koja ju je vidjela. Potraga za njom bit će za vas vrlo neugodna.

— To mi je jasno — rekla sam. Naslonila sam se na kuhinjski ormarić, na smrt umorna od komplikacija u koje me uvalio Wesley Llovd. — Znae da je netko bio s njom u autu kad je otišla odavde. Rekla sam vam da nije vozila, prema tome nisam je ja posljednja vidjela.

— Znam. Ali, ne znamo tko je to bio. Ne znamo je li odavde otišla ravno u Raleigh ili je svratila kući. Ne znamo je li krv bila u garaži prije nego što je dovela maloga ovamo ili poslije. Ne znamo ništa i nećemo ni znati dok je ne nađemo. Hoću samo da budete pripralni. Morat ćete inspektorima reći sve što se dogodilo. I biti spremni na mogućnost da ta žena nešto zna o krvi u garaži. Ili da je to njezina krv.

— O moj Bože — rekla sam i primila se za rub ormarića. — Ne mislite valjda da joj se nešto dogodilo? — Na svoju sramotu moram priznati da sam se najprije prepala kako će mali onda vječito ostati kod mene, iako sam ga ni tri sata prije uvjeravala u suprotno. Brzo sam se ispravila. — Jadna žena.

— Prerano je da bismo išta znali. Sad idem u željeznariju po lokote za vaša vrata i novo staklo za moju sobu.

— Idite u Prince 's Hardware — rekla sam mu — i uzmite to na moj račun.

Zatim sam otišla u dnevni boravak kako bih pomogla Lillian i njezinim unukama, ali mi je ona rekla neka ne smetam. I tako sam otišla u stražnje dvorište i sjela s malim Llovdom na klupicu. Sklopila sam ruke u krilu i uzdahnula.

— Hoćete keks, gospođo? — Pružio mijе kutiju.

— Može — rekla sam. — Ali, zovi me gospođo Springer, a ne samo gospođo. To zvuči kao da ne znaš tko sam.

— Ne, gospođo. To jest, da, gospođo. — Grickao je keks oko ruba i tako ponovno sve dok mu nije ostalo samo malo u sredini. I Wesley Llovd je imao čudne navike pri jelu.

Postala sam živčana gledajući ga, pa sam mu rekla: — Zar se nećeš igrati?

— Nije mi baš do toga. — Okrenuo je glavu prema meni dok mi se obraćao, ali me i dalje nije gledao u oči.

Meni pak nije bilo do razgovora, pa smo sjedili, jeli kekse i slušali cvrkut ptica.

Domalo je Lillian provirila kroz stražnja vrata i pozvala me. — Imate posjet — rekla je. — Došli su i gospođa Cooper i gospodin Sam i vaš pastor.

Uzdahnula sam i ustala te rekla malom Llovdu da mu je bolje da ostane vani. — Ako već nisi i sam primijetio — rekla sam — ov-

dje vijesti brzo putuju. Ne bi me iznenadilo daje policijski telefon povezan s Molitvenim lancem prezbiterijanske crkve.

Bilo mi je drago što su Lillian i njezine unuke najprije pospremile dnevni boravak jer je sad bio uređen za goste. Svi su bili tamo: Sam, zavaljen u naslonjač sa šeširom na koljenu i zabrinutim izrazom lica; LuAnne, koja je uzbuđeno

cvrkutala kao i obično; i pastor Ledbetter, koji je stao pred prozor kao da izaziva provalnike da ponovno uđu. Pastor Ledbetter i LuAnne krenuli su prema meni govoreći uglas, pitajući me kako sam, što je ukradeno i znam li tko je to učinio. Sam je ustao kad sam ušla ali se nije pomaknuo, vjerojatno shvaćajući da neće uspjeti doći do riječi. — Svi smo dobro — uvjerila sam ih. — Sjednite. Hvala vam na brizi, ali nije to bilo ništa. Najvjerojatnije obični vandali.

— I ne sumnjam — rekao je pastor Ledbetter. — Danas u našem društvu više nema morala. A bit će još gore prije nego što postane bolje, kako nam govori Biblija. Što se više primičemo smjeni tisućljeća, to više ovakvih stvari možemo očekivati. Sve počinje s rasapom obitelji, Miss Julia, i zato je tako važno da vratite tog dječaka njegovoj obitelji. Sigurno ne želite stajati na putu sjedinjenju obitelji pa vam savjetujem da ga vratite rodbini. Sve su ove nevolje počele kad ste pristali uzeti tog dječaka od njegove majke.

Sam se namrštio i otvorio usta, ali je onda odvratio pogled kao da se najprije mora svladati. Duboko sam udahnula, ne želeći priznati da sam se i ja upitala je li provala na neki način bila povezana s malim Llovdom. Ali, samo sam odmahнула glavom, svjesna koliki bi napor bio pokušati objasniti pastoru kako je to bilo s dječakovom majkom. Nisam imala nikakvog izbora.

Zato sam samo rekla: — Cijenim vašu zabrinutost, pastore, ali, molim vas, sjetite se da nisam ja ta koja je imala obitelj koju bi mogla rasturiti.

— Ali, svima nam je zadaća — rekao je — provoditi u djelo obiteljske vrednote. Biblijske obiteljske vrednote. Nije mi bilo jasno zašto mene okrivljuje za provalu u moju kuću i slom obiteljskih vrednota diljem svijeta. Bilo mi je dosta.

— Na koju točno biblijsku obitelj mislite? — prasnula sam, prisjećajući se svih brakolomstava, bratoubojstava, rodoskvrnuća,

ubojstava, poligamije, zavisti i najobičnije zloće raznih obitelji iz Biblije.

— Oh, Julia — rekla je LuAnne i potapšala me po ruci — uzrujala si se.

— Naravno da sam se uzrujala, LuAnne — rekla sam i is-

V

trgnula ruku. — Sto očekuješ nakon što mi je netko prekapao po papirima, donjem rublju, ormarima i ladicama? Sam, sjedni. Meni u tome ništa nije smiješno. — Rekla sam to jer se malo nasmiješio, iako su mu oči bile vrlo zabrinute.

— Ni ja — odgovorio je, ali mi je tad već bilo jasno kako mu se učinilo smiješnim što mi je netko kopao po donjem rublju. Takav vam je Sam. — Što Coleman kaže, Julia?

— Pomaže u istrazi — rekla sam — a prerano je da bi se išta znalo. Ali, kao što vidiš, to što mi u kući stanuje šerifov zamjenik nimalo nije smetalo provalnicima.

— Istina — rekao je Sam i doimao se odsutno duhom, tako da sam znala kako razmišlja o tome. Vjerojatno je došao do istog zaključka kao i ja — da je netko nešto želio dovoljno jako da je riskirao provalu u ovu kuću.

Nakon što sam uvjerila LuAnne i pastora Ledbettera da je sve u redu, otpratila sam ih do trijema. Htjela sam da što prije odu kako bih mogla u miru porazgovarati sa Samom. LuAnne je rekla da je Leonard čeka da mu posluži večeru, ali da se poslije može vratiti i praviti mi društvo.

— Nema potrebe, LuAnne -r- rekla sam odlučno. — Poći ću rano na počinak. Ovo je bio naporan dan. Vidimo se sutra u crkvi.

Kad je shvatila da se pastor namjerava još zadržati, napokon je otišla. Pastor mi je još nešto želio reći iako je znao da me Sam čeka u dnevnom boravku.

— Miss Julia — rekao je tonom liječnika koji vam se priprema priopćiti lošu vijest. — Moram vas ponovno potaknuti da odustanete od plana da zadržite dječaka kod sebe. Ovaj strašni događaj trebao bi vam biti upozorenje da nešto tu nije u redu. Ne znate u što ste se upleli i mogli biste se naći u opasnosti.

Čeznula sam za tim da olakšam dušu i čujem njegov savjet, ali već sam znala što hoće i to mi nije odgovaralo.

Katkad, čak vrlo često, čovjek zna što je ispravno bez da mu to itko kaže. A ja sam zna-

la da je ispravno paziti na malog Llovda neovisno o tome ima li krv u garaži i nered u mojoj kući kakve veze s njim ili nema.

— Pastore — rekla sam — taj dječak nema nikakve veze s ovom provalom. Očito je da je riječ o vandalima. Osim toga, on je bio sa mnom i zamjenikom Batesom kad se to dogodilo, i to jedno s drugim nema nikakve veze.

— Ne optužujem ja dijete, Miss Julia. Samo kažem da se, kad jednom krenemo stranputicom, izlažemo svim mogućim nevoljama. Postavili ste se između dječaka i njegove majke i to nije dobro. Moramo učiniti sve što možemo da održimo obitelji na okupu, a ne da ih razaramo, ne mislite li i vi tako?

Ne, nisam tako mislila. Čula sam za tolike obitelji koje je trebalo razoriti — okrutne očeve, pijane majke, mladiće narkomane, pretučene žene i tome slično. Ali, čula sam što pastor Ledbetter o tome govori s propovjedaonice — da se sve to može riješiti molitvom i obiteljskim vrednotama. Po meni, to se jedino može izliječiti debelim štapom.

— Sam me čeka, pastore — rekla sam. — Vjerojatno želi razgovarati o poslovima Wesleyja Llovda. Hvala vam što ste navratili. — Okrenula sam se i ušla u kuću.

— Same — rekla sam kad sam zatvorila vrata — misliš li i ti da ja dj ečaku razaram obitelj ?

Nasmijao se. — Julia, otac mu je mrtav a majka ga je napustila. Ne daj da te Ledbetter zbuni. Dječak nema obitelj osim tebe, Lillian i Colemana. Misli svojom glavom.

— Trudim se, Same, ali već mi se zavrtjelo, a ti još i ne znaš sve. — Ispričala sam mu o krvi u garaži i o tome kako je zamjenik Ba-tes rekao da ću morati sve reći šerifu. — I onda će socijalna skrb htjeti nekamo smjestiti malog

Llovda. Samo se petljaju u tuđa posla. Što bi ovaj grad rekao kad bih dopustila da se s dječakom postupa kao s prosjakom dok ja uživam u ostavštini Wesleyja Llovda? Što se njih tiče tko se brine za dječaka?

— Ako dođe do toga, vjerojatno nešto možemo poduzeti — rekao je Sam. — Ne znam bi li se ti mogla kvalificirati kao udomitelj ako baš budu inzistirali na slovu zakona. Ne razbijajmo sad glavu zbog toga. U ponedjeljak ću porazgovarati s Binkie pa ćemo vidjeti što se da učiniti.

— Tako bi mi bilo mnogo lakše. Imam dovoljno briga i bez toga. Svima govorim da su ovamo provalili vandali, Same, ali zapravo ne mislim tako. Ne misli ni zamjenik Bates. Mislimo daje netko nešto tražio. Samo ne znam što bi to moglo biti. Sve što nešto vrijedi i dalje je tu. — Zavalila sam se na sofi i zagledala u strop. — Zašto baš sada, to bih voljela znati. Što je sad u kući a da nije bilo već godinama?

Sam me pogledao ispod vjeđa okrećući šešir u rukama. — Ama baš ništa, Julia — rekao je — osim dječaka.

12

S tom strašnom mišlju u glavi pustila sam malog Llovda da ostane budan sve dok se nije toliko umorio da je jedva oteturao uza stube. Svi smo bili živčani i bojali se ući u neku sobu ako netko nije bio s nama. Ja sam se pred dječakom držala hrabro, ali u sebi sam se još tresla od pomisli na neznanca u mojoj kući koji mi pre-tura stvari i traži tko zna što.

Lillian se ponudila da prenoći kod nas, ali poslala sam je kući. Bila je tako uplašena da kod mene ne bi ni oka sklopila, iako nije bilo vjerojatno da će se dogoditi još nešto, osobito nakon stoje cijeloga poslijepodneva u kući bilo toliko policajaca. Bilo bi mi lakše da zamjenik Bates nije morao raditi, ali rekao mi je da će i on i svi ostali na dužnosti obilaziti kuću. I doista, nekoliko puta tijekom noći vidjela sam automobilska svjetla kako osvjetljavaju kuću i dvorište. Bio je to moj uplaćeni porez na djelu i bilo mi je drago.

Dok sam se penjala uza stube nakon što sam pet-šest puta provjerila jesu li sva vrata zaključana, nadala sam se da mali Lloyd neće cijelu noć ležati budan i osluškiivati svaki zvuk u kući kao ja. Ostavila sam vrata obiju soba otvorena ne bi li se osjećao sigurnijim, ali pred jutro, kad sam odlučila ustati, našla sam ga sklupčanog pred svojim vratima. Očito je volio spavati na drvenom podu.

Odlučila sam da ga tog jutra neću povesti na vjeronauk. Sad mu je najmanje trebala skupina znatiželjnih devetogodišnjaka koji su se kod kuće naslušali tračeva. Proživio je težak tjedan, a o sebi da i ne govorim. Zнала sam da će LuAnne biti u svojem elementu na sastanku skupine Lula Mae Harding. Moći će svima pričati o dječaku i provali do u najsitnije pojedinosti. Članice skupine inzistirale su na pojedinostima jer moramo znati sve kako bi naše molitve bile djelotvorne. Kao da Bog ni o čemu pojma nema pa mu mi moramo ispričati što se dogodilo. Bome, danas će imati što čuti.

Pripremila sam malome Llovdu odjeću koju sam mu kupila po savjetu zamjenika Batesa. Kaki hlače, bijelu košulju, tamnoplavi sako i crvenoplavu prugastu kravatu. Sve je sam odjenuo osim kravate, koju sam mu ja svezala, a onda zakoračila natrag da vidim rezultat. Jedan mu je kraj visio preko remena, dok je drugi dopirao samo do prsne kosti. — Nije dobro — rekla sam i odvezala je kako bih ponovno pokušala.

— Mogao bih staviti onu drugu — rekao je.

— Onu na kopčanje? Ne, ne možeš nju. Kad ideš u crkvu, moraš odjenuti najbolje što imaš. — Zaustavila sam se prije nego što sam dospjela reći išta više o njegovoj odjeći, pa time i o onoj koja ju je izabrala. Dječak nije bio kriv ni zajedno ni za drugo.

— Podigni glavu pa ću ponovno pokušati — rekla sam, ponovno odmjeravajući krajeve. — Časna riječ, ova kravata je tvrdoglava.

— Ali, vrlo je lijepa — rekao je kao da želi popraviti dojam.

— Točno, i lijepo ti stoji. Evo ga! — rekla sam, još malo namještajući kravatu. — Pogledaj se u zrcalu. Mislim daje sad dobro.

Proučavao je svoj odraz neko vrijeme, dodirujući i zaglađu-jući kravatu, izraza lica ozbiljna kao u suca.

— Da me barem mama može vidjeti — rekao je napokon. — Ona voli lijepe stvari. Hvala, gospođo Springer.

— Nema na čemu. A sad idemo da ne zakasnimo.

Dodala sam mu sako i zastala da namjestim šešir. Znam da je staromodno nositi šešir u crkvu, ali prema Pavlu i pastoru Ledbet-teru, to znači i da sam pokorna.

— Da ne zaboravim — dodala sam. — Ti ne znaš kako se treba ponašati u crkvi, je li? — Koliko sam ja znala, dječak možda nikad nije ni bio u crkvi.

— Znam, gospođo Springer. — Zamišljeno se namrštio a naočale su mu kliznule niz nos. — Sjedi mirno. Šuti. Slušaj. I lijepo se ponašaj.

Pogledao je preko naočala prema meni tražeći potvrdu. — Vrlo dobro — rekla sam. — Izvršni savjeti za život. — A onda sam stala kao ukopana. Ja sam cijeli život mirno sjedila, šutjela, slušala i lijepo se ponašala i evo što mi se dogodilo. — Kad bolje razmislim —

rekla sam — jednoga dana, kad budeš dovoljno odrastao, želim da misliš svojom glavom. Jesi li spreman?

— Jesam, gospođo Springer.

Nisam bila sigurna jesam li ja spremna, znajući što nas čeka. Ali, odlučila sam i svoju odluku namjeravala provesti u djelo.

— Upamti — upozorila sam ga dok smo silazili niza stube — budi pristojan prema svima, ali nemoj odgovarati ni na kakva pitanja. To prepusti meni.

— Da, gospođo Springer.

Zatvorila sam ulazna vrata za nama pa smo prešli trijem i krenuli niza stube.

Otresla sam mu mrvicu s rukava i rekla: — Mnogi ljudi jednostavno žive od tračeva. Ne dopusti da te to uzrujava. — Dobro, gospođo Springer.

Kad smo došli na ulicu, zaustavila sam ga spustivši mu ruku na rame. — Pogledaj na obje strane prije nego što prijeđeš ulicu.

— Da, gospođo Springer.

Moram mu priznati daje znao slušati, ali od toga mi nije bilo nimalo lakše dok smo se približavali crkvi gdje će nas dočekati dvjestotinjak radoznalih pogleda.

Dok smo hodali pločnikom, automobil za automobilom se zaustavljao na parkiralištu, a ljudi su ulazili u crkvu. Nekoliko muškaraca, uglavnom đakona, stajalo je pred stražnjim ulazom i pušilo posljednju cigaretu prije propovijedi. Tamo je bio grm božikovine koji se gotovo osušio od tolikih opušaka ugašenih i zakopanih u zemlju oko njega.

Nedjeljom ujutro uvijek sam ulazila na glavni ulaz kako se i pristoji. Ali, kad smo došli do ugla, zamalo sam se okrenula i vratila kući. Tamo je stajala golema ploča koju je pastor Ledbetter postavio točno tjedan dana nakon sprovođa Wesleyja Llovda. Odavno ju je želio, ali je Wesley Lloyd uporno odbijao, govoreći da smo prezbiterijanci, a ne baptisti, i da je ploča na kojoj se reklamira tema propovijedi posve neprikladna i neprihvatljiva. Ali, Wesleyja Lloyda više nije bilo, a nitko se drugi nije mogao usprotiviti pastoru. I tako je tamo stajala, s njegovim imenom i temom propovijedi koja se svaki tjedan mijenjala, pozivajući sve da dođu. Uh, tako mi je išla na živce, osobito tog jutro. Za ovu. je nedjelju pastor izabrao temu: »Žena, kamen temeljac obitelji«.

Ali, ušla sam u mramorno predvorje i spremila se povesti malog Llovda na svoje uobičajeno mjesto, u četvrtu klupu u sredini. Stavila sam mu ruku čvrsto na rame kao što sam nekoć držala Wesleyja Llovda pod ruku. Učinila sam to djelomice da se ne bi vukao za mnom, a djelomice da bih ga spriječila ako počne brisati nos rukavom. — Glavu gore, mali Llovde — šapnula sam mu.

Odlučnim smo korakom krenuli niz prolaz, jedno pokraj drugoga, kao nekoć Wesley Lloyd i ja. Ovaj put, međutim, nisam okretala glavu ni lijevo ni desno iako sam znala da ljudi izvijaju vrat da nas vide i da se došaptavaju.

Pogledala sam u stranu i vidjela da su LuAnne Conover oči zamalo iskočile iz glave. I vidjela sam kako Ma-mie Harrison upire prstom u nas i bjesomučno nešto šapće mužu koji je bio posve gluhi. Isplanirala sam naš ulazak tako da nitko ne dobije priliku da nam nešto kaže, i doista, čim smo sjeli, morali smo ponovno ustati jer je ušao zbor pjevajući, a pastor Ledbetter se popeo na po-dij.

Otrpjela sam tu propovijed. Ništa ljepše ne mogu reći. Mali Lloyd je postao nemiran nakon prvih petnaest minuta pa sam našla olovku i šapnula mu neka nešto crta na programu. Onda sam mu dala bombon i papirnati rupčić.

Pastor Ledbetter najprije nam je rekao kako mu je Gospodin cijeli tjedan stavljao na srce dužnosti žena i majki te žena koje pokušavaju biti majke a to nisu. Svaka je njegova riječ bila upućena meni i ja sam to znala. Sjedila sam i zurila u njega dok je on drobio o tome kako je svijet ukaljao kršćanke pa napuštaju biblijska načela, kako preuzimaju odgovornosti koje im nikada nisu bile namijenjene, kako donose odluke, financijske i druge, za koje nisu sposobne. I sve je to dovelo do najgore krize koju je crkva ikad doživjela.

Nisam skidala pogleda s njega pa je nakon prvih nekoliko minuta gledao posvuda, samo ne u mene. On je imao podij, ali ja sam bila u jačem položaju. Nekoliko se puta zabunio i morao nešto ponoviti. A onda mu je opet krenulo kad je došao do vrhunca propovijedi.

— Sve što sam dosad rekao — rekao je, slažući kartice s bilješkama — samo je priprema za nas, da se pomolimo i razmislimo o nedavnom potezu Glavne skupštine. Potezu koji otvara vrata prihvaćanju i odobravanju homoseksualnosti u našoj voljenoj crkvi. To je samo najnoviji korak u nepromišljenoj trci da se zbrišu biblijska načela naše vjere. To nam pokazuje kako su daleko liberali spremni ići da dobiju prednost. A sve je počelo prije dvadeset pet godina, kada je Glavna skupština dopustila da žene postanu propovjednice.

Zastao je i strogo pogledom obišao cijelu crkvu. Bilo je tako tiho da bi se čula igla da je pala.

— Znam — nastavio je, sada tiše kako bi zadržao našu pozornost — da se to što sam rekao nekima od vas neće svidjeti, osobito ženama koje su u našoj crkvi obnašale službene dužnosti. Ali, molim vas da me saslušate do kraja. Dajem vam primjer onoga što se može i hoće dogoditi ako zanemarimo učenje Svetog pisma. Svidalo se to nama ili ne, Sveto nas pismo uči da samo muškaraci mogu biti đakoni, starješine i patori. Pavao je napisao Timoteju da crkveni dužnosnik mora biti muž samo jedne žene, po čemu je jasno da nije zamišljao žene kao crkvene dužnosnice. I dalje, Pavao piše Timoteju da ne dopušta da žene poučavaju ili uzurpiraju autoritet muškaraca, nego da šute. To je teško prihvatiti jer je istina da su žene služile vjerno i dobro u ovoj crkvi. Ali, nije stvar u tome. Stvar je u tome da smo postupali protivno učenju Svetoga pisma. I pogledajte kamo nas je to odvelo: homoseksualci u školama, u vojsci i za propovjedaonicama. Dragi moji, moramo se u potpunosti pridržavati Božje volje želimo li da naša crkva i naša zemlja napreduju.

Trudila sam se koliko sam god mogla da ga ne slušam. Dojadila mi je crkvena politika, dojadilo da se jedna skupina muškaraca prepire s drugom skupinom muškaraca o ulozu žena u crkvi. Već sam znala što pastor Ledbetter misli o tome. Po njemu, dužnost žena je da pokriju glavu, usta i lonce, a ja sam sve troje radila i bilo mi je dosta. Ali, kad je povezao nedaće crkve sa dužnosnicama, došlo mi je da zavrnem vratom i Pavlu i Timoteju što su omogućili ljudima poput pastora Ledbettera da pravdaju svoje predrasude. I nemojte mi samo reći, kao što mi je on već rekao, da ženu pokornost uzdiže i daje joj plemenitost. Ja o pokornosti znam sve što se može znati, a donijela mi je samo poniženje u kaki hlačama koje je sjedilo pokraj mene.

Kad je ta beskrajna propovijed napokon završila, primila sam malog Llovda za ruku i krenula niz prolaz. Ljudi su

izlazili iz redova, ali su nas zaobilazili u širokom luku pa mi je bilo jasno da su shvatili koga je pastor imao na meti. Nekolicina mi se nasmiješila, a dijete im je privlačilo poglede kao magnet. Drugi su živo razgovarali sa susjedima i tako bili prezauzeti da nas vide. A kad smo došli do vrata, tu je stajao pastor i rukovao se s ljudima dok su izlazili.

Vjerojatno

je mislio da ću izići na jedan od stražnjih ulaza, ali ja sam otišla ravno do njega spremna mu reći što mislim. Uspjela sam postaviti malog Lloydja točno pred njega.

— Mali Llovde, ovo je pastor Ledbetter koji je pokazao takvo zanimanje za tvoju sudbinu — rekla sam, i to glasno. Te su moje riječi prekinule razgovore oko nas, a zadržale su i red. — Pastore, bila mi je povlastica slušati vašu jutrošnju propovijed, ali moram vam reći da mislim kako Gospodin još nije dovoljno stavio na srce glede te teme. Mogli biste se posavjetovati s njim o dužnostima muževa i očeva i muškaraca koji pokušavaju biti oboje u dva kućanstva. A ako smo pali u grijeh zato što smo dopustili ženama da budu dužnosnice u crkvi, zanimalo bi me na kojem je to gorskom vrhu crkva sjedila dvije tisuće godina dok su je vodili samo muškarci.

Čula sam kako je nekoliko žena naglo udahnuo čuvši koliko sam izravna, ali nije me bilo briga. Primila sam malog Llovda za ruku i otišla, teško dišući ali visoko podignute glave.

Bila sam tako srdita da mi je trebalo nekoliko minuta brzog hoda da primijetim automobil parkiran ispred moje kuće. Nekakav stari smeđebijeli automobil s perajama i zahrđalim branikom.

— Bože, mali Llovde — rekla sam, čvršće mu stižući ruku i osjećajući radost prvi put nakon mnogo dana. — Čini mi se da je ono auto tvoje mame!

— Je! Je! Vratila se po mene! — Otrgnuo mi se iz ruke i potrčao prema kući.

13

V

Čekaj! Pazi na automobile! Mali Lloyd, da nisi prešao ulicu dok te ne stignem! — Požurila sam za njim pa smo prešli ulicu i popeli se na moj trijem. Srce mi je tuklo od iščekivanja trenutka kad ću toj ženi moći reći što mislim o njoj. Namjeravala sam joj i te kako očitati bukvicu, ali nisam imala priliku.

Na mojem naslonjaču za ljuljanje sjedio je neki muškarac skriven visterijom, a Hazel Marie Puckett nije bilo ni traga ni glasa.

Kad smo ga ugledali, mali Llovd je usporio korak, a ja sam zastala. Bio je krupne građe, ne osobito visok, ali zbijen kao bačva. Njegova kosa, još crnja od obrva i pomnjivo oblikovane kozje bradice i brkova, bila je zalizana nekakvom kremom ili gelom. Jedan mu je uvojak padao na čelo. Na sebi je imao sivkastozeleno odijelo, bijelu košulju i kravatu sa zelenim i smeđim mrljama. I bijele čarape, za Boga miloga. Nosio je velik zlatni sat okrenut prema zapešću desne ruke i povelik zlatni prsten na oba srednja prsta. Uz prsa je pritisnuo Bibliju vezanu u kožu sa pozlaćenim rubom stranica. Ocijenila sam daje propovjednik neke vrste — no dobro, kicoške vrste — prije nego što je uopće uspio otvoriti usta. Ali, inače nisam sklona biti kritična.

Kad smo zakoračili na trijem, ustao je i srdačno se nasmiješio. Mali se Llovd privio uz me.

— Gospodo Springer — rekao je vrlo ozbiljno i s poštovanjem se naklonio. — Došao sam se ispričati zbog sramotnog načina na koji se moja nećakinja, Hazel Marie Puckett, ponijela prema vama i da vam prenesem duboku zahvalnost cijele obitelji Puckett na vašoj ljubaznosti i kršćanskom milosrđu, slava Bogu. Svi smo vam mi, uključujući i mene, vječni dužnici zato što ste primili Juniora i brinuli se za njega. Došao sam vas osloboditi tog tereta i povesti Juniora natrag njegovim voljenima, kojima je veoma nedostajao.

Aleluja, pomislila sam i morala se nasmiješiti tom neobičnom spasitelju.

— Oprostite, gospodo — rekao je prije nego što sam dospjela odgovoriti. — Dopustite da se predstavim, iako se nadam da ste me već prepoznali iz Raspirivanja plamena, emisije koja svakog utorka prenosi moć Božju tisućama kršćana u zapadnom dijelu Sjeverne Karoline od devet do deset navečer na kanalu WCHR. — Odmahnula sam glavom i promrmljala da baš ne gledam mnogo televiziju. Nasmiješio se kao da je u meni vidio potencijalnu gledateljicu i izvor prihoda. — Ja sam velečasni Vernon Puckett, poznat diljem zemlje kao Brat Vern. Bila bi mi čast da me tako oslovljavate. — Pružio je ruku pa sam je prihvatila, primjećujući kako je znojna. Ali, bio je vruć dan.

— Sjednite, gospodine Puckett — rekla sam — i recite nam gdje je majka ovog dječaka.

— Ah, ona je dolje u Raleighu — rekao je uzdišući i spustio se u naslonjač, a bedra su mu iskočila kao šunke.

Obično ne zamjećujem tako intimne pojedinosti na muškarcima, ali ispod poliesteru se sve tako dobro vidi. Izvadio je veliki rupčić i obrisao lice. — Moram vam reći, ta je djevojka pravo prokletstvo za sve nas Puckette, a vama ne moram objašnjavati zašto, gospodo Springer. — Prodorno me pogledao kako bi mi dao na znanje da zna sve o njezinoj vezi s Wes-levjem Llovdom. — Vi to možda ne znate, ali Božji me poslovi vode po cijeloj ovoj državi, pa i po drugima. Bio sam u velikoj državi Kaliforniji, proveo ondje mnogo mjeseci, i mogu vam reći, gospodo Springer, da je tamo riječ Božja nasušno potrebna. Kamo me god pozovu, ja pođem, slava Bogu. On mi zadaje mnogo posla. Igrom slučaja, pozvali su me da održim vjerski sastanak sljedeći tjedan u baptističkoj crkvi Bethanv Crossroads, a to je odmah izvan Raleigha. Božje je to djelo, gospodo Springer, jer nazvala nas je Hazel Marie koliko prije dva dana i pitala hoće li tko dolaziti na tu stranu i dovesti joj Juniora. — Pogledao je malog Llovda onim svojim očima crnim poput grožđica i rekao: — Bi li volio vidjeti mamu, mali?

— I te kako — odgovorio je mali Lloyd. Stajao je pokraj mene i čvrsto se držao za naslon moga stolca, zacijelo od uzbuđenja i zadovoljstva.

— No, eto — rekao je brat Vern i pljesnuo se Biblijom po koljenu — onda idi uzmi svoje stvari pa da krenemo. Moram stići dolje prije mraka jer sutra imam emisiju, slava Bogu. Morat ću ustati s

kokošima! — Zabacio je glavu i nasmijao se, pokazujući krupne umjetne zube. Nije mi se osobito svidio. Nekako je za moj ukus bio odveć ugladen i izvježban. Ali, bio je televizijska zvijezda, pa je valjda u sebi imao nešto glumačko. Tako je to kod većine propovjednika.

Mali je Llovd oklijevao stojeći pokraj moga stolca. Nije mi to dijete bilo jasno. Pa upravo je došao odgovor na sve naše molitve, za njega način da dođe do majke, a za mene da se izvučem iz cijele te zbrke.

— Hajde, maleni — rekla sam. — Stavi sve u onaj novi kovčeg koji sam ti kupila. Možeš ponijeti i novu odjeću, to ti je dar od mene. Mama je tražila da te dovedu i sigurno jedva čeka da te vidi.

— Hoćete li mi pozdraviti zamjenika Batesa? — upitao je i zagledao se u svojeg ujaka. Zapravo, praujaka.

— Svakako — odgovorila sam. — On će te sigurno htjeti posjetiti kad se vratiš u grad.

Malo se nasmiješio i odjurio u kuću. Čula sam kako trči uza stube. Zavalila sam se u naslonjač zahvalna što se to dijete s pogrešne strane grada vraća gdje mu je mjesto. Ponovno sam se okrenula muškarcu koji je sjedio pokraj mene, upravo na vrijeme da vidim kako je strog izraz lica upućen dječaku zamijenio širokim osmijehom.

— Gospodine Puckett...

— No-no! — upozorio me mašući prstom.

— Dobro onda, brate Vern — rekla sam. — Nadam se da ćete reći svojoj nećakinji što mislim o njoj. Nikad prije nisam čula da bi netko ostavio dijete potpunim neznancima. Osobito ne u okolnostima koje su vam, kako sam shvatila, poznate.

— Da, jesu — rekao je. Nagnuo se prema meni na onaj povjerljivi način koji, čini se, svi propovjednici nauče u sjemeništu. Osjetila sam miris opojne kolonjske vode i ugledala križ s draguljima na njegovoj kravati. Cirkon? Dijamanti? Ma ne, nije moguće. Odmaknula sam se od mirisnog polja prije nego što je nastavio. — Moram vam priznati da sam prije nekoliko godina, kad sam doznao kako moja nećakinja živi, bio šokiran do dna duše. Molio sam se, ne mogu vam ni nabrojiti koliko sam se puta o tome savjetovao s Gospodinom, razgovarao sam s njom, preklinjao je da se promijeni, ali sve uzalud. A molio sam se i za vas, gospođo Springer, iako vas nisam ni poznavao.

— Ma nemojte — rekla sam, ganuta i protiv volje.

— Da, ta nam je djevojka svima nanijela mnogo boli, ali znam da voli svoga sina. A majčina ljubav jača je od svakog grijeha, slava Bogu.

— Bit će da imate pravo, ali što je meni? Pa ne mogu pustiti vas i malog Llovda da odete na put na prazan želudac. Za čas će nešto biti na stolu. A usput ću pogledati i što radi onaj mali. — Ustala sam da pođem u kuhinju, ali i on je odmah ustao.

— Nema potrebe, gospođo Springer, doista. Namjeravam svratiti u Burger King na autocesti. Jest ćemo usput, slava Bogu koji se brine za svoje slugе. Doista mi se žuri, gospođo Springer, a Hazel Marie jedva čeka da stignemo. Ali, mnogo vam hvala na ponudi, slava Bogu.

Mali je Lloyd uto izišao na trijem držeći kovčeg u jednoj ruci a kaput u drugoj. Naočale su mu kliznule niz nos pa je gledao preko njih, nekako ošamućeno i zbunjeno. Zacijelo je bez onih debelih stakala bio gotovo slijep.

Namjeravala sam mu kupiti nove daje dulje ostao. Ali eto, barem će otići s boljom frizurom.

— Nedostajat ćeš nam, mali Llovde — rekla sam mu, uvjeren da će mi dragi Bog oprostiti tu laž. Ali, što je uopće pristojno ponašanje nego hrpa laži? — Lillian će biti vrlo tužna kad sutra dođe. A zamjenik Bates neće znati što da radi s tvojom ljuľjačkom. Nadam se da ćeš nas opet posjetiti. — Eto, uspjela sam sve to izgovoriti, a nije me pogodio grom!

— Da, gospođo — promrmljao je i spustio glavu kao da će se rasplakati. Kad sam vidjela koliko je tužan, obuzelo me sažaljenje. Nemojte me pogrešno shvatiti, nije meni bilo do dječaka, samo mi nije bilo jasno kako će se njegova majka brinuti za njega. Ipak sam bila na neki način odgovorna za njega, iako mi ni najmanje nije odgovaralo da mi bude na skrbi.

— Znae što, gospodine Puckett, možda ipak zadržim dječaka dok mi se njegova majka sama ne javi. Ne mislim da se vi ne biste dobro brinuli za njega — dodala sam kad me oštro pogledao. — Ali, vi već imate pune ruke posla s televizijskim emisijama i vjerskim skupovima i što ako se ne uspijete naći s njegovom majkom? Ne možete vući dijete sa sobom na sve strane, hraniti ga hamburgerima i što još sve ne. Da, mislim da bi bilo najbolje da ostane ovdje.

Pogledala sam jednog pa drugog i vidjela kako je mali Lloyd neodlučan, a brat Vern iznenađen.

— O ne, to nikako neće ići! — rekao je brat Vern i raširio ruke kao da zaustavlja promet. — Oprostite, gospođo Springer, nisam htio biti tako oštar. Ali, vidite, dao sam riječ da ću dječaka odvesti majci. Obećao sam joj, a... — Zastao je, odmahnuo glavom, a oči su mu se suzile. — Iskreno govoreći, gospođo Springer, ona nije žena s kojom bi se čovjek htio poigravati. Tko zna što bi sve bila kadra učiniti. Vjerujte mi, najbolje vam je da to nikad ne doznate.

— Pa, ako tako mislite — rekla sam, prisjećajući se svoje kuće nakon provale. Ali, to nije mogla učiniti Puckettova. Ona je u Raleighu, nije li tako? — Doista ne znam što mi je činiti. Što ti misliš, mali Llovde?

— On želi biti s majkom — rekao je brat Vern. — Nije li tako, dječake?

— Da, gospodine, ja...

— ^—^nda se zahvali ljubaznoj gospođi i idemo. — Brat Vern je ustao malo oznojena lica i zakopčao sako. Bio je to dvoredni sako, ng- baš najbolji izbor za čovjeka njegove krupne građe. Zataknuo je Bibliju pod ruku i krenuo prema stubama. Jedva je čekao da krenu.

— Jesi li sigurno sve uzeo? — upitala sam dječaka. — Slikovnice i bojice? I knjigu za čitanje na putu?

— Da, gospođo Springer, sve sam uzeo. — Podigao je glavu i oštro se zagledao u mene, mršteći se kao što je to

običavao činiti Wesley Llovd. Nije bio nimalo nalik onom povučenom djetetu koje se danima motalo po kući.

— A što je s...?

— Sve mi je u kovčegu — rekao je, dižući i spuštajući obrve, mršteći se i škiljeći toliko da sam već pomislila da s njim nešto nije u redu. Onda me iznenadio i posramio rekavši: — Hvala vam što ste me primili. Ispričavam se što sam smetao.

— Ma nisi nimalo smetao — zamucala sam. — Baš mi je drago što si bio kod mene. — I dok sam čekala da me ovaj put doista pogodi munja, shvatila sam da u tome zapravo ima i malo istine.

Brat Vernon Puckett uzeo je dječakov kovčeg, čvrsto ga uhvatio za vrat i poveo ga niza stube prema automobilu. Stajala sam i gledala ih, čekajući da osjetim olakšanje, ali ga nisam osjećala. Motor je zagrmio, a iz ispušne cijevi pokuljao je crni dim.

— Moj Bože! — povikala sam, zapanjena svojom glupošću. Netko je vozio taj isti automobil kad je Puckettova sjela na suvozačko

mjesto ni tjedan dana prije. Tko ga je tad vozio? I kako je brat Vern došao do tog automobila?

— Čekajte! — povikala sam i potrčala niza stube mašući za njima. Ali, auto je odjurio dok me mali Lloyd gledao kroz prozor. Skrenuli su desno u Ulicu Lincoln i izgubili se s vidika, ostavljajući samo crni dim za sobom.

Prije nego što sam se dospjela okrenuti prema kući, praznu je ulicu ispunilo nešto poput duboke grmljavine.

Osvrtala sam se ne znajući odakle dolazi. Onda sam ugledala crni kamionet na golemim kotačima kako zalazi za ugao i ide prema meni. Bože dragi, pomislila sam dok mi je srce tuklo kao ludo, pa to je onaj isti kamionet koji me slijedio neki dan, ili njegov brat blizanac. Iste žute lampice na vrhu, iste gume, isti crni prozori. Dok je prolazio ni deset koraka od mene, vidjela sam narančasti znak munje nacrtan na vratima. Gledala sam kako prolazi, odveć uzrujana da se pomaknem. Zaglušio me bukom. Vidjela sam kako skreće desno u Ulicu Lincoln, a onda se strašni zvuk njegovog motora pretvorio u sve tišu, udaljenu grmljavinu.

Vratila sam se na trijem i skrila se na pletenom naslonjaču iza visterije, potresena tom slučajnošću. Ako je to uopće bila slučajnost. Sjedila sam i zurila u praznu ulicu, zabrinuta zbog malog Llovda. Pitala sam se ganja li onaj kamionet zapravo njega, a ne mene.

Oblačci crnog ispušnog dima još su se dizali uza stube trijema, a ja sam se osjećala izgubljenije i osamljenije nego kad sam ostala udovica.

14

Poslije sam pokušala čitati novine, čak i onaj dio koji se zove »-Poslije pedesete« i trebao bi privlačiti ljude poput mene ali nije, sve kako bih nekako ispunila dugo nedjeljno poslijepodne koje se pružalo preda mnom. Bilo je vruće, bez daška vjetra, a kuća je bila tako tiha i prazna da sam se pitala što ću odsad sa sobom. Grlo mi se stisnulo, a stiskalo se sve više kad god bih pomislila na dječaka, što se događalo češće nego što mi je drago priznati. Gdje je, što radi i zašto uopće marim za to?

Pa i ne marim, podsjetila sam se. On više nije moj problem, ako je to ikad i bio. Složila sam novine, sklopila ruke i osvrnula se po praznoj sobi. Možda bih mogla zamijeniti baršunaste zavjese nečim svijetlijim, možda i dati pretapecirati pokućstvo. Možda mi preuređivanje kuće odvuče misli od muka koje sam prošla. A možda i ne. Bilo mi je drago kad je oko četiri sata netko pokucao na vrata, a još draže kad sam vidjela da je to Sam.

— Uđi, Same — rekla sam i otvorila mu mrežasta vrata. — Sigurno će ti biti drago kad čuješ da su moji problemi riješeni.

— Kako ti je to uspjelo, Julia? — Smjestio se na jedan od viktorijanskih naslonjača ispred kamina. Njegov dobro poznati lik nekako je ispunio sobu i samotno poslijepodne. Primijetila sam kako mu je kosa posvijetlila i kako se njegove modre oči sad još više ističu.

Uzela sam njegov šešir i stavila ga na komodu, a onda sjela na sofu. — Njegov ujak — ili točnije, ujak njegove majke — čekao nas je poslije crkve. Hazel Marie mu se javila i zamolila ga da dovede malog Llovda u Raleigh. Valjda se uspjela smjestiti negdje gdje on može biti s njom. Otišli su negdje oko pola jedan ili petnaest do jedan, tako nešto. Sad su već daleko odmaknuli.

Pogledala sam na sat pitajući se na kojem je dijelu autoceste 1-40 sada dječak. Nikako nisam mogla izbrisati iz misli sliku njegovog

lica dok me gledao kroz prozor automobila. Ni ono s obrvama prije nego što je otišao.

— Pa, onda si stvarno riješila problem — rekao je Sam. Zastao je i pogledao me onim svojim pogledom, a onda nastavio kao da mi čita misli: — I, što je onda sa slavljem i olakšanjem?

— Pa znaš, stvar je u tome — rekla sam i zastala, igrajući se pucetom na haljini — počela sam se predomišljati bih li ga pustila, a činilo mi se da ni mali Llovd baš nije oduševljen. Nisam to tad primijetila jer sam ja bila tako oduševljena što ide. Hoću reći, znam da želi vidjeti majku. Ali, bilo je nečega u njegovu ponašanju — sad kad sam imala vremena razmisliti, počela sam nekako sumnjati u cijelu stvar.

— A moram priznati i da nisam bila dovoljno pribrana da ispitam brata Verna. Primjerice, o onom automobilu.

— Kako bi bilo da kreneš od početka — rekao je Sam — i sve mi ispričaš. Tko je brat Vern i što te zabrinulo u vezi s automobilom?

I tako sam mu sve ispričala, a što sam više pojedinosti iznosila, to mi je bilo jasnije kako sam pogriješila što sam pustila dijete da ode s nekim koga uopće nisam poznavala.

— Ali, dječak ga je poznavao, nije li tako? — upitao je Sam.

— Da, poznavao ga je. Samo mi se čini da mu se ne sviđa osobito. Ali, možda griješim. Zapravo, Same — rekla sam, ustajući i koračajući amo-tamo — trebala sam doznati gdje je dječakova majka. Onda sam je mogla nazvati i

provjeriti je li dječak sretno stigao. To sam trebala učiniti. A sad nemam pojma ni gdje je on ni gdje je ona. Ni gdje je brat Vern. Trebala sam biti odlučnija. Umjesto toga, samo sam mislila na to kako da dijete Wesleyja Llovda što prije izbacim iz svoje kuće i svojeg života. Bila sam krajnje sebična, to ti je.

— Odveć si stroga prema sebi, Julia. Bila si se spremna skrbiti za dječaka...

— Da, ali to nisam željela. U tome je razlika između slova i duha zakona. Bitno je ono što ti je u srcu, Same, i ti to znaš jednako dobro kao i ja. — Duboko sam udahnula. — A bit će bolje da ti kažem i za onaj čudni kamionet.

Kad sam završila, Sam se toliko uzrujao daje ustao, stavio mi ruke na ramena i prislio me da stanem. — Julia, zašto si se, zaboga, vozala naokolo sama po mraku?

— Zato što mi se prohtjelo — prasnula sam. — Same Mur-doch, Wesley Lloyd se cijeli život prema meni ponašao kao da mi je deset godina i to više nikome ne namjeravam dopustiti.

Spustio je ruke. — Imaš pravo. Ispričavam se. Samo sam zabrinut za tebe, Julia. To ćeš mi valjda dopustiti?

Pretvarala sam se da razmišljam o tome, a onda sam kimnu-la i rekla: — Da, smiješ se brinuti, ali nemoj me smatrati bezglavom glupačom.

Wesley Lloyd bi mi na to odgovorio neka se onda tako ne ponašam, ali Sam se samo nasmiješio i rekao: — Imam ja u tebe mnogo više povjerenja nego što misliš, Julia.

Ne znajući kako da reagiram na to, promijenila sam temu. — Što ćemo s dječakom?

— Kao prvo, sad kad se ne moraš brinuti zbog socijalne službe, zamolit ćemo zamjenika Batesa da stupi u vezu s policijom u Ra-leighu i pronađe njegovu majku. Tako će moći provjeriti je li dječak tamo i je li sve u redu. Tebi se pritom ništa ne može dogoditi, a to će te umiriti.

— Odlično, učinimo to onda. Zamjenik Bates je jutros dugo radio, ali trebao bi uskoro ustati. Idemo u kuhinju, pristavit ću mu kavu. A mora i nešto pojesti. Hoćeš li ti jaja za večeru?

— Pa i mogao bih — rekao je i pošao za mnom niz hodnik. — Ali, Julia, nisam znao da znaš kuhati.

— Ma zaboga, pa svatko zna napraviti kajganu — rekla sam, iako moram priznati da uopće nisam bila vješta kuhanju niti mi je bilo stalo da naučim.

Provela sam još jednu nemirnu noć unatoč Samovim prijedlozima i spremnosti zamjenika Batesa da se raspita o Hazel Marie Puckett. To će zanimati i šerifa, rekao nam je, jer želi razgovarati s njom o krvi u njezinoj garaži. Nije mu bilo drago kad je čuo daje mali Lloyd otišao. Na licu mu se vidjela razočaranost i zabrinutost, a njegove su me riječi doista pogodile.

— Nedostajat će mi taj dečko — rekao je.

Shvatila sam to kao predbacivanje, pa sam prasnula: — A meni neće! Što mislite, kako sam se osjećala kad mi je cijeli dan pred nosom bilo izvanbračno dijete moga muža?

Oči su mi se napunile suzama, a Sam mi je rekao: — Smiri se, Julia.

To mi nije mnogo pomoglo jer sam doista pogriješila što sam pustila dječaka s onim čovjekom. Zнала sam to jednako dobro kao i oni, ali što sam mogla kad je po njega došao netko iz njegove obitelji? Mnogo toga, kako se ispostavilo. Mogla sam probuditi zamjenika Ba-tesa, na primjer. Ili sam mogla ispitati brata Verna. Mogla sam ga zamoliti, čak zahtijevati, da mi da njezinu adresu. Mogla sam otići gore i pitati malog Llovda u četiri oka želi li ići. Da, mnogo sam toga mogla i trebala učiniti i sad mi nije bilo druge nego živjeti s tom spoznajom. Ustala sam usred noći i otišla u sobu maloga Llovda. Prizor praznog kreveta podsjetio me kako mi je prazna kuća, a možda i život. Bila sam samo sebična starica koja nije imala ništa osim nekoliko milijuna dolara. Ni muža ni djeteta i ničega u budućnosti osim vječitog ponavljanja istoga. Nije me mogla raspoložiti ni pomisao na pisanje čekova i trošenje novca.

Rasplakala sam se. U sobi maloga Llovda, dok je cijela kuća bila u mraku; starica plavkaste sijede kose koja cijeli život nije mislila ni na što osim na sebe. Da, plakala sam.

Ali, ne zato što mi je dječak nedostajao. Uopće ne. On me samo podsjećao na Wesleyja Llovda, a koliko mi je god mrsko to priznati on mi nije nedostajao. Plakala sam jer sam bila zabrinuta za dječaka i jer se nisam dovoljno dobro brinula za njega. Kad bih se mogla uvjeriti da je s majkom i da je sve u redu, mogla bih cijeli taj tjedan staviti iza sebe i nastaviti svoj život. Možda bih čak priredila čajanku i pozvala sve žene iz crkve. Još nije prošla godina od smrti Wesleyja Llovda, ali nije bilo razloga da ne priredim čajanku ako to želim. To bi svima pokazalo da još uvijek mogu hodati uzdignute glave. I tako sam se vratila na počinak razmišljajući o sendvičima s krastavcima i krem-sirom, prutićima sa sirom i sitnim kolačićima, cvjetnim aranžmanima i lanenim ubrusima, ukratko o najotmjenijoj čajanki koju je itko održao od posljednje koju je priredila Lula Mae Harding prije smrti, poslije čega je ženski razred za vjeronauk dobio ime po njoj.

Sam je tog ponedjeljka ujutro došao u približno isto vrijeme kao i Lillian — on na prednja, a ona na stražnja vrata.

Na kraju smo svi završili u kuhinji uz kavu i prepečenac koje je priredila Lillian. Nije

htjela sjesti s nama za stol jer, kako mi je jednom objasnila, nije u redu da ona sjedi s mojim gostima. Meni to ne bi smetalo, osobito sa Samom koji i nije bio gost, ali motala se oko štednjaka priređujući obilan doručak za zamjenika Batesa kad dođe s dežurstva. Ali, slušala je što govorimo i grimasama pokazivala svoje mišljenje. Nimalo joj se nije svidjelo što sam dopustila da mali Lloyd ode »s nekakvim samozvanim ujakom«.

— Zašto ste to učinili, Miss Julia? — upitala je. — Za to se dijete trebalo brinuti, a ne ga pustiti sa svakom šušom koja naiđe.

— Bio je to ujak njegove mame, a ne nekakva šuša. Nemoj mene okrivljavati za nemar i neoprez njegove majke — odgovorila sam.

— To vam je bijedna izlika — rekla je.

Sam je promiješao kavu, a onda me primio za ruku. — Jutros sam svratio do šerifa Fradvja. Sve sam mu ispričao. Ne moram ti ni reći da ga je veoma zanimala tvoja veza s dječakom. Onda je pozvao nekog narednika pa sam njemu morao ispričati sve od početka. Taj narednik je vrlo bistar. Odmah je to povezo s onom krvlju što ju je Coleman našao u dječakovo kući.

— Mislila sam da ih je zamjenik Bates sigurno već izvjestio o tome — rekla sam, iznenadivši se kad sam shvatila kome je zamjenik Bates zapravo odan.

— Ne, čini se daje Coleman samo rekao daje dječak odsjeo kod tebe i da ste se vas troje odvezli pogledati kuću. Pustio ih je da misle kako te Puckettova poznaje i da si se ti pristala brinuti za maloga. Nije htio da se upetlja socijalna služba.

— Nadam se da zbog toga neće imati nepravilnosti.

— Čisto sumnjam. Mogao je reći samo ono što je pouzdano znao, i tako je i učinio. Ipak, poštovao je tvoju želju da dječak ne završi kod hranitelja. Ali, Julia, morat ćeš i ti porazgovarati s njima. Onaj narednik, kako se ono zove, Peavv, želi znati što znaš i što pretpostavljaš o cijeloj situaciji. Vodi Pučketovu kao nestalu osobu, a kad je čuo što sam mu ispričao, rekao je da će tako voditi i maloga.

— Ali, on je sa svojim ujakom! — pobunila sam se. — To jest, praujakom. Znam, znam. Lillian, prestani me tako gledati. Znam da ga nisam trebala pustiti s njim, ali što sam mogla? — Najradije bih se opet bila rasplakala, ali sam se suzdržala i dolila nam kave. Kakva je to nepravda! Nisam tražila da me vlastiti muž vara, nisam tražila da mi njegovo kopile ostave na pragu, a sam Bog zna da nisam tražila ni da za sve to otkrije mene.

— Nitko te ne okrivljuje, Julia — rekao je Sam, opet mi pročitavši misli. — Evo što ću ti predložiti: pođi sutra sa mnom u ribolov.

Lillian je prasnula u smijeh pa sam joj dobacila strog pogled. — Da, Same Murdoch, već se vidim kako lovim ribe s tobom. Kao prvo, nikad u životu nisam bila u ribolovu, a kao drugo, ako ovaj grad dosad nije imao dovoljno tema za naklapanje, to bi im nedvojbeno ispunilo prazninu.

— Dobro bi ti činilo, Julia, i što te briga što grad misli? Muškarci bi mi samo zavidjeli, a žene bi bile ljubomorne na tebe što si upecala najzgodnijeg muškarca u gradu.

Lillian se glasno nasmijala. — Za takav ribolov još nikad nisam čula.

— Ma dajte, vas dvoje — rekla sam pocrvenjevši. — Imam dosta nevolja i bez tebe, Same Murdoch.

— Ah, Julia — rekao je Sam, nagnuo glavu u stranu i počeo govoriti tiše. — Ne želim ti ja biti nevolja. Samo ti želim pomoći, ako mi dopustiš. I ne slutiš kako bi ti godilo nekoliko sati na jezeru. Vjeruj mi, svidjelo bi ti se.

— Neću i gotovo — rekla sam, izbjegavajući njegov pogled. — Ti se samo razbacuj vremenom ako želiš, ali ja imam posla.

— Bilo bi vam pametnije da ga poslušate, Miss Julia — oglasila se Lillian. — Koliko sam primijetila, ne kuca vam baš previše muškaraca na vrata. Osobito ne onih koji bi se mogli mjeriti s gospodinom Samom.

— Reci joj, Lillian — rekao je Sam smiješeći se. — Samo joj reci da će joj najbolji muškarac kojeg je ikad upoznala kliznuti iz ruku.

— U to nema sumnje — rekla je Lillian i dobacila mi dug pogled kao da me želi upozoriti.

— Nećemo više o tome — rekla sam, umorna od njihovih šala. Nisam bila raspoložena za to.

Uto sam začula da se dovezao zamjenik Bates i bilo mi je vrlo drago kad se pojavio na vratima. Doimao se umorno, ali možda skrene razgovor na nešto razboritije. Lillian i Sam su se pobrinuli za njega — Sam mu je izvukao stolac, a Lillian odmah donijela kavu.

— Spremam vam dva jaja na oko, kobasicu i kukuruznu kašu. Može? — upitala gaje.

— Zvuči odlično — rekao je i okrenuo se da ugasi voki-toki iz kojeg se čula zbrka riječi nekoga tko je, čini se, bio veoma prehladen. — Kakva noć — rekao je. — Baš mi je drago što je gotovo.

— Mnogo poziva? — upitao je Sam.

— Uh, da. Pljačka u Motor Innu. Tri tučnjave u Aveniji Mercer i kršenja ograničenja brzine po cijelom okrugu. A onda je pacijent koji pati od Alzheimerove bolesti pobjegao iz staračkog doma. Morali smo povesti pse tragače, ali našli smo ga. Nikad kraja.

— Vama zapravo treba — rekla je Lillian okrećući jaja — malo meda u životu. — Onda se tako glasno nasmijala da sam pomislila kako će probušiti žumance.

Zamjenik Bates se nakesio i rekao: — A otkud znaš da to već nemam?

Na to se još više nasmijala i rekla mu da dobro zna tko ima malo, tko mnogo, a tko nimalo, a on spada u posljednju kategoriju. Sam se smijao s njima, ali menije taj razgovor bio malo previše prost. Ipak se vodio u mojoj kuhinji.

— Ima li novosti o mami maloga Llovda? — upitala sam pa su se svi uozbiljili.

— Baš nikakvih — rekao je zamjenik Bates bacivši se na doručak kao da cijelu noć nije ništa jeo, stoje vjerojatno i bilo točno. — Javili smo svima opis automobila, ali ništa. Policija u Raleighu provjerit će sve kozmetičke škole čim se jutros otvore da vide je li se Pucke-ttova upisala. Mimo toga ne možemo bogzna što poduzeti. Ah, da. Narednik Peavv će otići u Benson's Gap i ispitati neke iz klana Pucketto-vih. Većinu poznaje, većinu je već zbog nečega morao uhiti, a ako itko išta zna, on će to izvući iz njih. Lillian, ako ti nije teško, mogao bih pojesti još jedno jaje.

— Nije mi nimalo teško — rekla je blistajući kao i uvijek kad bi netko pohvalio njezino kuharsko umijeće. Nisam joj htjela reći da je večer prije pojeo četiri koja sam ja pripravila.

Kad je zamjenik Bates napokon odgurnuo tanjur i na sva usta ishvalio Lillian — iskreno govoreći, više nego što je zasluživala — duboko je udahnuo.

— Miss Julia — rekao je. — Šerif Fradv navratit će danas da vas ispita o malom Llovdu i njegovoj majci. Bit će

vam najbolje da mu sve kažete.

— Sam me već upozorio — rekla sam. — I ne pada mi na pamet nešto izostaviti. Želim da nađu dječaka pa da se napokon naspavam. Ali, reći ću vam nešto — i te kako mi je drago što nisam pokušala prikriti činjenicu daje mali Lloyd sin moga muža. Bilo bi mnogo gore da jesam, jer bih to onda sada morala priznati. Eto vidiš, Lil-lian! Katkad ipak znam što radim.

— Katkad — složila se.

Čula sam kako je netko zalupio vrata automobila pred kućom i srce mi je poskočilo. Nikad me prije nije ispitivala policija i nisam se tome osobito veselila. Moglo bi to ispasti jednako grozno kao savjetovanje s mojim propovjednikom. Earl Fradv nije bio ništa osobito, ali bio je važna osoba unatoč tome što sam znala za povremene ispađe njegove žene; nikad je nisu uhitili samo zato što nijedan njegov zamjenik to nije želio učiniti.

Sam je ustao kad i ja i rekao: — Hajde, Julia, idemo im otvoriti vrata.

Onda je ustao i zamjenik Bates, a Lillian je odložila kuhinjsku krpu pa nam se i ona pridružila. Nas smo četvero otišli u dnevni boravak kako bismo pozdravili šerifa.

1S

Poznavala sam Earla Fradvja svih osamnaest godina stoji bio šerif okruga Abbot, a i dalje je izgledao kao ne osobito uspješan trgovac u onom smeđem poliesterskom odijelu s crnim reverima. Nasmiješio se svojim brzim, živčanim smiješkom i zagladio rijetku kosu preko ćelavog tjemena kad sam otvorila vrata. Izgledao je još nesigurnije i neprofesionalnije nego inače. Krupnom čovjeku u odori koji je stajao iza njega dopirao je samo do ramena. Otvorila sam im mrežasta vrata pa je zamjenik Bates predstavio narednika Waynea Peavevja. Bio je daleko najviši i najkrupniji muškarac u sobi, toliko da me zbunio, osobito onim tamnim naočalama u kojima sam mogla vidjeti svoj odraz, ali njega uopće ne. Imao je tanke, čvrste usnice koje su izgledale kao da bi mu raspolovile glavu kad bi se nasmiješio.

S Earlom Fradvjem nas nitko nije morao upoznavati; birali smo ga svake četiri godine iznova. Ne zato što je osobito mnogo znao o provođenju zakona, nego zato što se razumio u politiku i dobro poznao političare. I zato što je bio dovoljno pametan da za zamjenike uzme iskusne profesionalce. A i zato što je bio dovoljno pametan da ih puste da rade svoj posao. To je bio dovoljan razlog da ga ponovno biramo.

Pojavljivao se samo kad je mislio da bi nešto moglo dospjeti u novine ili kad bi, kao sada, netko važan mogao biti upetljan u neki zločin.

Svi smo sjeli osim Lillian, koja se naslonila na dovratak vrata blagovaonice. Smjestila se iza narednika Peavevja, ali tako daje vidim. Zamjenik Bates je sjeo na klupicu pred glasovinom a Sam je privukao naslonjač do šerifa Fradvja.

Svi smo gledali šerifa, čekajući da progovori, ali krupni je narednik pročistio grlo i izvadio mali notes te me počeo ispitivati o svemu što se dogodilo otkako se Hazel Marie Puckett pojavila na mojem trijemu.

Lillian se mrštila svaki put kad bi otvorio usta.

Sam ga je još na početku prekinuo i jasno mu dao na znanje da odgovaram na pitanja samo zato što želim surađivati, a ako šerif ima na umu nešto drugo, moramo pozvati moju odvjetnicu. Lillian je prekrížila ruke i kimala s odobravanjem.

— Nije nam na umu ništa takvo — rekao je šerif Fradv, ispružio nogu i povukao elastičnu tkaninu kako bi imao dovoljno mjesta za koljeno. — Samo želimo znati slijed događaja koji su doveli do provale u subotu. Usred bijela dana. To istražujemo i zanima nas je li gospođa Springer primijetila daje nešto ukradeno.

— Onda pripazite na pitanja — rekao je Sam i zaškiljio u šerifa.

Sam je bio član Demokratske stranke, iz obitelji Demokrata, a to je bio i šerif Frady, koji je dobro znao koga ne treba ljutiti. Kimnuo je naredniku da nastavi, a on se zavalio u naslonjač i osvrtao kao da on sa svim tim nema nikakve veze. Što je bilo posve točno.

Narednik me proveo korak po korak kroz prošli tjedan, pišući usput bilješke. Kad sam u pojedinosti opisala na koji je način dječak dan prije otišao od mene, opisala brata Verna i njegov automobil i izjavila da, koliko mi je poznato, Hazel Marie Puckett u ovom trenutku nekome rašpa nokte u Raleighu, zatvorio je notes i ustao.

— Dobro, gospođu Springer — rekao je dok sam ja izvijala vrat kako bih ga gledala u oči. — Ne znamo što se dogodilo u onoj garaži. Susjedi nam kažu da su ta žena i njezin sin tamo stanovali, ali oboje su nestali. Ispostavilo se da kuća pripada vama, a dječak je bio kod vas, pa kako god gledali na stvar, postoji neka veza s vama. I u toj garaži nije bilo samo krvi, nego smo pronašli i dva zuba. Čekamo potvrdu da su ljudski, ali još ne znamo kome pripadaju ni kako su tamo dospjeli.

— E pa, ne znam ni ja — rekla sam.

— Ne, gospođu, vjerojatno ne znate, ali otkrili smo da sve to nije bilo tamo dulje od dvadeset četiri sata, a prema svemu što ste mi rekli, nitko ne može potvrditi gdje ste bili u petak poslijepodne.

— Pa ja u petak poslijepodne nisam ni znala gdje je ta kuća, a još manje da pripada meni. I rekla sam vam da sam se otišla provo-zati. Cijelu večer, kakva tri sata. Pitajte Lillian. Pitajte zamjenika Batesa. Oboje su bili tu kad sam se vratila. — Zamjenik Bates sjedio je ruku naslonjenih na koljena, zagledan u pod. Sad je podigao pogled i kimnuo u potvrdu onoga što sam rekla. Narednik Peavev to nije primijetio.

— Ali, prema onome što ste mi rekli, nitko vas nije vidio tijekom ta tri sata.

— Pa, vidjeli su me oni iz crnog kamioneta.

Narednik Peavev me pogledao kroz one crne naočale i rekao: — Koji crni kamionet?

I tako sam mu ispričala. Slegnuo je jednim ramenom i nije ni otvorao notes. — Crnih kamioneta ima na sve strane. Trebat će vam bolji svjedok od toga.

— Samo malo — rekao je Sam pridižući se. — Optužujete li vi gospođu Springer da ima neke veze sa svim tim? Već sam ti rekao, Earl — obratio se šerifu — i ponovno ti kažem. Pokušate li upotrijebiti išta što je izgovoreno u ovoj sobi, bit ćete u gadnim nevoljama. Gospođu Springer nije zastupala njezina odvjetnica i ja sam vas na to upozorio prije nego što ste počeli.

— Ma čuj, Sam — rekao je šerif ustajući i odmičući prema vratima. — Ispitujemo sve redom i zasad nitko ni za što nije optužen.

— Nadam se — rekao je Sam. — Jer zasad nemate nikakvih temelja za optužbe. Kakav je zločin počinjen osim provale u ovu kuću? Je li gospođa Springer osumnjičena za to?

— Ne, ne, naravno da nije — rekao je šerif dobacujući oštar pogled naredniku koji gaje ignorirao. — Samo moramo, znaš... pokriti sve mogućnosti.

Narednik se okrenuo prema meni. — Ne namjeravate oputovati iz grada? Možda ću trebati ponovno razgovarati s vama.

Kad su otišli, Sam se pjenio na zamisao da sam osumnjičena za zločin bez habeas corpora, ili delictija ili nečega takvog. Nisam obraćala mnogo pozornosti na njega jer sam opet bila ošamućena. Onaj je dječak moj život okrenuo naglavačke kad se pojavio, i to mu je i dalje polazilo za rukom i sad kad je otišao.

Upravo se spustio pravi mrak tog ponedjeljka navečer oko devet i nadala sam se da ću se napokon naspavati.

Doduše, sad kad se postavilo pitanje gdje sam bila u petak poslijepodne, izgledi da tako bude nisu baš bili veliki.

Otišla sam u kuhinju kako bih zagrijala mlijeko i pripravila vruću čokoladu, nadajući se da će mi to pomoći. Onda sam bolje razmislila, maknula lonac sa štednjaka i umjesto toga uzela Lillianin seri za kuhanje. To bi moralo uspjeti. Prezbiteriјanci ne bi smjeli piti, ali mnogi ipak piju. Wesley Llovd, uvjereni trezvenjak, dakako nije, što je značilo da nisam ni ja. No, da. Kad sam kušala to odvratno piće, pomislila sam kako u trgovini moraju imati nešto bolje kad ga svi tako vole. Odlučila sam prvom prilikom otići onamo i kupiti neko pristojno piće. I nije me briga tko će me vidjeti. Samo želim nešto što će mi pomoći da zaspim. I za bolju probavu. To ne može biti loše jer je Pavle rekao Timoteju neka uzme malo vina za želudac. Ako možeš naći stih iz Biblije koji će te podržati, čak će te i prezbiteriјanci ostaviti na miru.

Upravo sam vraćala bocu na policu kad sam začula nekakvo grebanje na stražnjem ulazu. Pa tiho kucanje. Sledila sam se. Tko bi mogao biti na mojem stražnjem ulazu u to doba noći? Svi koje sam poznavala došli bi na prednja vrata i dozivali me uz kucanje.

Oklijevala sam, razmišljajući što da poduzmem. Da telefoniram? Vrištim? Otrčim kroz kuću i izađem na prednji ulaz? U kućnom ogrtaču! Umirim se i pretvaram da nisam kod kuće?

Ali, to nije bilo moguće. Stajala sam točno na svjetlu i osoba koja je tamo stajala mogla me dobro vidjeti.

Zgrabila sam bocu sa šerijem za grlo i otišla do vrata. Upalila sam svjetlo na trijemu i zamalo se onesvijestila.

Brzo sam otvorila vrata, a kad je ona doteturala unutra, poželjela sam da se jesam onesvijestila.

Hazel Marie Puckett naslonila se na mene i držala tako da sam gledala ravno u njezino razbijeno i natečeno lice. — Gospođu Springer! — protisnula je. Držala sam je uspravno i osjećala koliko je krhka. — Tako mi je žao što vam smetam. — Barem mislim da je to rekla. Zbog natečenih usnica govorila je vrlo nejasno. — Moram vidjeti Juniora. Molim vas, moram ga vidjeti.

— Sjednite, sjednite — povikala sam, zagrlila je oko struka i odvela do stolca. — Što vam se dogodilo? Strašno izgledate.

Oči su joj bile tako natečene da su se gotovo zatvorile. Usta su joj bila razbijena i natečena. U kutovima nosa i usana bila je zgrušana krv, a cijelo joj je lice bilo modro i žučkastozeleno, s najgorim šljivama koje sam ikad vidjela.

Nokti su joj bili prljavi i ispucali i po

tome mi je odmah bilo jasno da nije bila ni u kakvoj kozmetičkoj školi u Raleighu. Haljina joj je bila poderana i zamrljana, a bosa noge iz-grebane i prljave. Sve u svemu, bila je u groznom stanju.

— Sto vam se dogodilo? — ponovno sam upitala dok su njoj niz izubijane obraze tekle suze. Iz rasječenih usnica potekla je krv pa je podigla ruku daje pokrije. — Jeste li pili? — upitala sam strogo.

— O, ne, gospođo. Ja... ovaj, nesreća. Dogodila mi se nesreća. Molim vas, gospođo Springer, moram vidjeti Juniora. U tom je trenutku doista morala vidjeti jedino liječnika, a ja joj nisam bila spremna priznati da je Junior u Raleighu u potrazi za njom. Uzela sam iz hladnjaka nekoliko kockica leda i zamotala ih kuhinjskom krpom.

— Evo — rekla sam. — Stavite to na lice. Pomoći će s otekli-nama. Jeste li bili u bolnici? Trebat će vam šavovi oko usta.

— Ne, ne, sve je u redu. Samo nekoliko zubi — rekla je pri-tišćući krpom s ledom uz lice.

— Zubi! Ostali ste bez zubi? Morate zubaru, i to što prije. Morate se brinuti za zube. Ja odlazim dvaput godišnje, svake godine. Bilo mi potrebno ili ne. — Blebetala sam, ali to sam činila kad god bih se uzrujala, a ovo je bila jedna od takvih prigoda.

— Moram vidjeti Juniora — promrmljala je u krpom. — Molim vas, je li on u krevetu? Samo se moram uvjeriti da je s njim sve u redu.

— Pa sad — rekla sam i duboko udahnula. — Naravno daje sve u redu. Samo, netko je pobrkao račune. Jer on je sad u Raleighu i traži vas.

— U Raleighu! — Pogledala me najstrašnjim pogledom koji sam ikad vidjela. — Ali... trebao bi biti tu! S vama, na sigurnom. Tu sam ga ostavila, nije moguće da ga nema! Recite mi, molim vas, gospođo Springer, recite mi da je tu.

— Polako, smirite se — rekla sam. — On je dobro. Vaš je ujak jučer došao po njega da ga odvede k vama.

— Mislite... Brat Vern? On je s bratom Vernom? — Kad sam vidjela izraz na njezinom licu, zaboljelo me srce.

— Pa, da.

— O Bože — zajecala je, a cijelo tijelo kao da joj se smanjilo. — Zašto ste ga pustili? Računala sam na to da ćete se vi brinuti za njega!

— Samo malo, gospođice — rekla sam jer nisam mogla podnijeti da me se okrivljava za još nešto. — Ostavili ste ga tu a da se praktički niste ni pozdravili. Niste mi ništa rekli o tome gdje ćete biti, a onda ste nazvali brata Verna da dođe po njega i on je došao. Zar sam ga trebala sakriti od vlastitog ujaka? Praujaka?

Odmahnula je glavom. — Nikoga ja nisam nazvala. Nisam mogla. Osobito ne njega. Mislila sam da će Junior ovdje biti na sigurnom.

— I bio bi da ste mi rekli što se događa — rekla sam. Moram otvoreno priznati da sam se ponašala defanzivno. Brat Vern nije bio sumnjiv od trenutka kad su otišli i bilo mi je mrsko čuti da je ta sumnja bila posve opravdana. — Ne znam ja čitati misli. I da ste mi rekli neka ne pustim malog Llovda s, podsjećam vas, nekim iz vaše vlastite obitelji, onda ga ne bih ni pustila. Što sam ovako mogla? — Pomislila sam kako u posljednje vrijeme veoma često izgovaram to pitanje.

— Oprostite, gospođo Springer — prošaptala je i gurnula glavu u krpu. I njezinu je plavu kosu trebalo oprati i obojiti. — Stvar je samo u tome da brat Vern još od petka nešto traži. Pokušao me prisiliti da mu ja kažem gdje je to, ali, gospođo Springer, nisam imala pojma o čemu govori.

— Pokušao vas je...? — U mojoj je tupavoj glavi napokon svanulo. — Hoćete reći da niste doživjeli prometnu nesreću? Da vam je ovo učinio brat Vern?

Odmahnula je glavom, ali nije skidala krpu s lica. — Ne, ali je dopustio nekome drugom da to učini.

— Bože dragi — dahнула sam i spustila se na stolac pokraj nje. — A propovjednik je! Ne mogu vjerovati.

— To što je netko propovjednik ništa ne znači, gospođo Springer — rekla je. — Niti što sebe naziva kršćaninom.

— Ha, dijete drago — rekla sam, i sama snuđena — nisi mi rekla ništa u što se već i sama nisam uvjerila.

— A zašto je brat Vern toliko želio uzeti malog Llovda? — upitala sam.

— Koga?

— Malog Llovda, kojeg vi zovete Junior — prasnula sam. — Ne očekujete valjda da ga i ja tako zovem?

— Oh — rekla je. Odmahnula je krpu i duboko udahнула. Onda se presavila od boli. — Moja rebra. Mislim da je unutra nešto slomljeno.

— Idem nazvati liječnika — rekla sam i ustala da odem do telefona.

— Nemojte, molim vas. — Dodirnula mi je ruku i zaustavila me. — Moramo naći Juniora. Ako sam izdržala ovoliko, izdržat ću još dok ga ne nađemo.

Malo sam je promatrala, razgledajući različite boje masnica i zgrušanu krv na licu. Prošlo je već neko vrijeme otkako je pretučena. Ne znam kako je uspjela izdržati bez liječničke pomoći, ali nije umrla, pa možda može još malo.

— No dobro — popustila sam. — Ali, moramo vas dovesti u bolje stanje.

— Možda — rekla je i pokazala prstom bocu serija koju sam još držala u ruci. — Možda bi mi to pomoglo.

Dala sam joj je i gledala kako pije. Otpila je nekoliko dugih gutljaja ravno iz boce. Kad je napokon zastala da uhvatiti dah, kašljala je i pijuckala i jedva se smirila.

— Sranje! Koji je to vrag?

— Pazite kako se izražavate u mojoj kući, gospođice! — rekla sam joj. — I imajte na umu da niste u položaju da birate.

— Da, da, oprostite. Hvala vam. — Okrenula se na drugu stranu i upirala da ne povraći.

— Dođite do sudopera — rekla sam, pomažući joj da ustane. — Dat ću vam malo tople slane vode da isperete usta. To će vam pomoći s ranom od izbijenog zuba.

— Zubi — ispravila me i razvukla usnice da mi pokaže kako nedostaju dva.

Mislila sam da ću i ja povratiti, ali uspjela sam je odvući do sudopera. Kad je isprala usta, dala sam joj aspirin i pavela je prema stubama.

— Poslije tuširanja vrućom vodom osjećat ćete se bolje — rekla sam.

— Ali, moram tražiti Juniora.

— Poslušajte me — rekla sam, zastavši na odmorištu i primivši je za ramena. — Niste sad kadri nikoga tražiti. Ne možete ni razmišljati, a upravo nam jasno razmišljanje sad najviše treba. Zato lijepo dođite sa mnom, operite se i oporavite. Onda ćemo odlučiti što ćemo dalje.

Kad sam je napokon izvukla iz tuša, obrisala i navukla joj jednu od svojih spavaćica, jedva sam je uspjela odvesti do kreveta malog Llovda. Zaspala je još na nogama. Valjda je bila prilično umorna, da i ne spominjem četiri aspirina i dobranu količinu serija za kuhanje.

Zatvorila sam njezina vrata, ali sam svoja ostavila otvorena. Ležala sam u postelji i razmišljala o tom novom događaju, pitajući se bih li trebala nazvati zamjenika Batesa ili Sama ili koga drugoga. Ali, u tom trenutku ionako nisu ništa mogli, imajući u vidu koliko je bila umorna.

Pričekat ću do jutra, a onda ću izvući iz nje nešto više, primjerice zašto ju je brat Vern dao pretući na mrtvo ime i zašto je želio malog Llovda i o čemu se tu, zaboga, uopće radi?

Kad sam napokon zaspala, sanjala sam kotače koji su mi dopirali do nosa i pokušavali me pregaziti dok sam ja na sve strane tražila onog dječaka.

16

Nisam se osobito odmorila. Oko pet sam bila posve budna pa sam ustala i dalje misleći na dijete. Ni na što drugo

nisam ni mogla misliti jer mi je cijelu noć ulazio i izlazio iz snova. I što ću s onom ženom u sobi prekoputa? Razmišljala sam o tome da nazovem šerifa ili kažem zamjeniku Batesu i jednostavno od svega toga operem ruke. S druge strane, vrijedilo bi je zadržati u kući samo zato da vidim izraz na licu pastora Ledbettera kad čuje za to. Možda bih ga tad mogla podsjetiti na Davidov harem, pa da vidimo bi li i tad pravdao Wesleyja Llovda. Na tu me pomisao opet uhvatila potištenost. Moja se kuća pretvorila u svratiste druge obitelji Wesleyja Llovda. Samo su dolazili i odlazili, a ja nisam znala kome vjerovati a kome ne.

Ipak, znala sam jedno. Opet sam nasanjkana. Ovaj put mi je to učinio onaj propovjednik u ovčjem runu. Wesley

Lloyd Springer me vukao za nos a da o tome nisam ni sanjala, a sad mi je brat Vernon Pučkett učinio isto. Iskoristili su moju povjerljivu narav i zbog toga me hvatao bijes, ne samo na njih nego i na sebe što me se da tako lako prevariti. Neće se to tako lako ponoviti, to mi možete vjerovati.

A u krevetu u sobi prekoputa bila je nemoralna žena koja je spavala s mojim mužem tko zna koliko godina, a sad je pod mojim krovom. Da Wesley Lloyd nije bio dva metra ispod zemlje, morao bi samo prijeći iz jednog kreveta u drugi.

Od te me misli uhvatila mučnina. Bilo je vrijeme da popijem jutarnju kavu.

Navukla sam kućni ogrtač i na prstima sišla u kuhinju. Čudno, pomislila sam, kako mi je dan počeo zamišljanjem Wesleyja Lloyda s tom ženom, a prošle večeri, kad je doteturala u moju kuću onako prebijena, na njega nisam ni pomišljala. Ni na ono što su zajedno radili.

Skuhala sam kavu i sjedila za stolom. Razmišljala sam. Pokušavala shvatiti što se događa. Nastojala se ne brinuti zbog malog Llovda, što nije bilo lako sad kad sam znala da mu se majka izjeda od brige.

Čudno je to sa ženama i djecom, zar ne? S jedne strane, Ha-zel Marie Puckett, koja nema ni novca, ni kuće, ni muža, ali ima dijete. A s druge ja, ugledna udana žena koja bi djetetu sve mogla pružiti, a Bog nije tako odlučio. Bila je to samo još jedna u nizu situacija u kojima sam se pitala što je Njemu.

Očekivala sam, dakako, da ću neko vrijeme nakon udaje biti blagoslovljena. Nije se dogodilo i ja nisam mnogo razmišljala o tome. Ali, Wesley Lloyd jest. Jednog mi je jutro, nakon nekoliko godina braka, priopćio da imam zakazano kod dr. Monroea kako bi otkrio što sa mnom nije u redu. Nije mi se to svidjelo, ali tko sam bila ja da dovodim u pitanje njegove odluke?

Neću ulaziti u pojedinosti o tome što mi je taj liječnik činio, ali vjerujte, ni vama se ne bi svidjelo. Posjeli su me na nekakav stol i noge mi stavili u nekakve metalne kolutove, a onda je liječnik maknuo donju platu i rekao: — Sad ću vas malo povući naprijed. — I kad je to učinio, koljena su mi se raširila i mislila sam da ću umrijeti kad je maknuo platu i sjeo kako bi što bolje vidio. A i ona njegova sestra stajala je pokraj njega i pažljivo gledala. Usred svega toga, neka je druga sestra otvorila vrata tako da su i svi u čekaonici mogli napasati oči. Neću vam sad nabrajati kako me dr. Monroe gurkao, stiskao i pipkao. Ni kamo je sve stavljao prste.

Bilo je to grozno iskustvo i čim sam sišla sa stola, odlučila sam da me na to više nitko neće natjerati. Ako se to mora proći da bi se dobila djeca, ja odustajem.

I zamislite samo, sljedeće nedjelje ujutro upravo je dr. Monroe stajao u crkvi i pomagao nam doći do naše klupe.

Nisam mu mogla pogledati u lice, osobito kad se nasmiješio i stisnuo mi ruku, sav uljudan i otmjen s onim ružičastim ružinim pupoljkom u zupućku. Zamislite poniženja nakon svega što mi je radio na onom stolu! Nije mi se svidio ni način na koji se rukovao s Wesleyjem Lloydom i pitao ga kako ide.

Što se mene tiče, s tim je završilo traženje pomoći od medicine. Kao prezbiterijanka koja vjeruje u sudbinu, imala sam opravdanje da se ne petljam u ono što mi nije suđeno. Rekla sam Wesleyju

Llovdu da ću učiniti što i Sara i Hana i druge jalove žene — osloniti se samo na molitvu. U tome mi se nikako nije mogao usprotiviti jer mi je to ionako i sam uvijek savjetovao. Ako Bog bude želio da imam dijete, mislila sam, onda će mi ga i dati.

Šalica mi se tako zatresla da sam prolila malo kave kad sam se sjetila blijedog lišća maloga Llovda. Ukočila sam se i naglas rekla: — Ali, Bože, nisam mislila da mi ga daš na taj način.

Noć se pomalo pretvarala u jutro. U dvorištu su se počinjale nazirati sive sjene grmlja i drveća. Ptice su počele cvrkutati. Ptice koje su uranile da nađu kakvu glistu. Što me podsjetilo kako bi mi uz drugu šalicu kave godio dobar keks. Wesleyju Llovdu nimalo se ne bi svidio takav doručak, ali kao što znamo, on više nije bio tu da me osuđuje.

Otišla sam u ostavu i počela tražiti kekse. I Lillian ih je voljela pa smo katkad posljednje u kutiji skrivale jedna od druge. Pomicala sam limenke graha i juhe, staklenke s maslacem od kikirikija i majonezom, vreće brašna, šećera i kukuruzne kaše, ali nisam mogla naći kekse. No bila sam odlučna, pa sam pregledala niz vrećica iz trgovine koje je Lillian čuvala — i isplatilo se. Našla sam jednu u kojoj je nešto bilo.

— Lillian, ti lukavice — rekla sam smiješeći se pri pomisli kako će ona poslije tražiti kekse.

Posegnula sam u vrećicu i izvukla slikovnicu. Trebalo mi je nekoliko trenutaka da shvatim kako u rukama držim dragocjenu vrećicu maloga Llovda. Onu koju je uvijek nosio sa sobom, s kojom je spavao, koju nikad nije puštao iz vida. Ni u snu ne bih pomislila da bi otišao bez nje. Mislila sam da u njoj čuva svoje dragocjenosti, tako mi je rekla Lillian. Rekla mi je i da se ne petljam u to, a ja sam sad držala dječakovu staru slikovnicu koja je bila skrivena među starim vrećicama. Trebala sam je odmah vratiti. Dijete je imalo dobar razlog što ju je tu ostavilo, premda ja nisam mogla domisliti zašto.

Ali, budući da sam je tako slučajno otkrila, otvorila sam knjigu i pročitala posvetu. Sad je ionako bilo svejedno.

Prepoznala sam samopouzdan, krupni rukopis moga muža. Napisao je: »Za tvoj rođendan« i potpisao se punim imenom, »Wesley Llovd Springer«. Uzdahнула sam, teškog srca razmišljajući o bogatom privatnom životu moga

muža i mome jalovom životu. Otvorila sam naslovnu stranicu. Aslanova slikovnica. Wesley Lloyd nije znao što bi dijete voljelo za rođendan ništa bolje nego ja. Ali, mislim da bih ipak izabrala nešto bolje od knjige o lavovima.

Uto sam čula Lillian na trijemu i posramila sam se što kopam po tuđim stvarima. Ali, predomislila sam se. Lillian mora znati za ovo kako ne bi skupila sve prazne vrećice i bacila ih u smeće.

— Što vi radite u ostavi? — upitala me čim je ušla.

— Dođi vidjeti što sam našla — rekla sam i pokazala joj knjigu. Rekla sam joj kako sam je našla ne spominjući kekse. — Tražila sam olovku — rekla sam.

— E pa — odgovorila je — sad to lijepo vratite tamo gdje ste i našli.

— To sam i namjeravala.

— Znaite valjda što to znači?

— Što?

— Znači — rekla je — da se on želi vratiti. Kad negdje ostavite nešto što volite, to vas vuče natrag.

— Ma daj, molim te, Lillian — rekla sam, stavila slikovnicu u vrećicu i zamotala je onako kako ju je mali Lloyd uvijek držao.

— Nisam mislila da vas stvarno vuče, nego da želite da vas vuče. Taj je dečko otišao sa željom da se vrati jer je ovdje ostavio ono što mu je najdraže.

— E pa stvarno — rekla sam, ganuta i protiv volje. — Mislim da imaš pravo. Ne vidim nikakav drugi razlog zašto bi to ostavio. Mnogo je držao do te vrećice ili njezinog sadržaja ili i jednog i drugog. I gle kako je dobro skrovište pronašao. Da sam je tražila, nikad mi ne bi palo na pamet da pogledam ovamo. Eto — rekla sam gurnuvši vrećicu među ostale — vratila sam je i neka ga sada tu čeka.

Zatvorila sam vrata ostave i sjela za stol. — Nalij si kave i sjedni sa mnom — rekla sam. — Moram ti još nešto reći. Kad se smjestila, ispričala sam joj o našoj novoj gošći i njezinom žalosnom stanju. Dok sam govorila, Lillian bi svako malo uzvikivala Nel i Ma nije valjdal, ali napokon sam uspjela završiti priču i priznati da ne znam što sada. Što nju ni najmanje nije iznenadilo.

— Dečko je u nevolji, a isto tako i njegova mama — rekla je. — Što ćemo sad, Miss Julia?

— Kad bih barem znala. Odnijet ću joj nešto za jelo, ali to mora biti nešto tekuće ili mekano, Lillian, jer su joj izbili dva zuba. Možda će nam, kad se najede, moći pomoći s odlukom.

— Juhu — rekla je Lillian i ustala. — Zagrijat ću malo juhe i nadrobiti kreker. To će joj dobro činiti. Vi joj ulijte mlijeka. Treba je ojačati.

— Mene sad zanima — rekla je dok je stavljala lonac na štednjak — što ćete reći zamjeniku Batesu? Uskoro će doći.

— Mislim da mu neću ništa reći — odgovorila sam. Dobacila mi je oštar pogled pa sam brzo nastavila: — Za sada. On je u neugodnom položaju, Lillian. Šerif, odnosno onaj veliki narednik, želi ispitati gospođicu Puckett i to bi moglo uzeti cijeli dan, a za to vrijeme bismo mogle tražiti malog Llovda. Ako kažemo zamjeniku Batesu da je ovdje, morat će to prijaviti, a tko zna do čega bi sve to dovelo. Ako ne zna, ne može ni prijaviti. Samo sam mislila na to stoje najbolje za njega.

— Aha — progundala je. Nalila je juhu u zdjelicu i nadrobila toliko kreker da je juha postala gusta kao kaša. Zatim je zdjelicu, žlicu, ubrus i čašu mlijeka stavila na pladanj. Ja sam dodala bočicu aspirina.

— Vi joj to odnesite — rekla je Lillian — a ja ću njemu pripremiti doručak. Brzo, čini mi se da čujem njegov automobil. A mogli biste se i odjenuti. Sve mi se čini da ćemo imati pune ruke posla čim on sklopi oči.

Pohitala sam gore s pladnjem, želeći da zamjenik Bates pomisli kako još spavam. Hazel Marie Puckett zastenjala je kad sam joj dotaknula rame. Bože dragi, na dnevnom svjetlu izgledala je još gore nego sinoć.

— Psst! — šapnula sam. — Evo vam nešto za jelo, ali moramo biti tihe. U kući je šerifov zamjenik.

Otvorila je oči koliko je mogla s obzirom na otekline. Vidjela sam da se boji.

— Je li došao zbog mene? — Usta su joj bila tako izubijana da je jedva govorila.

— Zar bi trebao? — upitala sam oštro, shvativši kako malo znam o njoj.

Odmahnula je glavom. — Ali, nikad se ne zna.

E pa, to je imala pravo. Znala sam to osobito nakon susreta s narednikom Peavejem. — Jedite — potaknula sam je — ali tiho. Zamjenik Bates stanuje ovdje i domalo će zaspati u svojoj sobi.

Kad je pojela juhu, pomogla sam joj prijeći hodnik u moju sobu i pripremila joj vruću kupelj. Zamjenik Bates mislit će da se to ja uređujem. Rekla sam joj neka se namače dok se ja ne odjenem. Dala sam joj svoje rublje, a onda joj u ormaru pokušala izabrati haljinu. Kad je izišla iz kupaonice u mojem kombineu, zgurena zbog boli u rebrima, pokazala sam joj tri. Nisu to bile nedjeljne haljine nego obične, za svaki dan. Dugo ih je gledala.

Onda je rekla: — Imate li što drugo?

— A što ovima nedostaje, voljela bih znati?

— Oprostite, mislila sam samo, imate li možda traperice ili kratke hlače?

— Postoje stvari — obavijestila sam je — koje dame ne nose. Među njima su traperice i kratke hlače.

— Oprostite — rekla je, uzela prvu haljinu i odjenula je. Možda joj je bila za broj prevelika, ali ionako je bila mršava. Bila je i dulja od stvari koje je ona obično nosila, što nije bilo loše. Počela sam tražiti cipele koje bi išle uz haljinu.

Čule smo kucanje na vratima. Bila je to Lillian. — Otišao je na spavanje — rekla je brzo ušavši i zatvorivši vrata za sobom. — Došla sam se pobrinuti za vas — rekla je Hazel Marie i pokazala gazu i zavoje.

I tako smo pomogle Hazel Marie da se ponovno svuče pa je Lillian pokazala još jedan skriveni dar dok je zamatala zavoje oko prsa ženi koju je na istom mjestu ne tako davno grlio moj muž.

17

•*r

C

im je Lillian završila, Hazel Marie Puckett nekoliko je puta progutala na prazno, a onda je pokrila usta rukama.

— Zlo! — promucala je i, držeći se jednom rukom za rebra, požurila u kupaonicu. Uspjela je doći do umivaonika prije nego što su juha, krekeri, mlijeko i aspirin izletjeli iz nje.

Otišla sam na drugu stranu sobe, što dalje od tog zvuka što sam mogla. Osjetljiva sam na takve stvari pa se nisam mogla natjerati da uđem i pomognem joj. Razmaknula sam zavjese i bacila pogled niz ulicu. Automobili su prolazili, ljudi išli na posao, dva džogera dah-tala dok su trčala pločnikom. Posvuda sve normalno osim u mojoj kući. Bože, pomoz!

V

Čula sam kako u kupaonici teče voda i Lillian tješi Hazel Marie. Okrenula sam se kad sam čula da je vodi natrag u krevet. Obrisala joj je lice vlažnom krpom i razgrnula posteljinu.

— Sad lijepo ležite — rekla je Lillian. — Preslabi ste da biste išta radili. Potreban vam je liječnik. — Meni je dobacila prijekoran pogled.

Sjela sam na rub kreveta trudeći se da ne mislim o tome kako je ta žena sad u mojem krevetu. U krevetu Wesleyja Llovda. Ali, valjalo je misliti na važnije stvari, a najvažniji je bio onaj mali dječak.

— Gospođice Puckett — rekla sam. — Znam da se sad ne osjećate dobro, ali moram znati neke stvari, i to odmah. Objе smo zabrinute za malog Llovda, a budući da ste vi izvan pogona, moram znati kako da ga nađem.

— Molim vas — rekla je — molim vas, nađite ga.

— Hoćemo. Sad me dobro slušajte i recite mi istinu. Tko vas je vozio kad ste ostavili malog Llovda kod mene?

— Brat Vern — rekla je slabim ali odlučnim glasom. — Rekao je da će me odvesti u Raleigh — to vam nisam lagala. Bila sam upisana u kozmetičku školu, a brat Vern se upravo vratio iz Kaliforni-je, gdje je propovijedao. Bio je silno nesretan zbog smrti Wesleyja Llovda. Nije znao da se to dogodilo dok se nije vratio kući, i ponudio se da me odveze dolje kako bih počela nešto novo u životu.

Kimnula sam. — I zašto ste promijenili plan?

— Nisam ga promijenila. — Rukom je pokrila oči, ali vidjela sam kako joj suze teku niz obraze. — Mislila sam da smo krenuli, ali čim smo ostavili Juniora kod vas, rekao mi je da mora vidjeti neke ljude iz crkve i da to neće dugo potrajati. — Obrisala je oči rubom moje skupocjene plahte od egipatskog pamuka, duboko udahnula i nastavila. — Vozio je daleko u brda, do ruba nacionalnog parka, čini mi se. Nisam nikad prije tamo bila. Zaustavili smo se pokraj nekoliko stambenih prikolica, onih najobičnijih, i tamo su bili neki užasni ljudi. Imali su vanjske zahode i posvuda smeće.

Pomislila sam kako su zacijelo doista bili bijednici, jer ni njezini baš nisu živjeli u raskoši. Ali, nisam ništa rekla.

— I što se onda dogodilo?

— Pa, stalno je izmišljao nove izlike zašto još ne krećemo, razgovarao je s ljudima koji tamo žive, govorio meni da je na Božjem zadatku i da moram biti strpljiva. I sve me to vrijeme savjetovao — tako je on to nazvao — čitao mi Bibliju i molio se nada mnom.

— Aha — progundala sam kad sam čula riječ savjetovanje.

— Nisam znala što se događa — rekla je Hazel Marie, gledajući najprije mene pa Lillian. — Jer, stalno me pitao o Wesleyju Llovdu, o tome kako je umro, je li bio spašen, je li raščistio poslove s Gospodinom, i je li sredio svoje poslove prije smrti. Ja to nisam znala, gospođo Springer, kunem vam se. Wesley Lloyd nikad nije razgovarao sa mnom o takvim stvarima. Morate mi vjerovati! — Ponovno se rasplakala i zaronila lice u-plahtu.

— Ma, vjerujem vam — rekla sam. — O takvim stvarima ni sa mnom nikad nije razgovarao. Ne morate se brinuti je li bio spašen. Bio je prezbiterijanac, dakle, jedan od odabranih. Zbog čega se moram i te kako upitati o načinu odabira. Ali, to sad nije važno. Sto se zatim dogodilo?

— Pa, brat Vern me i dalje napadao, tvrdeći da je Wesley Lloyd obećao da će se pobrinuti za mene i Juniora. Mislilo je da mu

nešto tajim, rekao da sam sebična i nezahvalna i da moram poštovati hijerarhiju koju je uspostavio Bog jer je žena slabije biće. Postajalo je sve gore i gore, a on ima gadnu narav, gospođo Springer, ne možete ni zamisliti. Mislila sam da će me već tad udariti, ali Bog mu je zaustavio ruku.

— Ne razumijem — rekla sam, iako sam tko zna koliko puta čula kako pastor Ledbetter trubi o hijerarhiji. Po njemu, u obitelji su djeca ispod žene, žena je ispod muža, a jedino muž odgovara Bogu. Ali, nije mi bilo jasno kakvu ulogu tu igraju ujac. — Je li mislio da ima pravo na sve što je vaše?

— Da, ali to vam je tako u našoj obitelji. Muškarcu se brinu za novac ako ga ima, čak i ako zapravo pripada ženama. A budući da mi je tata umro i da nemam... Pa, shvaćate kako je zaključio da je na njemu da se brine za moje poslove. Samo što ja nemam ništa za što bi se mogao brinuti.

— Bože mili — rekla sam i htjela zakolutati očima, ali sam se onda sjetila da moj položaj nije bio bitno drukčiji od njezinog. Osim nasilja. Ali, ja se nikad nisam suprotstavila Wesleyju Llovdu. — I kako ste pobjegli od njega?

— Stalno sam ga molila da krenemo, govorila da moram stići u Raleigh i da je obećao. Na kraju, poslije jednog ili dva dana, ne znam točno koliko je trajalo, odlučila sam jednostavno otići. Nisam znala gdje smo, ali sam namjeravala pješačiti dok ne dođem do nekakve ceste, i ona je slijediti. Ali, čim sam krenula, neki od onih ljudi su

me dograbili i nisu me htjeli pustiti.

— Nevjerojatno — rekla je Lillian. — Nemojte nastavljati dok se ne vratim. Morate uzeti malo tekućine. Samo mirno ležite dok vam nešto ne donesem.

Vratila se s čašom punom usitnjenog leda, žlicom i limenkom napitka od đumbira.

— Cuclajte to — rekla je i gurnula žlicu leda Marie Hazel u usta. — A kad vam se želudac smiri, možete popiti malo ovoga.

— Nastavite — potaknula sam je. — Sto se onda dogodilo?

— Pa, brat Vern me i dalje želio pomiriti s Bogom, kako je rekao, i to nije bilo tako strašno. Osim što me nije pustio da odem. Popovao mije dok nisam počela gledati u križ. Jednostavno nije htio vjerovati da mi Wesley Lloyd ništa nije ostavio. Imala sam samo tristo

dolara za kozmetičku školu pa sam mu ih ponudila i on ih je uzeo, a onda je opet počeo o papirima Wesleyja Lloyda. Nisam znala o čemu govori i još uvijek ne znam, kunem vam se.

— Onda mi je rekao da sjednem u auto. To je bilo u petak, čini mi se, u petak navečer. Odvezao me kući... hoću reći, u kuću u kojoj sam stanovala i ne mogu vam opisati, gospođo Springer, kakav sam šok doživjela. Dva moja bratića u trećem koljenu, Jerome i Don-nie, odnosila su moje pokušstvo. Jednostavno su ga trpali na kamion i kamionet. Pokušala sam ih spriječiti, ali nisu me slušali. Rekli su da im je brat Vern rekao da mogu uzeti što god žele. Oni su iz druge grane obitelji i nitko od njih ne vrijedi ni pišljiva boba.

Gotovo sam se nasmijala, misleći na onu o sovi i sjenici, ali suzdržala sam se. — I tako su vam uzeli pokušstvo?

— Da, sve su ispraznili — nastavila je drhtavim glasom, brišući oči. — Pokušala sam nagovoriti brata Verna da im kaže neka prestanu, ali on je rekao da će inače sve uzeti vaš odvjetnik. Rekao je da je pregledao sve što imam i da nije uspio naći papire i da više nema strpljenja.

Okrenula je glavu i sakrila lice. Lillian ju je potapšala po ruci. — Ništa se vi ne brinite, dušo. Sad ste na sigurnom.

Ja sam zakolotala očima i upitala Hazel Marie: — I što se zatim dogodilo?

— Malo je porazgovarao s mojim bratićima i otišao.

— I?

— I oni su me premlatili tako da sam se usrala — rekla je.

Usta su mi se stisnula od šoka kad sam čula tu riječ u spavaćoj sobi Wesleyja Lloyda. Nisam bila navikla na takvo izražavanje. Ali, to što je rekla zvučalo je prilično točno.

— Brat Vern se nakon nekog vremena vratio — nastavila je — ali, gospođo Springer, nisam mu mogla dati ono što nemam. Onda mi je rekao da će mi, ne budem li poslušna, oduzeti Juniora. Rekao je da nisam dostojna odgajati dijete jer sam uvrijedila Boga. Gospođo Springer, ležala sam u onoj garaži jedva dišući, sve me tako boljelo da sam mislila kako ću umrijeti, a on je rekao da će zadržati Juniora dok seja ne odlučim pokoriti Božjoj volji. I ostavio me tamo onako izubijanu i znala sam da je otišao uzeti moga sina.

Sad je već jecala.

Ne bih li joj dala priliku da se pribere, ispričala sam joj kako smo otišli u kuću i kako je zamjenik Bates našao krv u garaži, i zube, i kako smo, kad smo se vratili u grad, otkrili daje netko provalio u moju kuću i sve razbacao.

— To su sigurno bili Jerome i Donnie — rekla je. — Možda je brat Vern mislio da su papiri Wesleyja Lloyda kod vas.

— I jesu — rekla sam. — To jest, kod moje odvjetnice su. Ali, u njima nema ničega o vama i malome. Da ima, znala bih to.

— Sigurno je sve porazbijao jer mali Lloyd nije bio tu pa ga nije mogao uzeti — rekla je Lillian. — Taj je čovjek gori od zmije. Ali, dušo, kako ste se izvukli odande u ovakvom stanju?

— Hodala sam i puzala — rekla je. — Nisam se usudila pokušati autostopirati kad ovako izgledam. Bojala sam se da će netko pozvati policiju. A bojala sam se i da će me Jerome i Donnie tražiti. Tako sam išla kroz polja i šume, skrivajući se danju, a u grad sam ušla noću. Toliko sam se bojala da će doći do Juniora prije mene. I jest.

— Opet se rasplakala.

Bilo mi je teško zbog svega toga. Jedva sam dočekala da se oslobodim dječaka, a njegova je mama prevalila kilometre da ga nađe. Baš mi je bilo teško.

— Popijte malo soka — rekla je Lillian i pružila joj čašu. — Mislim da sad nećete povratiti.

— Još mi je mučno — rekla je Hazel Marie — ali moram stati na noge i tražiti Juniora.

— Da — rekla sam — samo, gdje ćete ga tražiti? Mislite da gaje brat Vern poveo u Raleigh kako mije rekao?

Na trenutak je razmišljala. — Ne. To vam je rekao samo da pustite Juniora. Ne, još je on tu negdje jer misli da imam nešto od Wesleyja Lloyda. Uh — rekla je i počela se izvlačiti ispod pokrivača.

— Mislim da ću opet povratiti.

Lillian ju je povelu u kupaonicu govoreći: — Ovoj curi treba neki lijek ili liječnik.

— Ne liječnik — rekla je Hazel Marie. — Bit će mi bolje.

— Pazi na nju, Lillian. Navuci joj neki moj kućni ogrtač dok ja odem u ljekarnu. Valjda ću naći nešto od čega će joj biti bolje.

Stavila sam šešir, uzela torbicu i krenula. Ljekarna Perkins bila je samo dva ugla dalje, pa mi je bilo brže pješice nego da moram tražiti mjesto za parkiranje.

Hodala sam razmišljajući što bih mogla kupiti za Pucketto-vu. Prišla mi je Miss Myrtie Gosset s onom ružnom torbom preko ramena i htjela razgovarati. Samo sam joj mahnula i produžila. Nisam imala vremena za tračeve. Osim toga, ionako sam ja bila glavna tema pa mi nije mogla reći ništa što već nisam znala.

Troy Beckvorth stajao je na vratima svoje osiguravajuće tvrtke moleći se da se dogodi neka nesreća kako bi se ljudi uplašili i osigurali. Počeo se reklamirati na ashevilleskoj televiziji, upozoravajući ljude na opasnosti poplavnih valova od obalnih tornada iako smo mi tristo šezdeset kilometara od obale i na tisuću metara nadmorske visine.

— Kako ste, gospođo Springer? — rekao je.

— Poplavni valovi — rekla sam. — Za Boga miloga. — I otišla sam dalje.

A kad sam ušla u ljekarnu, koga sam srela nego Normu Cantrell s onom golemom frizurom, u tirkiznom kostimu s hlačama. Kupovala je neki lijek umjesto da se brine za pastоров ured, što joj je bio posao.

— Miss Julia — rekla je dodirujući kosu kako bi se uvjerala da je još uvijek visoka pola metra — što vi radite u ljekarni?

— Gledam svoja posla — odgovorila sam i pogledala na sat. — Osobito budući da ja ne radim ni u čijem uredu. Na to se malo napuhala, ali i ona i pastor dobivali su plaću iz mogeg priloga pa sam imala pravo zahtijevati da rade. Okrenula sam se biranju stvari s popisa koji sam napravila u glavi. Kutiju slamki, paket najjačih tableta protiv glavobolje, zavoje, termofor. Sve sam to odnijela do pulta pokraj blagajne gdje je stajala Norma. Pretvarala se da nije zainteresirana, ali je sve dobro pogledala, pri čemu je pokušavala signalizirati Bucku Tatumu malim trzajima glavom prema mojoj robi. On je i dalje brojao tablete, a ja sam se vratila među police.

Sjetivši se na koliko je mjesta Hazel Marie izudarana, uzela sam još dva termofora. Ne sviđaju mi se oni električni pokrivači. Vrijede ako ih držiš uz bolno mjesto dok sjediš, ali samo se pokušaj okrenuti u krevetu.

Odnijela sam termofore do pulta i pogledom izazvala Normu da se usudi komentirati. Stajala sam i lupkala prstima po pultu pokušavajući se sjetiti što mi još treba.

— A-ha! — rekla sam i okrenula se na peti. Norma me pozorno pratila. Nisam marila. Jednostavno sam otišla po tubu paste za bolna mjesta. Uzela sam još i razne vrste flastera. A onda i, prema želji Puckettove, tekući puder da prikrije masnice.

Kad sam se vratila za pult, pozvala sam Bucku da mi pomogne. Trebala mi je još jedna stvar.

— Odmah ću završiti, gospođo Springer — rekao je. — Samo nešto obavljam za gospođu Cantrell.

Nije mi smetalo pričekati nekoliko trenutaka, ali Norma je rekla: — Ne, samo vi poslužite gospođu Springer. Meni se ne žuri. — Okrenula se i pogledala me ravno u oči. — Poslao me pastor Ledbet-ter. — To da bih znala kako je tu poslom.

— Onda dobro — rekao je Buck. — Što mogu učiniti za vas, gospođo Springer?

— Treba mi tinktura opija s kamforom.

Normine su se obrve podigle kao da su na oprugama.

— To vam ne mogu dati, gospođo Springer. Sad za to morate imati recept.

Zakolutila sam očima. Vječito netko mijenja pravila koja su nam godinama dobro služila — rekla sam. — I što nam je sad činiti kad nam treba olakšanje? Otići liječniku i platiti i njemu?

Buck i Norma su izmijenili poglede kao da sam tako slijepa ili luda da to ne vidim.

— Tja, čujte, gospođo Springer — rekao je Buck potežući rub bijele kute. Uživao je uz lijekove davati i savjete. Kad je bio mlad, želio je postati liječnik ili veterinar, ne sjećam se više točno, ali ga nisu primili.

— To je sad na popisu kontroliranih stvari — obavijestio me. — Previše ljudi uzima tinkturu. Hoćete da nazovem vašeg liječnika da mi da recept?

— Ne, ako mi toliko bude potrebna, nazvat ću ga sama. — Nisam bila spremna objašnjavati liječniku što će mi tinktura opija. — Dajte mi onda samo veliku bocu sirupa za želudac.

Norma to više nije mogla podnijeti. — Što će vam sve to, gospođo Springer? Ako vam ne smeta što pitam.

— Smeta mi, Norma — rekla sam. — Ali, kad već pitaš, reći ću ti. Umjesto da dopustim crkvi da mi sruši kuću,

pretvorit ću je u dom za ozlijeđene mačke i pse. A kad se oporave, pustit ću ih da trčkaraju po crkvenom parkiralištu. Pripremite metle.

Platila sam i otišla iz ljekarne, osjećajući Normin pogled na ledima.

18

Kad sam došla kući, Lillian i ja neko smo se vrijeme posvetile Hazel Marie. Stalno sam se nadala da će zaspati, ali kad god bi joj se oči počele sklapati, sjetila bi se malog Llovda i ponovno se rasplakala. I kad god sam se okrenula, Lillian joj je davala nešto za piće. Ako nije bio sok od đumbira, bio je frape ili limunada. Stalno je ponavljala da mora nešto umjeti u želudac. Pravo je čudo da nije otplutala. Nakon nekog vremena pojela je komadić prepečenca i nije povratila, od čega mi je znatno laknulo.

Stalno je pokušavala ustati kako bi otišla tražiti dječaka, ali uvjebile smo je da joj je najpametnije ostati u krevetu dok ne doznamo gdje tražiti.

Ponudila sam se da nazovem sve njezine rođake u Benson's Gapu pa smo se dogovorile da ću se predstaviti kao netko tko traži brata Verna da dođe održati propovijed i da uopće neću spominjati malog Llovda.

— Tako je najbolje — rekla sam. — Ne znamo tko je još uz njega upleten, ali kladim se da je dječak tamo gdje je velečasni Ver-non Puckett.

— Možda ga je negdje sakrio — rekla je Lillian.

— Ne kompliciraj — rekla sam joj. — Osim toga, ako nađem brata Pučketa, vjeruj mi, naći ću i malog Llovda.

Strpat ću tog čovjeka u zatvor dok si rekla britva. Zamisli samo, usudio mi se lagati da bih pustila dječaka. Da i ne spominjem kako mi je pretresao kuću. Kažem ti, neće se on tako lako ponovno petljati sa mnom.

Hazel Marie spavala je gotovo cijelo poslijepodne, osim kad bi je Lillian probudila s još nekim pićem. Za to sam

vrijeme ja razgovarala s više Pucketovih nego što sam mislila da ih može postojati na ovom svijetu. U početku mije bilo teško jer nisam navikla lagati, ali nakon nekog vremena gotovo sam se uspjela uvjeriti da mala crkva koju sam izmislila doista postoji i da joj je nasušno potreban brat Vern. Većina ljudi s kojima sam razgovarala imali su onaj brđanski naglasak pa sam i ja počela tako govoriti.

— Čela bi znat da je brat Vernon Puckett — rekla bih. — Naša crkva treba ga ko hljeb jerbo će se inače raspast. Kad sam tako govorila, bili su mi mnogo spremniji pomoći nego kad bih rekla nešto kao: — Oprostite što smetam, ali htjela sam vas naljepse zamoliti da mi kažete gdje bih možda mogla naći velečasnog Pucketta.

Ali, nitko od njih nije znao gdje je. Ili mi nisu htjeli reći.

Nakon tog razočaranja, sinulo mi je nešto drugo. Bio je utorak, a njegova je emisija trebala biti u devet navečer. Ako nije otkazao i poslao zamjenu, znat ćemo da je u Spartanburgu barem sat vremena.

Kad sam rekla Hazel Marie čega sam se dosjetila, htjela je odmah krenuti niz planinu i dočekati ga pred studijem.

— Ne — rekla sam. — Ako vas vidi prije nego što počne emisija, jednostavno će se odvesti. Moramo pričekati i vidjeti hoće li nastupati uživo a ne sa snimke. Što bi mogao ako misli da biste ga mogli naći.

Kad je Lillian čula što smjeramo, rekla je da će i ona ostati gledati. Tako smo zadržale Hazel Marie u mojoj sobi dok zamjenik Bates nije ustao i otišao na posao, a onda smo joj pomogle da siđe u prizemlje. Ponudila sam joj da izabere između mogeg pamučnog kućnog ogrtača s patentnim zatvaračem i plavog satenskog s čipkastim ukrasima, onoga koji sam čuvala ako budem morala u bolnicu. Izabrala je plavi, što me nimalo nije iznenadilo.

— Dođite najprije u kuhinju — rekla je Lillian. — Morate opet isprati usta slanom vodom. I priredila sam vam još jedan frape da malo ojačate.

Hazel Marie donijela je frape u dnevni boravak pa ju je Lillian smjestila na sofu stavivši joj mnogo jastuka ispod leđa. Ja sam uključila televizor pa smo se sve nagnule naprijed kako bismo gledale emisiju Održimo plamen, uživo s velečasnim Vernonom Pucketom, božjim pomazanikom, koji propovijeda evanđelja snagom Svetog Duha.

Onda se pojavio u modrom odijelu i odgovarajućoj kravati s bijelom golubicom. Kosa mu je izgledala vlažno i zalizano osim one male kovrče na čelu. Izveo je čitav cirkus dok je stajao mali mikrofon na rever, smijući se i pretvarajući da ne zna kako to funkcionira. Ta on je samo običan radni čovjek koji se ne razumije u te tehničke zavrslame. A istodobno su se na ekranu pojavljivali oni posebni telefonski brojevi za priloge.

— Pomolite se sa mnom, braćo i sestre koji me gledate preko televizije, počeo je, ali nijedna od nas nije spustila glavu. — Bože, molimo te da večeras otjeraš đavla i okružiš nas svojim anđelima kako bismo mogli primiti tvoj blagoslov, slava Bogu, amen.

— No da — nastavio je a da nije pošteno ni uhvatio dah — želim vas sve obavijestiti da vas večeras čeka poseban blagoslov. Ne želim reći da sam sretan zbog toga, znate kako je, ali brat Winslow, koji ima emisiju poslije ove, razbolio se. Molimo se za tebe, brate Winslowe, ali dobri ljudi iz postaje pitali su me mogu li ostati s vama dva umjesto uobičajenog jednog sata. — Zastao je, osvrnuo se i napravio tobože iznenađeno lice. — Mogu li izdržati dva sata? Braćo moja, mogu ja i deset sati! Nije mi nimalo teško propovijedati dok me god netko sluša! Ali, prije nego što se zahuktam, čujmo sestru Rubynell. Dođi, sestro Rubynell. A pratit će je Glory Boys Band. Naklonite se, dečki. Svi su oni dolje iz Shelbyja u Sjevernoj Karolini i zahvalni smo što su došli.

Hazel Marie se uspravila i rekla: — Bit će tamo dva sata, za toliko mogu stići do njega. Idem u Spartanburg i natjerat ću ga da mi kaže gdje je Junior.

— Čekajte — zaustavila sam je. — Nemate načina da dođete tamo, a još ne znamo ni je li ovo repriza. Uvjerimo se najprije da ide uživo.

Dotad se sestra Rubynell već pojavila u nečemu što je izgledalo poput jednog od mojih kućnih ogrtača. Bome smo imale što vidjeti! Kosa joj je bila srebrnastobijela i tako natapirana da joj frizura Norme Cantrell nije bila ni sluga. Činilo se daje mojih godina, ali malo deblja i s mnogo više bora. Unatoč frizuri nije na sebi imala ni trunke šminke osim debelog sloja plavog sjenila za oči. Kontrast je, blago rečeno, bio neugodan.

— Ta žena izgleda kao da ju je netko predugo jahao i onda ostavio mokru u staji — rekla je Lillian mršteći se.

Tako je i zvučala, jer kad je otvorila usta ne pričekavši ni uvod orkestra, glasno je i prodorno otpjevala pjesmu Hoće li krug biti prekinut. Kao da netko grebe noktima po ploči, pomislila sam i smanjila zvuk. Ali, ona je pjevala sve glasnije i u jednom trenutku pucnula prstima i rekla: — A sad vi, dečki — iako su oni već počeli pjevati. Pri svemu tome nije izgubila ritam. Stvarno je imala moćna pluća, to sam joj morala priznati.

Pogledala sam Lillian i Hazel Marie da vidim kako one to podnose, ne želeći nekoga uvrijediti svojim mišljenjem. Pomislila sam kako u Lillianinoj crkvi vole pljeskanje rukama i lupanje nogama uz pjesme koje pjeva netko snažnog glasa. Ona je sjedila i samo se mrštila. Hazel Marie, s druge strane, napeto je gledala i kimala glavom u ritmu kreštanja sestre Rubynell. Mi prezbiterijanci volimo da umjesto nas pjevaju poluprofesionalni zborovi, a sami jedino promrmljamo nekoliko crkvenih himni.

— Hvala ti, sestro Rubynell, hvala Glory Bovsima — javio se brat Vern uz posljednje zvukove električne gitare.

Čuo se aplauz dok je kamera kružila po gledalištu u kojem je desetak ljudi sjedilo na stolicama na sklapanje.

— A sad me poslušajte, vi koji ovo gledate preko televizije, jer imam i dobre i loše vijesti — rekao je brat Vern. — Loša je vijest daje sotona među nama i traži koga bi progutao. Vjerujte mi, ne traži on odrezak s umakom i tortu s jagodama. Njemu je do ljudskih duša. I ženskih i dječjih. Ne bira, sve će ih proždrijeti. Ali, dobra je vijest daje i IH-sus gladan, a znate stoje on pojeo? Pomozite mi sad. Progutao je smrt. Slava Bogu. Uzeo je smrt i progutao je u komadu pa se nitko od nas ne mora više bojati sotonine proždrljivosti. Samo me slušajte, ispričat ću vam sve o tome. Čim obrišem lice.

Nasmijao se na onaj tobože zbunjeni, seljački način i izvadio veliki rupčić iz džepa. Obrisao je znoj s lica, koje se sjajilo pod reflektorima.

— E tako, a sad me slušajte — nastavio je koračajući amo-tamo. — Morate imati III-suša u srcu. Čekajte, polako. Ne morate kupiti sok i sjesti na vlak da ga nađete. Ne, ne, to se tako ne radi. Dovoljno je da kažete: »Dodi, Isuse« i gotovo. Čekajte, ne mijenjaj e program, na drugima ćete vidjeti samo ljude koji vam pokušavaju prodati automobil ili veliki hamburger. To vam ne treba, zato ostanite s nama jer vam ja imam još mnogo toga za reći.

— Ali, najprije vam želim predstaviti svojeg posebnog gosta tu u studiju. Došao je čak iz Memphisa kako bi nam ispričao o zadatku koji je Bog postavio pred njega. Okrenite kameru ovamo. — Dok se pomicao, brat Vern je stalno gledao preko ramena da se uvjeri kako ga kamera prati. Sjeo je na stolac pokraj vrlo krupne žene koja je sjedila na sofi. Držala je malo dijete na krilu i doimala se trudnom. Pokraj nje je sjedio mršav muškarac koji je također držao dijete na krilu. Između njih sjedilo je malo starije dijete.

— Ovo su brat Stedman Jones i njegova dobra žena, sestra Leesie. Dobro došli u emisiju Održimo plamen, dobri ljudi. Dragi moji — brat Vern se sad okrenuo kameri — brat Stedman i sestra Leesie ozbiljno su shvatili Božju zapovijed da budu plodni i množe se, jer imaju, po posljednjem brojanju, šesnaestero djece, slava Bogu! Kamera je brzo pokazala red djece iza sofe. Lillian je odmahнула glavom. — Šesnaestero djece. Kako ih samo hrane?

Kamera se vratila na brata Verna, koji se nagnuo prema svojim gostima i rekao: — Što Uje Bog zapovijedio da sad radiš, brate Stedmant

— Hvala na pitanju — rekao je brat Stedman i odmotao uzak list papira dug pola metra. — Pozivam sve da odmah nazovu kako bi dobili poseban dar za samo dvadeset tri dolara i troškove dopreme. Vidite, to je naljepnica za auto koja svima govori kamo idete, a nije to nikakva robna kuća.

— Što to tamo piše? — pitala je Lillian.

— Piše — rekla sam škiljeći u televizor — »Pozor! Vozač može nestati u bilo kojem trenutku.« Što li to znači?

— To se odnosi na uzašašće — rekla je Hazel Marie silno me iznenadivši. — Znete ono, kad svi vjernici budu podignuti u zrak.— Nejasno sam se sjećala daje o tome govorio neki evanđelist koji nas je posjetio u crkvi. Ali, većina nas konzervativnih prezbiterijanaca smo post-dispenzacionalisti, tako mi je barem rekao Wesley Lloyd.

— Ma vidi ti to — rekla sam i nastavila gledati televiziju.

— Jeste li čuli, narode — rekao je brat Vern, uzeo jedan kraj papira i visoko ga podignuo. — Stavite to na odbojnik, time ćete svojim susjedima napraviti uslugu, tako da paze na automobile koji će skretati na sve strane kad zatrubi posljednja truba. U tren oka svi ćemo biti podignuti iz svojih kombija, kamioneta i naslonjača u dnevnom boravku, nije li tako, brate Stedman? Pričajte nam što ste sve poduzeli tamo u Memphisu. Znam da ste bili prilično zauzeti.

— I te kako — rekao je brat Stedman, a ja sam pomislila na ono šesnaestero djece i donijela vlastiti zaključak o tome čime je bio zauzet. — Osim što prodajem ove naljepnice, radim na klinikama za pobačaje. Uspio sam dvije zatvoriti i triput sam završio u zatvoru, slava Bogu. Trebaju mi vaše molitve jer ima tamo liberala i svjetovnih humanista i homoseksualaca i svi su protiv mene.

— Moje su molitve uz vas, brate — uvjeravao ga je brat Vern. Dok je brat Vern i dalje pričao, mislila sam o tome kako je nekim kršćanima uvijek potreban netko ili nešto tko će biti protiv njih. Ako nije desegregacija, onda je feminizam. Ako nije spolna naobrazba, onda je svjetovni humanizam. I ako nisu oni koji zagovaraju jedinstven svijet, onda su to Demokrati. A sad zemljom upravljaju zagovornici pobačaja i homoseksualci i uništavaju kršćanstvo. E pa, dovoljno sam vjerovala u Calvinovog i Knoxovog Boga a da bih se brinula zbog takvih neuvjerljivih teorija. On svime upravlja od početka pa sumnjam da ovih dana ima problema. Osim toga, u Abbotsvilleu nema klinika za pobačaje. A ni homoseksualaca.

— A sada — rekao je brat Vern — brate Stedman, želim da naša televizijska publika dobro pogleda vašu obitelj. Smiješite se, djeco, ovo je Skrivena kamera/ Idemo, neka ih kamera sve pokaže, i hvala Bogu zbog tih zvijezda u vašoj kruni, sestro Leesie.

Taje sirota žena sve to vrijeme sjedila i smiješila se, ne pro-govorivši ni riječi. Dakako, nitko je ništa nije pitao, a vjerojatno je ionako bila preumorna. Neprestano sam se pitala kako uspije nahraniti, okupati i odjenuti svu tu djecu kako bi se pojavila na televiziji.

— Pogledajte! — povikala je Lillian i skočila na noge upirući prstom u ekran. — Pogledajte tamo!

— Što to? — upitala sam upirući se da vidim što pokazuje.

— To je Junior! — Hazel Marie je ustala sa sofe s rukom na rebrima, prolijevajući mlijeko po mojem orijentalnom sagu. — To je on! Brat Vern ga je stavio u tu obitelj! Eno ga tamo, vidite?

— On je — rekla sam kad sam ugledala ono lišće s naočalama na pola nosa. Sva su se ostala djeca smiješila i pozirala kao da su to činila već sto puta, a mali je Lloyd stajao u sredini, izgubljen i tužan. Primijetila sam da ima leptirmašnu na kopču, sigurno zato što mu nije imao tko zavezati onu pravu kravatu.

— Moram tamo — rekla je Hazel Marie. — Gospođo Sprin-ger, neugodno mi je pitati, ali možete li posuditi novac za taksi? Vratit ću vam pa makar mi to uzelo dvadeset godina.

— Taksi? Do Spartanburga? Do tamo ima šezdeset pet kilometara! Ne dolazi u obzir. — Ustala sam i isključila televizor. — Ići ćemo mojim autom. Spremimo se pa idemo.

ekajte — rekla je Lillian. — Idem i ja, samo da obrišem mlijeko.

— Ostavi ga — rekla sam. — Nemamo sad vremena za čišćenje saga. Do tamo ima šezdeset pet kilometara, a emisija traje još — pogledala sam na sat — sat i pol. Ako požurimo, stići ćemo potkraj emisije.

— Požurimo, molim vas — rekla je Hazel Marie. Bila je tako napeta da se plavi satenski kućni ogrtač tresao na njoj. Lillian je pogledala nju pa mene. — Da odem po njezinu odjeću?

— Ne — rekla sam. — Odijevanje predugo traje. Vas dvije idite u automobil, a ja ću zaključati kuću.

Uzela sam torbicu, provjerila imam li novca, ugasila svjetla i požurila u garažu. Hazel Marie već je sjedila na suvozačkom mjestu, a Lillian me čekala.

— Hoćete da ja vozim? — upitala je.

— Neću. Savršeno sam sposobna voziti.

— Pa, znam da noću ne vidite tako dobro.

— Ne vidiš ni ti — rekla sam. — Osim toga, automobil ima duga svjetla. Idemo.

Pomaknula je naslon vozačkog sjedala i počela se uvlačiti na usko stražnje sjedalo stenjući i gundajući. — Uh — rekla je kad je napokon uspjela sjesti — ovo nije napravljeno za normalan svijet.

Hazel Marie je sjedila ruku sklopljenih na krilu, zagledana ravno pred sebe, pokušavajući nas snagom volje natjerati da krenemo.

Vozila sam kroz grad. U to doba noći naišli smo na samo nekoliko automobila, ali su me svjetla onih koje jesmo sreli gotovo zašli-

jepila. Dok smo stigli do autoceste, shvatila sam da ne smijem gledati ravno u njih. Kad sam trebala skrenuti na autocestu, ispred nas se vidjelo samo nekoliko stražnjih svjetala u daljini, pa se nisam morala mučiti da se utrpam između dva automobila.

— Gospođo Springer — rekla je Hazel Marie tiho i oklijevajući — ne morate stati i gledati. Smijete jednostavno ući u najbliži trak. Ako se ne ljutite što sam vam to rekla.

— Ja ovdje vozim! — rekla sam, ali sam uzela u obzir to što mi je rekla. Mislila sam da se uvijek mora stati i pogledati na obje strane kad izlaziš na glavu ceste.

Nakon nekog vremena, Lillian me upitala: — Kojom brzinom vozite?

— Gotovo sam dosegla najveću dopuštenu.

— E pa, dosegnite je i prijedite — rekla je. — Moramo stići prije nego što završi i ponovno odvede dječaka.

— O, da, molim vas! — rekla je Hazel Marie.

— Slušajte, vas dvije, i ja želim da stignemo što prije. Ali, želim i da stignemo žive i zdrave, pa me poštedite svojih komentara.

— Vjerojatno bih i ja mogla voziti — rekla je Hazel Marie — ako želite.

Pogledala sam je kako sjedi zgurena od boli u rebrima. — Jedva i sjedite, a kamoli da vozite. Dovest ću nas ja tamo, ne brinite se. I to na vrijeme.

Zapravo, noćna vožnja i nije bila tako teška kako sam očekivala. Nije bilo mnogo prometa. Obično bi naišlo nekoliko vozila, a ona bi samo projurila pokraj nas.

— Uh — rekla je Lillian kad je na jugozapadu sijevnula munja. — Izgleda da nam se približava oblak.

— To je vjerojatno od vrućine — rekla sam. Ipak, i mene je to zabrinulo. Sad mi je najmanje trebala oluja kakve smo obično imali na planini nakon velikih vrućina.

Dugo smo bili jedini na cesti. Autocesta s četiri traka spuštala se i dizala, prošla pokraj kontinentalne razdjelnice i zavijala između stijena prije nego što se spustila niz planinu u ravnicu. Naša su svjetla stvarala tunel u noći dok je pred nama povremeno sijevalo. Pomislila sam da gume zavijaju na cesti, a onda sam shvatila da to Hazel Marie stenje. Ili se moli.

— Upravo sam se nečega sjetila — rekla je Lillian i nagnula se između prednjih sjedala. — Što mali radi u onoj obitelji? Mislite da im ga je brat Vern dao?

— Oh, ne govorite tako — povikala je Hazel Marie. — Pa valjda ne bi učinio takvo što.

— Mogao bi — rekla sam. — Možda ga je htio smjestiti nekamo gdje će vama i meni biti izvan domašaja. Ali, ništa se vi ne brinite. Znamo da brat Stedman živi u Memphisu, a po onome što je ispričao o svojim aktivnostima, sumnjam da će ga biti teško naći.

— Hoću Juniora još večeras. Ne bih podnijela da zakasnimo.

— Stići ćemo — rekla sam što sam mogla uvjerljivije. Nisam bila spremna iste večeri voziti do Memphisa, ali, bude li trebalo, učinit ću i to.

— Upravo sam se sjetila još nečega — rekla je Lillian. — Zna li itko kamo nam je ići kad stignemo u Spartanburg?

Kao i obično, Lillian je rekla naglas ono što je meni upravo palo na um. Onaj se studio doimao tako stvarno na televiziji da sam valjda mislila kako ćemo sići niz planinu i dovesti se ravno do njega.

— Mislim da znam gdje je — rekla je Hazel Marie. — Bila sam tamo jednom kad je brat Vern htio da osnujemo obiteljski orkestar. Puckett Pickers ili Pickiri Pucketts, nije se mogao odlučiti, ali ionako nije uspjelo. Rekao je da glazba treba veličati slavu Boga, ali mi nismo znali dovoljno dobro pjevati da ikoga veličamo.

— Nevjerojatno — rekla sam, pitajući se ima li Hazel Marie još kakav talent. Uz onaj kojim se obilato koristio Wesley Lloyd.

— Upravo sam se sjetila još nečega — rekla je Lillian.

— Zaboga, Lillian — rekla sam — što je sad?

— Možda ne bi bilo loše da smislimo nekakav plan. Hoćemo li jednostavno ući i zgrabiti ga? Ili ćemo pričekati da

izađe i onda ga uzeti? Moramo smisliti što ćemo.

I tako smo nekoliko kilometara razmišljale o tome kako najbolje ugrabiti dijete koje je ugrabljeno od nas. Voljela bih da sam mogla smisliti neki način da prevarim brata Verna kao što je on prevario mene, ali nisam mogla.

Pogledala sam Hazel Marie, ali vidjela sam samo da se zabrinuto mršti. Ili ju je jako boljelo ili je duboko razmišljala. Ili oboje.

— Ovaj, gospođo Springer — rekla je spuštajući ramena tako da sam pomislila kako je sad još više boli. — Žao mi je što vas moram zamoliti, ali bismo li mogli negdje stati?

— Želite da stanemo? — Maknula sam stopalo s papučiće za gas i u odgovor začula trubljenje golemog kamiona koji je prorurio pokraj nas tako brzo da se automobil zatresao. Malo sam ubrzala da netko ne bi naletio na nas i upitala: — Zlo vam je?

— Ne, samo moram, ovaj, piškiti, i više ne mogu izdržati.

— Piškital — Zamalo sam se nasmijala, a onda sam se sjetila što je mogla reci umjesto toga. — Lillian, pomozmi mi naći benzinsku crpku. Već kilometrima nisam nijednu vidjela, ali trebali bismo uskoro naići na neku. — Ali, pokraj ceste je sve bilo u mraku i nije bilo nikakvih znakova.

— Ne mogu čekati, gospođo Springer. Jako me pritislo.

— Pa, ne znam što da onda učinim. Ne mogu odjednom stvoriti crpku sa zahodom kad je nema.

Zastenjalaje.

Lillian je rekla: — Bilo bi brže da samo stanete i da ona čuč-ne pokraj automobila.

— Pa to je prostački — rekla sam. — Lillian, ti si svemu kriva, zato što si je tjerala da toliko pije.

— Neće je nitko vidjeti, samo se vi zaustavite. Kad se mora, mora se, bilo prostački ili ne.

Nije mi se to sviđjelo, ali sam ipak stala uz rub ceste. Nakon malo petljanja, uspjela sam naći žmigavac. Hazel Marie je otvorila vrata prije nego što se automobil sasvim zaustavio, a Lillian se izgurala za njom.

— Tu čučnite — rekla joj je — a ja ću stajati tako da vas iz automobila koji naidu ne mogu vidjeti.

— Nije me briga — rekla je Hazel Marie napeto, zadigla moj satenski kućni ogrtač i čučnula pokraj auta.

— Sto mislite, ima li ovdje zmija? — rekla je Lillian, a Hazel Marie se na mjestu ukočila.

Izenada nas je obasjala svjetlost kao daje sunce izišlo u ponoć. Srce mi je gotovo stalo kad sam čula zvuk zračnih kočnica iza nas. Veliki kamion sa svjetlima iznad kabine i farovima koji su osvijetlili krug od nekoliko kilometara oko nas zaustavio se iza nas.

— Bože dragi — rekla je Lillian. Raširila je suknju da sakrije Hazel Marie.

— Požurite, požurite — rekla sam. — Bože dragi, on izlazi! — Vidjela sam sjenovit muški lik kako silazi iz kabine i prilazi mojem prozoru.

— Treba li vam pomoć, gospođe? — upitao je i sagnuo se da vidi mene i glavu Hazel Marie, koju je pokrila jednom rukom. Nisam ga dobro vidjela, osim da ima bejzbolsku kapu i jak muški miris. Vjerojatno nije već tko zna kako dugo izlazio iz kabine.

— Ne, ali hvala što ste se zaustavili — rekla sam. — Sve je u redu, samo smo... morale stati zbog nužde.

— Ah — rekao je, nakesio se i pljunuo na cestu. — Znam kako je to, ali bit će vam bolje da pripazite. Uz ovu cestu viđen je netko s plavim svjetlom, a nije policija.

— Požuri, Hazel Marie — rekla sam.

— Trudim se — odgovorila je.

— Kamo ste se uputile, gospođe?

— Idemo u Spartanburg — rekla je Lillian. Oštro sam je pogledala ne bih lije spriječila da potpunom neznancu govori o našim poslovima. — Zna li možda gdje je tamo televizijska postaja?

— Mislite, ona kršćanska? Znam gdje je. Ako ste tamo krenule, možete voziti za mnom. Idem do tvornice Milliken na cesti 1-85 pa ćemo proći točno pokraj nje.

Hazel Marie se tad uspravila i zagladila kućni ogrtač. Rekla je: — Hvala vam najljepša. To je krasno. Vozit ćemo za vama.

Vozač kamiona uspravio se i pogledao je preko krova automobila. Onda se sagnuo da je pogleda kroz moj prozor. Nije mogao odlučiti koji mu se pogled više sviđa, ali sumnjam daje dotad uz cestu vidio mnogo premlaćenih plavuša u satenskim kućnim ogrtačima. No, možda se i varam.

— Da vidimo hoću li se uspjeti uvući natrag — rekla je Lillian. — Žuri nam se, gospodine vozaču, pa ne štedite gas.

— Samo trenutak — rekla sam. — Ne moramo baš ići prebrzo. Jeste li ušli, gospođice Puckett? Lillian, molim te zatvori vrata.

— Nema nikakvih problema — rekao je vozač čučnuvši da može gledati Hazel Marie kroz prozor. — Samo vozite za mnom, ostavite nekoliko duljina automobila razmaka a ostalo će se samo riješiti. Da nemate radio-odašiljač u autu?

— Ne bih rekla — odgovorila sam.

— Pa dobro, nećete se izgubiti, a kad dođe vrijeme da skrenete, upaliti ću svjetla i trubiti zračnom trubom na vrijeme da ne promašite. — Uspravio se i krenuo prema kamionu, a onda se okrenuo i vratio. — Oprostite što pitam, ali jeste li vi možda nekakva gospel grupa?

Zamalo sam se zagrenula zamišljajući Lillian u bijeloj bolni-čarskoj odori, Hazel Marie u mojem plavom satenskom kućnom ogrtaču i sebe u dnevnoj haljini kako pjevamo gospel na televiziji.

— Ne, ne — rekla sam, a onda sam, misleći da ipak nekako moramo objasniti svoj izgled, dodala: — idemo na iscjeljivanje. — Bože mi oprost, ali to je bilo jedino što mi se učinilo prikladnim. Inače ne volim lagati, ali ovo je

bio hitan slučaj.

— Ah, baš mi je žao — rekao je. — Ništa se vi ne brinite. Ja ću vas dovesti onamo. — Nježno je pogledao Hazel Marie, za razliku od pogleda koje joj je dotad dobacivao.

— Moramo se požuriti — rekla sam. — Emisija traje do jedanaest i jednostavno moramo stići prije toga.

— Ako je do mene, stići ćete bez problema — rekao je. Zatim je otrčao do kamiona, upalio motor i zaobišao nas, pritom trubeći.

Slijedila sam ga i doista je to bilo lako jer nisam više morala paziti na druga vozila. To je on obavljao. Samo sam morala uključiti žmigavce kad i on i skrenuti u drugi trak kad i on.

— Oho — rekla je Lillian.

— Stoje sad?

— Iza nas je još jedan veliki kamion. Možda će htjeti da mu se maknemo s puta.

— Mislim da neće — rekla je Hazel Marie, okrećući se da pogleda. — Ne, stavili su nas u njihov jklu.

— Usto?

— Sad smo između dva velika kamiona i oni neće pustiti nikoga drugog da se ubaci. Sigurno je nazvao kolegu preko radija i rekao da nam se žuri.

S druge strane autoceste prošla su dva velika kamiona trubeći i bljeskajući svim svjetlima, kojih nije bilo malo.

Nakon nekog vremena neki nas je automobil sustigao i vozio paralelno s nama, a putnici su zurili u nas.

— Što ovi hoće? — rekla je Lillian. A i ja sam se zabrinula.

— Vidite antenu? — rekla je Hazel Marie. — Imaju radio pa su čuli za nas.

— Bože mili! — uzviknula sam kad su jaka svjetla osvijetlila automobil pokraj nas i začula se truba koja je zvučala kao posljednja truba o kojoj je govorio brat Stedman. Još je jedan golemi kamion došao iza automobila i praktički mu se prilijepio za odbojnik. Stalno je bljeskao i trubio, na što je vozač automobila nagazio na gas i nestao u tren oka. Zacijelo se na smrt prepao. Nije ni čudo.

Treći je kamion zatim malo odmaknuo tako da je uz nas bila njegova prikolica, pa smo sad imale jedan kamion ispred, jedan iza i jedan s lijeve strane.

— Stavili su nas u kolijevku — rekla je Hazel Marie. — Hvala ti, dragi Bože. — Zavalila se u sjedalo i kao da se prvi put opustila otkako smo krenule.

Nikad mi nije bilo lakše voziti, pa sam odlučila nabaviti taj njihov radio i ubuduće uvijek zvati pratnju kad nekamo budem išla.

Tako smo se vozili niz autocestu 1-26 prema istoku. Treći bi se kamion povremeno maknuo da propusti neki brzi automobil pa bi se opet vratio. Kad smo došli do izlaza na 1-85, nisam čak morala ni razmišljati kako ću skrenuti. Samo sam slijedila naše prijatelje u kamionima i pustila da nam oni raščiste put.

— Mislim da je vidim — rekla je Hazel Marie pokazujući naprijed. — Vidite ona crvena svjetla tamo visoko?

Kladim se daje to toranj.

— Ne mogu sad pogledati — rekla sam — ali, zacijelo ste u pravu. Dečki nas prebacuju u vanjski trak. Da, točno, upalio je svjetla. Pazite na izlaz.

Svjetla na kamionu pred nama bljeskala su kao na nekom živčanom božičnom stablu, a začula se i truba. Upalila sam žmigavac da mu dam na znanje da može prestati, da sam shvatila poruku.

— Eno je! — povikala je Lillian. — Usporite! Skrenite! Skrenite prije nego što promašite!

— Zatrubite i vi njemu, gospođo Springer — rekla je Hazel Marie.

— Ne mogu sve odjednom — povikala sam, napinjući se da vidim izlaz, zatrubim i maknem se prije nego što nas kamion iza nas zgazi. Kad smo se napokon našle na izlazu, svi su kamioni s obje strane autoceste trubili i bljeskali. To je valjda bio njihov način da se po-

mole za sirotu Hazel Marie. Oprosti mi Bože što sam im lagala, ali Hazel Marie su doista bile potrebne molitve.

Studio je bio smješten u zdepastoj betonskoj zgradi s metalnim tornjem koji je bljeskao crvenim svjetlima. U korov zarasla žičana ograda okruživala je parkiralište, a na rampi je bilo upaljeno sigurnosno svjetlo. Na neravnom asfaltu bilo je pet-šest automobila, ali nigdje nismo vidjele ljude. Jedna žuta svjetiljka gorjela je nad ulazom u zgradu, a kroz prozor se naziralo slabo svjetlo.

— Izgleda kao daje zatvoreno. Pitam se ima li ikoga — rekla sam, tražeći najbolje mjesto za parkiranje.

— Tu su — rekla je Hazel Marie. — Studiji nemaju prozore, zato je tako tamno.

To sam i ja znala.

— Parkirat ću uz zgradu dok ne odlučimo kako ćemo ovo izvesti — rekla sam.

— Ako vam ne smeta, gospođo Springer, parkirajte tamo u onom kutu — rekla je Hazel Marie. — Opet moram piškiti ako imamo vremena.

Zakolutila sam očima iako me nitko nije mogao vidjeti i od-vezla nas do najudaljenijeg kutka. Hazel Marie je izišla pa sam opet mogla slušati šuškanje satena i gledati joj glavu dok je čučala pokraj otvorenih vrata.

— Gubi mnogo tekućine — rekla je Lillian. — Na putu kući morale bismo nekamo svratiti i uzeti joj nešto za piće.

— Ni ne pomišljaj na to — rekla sam joj.

— Uuh! — uzdahnula je Hazel Marie i vratila se na mjesto.

— Kakvo olakšanje. Mislila sam da ću se rasprsnuti.

— No dobro — rekla sam — tu smo. Emisija će završiti za desetak minuta. Što ćemo sad?

— Ja ću se ušuljati i izvesti Juniora — rekla je Hazel Marie.

— S tim što imate na sebi nikamo se nećete uspjati ušuljati

— podsjetila ju je Lillian.

— Ja ću ući — rekla sam. — Mali Lloyd će doći k meni kad me vidi. Poznaj me.

— Aha — rekla je Lillian. — A poznaj vas i taj brat Vern. Mislite da će vam samo tako dopustiti da uzmete dijete za ruku i izađete? Svi tamo rade za njega. Dovoljno je da vikne: Zaustavite onu ženu i zaustavit će vas.

— Pa što onda ti predlažeš? — upitala sam razdraženo sad kad smo bile tu, a nismo znale što nam je činiti.

— Sigurno bi nam oni vozači kamiona bili pomogli — rekla je Hazel Marie. — Da sam ih se barem sjetila zamoliti. Mogle smo im reći da je mojeg sina kidnapirao neki luđak sa zmijama ili tako nešto. — Kad jednom počneš lagati, lažeš sve više i više, zato ja i jesam protiv toga.

— Ha — rekla sam — sad nam je kasno. — Ali stresla sam se pri pomisli na hrpu divljih kamiondžija koji ulijeću u televizijsku emisiju koja ide uživo. Sestra Rubvnell stvarno bi imala o čemu kreštati, a i sva ona djeca. — Moramo nešto brzo smisliti.

— Mene brat Vern ne poznaje — rekla je Lillian. — Pustite me van. Idem ja po maloga.

19

Dobro — složila sam se jer mi ništa pametnije nije palo na pamet. — Gospođice Puckett, pustite Lillian van. A onda, ako možete, sjednite na stražnje sjedalo. Kad ona izađe s malim Llovdom, nećemo imati vremena da vi izlazite i ulazite.

Kimnula je i otvorila vrata. Kad je izišla, pogurena i ruku ovijenih oko rebara, Lillian se provukla pokraj nje. Onda se, stenjući od boli, Hazel Marie nekako uspjela uvući na stražnje sjedalo. Sijevnula je munja i osvijetlila korov uz ogradu i njezino usukano lice.

— Bože, smiluj se! — povikala je Lillian kad je za munjom uslijedila grmljavina. — Idem brzo dok me ne pogodi grom.

Krenula je prema studiju, ali ja sam je šapatom pozvala natrag.

— Lillian! Lillian! Vрати se malo!

Vratila se i naslonila na moj prozor. — Što hoćete?

— Uzmi ovo — rekla sam i izvadila iz torbice dvije nove novčanice od sto dolara između nekoliko istih koje sam tu držala za slučaj da mi nešto zatreba. A i zato što mi Wesley Lloyd nikad nije dao više od pedeset dolara odjednom.

— Nisam vidjela nikoga od tvojih u emisiji pa češ možda imati problema ući. Reci svima da radiš za nekoga tko je preslab da izađe iz automobila, ali želi sto dolara dati bratu Ver-nu, a s drugom stoticom kupiti naljepnicu od brata Stedmana. Ne daj ih bilo kome. Neka te prvo puste unutra, tako da te mali Lloyd može vidjeti.

— Dobra ideja — rekla je. — Novac govori. A i otvara vrata.

Požurila je prema zgradi šljapkajući cipelama. Divila sam se njezinoj hrabrosti, znajući koliko se boji grmljavine. Da i ne spominjem kako joj je pokucati usred noći na vrata bijelcima.

— Čim ona uđe, odvest ću nas pred sam ulaz — rekla sam Hazel Marie. — Ostavit ćemo vrata otvorena tako da mogu samo uskočiti.

— A ostavite i motor upaljen — rekla je Hazel Marie kroz stisnute zube. To jest, one koji su joj još ostali.

Gledale smo kako Lillian pokušava otvoriti vrata. Onda je pritisnula nekakvo zvono i dugo nam se činilo da joj nitko neće otvoriti. Kad su se vrata napokon otvorila, razgovarala je s nekim. Činilo nam se da to traje i traje. Na kraju je pokazala novac pa su se vrata jače otvorila. Ušla je i vrata su se zatvorila.

— Ušla je! — Odvezla sam auto do ulaza ne paleći svjetla, a onda sam širom otvorila suvozačka vrata.

Ruke su mi drhtale dok sam zamišljala što se događa unutra. Stavila sam lijevo stopalo na kočnicu kako bih desno mogla držati na gasu, spremna za polazak. Osim grmljavine, bolnog dahtanja Hazel Marie i prigušenih zvukova prometa na autocesti, oko nas je sve bilo mirno.

— Nadam se da ništa neće poći kako ne valja — rekla je Hazel Marie. — Već je dugo unutra. Što ako je bude htio uključiti u emisiju? Katkad to čini, jednostavno izabere nekoga kako mu puhne.

Ponovno je sijevnula munja, ovaj put bliže, a krupne kapi počele su padati po staklu. Pogledala sam lijevo, prema autocesti. Užasavala sam se trenutka kad ću se opet morati uključiti u kolonu vozila.

— Neće se Lillian pojaviti na televiziji u radnoj haljini — rekla sam. A onda, da ne bih više razmišljala o tome što se zbiva unutra, upitala sam: — Gdje je brat Vern išao u sjemenište?

— Nije ni išao. Radio je u trgovini obuće kad gaje Gospodin pozvao da propovijeda. Poziv je stigao između para čizama i visokih tenisica. Rekao je daje tako, namještajući ljudima cipele na noge, naučio više o bijedi nego što bi ikad naučio u sjemeništu.

Nisam se petljala u to jer je Hazel Marie sve to izgovorila kao da ni najmanje ne sumnja u istinitost rečenoga. Nije na meni da se uplećem u nečiju vjeru.

— Tja — rekla sam — valjda... Evo ih!

Vrata su se naglo otvorila i mali je Lloyd istrčao, a Lillian odmah za njim. Za njom se pak vičući guralo nekoliko muškaraca i hrpa djece.

— Ulazite! Ulazite! — Pomaknula sam prednje sjedalo pa je mali Lloyd praktički preletio preko njega na stražnje.

— Mama! Mama! — povikao je pružajući ruke. Ona gaje zagrlila i privila uza se.

— Dušo — rekla je. — Mili, jesi li dobro?

— Pazi, mali Llovde, majka ti je ozlijeđena. Požuri, Lillian!

Ušla je i pokušala zatvoriti vrata. Automobil su okružili muškarci, tinejdžeri i djeca. Jedan je muškarac držao vrata dok ih je Lillian pokušavala zatvoriti. Vrisnula je kad je netko pružio ruku da je izvuče iz automobila. Ja sam nagazila na gas tako jako da su se kotači zavrtjeli na asfaltu. Kad sam drugo stopalo skinula s kočnice, mali je

automobil poskočio. Vrata su se od zamaha najprije još više otvorila, a onda zalupila, srušivši muškarca koji ih je držao.

Pred nama se uzdizala žičana ograda i sve se brže približavala. Okretala sam upravljač, osjećajući kako auto podrhtava. Za tren oka posve se okrenuo. Čula sam vriskove, ali svi su dopirali iz automobila. Ljudi i djeca trčali su amo-tamo po parkiralištu ne bi li me zaustavili. Raštrkali su se kad sam su vidjeli da se vraćam prema njima.

— Gospođo Springer! — povikala je Hazel Marie. — Pazite!

— Što to radite? — vikala je Lillian. — Nemojte ih pregaziti!

— Ne mogu naći izlaz!

— Upalite svjetla! — rekla je Lillian.

To je pomoglo. Našla sam izlaz i odjurila na prilaznu cestu.

— O, Bože — rekla sam — kako ću sad ući na autocestu? — Kolona automobila pomicala se pokraj nas odijeljena samo jarkom punim korova i metalnom ogradom.

Hazel Marie je držala malog Llovda u naručju, ali sad se uspravila i osvrnula. — Imate rampu tamo iza uzvisine. Tamo možete ući.

V

Želudac mi se digao do grla dok smo prelazili uzvisinu i spuštali se prema autocesti. Automobil za automobilom, neprekidan niz svjetala u oba traka. Ali, nisam se dala smetati jer mi je Hazel Marie objasnila kako ući. Pojurila sam prema najbližem traku ne gledajući ni lijevo ni desno.

Mali Llovd je vrisnuo, Lillian je zazivala Boga, ali ja sam jednostavno pritisnula gas i uključila se u promet. Još nikad nisam čula toliko trubljenja i škripe kočnica, ali nisam marila.

Odahnula sam kad smo se počeli normalno kretati. Lillian se tako jako držala za sjedalo da joj je ruka gotovo pobijelila.

— Slijedi li nas tko? — upitala sam. Lillian se osvrnula i rekla: — Samo nekih milijun automobila, ali ne vidim tko je u njima.

— No, nadajmo se najboljem. Mali Llovde, jesi li dobro? Drago nam je što si opet s nama. — Kad sam tako obavila formalnosti, rekla sam Lillian: — Pomozi mi naći gumb za brisače. Stvarno plju-šti. Da barem ovaj auto nije tako nov pa bih znala gdje je što.

— Znae li kamo idete? — upitala je kad sam napokon uspjela uključiti brisače.

— Ne, Lillian, ne znam. Znam samo da bježimo od brata Verna i da se trudim koliko mogu.

— Stići ćemo u Atlantuu ako nastavite ovim putem — rekla je Hazel Marie. — Gledajte kad će se pojaviti izlaz za Greenville i onda skrenite. Tako se možemo vratiti u Abbotsville.

— O Bože! — rekla sam kad nas je preplavio snažan zvuk motora, a svjetla vozila iza nas gotovo zaslijepila. Namjestila sam retrovizor. — Zašto nam je taj kamion tako blizu?

— Ništa ne vidim — rekla je Lillian okrećući se i štiteći oči rukom. — Jako je blizu, ali mi ne nalikuje na jedan od onih kamiona koji su nas prije pratili.

— Da vidim — rekla je Hazel Marie. Čula sam kako je naglo udahнула kad se pokušala okrenuti. — Pokušajte skrenuti u susjedni trak ako možete, gospođo Springer, da ga pokušam vidjeti sa strane.

Skrenula sam u brži trak i za nagradu dobila još trubljenja od automobila iza nas. Bila sam uključila žmigavac, pa ne znam zašto se toliko iznenadio. Ali, ubrzala sam i više nije bilo onog blještavog svjetla straga.

— Vidim ga! — povikala je Hazel Marie. — O, Bože, to je Jeromeov kamionet! Znam ga, vidite kako ima visoke kotače?

Kamionet s visokim kotačima nije mi baš ostao u najboljoj uspomeni.

— Pogledajte samo te kotače — rekla je Lillian. Posve se okrenula i klečala na sjedalu. — Što će mu toliki kotači na kamionetu?

— To su od kamiona — rekla je Hazel Marie kao da nam je time sve objasnila. — Nisam vidjela kamionet pred studijem. Ne znam što bih učinila da jesam.

— Možda je bio parkiran s druge strane — rekla sam. — Ali, ako je to onaj isti kamionet koji sam već vidjela, običaj mu je da se pojavi niotkuda. Sad je pitanje kako mu pobjeći.

— Moramo nešto smisliti — rekla je Hazel Marie. — Gospođo Springer, ne smijemo dopustiti da nas sustigne. Uh, skrenuo je u naš trak! O, Bože, ne dajte da nas ulovi!

— Mama? — upitao je mali Llovd zabrinuto.

— Ništa se ne brini, mali Llovde — rekla sam mu. — Još nas nije ulovio, a ako je ovaj auto onakav kakvim ga prikazuju u reklamama, i neće.

— Što ćete sad? — upitala je Lillian. — Bježati od njega sve do Atlante?

— Dajte, smislite nešto — rekla sam.

— Ima u tome jedna dobra strana — rekla je Hazel Marie. — Taj nam kamionet ne može promaknuti. Vidi ga se i u mraku. Gospođo Springer, pokušajte se ponovno prebaciti u vanjski trak, ali ispred nekih automobila tako da nam se ne može ponovno onako približiti.

— Nadam se da imate neki plan — rekla sam.

— Ne uključujte žmigavce — rekla je. — Ne želimo ga unaprijed upozoriti. Samo skrenite kad budete mogli. Nadajmo se da nas onda više neće moći prepoznati.

Tako sam i učinila i to se, bome, ostalim vozačima nimalo nije svidjelo. Nevjerojatno kako ljudi mogu nepristojno trubiti. Uzvratila sam im istom mjerom.

— Eto — rekla sam. — Tu smo. Je li nas slijedio?

— Pogledajte vi, Miss Lillian — rekla je Hazel Marie. — Ja i Junior ćemo se spustiti niže tako da se vide samo dvije glave u automobilu, pa će on možda misliti da to nismo mi.

— Još je u onom traku — rekla je Lillian — a i oko nas i oko njega ima mnogo automobila.

— Odlično — rekla je Hazel Marie ležeći na sjedalu. — Gospodo Springer, skrenite na prvi izlaz za Greenville, a onda u prvu ulicu desno. Tamo parkirajte i isključite svjetla. Ako skrene za nama, možda jednostavno nastavi ravno. Nisam mogla ništa prigovoriti tom planu. Zvučalo je kao da joj je to već prije uspjelo, a uspjelo je i ovaj put. Sišli smo s autoceste

s još nekoliko automobila, a Lillian je rekla da je on još pokušavao skrenuti u vanjski trak.

Parkirala sam auto u slabo osvijetljenoj sporednoj ulici, ugasila svjetla i ostavila motor upaljen. Sjedile smo tako u mraku i slušale jedna drugu kako dišemo i kako mali Llovd šmrca.

— Eno ga! — povikala je Lillian pokazujući prstom onaj odvratni kamionet crn poput đavla kako prolazi na kraju ulice. Jerome nije ni usporio, valjda mu se žurilo da nas sustigne. Rika motora odzvanjala je uličicom. Stresla sam se jer to je morao biti isti kamionet koji sam već dvaput vidjela. Sad sam, zahvaljujući Hazel Marie, znala i tko je u njemu i, kako bi ona rekla... pa, recimo, upiščila sam se od straha.

— Bože dragi — protisnula sam — to bi nas čudovište moglo gurnuti s planine i nitko nikad ništa ne bi doznao.

— Što ćete ako se vrati? — upitala je Lillian. Stiskala je ruke u krilu pa me zapekla savjest što sam je dovela u tako opasnu situaciju.

— Nestat ćemo — rekla je Hazel Marie. — Gospodo Springer, sad lijepo krenite i vratite se na autocestu. Sad kad on misli da smo otišle ovuda, vratit ćemo se istim putem kojim smo došle.

Polako sam krenula i dovezla nas do ulaza na autocestu sa suprotne strane. Promet je i tu bio gust, ali ionako sam se osjećala sigurnije u gužvi.

— Ovo ga neće dugo zavarati — rekla sam.

— Da — rekla je Hazel Marie — ali, dok on shvati što se dogodilo, trebale bismo biti dovoljno daleko da bez teškoća stignemo kući.

— A to je još jedno pitanje — rekla je Lillian. — Što ćemo kad dođemo kući? Ako se stvarno namjerio na nas, to što smo kod kuće nimalo nam neće pomoći.

— Tamo možemo zatražiti pomoć — rekla sam želeći je umiriti. A i sebe. — Bude li potrebno, pomoći će nam zamjenik Bates, narednik Peavey i Binkie Enloe. Sve će biti u redu, samo da stignemo. Ne bih voljela voziti sama uz onu planinu s njim za repom.

— Pogledajte, eno studija — rekla je Lillian upirući prstom meni ispred nosa, ali bila sam prezauzeta da pogledam.

— Još ima ljudi na parkiralištu. Sigurno razgovaraju o nama.

Ćula sam kako se mali Llovd i njegova majka nešto došapta-vaju na stražnjem sjedalu, a onda je on gurnuo glavu između prednjih sjedala. — Miss Lillian, hvala vam što ste došli po mene. I vama, gospodo Springer. Mama i ja smo vam jako zahvalni.

— Nema na čemu, dušo — rekla je Lillian i potapšala ga po ruci.

— Neke stvari čovjek jednostavno mora učiniti — rekla sam, a onda sam, bojeći se da sam bila pregruba, promijenila temu: — Lillian, ispričaj nam što se dogodilo kad si ušla.

— Pa, najprije mi se činilo da neću ni uspjeti ući. Nije im se sviđjelo što netko kuca na vrata u to doba noći. Ali, predomislili su se kad su vidjeli one novčanice koje ste mi dali, kao što bi se svatko predomislio. Onaj prvi čovjek koji je došao na vrata htio je da ih dam njemu, ali ja sam rekla: »Ne, dobila sam upute, a upute su da ih dam izravno bratu Vernu i bratu Stedmanu.« On mije stalno ponavljao daje emisija u tijeku i da ih ne može prekidati, a ja sam ponavljala da ću ih pričekati. Na kraju me pustio u studio, ali mije rekao neka ostanem u kutu dok Miss Rubvnell ne otpjeva još jednu pjesmu, a onda mogu dati novac. To mi je upravo i odgovaralo jer su svi bili tako zauzeti da su zaboravili na mene pa sam stajala i pokušavala naći našeg dečka i pitala se kako da privučeni njegovu pozornost.

— Vidio sam vas ja, Miss Lillian! — povikao je mali Llovd tako uzbuđeno da su mu zamalo pale naočale. — Nisam mogao vjerovati da to vi stojte u onom kutu. Nisam vidio kad ste ušli.

— A onda sam se zabrinula da ti slučajno nešto ne kažeš, na glas, tako da te svi čuju i shvate što se događa.

— Ali, ja sam bio pametan, zar ne? Nisam ništa rekao! — Poskakivao je na sjedalu i zamalo sam mu nešto rekla, ali na vrijeme sam se sjetila da mu je majka tu. Nisam ni sanjala da to dijete u sebi ima toliko života, što i nije bilo loše. Ne podnosim živčanu, brbljavu djecu, a vi?

— Nisi, nisi, dušo. Postupio si baš kako treba. Ja sam stavila prst na usta da ti pokažem da šutiš i mahnula ti da dođeš k meni.

— I znaš što sam još učinio, mama? Gospodo Springer, pogodite što sam onda učinio! Šapnuo sam jednom velikom dječaku da moram u zahod i on je rekao dobro. I tako sam jednostavno ustao i otišao, a Miss Lillian je izišla za mnom. A onda smo jurili, jel'da, Miss Lillian?

— Kao vjetar — rekla je Lillian smijući se.

Moram priznati da me mali Lloyd zadivio domišljatošću, unatoč tome što je o tome tako glasno pripovijedao. Ne bi se svaki de-vetogodišnjak tako dobro snašao.

— Jako sam ponosna na tebe, dušo — rekla je Hazel Marie — i tako sretna što si opet sa mnom.

Svi smo šutjeli kad sam skrenula na petlju i vratila se na cestu 1-26. Promet se prorijedio kad smo se počeli penjati prema Ab-botsvilleu. Nitko nije govorio — svi smo mislili ili o tome kako smo se jedva izvukli ili o Jeromeu.

Iza nas nije bilo onih jezivih svjetala pa sam se zavalila u naslon i malo opustila. Unatoč svemu što se dogodilo,

unatoč tome što smo bile blizu kuće, nitko nije pohvalio moju vožnju. Iako mi je sad već stvarno išlo.

— Ovaj... kad već spominjemo zahod — rekla je Hazel Marie.

— Stisnite noge — rekla sam joj. — Ne pada mi na pamet stati uz cestu dok nas onaj Jerome progoni. Skrenut ću na sljedećem izlazu pa ćemo potražiti neko polje kukuruza.

Ne znam zašto im je to bilo tako smiješno, ali smijali su se cijelim putem do kuće.

21

Sljedećeg jutra smo svi dugo spavali osim Lillian, koja je ustala prije sedam kako bi pripravila doručak zamjeniku Batesu. Nismo htjeli da zna kako smo usred noći jurcali preko dvije države. Upozorila sam je prije nego što smo legli i rekla joj da se moramo dogovoriti što ćemo točno reći prije nego što ikome išta ispričamo.

— Narednik Peavev mi je rekao da ne odlazim iz grada — podsjetila sam je. — Ali, što ne zna, ne može mu naškoditi.

Ustala sam oko osam i povirila u sobu u kojoj su spavali Ha-zel Marie i mali Llovd.

— Mislim da sam se ozlijedila, gospođo Springer — rekla mi je Hazel Marie pokušavajući ustati. — Žao mi je što imate toliko muka sa mnom. Ali, zahvaljujući vama i Miss Lillian ponovno imam svog dečka i sve će biti u redu.

— Ostanite u krevetu — rekla sam joj. — Evo vam aspirin, a ako to ne pomogne, danas vas vodim liječniku. Mali Llovde, pođi dolje i neka ti Lillian pripravi doručak, ali pazi da ne probudiš zamjenika Batesa.

— Da, gospođo — rekao je. Bilo je to sretnije i vedrije dijete od onoga koje sam upoznala. Doduše, ne i mnogo boljeg izgleda, jer to je uglavnom naslijedio od Wesleyja Llovda.

Je li brat Vern lijepo postupao s tobom? — Sjedila sam za kuhinjskim stolom dok je Lillian nešto prtljala oko sudopera. Primijetila sam da zasad nije išao potražiti svoju vrećicu. Barem mu nije bila u krilu ni pokraj stolca.

— Da, bilo je u redu — rekao je dobacujući mi brze poglede kao da me se boji pogledati u oči. — Mislio sam da me vodi mami.

— I ja sam tako mislila, inače te nikad ne bih pustila s njim. Htjela bih da to znaš. Ali, nije ti naudio, je li?

— Ne, nije.

— Što je namjeravao s tobom? Je li ti rekao?

— Rekao je da mu mama ne da nešto što joj je moj tata dao. Mislio je da ja znam gdje je to, ali nisam čak znao ni na što misli.

Lillian se uplela. — Taj čovjek nema dobre namjere, ako mene pitate.

— Amen — rekla sam. — Mali Llovde, danas ostani u kući, sa mnom ili s Lillian. Tvojoj mami nije dobro pa mora ostati u postelji.

— Lillian, ne želim uplašiti dijete, ali brat Vern i Jerome Puckett možda još nisu završili s nama. Ako vidiš ili čuješ onaj kamio-

V

net, odmah mi reci. Želim da svi ostanemo u kući dok ne vidimo što smišljaju.

— Neću ga ispuštati s oka — rekla je Lillian. — Dođi, dušo, idemo napraviti pecivo za doručak zamjeniku Batesu. Ustao je smiješeći se i otišao k njoj. Prvi put otkako ga znam, i to samo na trenutak, nije ni najmanje nalikovao na Wesleyja Llovda.

Zazvonilo je na vratima upravo kad sam ih se spremala ostaviti u kuhinji. Lillian i ja smo pogledale jedna drugu pa malog Llovda, koji je probljedio.

— Nije to ništa — rekla sam mu. — Ne brini se. Jerome neće doći ovamo i najaviti se. Lillian, ti i mali Lloyd ostanite ovdje. Ja idem vidjeti tko je i riješit ću ih se što prije budem mogla. — Osim ako je Sam, pomislila sam. Ali, nije bio Sam. Bio je to pastor Ledbetter. Samopouzđano se smiješio, nimalo posramljen zbog našeg posljednjeg susreta. Pokraj njega je stajao nizak, mršav muškarac u plavobijelom odijelu u kakvom se Wesley Lloyd ne bi ni mrtav pojavio. Imao je nekoliko pramenova riđe kose začešljanih preko ćelavog dijela glave. Smiješio se ne pokazujući zube — rastegnuo je tanke brkove u ravnu, tamnu crtu između usta i nosa. Njegove mliječnoplave oči zurile su u mene kroz naočale u zlatnim okvirima. Trebalo mi je nekoliko trenutaka da se priblerem.

— O, dobro jutro — rekla sam, otrgnuvi pogled od bezbojnog čovječuljka s fascinantnim pogledom i okrećući se pastoru Led-betteru. Bio je odveć dobro raspoložen da bih trebala strahovati od još jedne prodike o dužnostima žene. Za to mu je trebala ozbiljnost, ali ako još jedanput spomene imovinu Wesleyja Llovda, odlučila sam prijeći u drugu crkvu. Možda u episkopijalnu, u kojoj odrasli muškarci kleče. Što mnogima, uključujući prezbiterijance, ne bi škodilo. — Nisam vas očekivala, pastore, ali uđite.

— Miss Julia — rekao je pastor Ledbetter široko se smiješeći i gurajući neznanca ispred sebe. — Oprostite što se nisam najavio, ali htio sam da vas naš novi član upozna pa smo jednostavno navratili. Dr. Fowler, ovo je Miss Julia Springer, jedna od naših najaktivnijih članica. Ne znam što bi naša crkva bez nje.

— Kako ste, gospođo Springer — rekao je muškarac i rukovao se sa mnom. — Drago mi je, ja sam dr. Fred Fowler. Nemam baš povjerenja u ljude koji naglašavaju svoju titulu, a vi? A primijetila sam da to najviše čine oni koji imaju samo počasnu titulu, pa sam bila još opreznija.

Smjestila sam ih u primaću sobu i pitala bi li što pojeli ili popili. Ne, rekli su, došli su se samo upoznati. To mi je bilo neobično jer pastor Ledbetter inače nije pravio veliki cirkus oko dolaska novih članova. Barem ne preda mnom. Sjeli su jedan do drugoga na sofu. Čovječuljak se smiješio nekakvim tajanstvenih osmijehom, kao da zna nešto u čemu uživa, a pastor Ledbetter svojim širokim, srdačnim osmijehom za publiku.

— Kako ste, Miss Julia? — upitao je pastor Ledbetter. — Nije vam baš najbolje u posljednje vrijeme?

— Ne — rekla sam oprezno, pitajući se što ga to zabrinjava. — To ne bih mogla reći. Imam previše posla da bih

razmišljala o tome kako se osjećam. A vi, pastore, je li vama dobro?

— Oh — rekao je, nasmijao se i dobacio pogled dr. Fredu Fowleru, koji je sjedio i piljio u mene. Koliko sam vidjela, otkako je došao, još nije trepnuo. — Meni nije ništa što ne može izliječiti jedno poslijepodne golfa.

— E pa, mene bi poslijepodne golfa uništilo — rekla sam. Obojici je to, čini se, bilo izuzetno smiješno. — Imate li obitelj, dr. Fowler? Rado bih ih upoznala i poželjela im dobrodošlicu.

— Ne, na žalost. Bog me nije poveo u tom smjeru, ali možda nekoga sretnem ovdje.

— Možda, premda moram reći da u Abbotsvilleu baš nemate neki izbor — rekla sam, misleći na otužne slobodne pedesetogodišnjakinje. — Mislite li raditi u Abbotsvilleu ili ćete u mirovinu?

— Oh, nemam namjeru ići u mirovinu. Volim svoj posao — rekao je i prekrizio noge kao da se osjeća savršeno opušteno. Ja se nisam tako osjećala jer me gledao tako prodorno. Ako me mislio odvući na još jedan onakav stol s metalnim kolutovima, grdno se prevario. Neko me vrijeme promatrao, a onda je upitao: — Sto biste rekli kad bih otvorio ordinaciju u Abbotsvilleu?

— Ne bih o tome ništa osobito mislila — rekla sam. — Ne pitajte mene. Možda vam mogu pomoći u Trgovačkoj komori ili netko od drugih liječnika. Nemojte zamjeriti, ali niste baš u cvijetu mladosti. Nije li malo kasno za početak?

Nasmiješio se još šire, i dalje ne pokazujući zube. Upitala sam se nije li možda kao dijete trebao nositi aparat za zube a nije. Dr. Fowler i pastor Ledbetter su se pogledali i pastor je podigao obrve.

— Ne — rekao je dr. Fowler. — Radio sam godinama u Cha-tanoogi, ali osjetio sam potrebu za promjenom. Jeste li se vi ikad tako osjećali, gospođo Springer?

Iskrivila sam usta i naizmjenice ih pogledavala, čudeći se neobičnom razgovoru. No pokušala sam biti tolerantna, jer i obrazovani ljudi se katkad ne znaju ponašati. — Ne, ne bih to mogla reći. Moj je dojam da, ako se čovjek previše seljaka, drugi misle daje neozbiljan. Osobito to vrijedi za liječnike, kako sigurno i sami znate. Ljudi se uvijek pitaju zašto se netko iz čista mira preselio. Misle da s njim možda nešto nije u redu. Nadam se da vas nisam uvrijedila, ali to vam sigurno nije novost.

— Ne, naravno da nije — rekao je, sklopio ruke i njima podupro bradu. — Gospođo Springer, vidim da dobro prosuđujete ljude i rado bih s vama ponovno razgovarao ako nemate ništa protiv. Biste li mogli odvojiti malo vremena da povremeno sjednemo i popričamo?

— Nisam sigurna. Ovih sam dana prilično zauzeta, ali rado ću vam pomoći koliko mogu.

— Siguran sam da ćete naći vremena — rekao je pastor Ledbetter ustajući. Ustao je i dr. Fowler pružajući mi ruku, dok me

moj pastor pokušavao nagovoriti na novi susret. — Mogli biste se sastati u crkvi — rekao je i položio mi ruku na rame. — Možete je pokazati dr. Fowleru i ispričati mu o crkvi, gradu i o sebi. — Pastor se okrenuo dr. Fowleru. — Ona dobro poznaje povijest grada.

— To bi mi bilo veoma drago — rekao je liječnik. — Kako bi bilo u petak u deset?

— Nisam sigurna da ću moći — rekla sam, zbunjena tim udruženim napadom. — Zapravo, znam da ne mogu u ovaj petak. Možda neki dan sljedeći tjedan, ili vam možda pastor Ledbetter može pronaći drugo društvo.

— Radije bih da to budete vi, gospođo Springer — rekao je dr. Fowler, primio me za ruku i malo je stisnuo. Nije bio osobito mlad, ali ipak premlad da koketira sa mnom. Čula sam za muškarce koji vrebaju na bogate udovice neovisno o razlici u godinama. Povukla sam ruku i napravila korak natrag.

— Ili vi ili nitko, Miss Julia — rekao je pastor silno srdačno.

Nasmiješila sam se i ispratila ih do vrata. — Onda biste se možda morali pripremiti za mogućnost da ne bude nitko — rekla sam. Obojici se to učinilo domišljatim, pa su otišli smiješeći se i odmahujući glavom.

Gledala sam ih kako prelaze ulicu. Pastor Ledbetter nagnuo se nad čovječuljka, neprestano govoreći i mašući rukama. Prekrizila sam ruke i odmahнула glavom. Takvo što nikad nisam vidjela. Jedva sam čekala da ispričam Lillian kako je moj pastor sad počeo izigravati Kupidona. Naslonila sam se na dovratak i nasmijala. Možda ispričam i Samu.

Vratila sam se u dnevni boravak i dalje se smiješeći. Koliko god imaš godina, i najmanji znak da se neki muškarac zanima za tebe uvijek te oraspoloži. Mrsko mi je to priznati, ali to vrijedi čak i kad je muškarac tako neprivlačan da ti se od toga okrene želudac. Zbog čega mi žene toliko ovisimo o muškoj naklonosti? Na dr. Fowleru gotovo mi ništa nije bilo privlačno osim što se činilo da ja privlačim njega. I to je bilo dovoljno da me razvedri. Očito nisam ništa manje blesava od ostalih žena.

Sjela sam u naslonjač pokraj prozora i zagledala se preko ulice u crkvu. Stala je tamo, dobronamjerna i sveta, tornja uperenog prema nebu. Mjesto svetosti i bogoštovanja, a ipak se u njoj zbilo toliko neugodnosti, povrijeđenih osjećaja, klika i intriga pa čak i pravih

bitki da ne biste povjerovali. I sad se nešto događalo. Kad bih samo mogla proključiti što.

Naslonila sam se na lakat i razmišljala. Za razliku od naših prijašnjih propovjednika, pastor Ledbetter nikad nije bio sklon prihvaćati ničije savjete. Osim Wesleyja Llovda, koji više nije bio tu da mu kaže što hoće. I tako je pastor Ledbetter dobivao što god je želio. A sada je, shvatila sam trgnuvši se, želio skup spomenik obiteljskim vrednotama, što god one bile, koji bi se zvao centar za aktivnosti. Centar za aktivnosti sagrađen novcem Wesleyja Llovda Springera, tog poznatog uzora obiteljskih vrednota.

Skočila sam sa stolca tako brzo da su me zaboljela leđa. To moj pastor hoće. Zato je došao ovamo i ponašao se kao da sam mu ja nekakva bliska suradnica. Htio me navući.

Ali, gdje je tu mjesto dr. Kreda Fowlera, novopridošlice i dobrog pastorovog prijatelja?

Koračala sam amo-tamo trljajući križa i pokušavajući dokučiti što smjera pastor Ledbetter. To nije lako, osim kad znate da on nikad ni od čega ne odustaje. Odlikovala gaje Jobova strpljivost. Već sam vidjela kako je proveo svoje zamisli iako su se ostali protivili. Dakako, tek nakon smrti Wesleyja Llovda. Dakle, razumno je pretpostaviti da i dalje želi tu zgradu.

Možda dr. Fowler ima novca na bacanje. Znae i sami koliko liječnici zarađuju. Možda pastor Ledbetter misli da uz donacije dr. Fowlera i, ako ne uspije srušiti oporuku, moje donacije može za nekoliko dana početi kopati.

To je to, bila sam sigurna. Spojit će mene i dr. Fowlera, stvoriti dojam da smo izabrani da financiramo crkvu i tako ostvariti što želi. Ništa mu nije moglo stati na put da provede Božju volju, onako kako ju je on doživljavao. Nije ga zanimalo vidi li je netko drukčije. Pastor Ledbetter ima izravnu vezu s nebom i nitko ga neće uvjeriti u suprotno.

E pa, morat će ponovno birati broj, jer ne pada mi na um dopustiti nekome takvom da me izmanipulira. Sad treba otkriti zna li dr. Fowler za taj plan ili pastor i od njega pravi budalu kao od mene. Na neki se način moram približiti dobrom doktoru i otkriti zanimam li ga ja kao žena ili ga zanimam kao način na koji će doći do hrpe opeka s plaketom.

A dali su mi savršen način da to učinim.

22

Lillian — viknula sam prema kuhinji — odoh ja do crkve. — Zašto? — uzvratila je, ali ja sam već bila na vratima. Požurila sam preko ulice i parkirališta, nadajući se da ću još zateći dr. Fowlera prije nego što ode. Uspijem li ga naći samog u crkvi, možda uspijem i otkriti zanimam li gaja ili moja novčarka.

Kad sam otvorila vrata društvene prostorije, vidjela sam ih kako još razgovaraju na drugoj strani, blizu ureda pastora Ledbettera. Oči su im zasjale kad su me vidjeli.

— Miss Julia — doviknuo mi je pastor i krenuo prema meni pružene ruke. — Nadao sam se da ćete se predomisлити. Upravo sam govorio dr. Fowleru koliko nam je važan vaš doprinos jer vas tako silno želi bolje upoznati.

— No eto — rekla sam — jutros imam malo vremena, pa dr. Fowler — okrenula sam se prema njemu — ako još želite razgledati crkvu, možemo to sad učiniti.

— Sjajno — rekao je. — Vrlo ću je rado razgledati u društvu krasne dame. Evo, primite me pod ruku pa idemo.

E, tako se ponaša pravi gospodin. Primila sam ga pod ruku i nasmiješila mu se, žaleći što nije viši umjesto malo niži od mene. Ali, prosjaci i udovice ne mogu birati, a moram priznati da me malo uzbudila pomisao da nekoga zanimam, makar taj netko bio i nizak.

— Izvrsno — rekao je pastor Ledbetter široko se smiješeći tako da su mu se vidjeli zubi. — Ništa bolje nisam mogao ni poželjeti. Ne morate se žuriti. Trenutačno se ništa ne događa u crkvi, nema sastanaka, pa se možete šetati koliko god želite. Ja idem pripremiti propovijed pa ću vas potražiti oko dvanaest da odemo na ručak.

— Vrlo dobro — rekao je dr. Fowler, zureći u mene dok je govorio. — Miss Julia i ja običi ćemo ovu prekrasnu zgradu. Nije li ta-

ko, Miss Julia? — I potapšao me po ruci kojom sam se još držala za njegovu.

— Tako je, a počeo ću tako što ću vam najprije reći da smo sada u društvenoj dvorani gdje srijedom navečer imamo molitvene sastanke i večere na koje svatko nešto donese. Tu su se prije sastajali skauti, ali je jedan prijašnji pastor to prekinuo, tvrdeći da ta aktivnost nije dovoljno kršćanska. — Mahnula sam slobodnom rukom po velikoj prostoriji u suterenu s linoleumom na podu i stolovima i stolicama na sklapanje naslonjenima na zid.

Dr. Fowler i ja popeli smo se uza stube do svetišta u prizemlju. On mi je pridržavao vrata i pratio svaki moj korak. Onim čudnim očima ništa nije promicalo.

Dok smo stajali u praznom svetištu, ponovno me zadivila veličina i elegancija prostorije. Bijeli zidovi s ukrasima kreni boje, tamnocrveni sag kroz središnji prolaz koji je privlačio mnoge mladenke, crveni baršunasti jastuci na klupama koje je darovala skupina članova koščatih stražnjica, osam velikih mjedenih svijećnjaka iz Williams-burga, dvostruke propovijedaonice, mjesto za zbor s nizovima cijevi orgulja sa svake strane. Lijepo mjesto dostojno bogoštovanja — a i moralo je biti, s obzirom na to koliko je stajalo.

Krenuli smo ruku pod ruku niz prolaz i ja sam mu pokazala klupu u kojoj sam uvijek sjedila. Pokazala sam mu i jednu od pjesmarica s imenom Wesleyja Llovda na naljepnici unutar korica.

— Zacijelo vam veoma nedostaje — rekao je dr. Fowler nježno.

— Baš i ne — rekla sam, smatrajući da u Božjem svetištu moram biti iskrena i uvjerena da su dr. Fowlera već upoznali s nekim sklonostima moga pokojnog muža.

— Da, srce se zatvori nakon boli i počne zacjeljivati — rekao je — pa se to vjerojatno i vama dogodilo. — Činilo se da iskreno suosjeća s mojom boli pa sam zaključila daje bolji liječnik nego što bi se zaključilo po njegovu izgledu.

Prošli smo preko mjesta za zbor i usput povirili u prostorije za pokuse s nizovima tamnocrvenih odora. Onda smo prošli kroz hodnik do nove zgrade za vjeronauk. Dotad je dr. Fowler pomaknuo moju ruku tako da ju je držao u svojoj. Pritisnuo ju je uza se. Pretvarala sam se da to ne primjećujem i brbljala dalje o tome kako je ova zgrada povezana sa starom, koliko ima prostorija, koliko se članova njome služi i tako dalje i tako dalje. Znae već kakva sam kad sam živčana.

— Miss Julia — rekao je, usporivši korak i malo se nagnuvši prema meni. — Julia, čini se da ste tu kao doma. Vidim da ste tu, na ovom svetom mjestu, doista u svojem elementu.

Moje je srce, ili nešto drugo, zatreperilo. Kako lijep kompliment, osobito budući da sam se oduvijek smatrala duhovnom osobom. A to je primijetio jedino taj liječnik. Očito je imao dobar dar zapažanja, pa sam zaključila da će mu ovdje posao dobro ići. Ali, na taj način neću doći do informacija koje su me zanimale, pa sam se prekinula u mislima.

— Želim vam pokazati kapelicu — rekla sam i krenula s njim dalje niz hodnik. — To je vrlo malo svetište koje je darovala obitelj Belcher i Wesley Lloyd se silno uzrujao zato što se nije on toga prvi sjetio. Evo je. — Slobodnom sam rukom otvorila vrata te smo pogledali u prekrasnu prostoriju koja se sad blistala na jutarnjem suncu koje je prodirale kroz obojene prozore.

— Prekrasno — dahnuo je.

Kimnula sam, i onda primijetila da zuri u mene. Ma čujte, nitko na mene nije obraćao toliko pozornosti još od sprovoda Wesleyja Lloyda. Osjetila sam neobično titranje duboko u sebi i morala sam se doista uprijeti da se sabere.

Ipak, prošlo je tako dugo otkako sam bila u blizini muškarca da sam se nadala kako će mi tih nekoliko titraja biti oprašteno. Tko će znati za to? Wesley Lloyd nije tako davno pokopan, ali budimo iskreni, njegova pozornost nije već odavno bila usmjerena na mene.

— Crkva se brine za mnoge potrebe svojih članova — rekla sam, trudeći se prikriti drhtaj u glasu. — Ali, pastor Ledbetter smatra da nam treba nova zgrada za obiteljske aktivnosti.

— Obiteljske su aktivnosti veoma važne — rekao je dr. Fowler, spustivši glas kako bi bio u skladu sa svetošću mjesta, gledajući me u oči — osobito danas. A sada, draga gospo, što mi još možete pokazati. Posve sam u vašim dražesnim rukama.

Kunem se, a to rijetko činim, da su mi koljena počela klecati. Mozak mi je govorio da dr. Fowler nije osobito privlačan — nizak, mršav, riđokos, blijed, proćelav — dakle, nimalo moj tip, ali osjećaji su mi se jako uzburkali, i to ne zbog građevinskih planova. A pokraj mene je bio muškarac koji mi je gledao duboko u oči, dahtao i tako lijepo govorio. Kao takav mogao je biti privlačan svakoj zanemarenoj ženi.

— Prošećimo se tamo — rekla sam malo drščući kad je obuhvatio moju ruku objema svojima. — Želim vam pokazati salon za mladenke. Mnoga se vjenčanja održavaju u kapelici, znate, mala vjenčanja, osobito druga vjenčanja. — Čini mi se da sam zahihotala dok smo ulazili u salon. — Hoću reći, ljudi koji se vjenčavaju drugi put. Udovice i slično.

— Krasno — rekao je i opet me pogledao.

Bila je to prekrasna soba, sva u nijansama zelene boje — sag, zidovi, zavjese, stolci i sofa. Djelovala je veoma umirujuće. Wesley Lloyd je znatno pridonio uređenju, osobito za zlatne okvire prijašnjih pastora i važnih ljudi u povijesti crkve, u koje su se ubrajali njegov otac i djed.

— Shvaćam — rekao je dr. Fowler trljajući mi ruku — kako ova soba može mnogo značiti nekome tko ulazi u novi brak. Drugi brak može biti veoma dobar.

Duboko sam udahnula i izdahnula na usta. — Ovdje je malo vruće — rekla sam, odmičući gornji dio haljine od tijela što sam diskretnije mogla. — Radnim danom obično ne uključuju klimu.

Pokazala sam mu portrete na zidu jer u tom trenutku nisam imala snage ni za što drugo pa smo polako obišli sobu. Dr. Fowler je pročitao natpis ispod svake, sve me vrijeme držeći uza se.

Iskreno govoreći, mislila sam da su osjećaji koji su kolali mojim tijelom pokopani odavno, zajedno s pepelom moga braka, ali mršavi mali dr. Fowler pokazao se dovoljno muževnim da raspiri vatru u meni. I ne spominjite mi sad godine. Ako niste proveli šezdeset i nešto godina držeći se damski u svim područjima života, ne znate što vas može uzbuditi kad to najmanje očekujete. Godine i izgladnelost jaki su stimulansi, a ako mi ne vjerujete, pričekajte dok se i vama ne dogodi.

Dr. Fowler se okrenuo od portreta koji je razgledao i naglo udahnuo kad se očesao o mene. Primaknuo se zidu i dalje me držeći za ruku, a ja sam mu se, ne razmišljajući, približila. Privukli su me životinjski magnetizam i Old Spice. Još sam se primakla kako bih ga bolje osjetila. Uvijek sam padala na Old Spice.

— Oh — prošaptala sam.

— Julia — rekao je napetim glasom.

Pomaknula sam mu ruku sebi između prsa, tako da nije dodirivao ništa važno, i nagnula se prema njemu. U glavi mi je bubnjalo od uzbuđenja.

— Miss Julia! — pogled mu je šarao prostorijom.

— Ne brinite se. Sami smo — šapnula sam, želeći da ima dovoljno kose da mogu provući prste kroz nju. Zapravo, bila bih voljela daje štošta na njemu drukčije, ali ako bih sklopila oči, mogla sam se usredotočiti na svoje osjećaje a ne na njegov izgled. Prošlo je mnogo vremena otkako sam osjetila išta slično pa sam to htjela iskoristiti ako je on voljan. A činilo se da jest.

— Znam... znam da jesmo. — Glas mu je postao tanak i kreštav, ali to se muškarcima zna dogoditi u navali strasti. Izvrtao je ruku u mojoj, ali ja sam je čvrsto držala i naslonila lice uz njegov vrat, koji je sad bio mokar od znoja. Uspaljen muškarac. Gotovo sam zaboravila kako je to.

— Miss Julia... molim vas — prošaptao je okrećući glavu tako da sam se mogla još više približiti.

Kad se muškarac tako zanese da te preklinje, ženi se može oprostiti što se zbog toga dobro osjeća.

— Psst — šapnula sam. Nisam ni bila svjesna da sam tako blizu njegovu uhu.

On je zakreštao. Moram iskreno priznati daje zakreštao i to me zamalo prekinulo. Ali, čitala sam da u navali strasti neki muškarci ispuštaju čudne zvukove, neki su glasni a neki tihi. Wesley Lloyd je pripadao potonjima pa mi je bilo zanimljivo biti s nekim drukčijim. Ima nas svakakvih.

— Miss Julia — šaptao je, bjesomučno se meškoljeći između mene i zida. — Moram...

— Ne, pričekajte — rekla sam, sad shvaćajući što znači riječ brz.

— Ne razumijete — rekao je položivši mi ruku na struk i okrećući me prema sofi.
— Mislim da razumijem — dahнула sam. Bože, voljela bih dajе bio malo privlačniji, ali tad me već obuzela groznica. Posve sam zaboravila na želju da otkrijem planove pastora Ledbettera.
Još sam čvršće stisnula oči, a mrak me podsjetio na sklonosti Wesleyja Llovda. On je to volio obavljati u mraku, dodirom.
Dok je dr. Fowler sve čvršće stiskao moj struk i odgurivao se od zida prema meni, osjetila sam njegovo rastuće zanimanje.
— Moram... — zakreštao je, gurajući me natrag. — Stvarno moram...
Vrata su se naglo otvorila. Poskočili smo pola metra, svatko na svoju stranu.
— Što je to, zaboga? — Tamo je stajao pastor Ledbetter iz-buljenih očiju i razjapljenih usta.
— ...vani — povikao je dr. Fowler. Otrčao je do pastora i sakrio se iza njega. — Ta je žena posve luda, Larrv, baš kako si mi rekao. Bože dragi, samo što me nije silovala!
Dr. Fowler me srdito gledao. Zagladio je svoju rijetku kosu i drhtavim prstima zakopčao sako.
— Ta... ta žena — nastavio je srdito. — Larrv, ne bi vjerovao...
— Da — rekao je pastor Ledbetter tužnog lica i spuštenih ramena. — Da, vjerovao bih. Sve sam vidio. Miss Julia, što ćemo s vama? Dobro znate da ne možemo dopustiti takvo ponašanje. I to još u crkvi! Tako sam razočaran i tako mi vas je žao.
— Nisam se mogao oduprijeti, Larrv — rekao je dr. Fowler, napokon povrativši dah. — Pokušao sam pobjeći, ali nikad prije nisam vidio da pacijentica ovako halucinira na slobodi.
Uhvatio me užas kad sam iznova protumačila riječi i postupke dr. Fowlera. Bože dragi, kakvu sam budalu napravila od sebe.
Učinila sam jedino što mi je preostalo. Onesvijestila sam se.
Kad sam otvorila oči, ležala sam na sofi u zelenom salonu, bez jastuka, nogu pruženih preko naslona. Pastor Ledbetter sjedio je pokraj mene na stolcu i hladio mi lice velikom omotnicom.
— Mislim da ću jednostavno ovdje umrijeti — rekla sam kad sam se sjetila poniženja.
— Ne, ne — rekao je blago. — Ne govorite tako. Dopustili ste Sotoni da ovlada vama, Miss Julia, a sad se morate boriti. Od toga vam se razboljela duša.
— Mislite? — Pokrila sam oči, tako umorna i iscrpljena da nisam mogla podnijeti svjetlost.
— O, da. Tako kaže dr. Fowler.
Stresla sam se. — Gdje je on?
— Otišao je, ne brite se. Mislilo je kako je najbolje da ode, da njegova nazočnost ne bi izazvala... novi napadaj.
— Nema opasnosti — promrmljala sam i zarila lice u sofу. — Ne znam što mi je bilo. Mislila sam... no, nije važno što sam mislila.
— Miss Julia, dobro znam da to ponašanje nije bilo tipično za vas i da niste mogli vladati sobom. Dr. Fowler misli da morate na liječenje kako vam se to ne bi opet dogodilo.
— Liječenje? — Okrenula sam se prema njemu držeći i dalje ruku preko očiju, ali ga gledajući između prstiju. — Misli da mi je tako loše? Što mi je?
— Jeste li ikad čuli za... — stišao je glas i nagnuo se nad mene — nim-fo-maniju?
— Nimfo... oh! — Srce mi je poskočilo pa sam stavila ruku na prsa dok je on tako usred bijela dana izgovarao ime moje bolesti. Bila je to riječ o kojoj se šaptalo i nagađalo, riječ povezana s mračnim, nezasićenim apetitom. Jedva sam disala.
— Razumijete li me, Miss Julia? — upitao je. Ja sam samo ležala i pokušavala shvatiti. — Tu je riječ o smrtnoj opasnosti i moramo nešto poduzeti. Ne stavljate na kocku samo svoju dušu nego i dušu svakog muškarca na kojeg naiđete. Nim-fo-manija nije igrarija. Čitao sam o njoj kao i o drugim putenim grijesima i znam o čemu govorim.
— Što to znači? — upitala sam.
— Mišljenja se razlikuju, Miss Julia. — Pastor se zavalio na naslon i prebacio u propovjednički ton. — Neki takozvani stručnjaci tvrde da se čovjek rodi s prirodnom sklonošću neprirodnim stvarima i da se to ne može promijeniti. Drugi kažu da je to naučena reakcija na traumu iz djetinjstva, zaustavljen emocionalni razvoj i da je to normalan, alternativan životni stil. Kršćani, dakako, nisu tako glupi. Mi znamo da je to grijeh koji se može prevladati voljom i praštanjem, nije li tako? Bolesnici mogu odlučiti živjeti normalnim, pristojnim životom. A to i vi želite, zar ne?
— O, da. I pastore, uvijek sam živjela normalnim i pristojnim životom, stvarno jesam. Pa nisam mogla bolovati od toga cijeli život a ne biti toga svjesna? Ovo je zacijelo bila pogrešna procjena, zas-tranjenje ili tako nešto.
— Ne — rekao je tako odlučno da sam se sva stisnula. — Moramo to nazvati pravim imenom. To je grijeh, ni manje ni više. Morate ga priznati i suočiti se s njim. Možda ste te porive mogli skrivati i od same sebe, ali sad, nakon boli zbog gubitka gospodina Springera i uzrujavanja zbog onog djeteta, dopustili ste toj... toj raskalašenosti da podigne svoju odvratnu glavu. Gotovo da niste ni poznavali dr. Fowlera, a pogledajte što se dogodilo. Tko zna što biste mogli učiniti nekome koga poznajete?
Imao je pravo. Ako sam se mogla baciti na nekoga tako neprivačnog kao što je dr. Fowler, onda nijedan muškarac u gradu nije siguran. Pri pomisli da bih se mogla baciti na brata Verna, Leonarda Conovera ili narednika Peavevja zakruljilo mi je u želucu. Onda sam se sjetila Sama i ponovno pokrila lice.
— Pastore, nemojte ovo nikome reći — molila sam ga dok su mi suze tekle niz obraze. — Obećajte da nećete. Potražiti ću pomoć, učiniti ću bilo što, samo nemojte nikome reći. — Stisnula sam mu ruku moleći ga i istodobno

pokušavajući prekinuti njegovo neumorno mahanje omotnicom. — Osobito ne Normi Cantrell. Ona će to svima izbrbljati.

— Sad me dobro slušajte — rekao je pastor izvlačeći veliki rupčić iz džepa i pružajući mi ga. — Neću nikome reći. Ali, morate obećati da ćete potražiti pomoć. Čvrsto vjerujem da vam je moguće pomoći. Uz molitve, poštovanje riječi Božje i kršćansko savjetovanje, to se može prebroditi. Ali, Miss Julia, morate svoje poslove prepustiti nekome povjerljivom dok ste u takvom stanju.

— Za to se brine Binkie — rekla sam, pokušavajući ispuhati nos.

— Miss Binkie nije članica naše crkve, a ja mislim da vaš staratelj treba biti netko tko s vama dijeli iste vrednote.

— Staratelj? — rekla sam, boreći se da se uspravim. — Vi smatrate da mi treba staratelj?

— To je uobičajen postupak u ovakvim slučajevima. Sve je to posve zakonito. Imenovat će se staratelj koji će štititi vaše interese, a to bi bilo za vaše vlastito dobro. Ne bih htio da vas zatvore u ludnicu po sudskom nalogu, što bi se moglo dogoditi ako se ovo ponovi i dopre do javnosti.

— Javnosti — ponovila sam. Spustila sam noge na pod, iskušavajući svoj osjećaj ravnoteže i čvrstinu poda. — Pastore, učinit ću

sve da ovo ne postane tema govorkanja. I ne brinite se, neće se ponoviti. Odsad ću se čuvati crvenokosih muškaraca. A što se tiče liječenja i staratelja, o tome još moram razmisliti.

— Molim vas, ne čekajte predugo — rekao je promatrajući me sa stolca. — Bilo bi najbolje za sve da to učinite dragovoljno. Ako dođe do saslušanja, o vašem će stanju doznati javnost. Kao propovjednik, ne mogu ignorirati grijeh počinjen pred mojim očima. Morate znati da me Gospodin već prekorio zbog vas i nekih odluka koje ste donijeli dugo prije ovoga dana.

Milost, pomislila sam kolutajući očima. Kad ti zaprijete Božjim prijekorom, onda si stvarno u nevolji.

— Molim vas, nazovite Lillian da dođe po mene — rekla sam napokon.

— Ja ću vas otpratiti kući. Ili bi možda bilo bolje da vas od-vezem.

— Ne, hvala. — Sve mi je to ipak bilo previše. Ponovno sam se rasplakala, želeći se samo sklopčati negdje kod kuće s jastukom preko glave. — Zovite mi Lillian. Molim vas, želim vidjeti jedino Lillian.

23

V

Čim je Lillian došla, pastor Ledbetter rekao joj je da mi je pozlilo i neka me dobro čuva. Ona me pogledala i odmah me izvela iz crkve. Odvela me kući i za tren oka našla sam se u krevetu s vlažnom krpom na čelu i pladnjem s ručkom u krilu. Sve je to obavila bez prtljanja i mrmljanja ili kolutanja očima, ništa me ne pitajući. Bila je pravi oslonac, što mije u tom trenutku bilo najpotrebnije.

— Odnosi pladanj, Lillian. Ne mogu jesti.

— Morate nešto pojesti — rekla je. — Sto vam se to dogodilo?

— On, Lillian, bilo je grozno. — Navukla sam vlažnu krpu na oči. Nisam znala kako ću ikad više ikome pogledati u oči nakon što sam se onako osramotila.

— Vrtoglavica ne može biti tako strašna osim ako padnete pa vam se vidi više nego što biste voljeli — rekla je ruku naslonjenih na bokove. — Treba vam liječnik i to što prije.

— Znam, znam. Evo, čim malo povratim snagu.

— E pa, to možete početi ovom juhom. Potrebna vam je tekućina. — To je bio Lillianin lijek za sve. Pružila mi je žlicu, a kad je nisam uzela, upitala me: — Hoćete da vas ja hranim?

— Ne. — Stisnula sam krpu da upijem vodu koja mi se razlila po čelu. — Samo me pusti da se malo odmorim, onda ću jesti.

Kad je otišla u kuhinju, slike onoga što sam učinila prije sat vremena toliko su me mučile da sam mislila da ću povratiti. I što je najgore, pastor Ledbetter i onaj grozni dr. Fowler znali su kako sam se ponijela i natjerat će me da s nekim razgovaram o tome. Kako mogu otići nekome u ordinaciju i reći: »Oprostite što smetam, ali ja sam nimfomanka!«

Pomislila sam na sve liječnike u gradu. Koliko mi je bilo poznato, nijedan nije bio specijalist za nagle i nesavladive napadaje požude. I svi su bili muškarci. Što ako dobijem napadaj dok me jedan od njih bude pregledao?

Glasno sam zastenjala.

I ako mi prepišu neki lijek za tu bolest, hoće li Buck Tatum znati o čemu je riječ kad mu donesem recept?

Promeškoljila sam se od nelagode i razlila juhu po cijelom pladnju.

Treba mi stručnjak, povjerljiv stručnjak koji o tome neće brbljati.

Stručnjak, pomislila sam i skinula krpu s očiju. Pa imam stručnjaka u sobi preko puta, kad bih je samo mogla pitati. Ali, nisam mogla. Nisam se nikome mogla povjeriti. Ni Hazel Marie, ni Lillian, ni Binkie, ni Samu. Nitko za to ne smije znati. Odlučila sam poduzeti sve što bude potrebno da moja bolest ostane tajna.

Zavrtjelo mi se u glavi dok sam pokušavala shvatiti tu naglu promjenu u svojem životu. Pastor Ledbetter je rekao da mi treba staratelj, ali što to znači? Samo nekoga tko će voditi računa o mojem novcu, ili nekoga tko će me po cijeli dan slijediti kako ne bih napadala svakog muškarca koji mi se nađe na putu? I dao mije naslutiti, možda čak i otvoreno rekao, da će nešto poduzeti, i to javno, ako ja sama ne imenujem staratelja.

Bože dragi, kad mi se onaj dječak pojavio na vratima, mislila sam da mi se ne može dogoditi ništa gore. Prevarila sam se. Što ću sad?

Uspravila sam se kad mi je iznenada sinulo. Pastor Ledbetter rekao je tisuću puta da molitva pomiče planine, i evo savršenog testa. Molit ću se kako se još nikad nisam molila i pouzdati se u Gospodina da me izliječi tako da mi ne

treba staratelj.

Onda sam se sjetila da je pastor rekao kako je to stvar volje, što baš nije bilo logično s obzirom daje on kalvinist. Kako možeš imati slobodnu volju ako ti je život istodobno unaprijed određen i zacrtan?

Ne pripazim li, zaboljet će me glava od takvih teških teoloških pitanja. Neka sve ostane jednostavno. Molit ću se iz sveg srca i čuvat ću se muškaraca svih oblika i veličina. Da, molit ću se za izliječenje, a usput ću se pomoliti i da ona dvojica ne počnu lajati na sve strane. Ako to ne uspije, jednostavno ću poricati.

v

Sto li je to sad bilo? — Spustila sam slušalicu rukom koja je tako drhtala da sam je morala sakriti od Lillian. Kako bih se doimala normalno, prisilila sam se sići u kuhinju. Nisam htjela da se Lillian zabrine što sam cijeli dan u krevetu.

Mali Lloyd stajao je na stolcu pokraj sudopera dok mu je Lillian pokazivala kako očistiti kukuruz za večeru. Upravo sam je uvjerala da sam se oporavila od slabosti kad je zazvonio telefon.

— Što je to? — upitala je. — To valjda nije bio brat Vern?

— Ne, nije on — rekla sam i namrštila se. — Bila je LuAnne Conover da me pita kako se osjećam.

— Zašto vas to zabrinjava?

— Zato što je nazvala kako bi se raspitala o mojem zdravlju, eto zašto. Obično želi razgovarati o koječemu drugom, a ne o mome zdravlju. Hoćeš čašu čaja, Lillian? A ti, mali Llovde? Časna riječ, prije sljedećeg ljeta kupit ću nam klima-uređaj.

— Za cijelu kuću?

— Za cijelu kuću.

— Htjela sam vas zamoliti da uzmete neki mali za kuhinju — rekla je. — Ali, još je bolje rashladiti cijelu kuću.

Katkad je tako vruće da moram otvoriti hladnjak i stajati pred njim.

O Bože, pomislila sam, nije ni čudo što imamo toliki račun za struju.

Stavila sam svoj čaj na stol i sjela, slušajući kako Lillian objašnjava malom Llovdu kako da očisti klipove. Onda sam, još namrštena, naslonila laktove na stol a bradu na ruke. Opet su mi misli preplavila sjećanja na to kako sam napravila budalu od sebe. Morala sam se uhvatiti za stol da se ne bih zavukla pod njega. No postupno sam manje razmišljala o svojem sramotnom ponašanju, a više o reakcijama dr. Fowlera. Ma nisam se mogla zabuniti, pomislila sam i naglo se uspravila. Doista se dugo nisam našla licem u lice s nekim muškarcem, ali u takvim se stvarima čovjek ne vara.

Bijes me preplavio poput olujnog vala o kojima toliko trubi Troy Beckworth. Za sve su mene okrivili, rekli su da sam luda i da sam... znate već što, a taj je muškarac sve vrijeme bio jednako zainteresiran kao ja. A onda je sve to porekao i ustvrdio da mi treba staratelj. I liječenje!

Stisnula sam oči i sjetila se kako se pastor Ledbetter pojavio u najpogodnijem trenutku. Bože dragi, a što ako su sve to isplanirali?

Nisam mogla zamisliti da bi moj pastor učinio takvo što, ali već su mnogi muškarci učinili stvari koje su mi bile nezamislive. Nisam nimfomanka, to nije moguće. Ne bih se svake večeri sama uvlačila pod pokrivače, čak i dok je Wesley Lloyd još bio živ.

Njih su se dvojica poigrala sa mnom, htjeli su me izludjeti i to im je prilično dobro uspjelo. E pa, pokazat ću im ja! Sam još uvijek upravlja ostavštinom Wesleyja Lloydja i uzet će nekoliko mjeseci da se to sredi. Dotad se ionako nitko ne može dočepati novca. A što se tiče staratelja, još ću ih nadmašiti pa neću imenovati jednoga nego dva. Binkie i Lillian će se lijepo brinuti za mene čak i ako im ne kažem zašto me trebaju čuvati. A za svaki slučaj, pripazit ću kad se zateknem u muškom društvu.

Zazvonilo je na vratima tako da sam dobila priliku odmah iskušati svoju teoriju.

— Ja ću, Lillian — rekla sam, napola se nadajući da će to biti pastor Ledbetter i da ću mu reći kako se ni dr. Fowler baš nije ponašao nedužno. Reći ću mu da sumnjam da su se oni sve to dogovorili i da ću ih tužiti dok ne ostanu bez gaća. Uh, ne, to ne smijem reći!

Prilazeći vratima, odjednom sam zastala kao ukopana. Ne mogu ja njima prijetiti. Dovoljno je da nekome došapnu nekoliko riječi i cijeli će grad prije mraka znati za moju takozvanu bolest. To ne bih preživjela.

Zvono je ponovno zazvonilo i probudilo me iz razmišljanja. Kad sam otvorila vrata, preda mnom je stajao narednik Peavev.

Pozvala sam ga da uđe, prikupljajući snagu kako bih se mogla pretvarati da mi je drago što ga vidim. Bojala sam ga se i prije nego što sam imala toliko tajni. Ponudila sam mu stolac a ja sam sjela u suprotnom dijelu sobe tako da on bude izvan opasnosti ako se moja bolest iznenada razbukta. Tko zna što bih bila kadra učiniti ako je dijagnoza pastora Ledbettera makar i približno točna. Bolje mi je da budem oprezna dok ne dobijem drugo stručno mišljenje. Trudila sam se ne buljiti u narednika Peaveyja, ali bio je veći od ičega u sobi, uključujući vitrinu od mahagonija u kojoj sam držala sve svoje ukrasne tanjure.

— Gospođo Springer — rekao je vadeći notes i kemijsku olovku. — Želio bih vam postaviti nekoliko pitanja o nečemu što se nedavno dogodilo.

— Odvjetnica mi nije tu.

— To ne smeta, ali možete je nazvati ako mislite da vam treba.

— Odvjetnica nije Binkie Enloe.

— Pa sad... — rekao je izvijajući vrat kao da mu je ovratnik tijesan. Tako je Binkie djelovala na ljude. — Ona je vrlo dobra. Ali, gospođo Springer, možda sam se pogrešno izrazio. Nisam došao toliko da vas ispitujem koliko da

vam priopćim neke informacije i vidim ima li to ikakve veze s onim što se događalo prošli tjedan.

Na to sam se uspravila. — Kakve informacije?

— Naša je postaja, kao i mnoge druge u području, sinoć primila obavijest od šerifa u Spartanburgu daje sinoć otet jedan dječak. Zatreptala sam. — Otet?

— Da. Na tome rade sve postaje u području, a vjerojatno ćemo uskoro pozvati i FBI. Navodno je neka crnkinja ušla u televizijski studio i odvela dječaka prije nego što je itko mogao primijetiti što se zbiva. Kad sam vidio dječakovo prezime — Puckett — pomislio sam da je to možda jedan od naših Pucketta iz okruga Abbot.

— Pa to je strašno! — povikala sam, pitajući se Čuje li on kako mi tuče srce. — Narednice, ispričajte me samo na trenutak. Nešto sam ostavila na štednjaku pa ga moram isključiti dok mi jelo ne zagori. — Ustala sam i požurila u kuhinju. — Odmah se vraćam — dovik-nula sam mu.

•v

Smugnula sam u kuhinju i brzo zatvorila vrata; — Lillian — prosiktala sam i mahnula joj. — Nemoj reći ni riječi. Šuti. Ti i mali Lloyd brzo dođite ovamo.

— Što sad hoćete?

— Psst, rekla sam ti, ne govori! Uđite u ostavu. I ti, mali Llovde, brzo ulazi. — Ugurala sam ih oboje u ostavu i zatvorila vrata za nama.

V V

— Sto je? Sto je? — Mali Llovd se toliko vrpolio da su mu zamalo pale naočale. Uhvatio se za Lillian.

Potapšala sam ga po ramenu. — Ništa se ti ne brini — rekla sam mu. — Mi ćemo te čuvati, ali vas dvoje sad morate ostati ovdje i biti posve mirni. Što god čujete, budite tiho.

— Što se tamo događa? — upitala je Lillian šapatom. — Tko je to došao? Brat Vern?

— Ne. Gore je od toga. Došao je narednik Peavev i rekao da svi policajci u dvije države traže malog Llovda.

Brzo sam pokrila Lillianina usta rukom. — Nemoj vrištati. Šuti. Oslobodit ću ga se prije nego što shvati daje dječak kod nas i odvede nam ga. Nećeš vrištati?

Odmahnula je i zakolotala očima. Zgrabila me za ruku i maknula je s usta. — Naravno da neću vrištati. Za koga me držite? Nećete valjda dijete predati policiji?

— Naravno da neću. Što misliš, zašto smo u ostavi? Mali Llovde, ti ostani tu s Lillian i ništa se ne boj. Smislit ćemo što ćemo čim on ode.

Vratila sam se u dnevni boravak i ispričala se naredniku. — Znae kako je — rekla sam mu. — Kad imate nekoliko lonaca na štednjaku, morate ih paziti kao jastreb. Ali, ja tako volim kuhati. — Ako to povjeruje, povjerovat će bilo što.

— A sad mi pričajte o tom sirotom otetom dječaku — rekla sam, sjela i zagladila haljinu.

— Pokušavam utvrditi je li dječak koji je jučer otet u Spar-tanburgu onaj isti koji je u nedjelju otišao odavde. Onaj o kojem ste mi jučer pričali. Kako se ono zvao?

— Wesley Lloyd Junior Springer. Pučkett, htjela sam reći Puckett.

— Je li Springer ili Puckett? — Pisao je sve u notes.

— To nije jednostavno, narednice. Mislim da ga svi znaju kao Springera, ali zakonski je Puckett.

— Ne razumijem.

— Ni ja.

Odmahnuo je glavom i namrštio se čitajući svoje bilješke. — Možete li mi opisati dječaka? U faksu koji smo primili nije bio dobar opis. Devetogodišnjak s naočalama i pepeljastom kosom.

— Zvuči točno — rekla sam, misleći kako bih mu mogla pokazati fotografiju Wesleyja Lloyda pa bi znao kako dijete izgleda. Ali,

istini za volju, mogla sam mu pokazati i samog dječaka. — Imaju li opis osobe koja ga je otela?

— Crnkinja u bolničarskoj odori, krupna ali ne debela. I vrlo brza, kažu. Pobjegla je autom koji je pokušao pregaziti ljude koji su trčali za njima, što znači daje imala barem jednog ortaka.

— Ortaka — ponovila sam, nadajući se da on ne opaža kako mi drhti glas. — A kakav je to bio automobil?

— Nov, tamne boje, možda strane proizvodnje — rekao je. — Nisu ga mogli bolje opisati jer auto nije imao upaljena svjetla i svjedoci kažu da ih je sve pokušao pregaziti. Gadno su se prepali, kako čujem. Jedan od policajaca s kojima sam razgovarao kaže da je u toj emisiji bilo mnogo djece. Roditelji su bili uvjereni da je riječ o liberalističkoj uroti da se otme jedno od njihove djece. Prilična zbrka. U postaju su dovezli tuce uplakane i uplašene djece. Roditelji su zahtijevali zaštitu i potrajalo je dok se nije otkrilo tko je nestao. Pokazalo se da je to mali Puckett, ali njegov ujak, koji je tvrdio da mu je staratelj, nije htio ili nije mogao bogzna što reći. — Vidjela sam da promatra moje reakcije — to jest, one tamne naočale bile su uperene u mene poput dvocijevke. — Vrlo čudna situacija.

— Vrlo čudna — složila sam se trudeći se da gledam ravno u njega. — Uvijek mi je teško kad čujem da je neko dijete oteto, a iskreno se nadam da to nije onaj dječak koji me posjetio. Ali, koliko čujem, Puckettovih ima mnogo.

— To je točno — rekao je, zatvorio notes i ustao. — Pa, gospođo Springer, ako vam se javi dječak kojeg poznajete, nazovite me da ga mogu eliminirati s popisa.

— To ću svakako učiniti, ali koliko sam znala u nedjelju, on je otišao u Raleigh k majci. — Nisam lagala, u nedjelju sam doista tako mislila. — Namjeravali ste provjeriti je li stigao tamo, zar ne?

— Točno, provjerit ću to danas ponovno. Hvala vam na vremenu koje ste odvojili, gospođo Springer.

— Nema na čemu — rekla sam prateći ga do vrata. — Voljela bih znati kako će se to raspetljati. Nadam se da ćete naći dječaka. I osobu koja gaje otela.

— Naći ćemo ih — rekao je i stisnuo usnice. Odvratila sam pogled, odlučna da više ne zamjećujem ničije usnice. — Doista ne razumijem kad netko želi nauditi djetetu. Ne znam što vi mislite o tome, gospođo Springer, ali nama u policiji je za takve slučajeve drago što postoji smrtna kazna.

— Ah — rekla sam i progutala knedlu. — I meni. — Nadala sam se da mi lice nije tako blijedo kako mi se činilo. Zatvorila sam i zaključala vrata za njim te otrčala u kuhinju.

24

Izađite — šapnula sam Lillian i malom Lloyd. — Ali, ne približavajte se prozorima. Ne želim da vas itko vidi. — Kako ću skuhati večeru ako ne smijem blizu prozoru? — upitala je Lillian držeći malog Lloyd. — upitala je Lillian držeći malog Lloyd. — upitala je Lillian držeći malog Lloyd za ruku i vireći iz ostave.

— Samo želim biti sigurna da je otišao i da se neće vratiti. Mogu ti reći, Lillian, nisam znala da je prešutjeti istinu jednako teško kao lagati.

— Ne brinu mene laži nego odlazak u zatvor — rekla je ona. Oglasio se i mali Lloyd. — Ne bih volio da odete u zatvor, Miss Lillian.

— Ništa se ne brini — rekla sam. — Nitko ne ide u zatvor, a najmanje Lillian. To jest, ako itko bude morao, ići ćemo svi.

— I moja mama? — upitao je mali Lloyd panično, držeći se za Lillian.

— Miss Julia, plašite dijete, a i mene.

— Žao mi je, žao mi je. Samo sam naglas razmišljala. Vrijeme je da se priberemo. Lillian, što misliš, može li se gospođica Pucke-tt snaći sama?

— Jedva može sama ustati iz kreveta. Ne mislite je valjda izbaciti?

— Ne, ne — rekla sam odmahujući rukom. — Mislila sam, ako ima dovoljno snage, mogla bih nju i malog Lloyd. — nekamo smjestiti dok sve ovo ne prođe.

— Neće to samo tako proći, osobito kad je upletena policija

— podsjetila me Lillian. — Što mislite, kako su znali da ga trebaju tražiti?

Bojala sam se da će me to pitati. — Pa zapravo — rekla sam

— netko tamo dolje je prijavio daje dječak otet.

— Otet?! — Čudi me da je nisu čuli sve do središta grada.

— Pst! Ne tako glasno. Ma nije to tako strašno...

— Ne govorite mi da nije strašno. Gore ne može biti!

— Zapravo može. Imaju tvoj opis kao osobe koja ga je otela.

— Isuse! — Zgrabila je malog Lloyd. — i privila ga uza se, gotovo ga ugušivši. — Što ćemo sad, Miss Julia? Pa vi znate da ja nisam nikakva otmičarka. Samo sam dijete vratila majci kamo i spada. Isuse!

— Lillian, Lillian. Slušaj me. Ovo je doista došlo neočekivano, ali snaći ćemo se. Ne znaju da si to ti, samo daje netko nalik tebi, i ne znaju da je mali Lloyd tu, a ni njegova majka. Nije im čak ni palo na pamet da ih ovdje traže.

— Tražit će oni mene i maloga posvuda i neće prestati dok nas ne nađu. — Pregačom je obrisala oči, a onda opet zagrlila malog Lloyd. — Ali, ništa se ti ne boj, maleni, za tebe se vrijedilo potruditi.

Nije mi se učinilo da ga je uvjerala. A nije ni mene.

— Evo što ćemo — rekla sam s više samopouzdanja nego što sam osjećala. — Koliko mi god to bilo mrsko, moram pozvati Sama i Binkie.

— Kako nas Miss Binkie može izvući iz ove zbrke? — upitala je Lillian. — Kažu da je pametna, ali ja sam otišla po dječaka, vi ste vozili automobil kojim smo pobjegli, a dokaz stoji pred nama. — Raskuštrala je dokazu kosu.

— Lillian, zaboravljaš da mu je majka gore u krevetu. Kako može biti otet ako je s majkom? — Zastala sam, sjetivši se kako je narednik Peavey rekao da je brat Vern tvrdio da je staratelj maloga Lloyd. Ako je to točno, a tko zna kakve je pravne mjere Wesley Lloyd poduzeo, onda bi i Hazel Marie mogla biti smatrana otmičar-kom.

Ma ne, pomislila sam. Wesley Lloyd nikad ne bi imao posla s nekim kao što je Vernon Puckett. Zastenjala sam jer sam se uto sjetila kako sam donedavno mislila da ne bi imao posla ni s nekim kao što je Hazel Marie Puckett.

— Mali Lloyd, jesu li brat Vern i tvoj tata bili prijatelji?

— Ne znam — odgovorio je.

— Mislim, jesu li se družili? Razgovarali? Bilo što?

— Nisu, osim jedanput, prije nego što je brat Vern otišao u Kaliforniju. Razgovarao je s tatom u dvorištu. — Ispetljao se iz Lillia-ninog naručja i namjestio naočale.

— I, o čemu su razgovarali?

Zaškiljio je i zagledao se u strop, razmišljajući. — Čuo sam kako je brat Vern rekao da bi moj tata morao uzeti sve u obzir. A moj tata mu je rekao da se to njega ne tiče i da će on srediti stvari kad bude htio. Tako nešto.

— Da, to zvuči kao nešto što bi Wesley Lloyd rekao — razmišljala sam naglas. — Znači, koliko ti znaš, nisu bili prijatelji?

— Ne. Brat Vern nije često navraćao jer je stalno negdje propovijedao, a moj tata je mnogo radio pa ni on nije često bio kod kuće.

Lillian i ja smo se pogledale preko dječakove glave. Odmahnula sam glavom misleći o tome kako je dječak odgajan.

— Prije ili poslije — rekla sam Lillian — laži moraju prestati. Ali, ne dok ne doznamo s čime smo suočeni. Ako itko dozna daje mali Lloyd kod nas, policija bi ga odmah poslala natrag bratu Vernu ili socijalnoj službi. A to ne mislim dopustiti ma koliko morala lagati.

Sumnja na nas, znam da sumnja. — Hazel Marie je bila u krevetu, zapetljane kose rasute po jastuku. Masnice na licu

izbljebile su i sad su bile žučkaste. Ali, još je imala otekline oko očiju i usta.

— Ne, ne vjerujem — rekla sam. — Naredniku Peavevju je možda bilo malo čudno što je prezime isto. Ali — rekla sam namještajući joj plahtu preko nogu — ako ovo smatraju otmicom, mogle bismo imati grdne neprilike. Samo sam htjela da znate s čim smo suočene.

— Mislim da to više ne mogu podnijeti. — Okrenula se zidu i opet počela plakati. — Ne razumijem kako to može biti otmica kad je on moj sin. Na kraju sam snaga.

— Saberite se — rekla sam i pružila joj papirnati rupčić. — Ako sam iz svega ovoga išta naučila, onda je to da se moraš boriti za sebe. Nitko drugi to neće učiniti, a ponajmanje ljudi na koje misliš da se možeš osloniti. — To je bilo najviše što sam se htjela približiti razgovoru o Wesleyju Lloyd.

— Vi ste tako jaki, gospođo Springer — rekla je brišući lice rupčićem. — Da sam barem i ja kao vi.

Na to sam samo puhнула i rekla joj neka se odmara. Dok sam silazila u prizemlje, sinulo mi je da sam jaka, ako to već jesam, samo zato što imam novac. Da sam kao Hazel Marie, bez prebijene pare, i ja bih se bila spremna predati. Žalosno, ali istinito.

Zastala sam na stubama jer su mi koljena počela klecati. Novac me neće zaštititi od moje bolesti, ili grijeha, što je da je, dok god mi ga pastor Ledbetter bude držao nad glavom. Uza sve što mi je Wesley Lloyd ostavio, nisam ni jača ni zaštićenija od te jadne žene. Štoviše, možda sam zbog toga u još gorem položaju.

Unatoč fluorescentnom svjetlu, kuhinja je kasno poslijepodne poprimila zelenkastu boju. Iznad nas se čula zloslutna grmljavina, a grmovi su udarali granjem o prozor iza stola. Pogledala sam svijetlozelenu donju stranu listova jablana dok im je vjetar tresao grane.

— Dolazi oluja — rekla je Lillian zabrinuto. — Tko zna što će se dogoditi. Dušo — rekla je malom Lloydu — ne primici se prozorima, sijevat će munje. — On je odvuкао stolac do vrata ostave i mimo sjeo, ruku sklopljenih između koljena.

— Stvarno izgleda gadno — rekla sam i stresla se kad je negdje blizu sijevnula munja. Sekundu poslije začuo se i grom. — Blizu — rekla sam. — Idem izvući utikač televizora.

Kroz prozor dnevnog boravka vidjela sam kako se pljusak iznenada spušta poput plahte i zalijeva stakla. Munje su i dalje sijevale oko kuće. Stresla sam se i navukla zavjese. U sobi je postalo mračno pa sam pružila ruku da upalim svjetlo, ali me nova munja zaustavila.

Dok sam se vraćala u kuhinju, čula sam kako je netko dotrčao na trijem i kako zvoni zvono. Povirila sam kroz prozor prije nego što sam otišla na vrata. Već nam je previše ljudi došlo s novim problemima.

— Binkie, zaboga! — Otvorila sam vrata i pridržala joj ih. Kosa i odjeća bile su joj posve mokre. Pokušavala je obrisati lice papirnatim rupčićem. — Uđite! Što radite vani na toj oluji? Uđite i osušite se.

— Žao mi je što vam kvasim sag, Miss Julia. Izut ću cipele, potpuno su mokre. — Smijala se i hvatala dah. Iako je izgledala kao utopljena mačka, obrazi su joj bili rumeni a oči su blistale. — Ne znam kad sam zadnji put bila vani na pljusk! A nisam odavno ni ovako trčala! Uh, mokra sam do kože. Pogledajte me samo!

Suknja i bluza bile su joj prilijepljene uz tijelo tako da se doimala još sitnijom. Zapravo, izgledala je kao ona djevojčica koja je prolazila biciklom pokraj moje kuće kad je odlazila u kino. Uvijek bi me pozdravila i mahnula mi ako sam bila u vrtu ili na trijemu. Čak je i tada bila snažna ličnost. Otkako se kao odvjetnica vratila u Abbotsvil-le, morala se jako truditi da je shvate ozbiljno. Svi su je samo željeli tapšati po glavi. Onako s visoka. Neki su čak i pokušali, pa im je umjesto ruke ostao samo batrljak. Sad se predstavljala kao Elizabeth T. Enloe, ali za mene će uvijek biti Binkie.

— Dajte da vas osušimo — rekla sam. — Zašto ste uopće vani po ovakvom vremenu?

— Vraćala sam se sa suda u ured. — Nasmiješila se i maknula kosu s lica. — I jednostavno sam odlučila navratiti. Mislila sam da ću stići prije kiše, ali dobro sam pogriješila!

Pogledala je preko mojeg ramena i opet se nasmiješila, pa sam se i ja okrenula i ugledala zamjenika Batesa kako ulazi u dnevni boravak.

— Oprostite, Miss Julia — rekao je i okrenuo se da ode u kuhinju. — Nisam znao da imate goste.

— Ne — rekla sam pružajući ruku i odmičući se. Nisam htjela da ode u kuhinju jer ga nisam dospjela pripremiti za povratak maloga Lloyda. To jest, iskreno govoreći, nisam dospjela smisliti priču kojom ću objasniti kako smo ga vratili. A nisam, dakako, htjela ni da mi bude preblizu jer nisam bila sigurna u kojoj dobi muškarac može razbuktati moju bolest. Ako je uopće imam. — Upoznajte se s Binkie Enloe, koja je jedna od najboljih ženskih odvjetnika u gradu. Binkie, ovo je zamjenik Bates.

Binkie me brzo pogledala ledenim pogledom. Nije mi bilo jasno zašto.

Zamjenik Bates prišao joj je i rukovao se s njom. — Jedan od najboljih odvjetnika, muških ili ženskih — rekao je i tad sam shvatila. — Već me nekoliko puta ispreskakala na sudu. — Ali, smiješio se dok je to govorio. A i ona.

— Idem po ručnike — rekla sam. — Zamjenice Bates, pravite joj društvo ako nemate ništa protiv.

— Coleman — rekao je i dalje gledajući Binkie.

— Molim?

— Coleman. Zovite me Coleman. — I dalje je gledao nju, ali se obraćao meni. Barem mislim da jest.

— Coleman — ponovila sam.

Požurila sam u kuhinju i rekla Lillian neka pošalje malog Lloyda gore majci.

— Mislila sam da više nećete lagati — rekla je.

— I neću. Samo, prerano je i ne znam zašto je Binkie došla. Moram je ispipati prije nego što svima objavimo da su tu mali Lloyd i gospođica Puckett. A sad ga odvedi gore i nikome ni riječi.

Gundala je, ali ga je poslala uza stražnje stube, obećavši mu čokoladnu tortu za desert.

Binkie je stajala pokraj vrata a s ruba suknje kapala joj je voda. U sobi je bilo mračno, onako kako to bude kad je poslijepodne oluja. Vani je i dalje padala kiša, premda ne onako jako kao prije. Zamjenik Bates držao je ruke u džepovima, gledao Binkie i smiješio joj se.

— Dođite u kuhinju — rekla sam, ne želeći joj tako mokroj ponuditi da sjedne na jedan od mojih baršunom presvučenih stolaca. — Binkie, moramo vas osloboditi te mokre odjeće.

Zamjenik Coleman Bates gledao ju je dok je hodao za njom u kuhinju, a imao je i što vidjeti, s obzirom da joj se suknja pripila uz bokove i bedra. Zamjenik Bates, to jest Coleman, zamalo se zabubao u kuhinjska vrata.

Lillian se vratila u kuhinju i počela prtljati oko Binkie, govoreći joj da mora svući mokru odjeću da ne dobije upalu pluća.

— Donijet ću vam neki od kućnih ogrtača Miss Julije — rekla je — a vašu ćemo odjeću ubaciti u sušilicu.

Odvela sam Binkie u kupaonicu u prizemlju gdje se svukla i odjenula moj plavi satenski kućni ogrtač koji je Lillian oprala nakon izleta u Spartanburg. Ne znam što je došlo Lillian, moj drugi ogrtač bio bi prikladniji i ne bi tako prijanjao uz tijelo. Već mi se činilo da odijevam pola žena u gradu.

Časna riječ, nisam ni znala kakav učinak može imati taj satenski ogrtač! Kad se vratila u kuhinju, zamjenik Bates, hoću reći Coleman, nije skidao pogleda s nje. Tako je reagirao i onaj vozač kamiona kad ga je nosila Hazel Marie. Binkie je bilo neugodno pa je brzo sjela i čvrsto ga zategnula oko sebe. Držala je revere da se ne bi otvarali, što su obično činili.

— Ovo će za nekoliko minuta biti suho — rekla je Lillian odnoseći Binkienu mokru odjeću. — Tko je za kavu? Ili limunadu ili nešto drugo? Imam i čokoladne torte.

Lillian nam je podijelila tanjuriće i nalila kavu. Bio je to prvi put da Coleman nije ni pogledao hranu koju je Lillian stavila pred njega. Gledao je samo Binkie.

— Hvala, Miss Lillian — rekla je Binkie, a onda je pogledala mene. — Miss Julia, znam da se pitate zašto sam došla u ovo doba dana. Mogla sam vas zamoliti da svratite u ured, ali mislila sam da bi bilo bolje porazgovarati ovdje.

To mijе zazvučalo ozbiljno. Dobacila sam pogled Lillian, koja je zastala nasred kuhinje i podigla obrve. Što to Binkie zna i tko joj je rekao?

w v

— Sto? — upitala sam, strahujući od njezinog odgovora.

— Htjela sam vidjeti kako ste — rekla je Binkie. Pogledala je Colemana, pa opet mene. — Biste li radije da razgovaramo nasamo?

— Nema potrebe, jer ja sam odlično. Zašto ste pomislili da nisam? — Nije mi bilo druge nego sve poreći. Pokušala sam se nasmijati, ali mi nije baš osobito uspjelo. — Stoje ovo? Odjednom su svi zabrinuti za moje zdravlje. Najprije pastor Ledbetter, pa LuAnne Co-nover, a sada i vi. — Sve sam ih pogledala. — Zašto, Binkie? Što ste čuli?

— Nazvalo me nekoliko ljudi — rekla je svojim odsječnim poslovnim tonom. — A budući da ste moja klijentica, htjela sam se uvjeriti da ste dobro. Sad vidim da jeste i to bi bilo to.

— Ne, to ne bi bilo to — rekla sam, napeta kao struna. — Netko priča bajke i želim znati u čemu je stvar. Što to navodno sa mnom nije u redu? Srčana kap? Žučni kamenci? Rak mozga? — Nim-fomanijal

— Ne, ništa takvo — rekla je Binkie. — Ne brinite se. Proći će.

— Binkie Enloe — rekla sam — to neće ići. Želim znati što se priča, jer što bilo da bilo, nije istina.

Malo je oklijevala. Vilicom je uzela malo torte i gledala je, a onda mene. — To su samo govorkanja, ali čula sam da ste možda malo usporili. Znaite ono, da možda malo zaboravljate, da ste zbunjeni. Što u određenoj dobi nije nimalo čudno.

— Ja? — Zinula sam ne znajući je li taj trač povezan s mojom nedavnom sramotom ili je to nešto novo. — Pričaju da sam postala senilna? Je li to? To je, zar ne?

Lillian je nepomično stajala nasred kuhinje, a Coleman je slušao zbunjeno se smiješeći. Ovaj put meni, a ne Binkie.

— Lillian — rekla sam — jesi li ti to čula? Jesam li ja senilna? Djelujem li ti zbunjeno? Zaboravljam li stvari?

— Ništa više nego obično — rekla je.

— Tko to govori, Binkie? Gdje ste to čuli? — Progutala sam knedlu pitajući se hoće li im Binkie pomoći da me strpaju u ludnicu. Više nikome nisam vjerovala.

— Nazvalo me nekoliko ljudi iz vaše crkve. Bili su zabrinuti, zanimalo ih je kako vam mogu pomoći.

— O Bože — rekla sam spuštajući ramena. — Pa su vas poslali da provjerite? — Pastor Ledbetter obećao je da nikome neće reći, ali možda je osjetio da ga Bog vodi u drugom smjeru.

— Ne, ne mene — rekla je, mičući pramen kose iza uha. — Ja zastupam vas. Netko drugi želi utvrditi jeste li duševno zdravi.

— Tko to?

— Vaš pastor, gospodin Ledbetter — rekla je. — I neki psiholog iz nekog kršćanskog savjetovališta. Neki novi član vaše crkve, čini mi se.

— Dr. Fred Fowler? O njemu govorite? — Uzdahnula sam i pokrila lice rukama kako bih skrila rumenilo. Bože dragi, onaj čovječuljak je psiholog i tvrdi da sam luda. Nije ni čudo, nakon onoga što sam mu učinila.

A moj pastor zna sve o tome. Možda je sumnjao na mene i prije nego što sam im dala dokaz. Podigla sam glavu prisjetivši se prijašnjih sumnji o njima dvojici. Možda su unaprijed smislili onaj fijasko u crkvi. I zašto bi pastor Ledbetter, kao Božji čovjek, uopće čitao o nimfomaniji osim ako mu netko nije stavio bubu u uho? O toj se temi nije

govorilo ni u jednoj teološkoj biblioteci za koju ja znam.

Stisnula sam oči misleći na riječ klopka.

— Znete li što će odlučiti ako zaključe da nisam zdrava? — Najradije bih se bacila na koljena i molila Binkie da me spasi, ali nisam joj mogla priznati zašto me treba spašavati.

— Nisam sigurna, Miss Julia — rekla je Binkie. — Ali, ne mogu ništa bez sudskog saslušanja o duševnom zdravlju koje, doduše, nije teško dobiti. Pazite što govorite i radite pred njima. Nemojte im dati oružje u ruke. Slobodno me nazovite ako vas nešto brine. A sad, Lillian, ako mi se odjeća osušila, idem kući. Više ne pada tako jako.

25

Sjedila sam odveć ošamućena da bih bila dobra domaćica i dopustila Lillian da ode po njezine stvari. Bila sam još dovoljno prisebna da primijetim na što Binkie liči u zgužvanoj pamučnoj odjeći, ali nije dopustila Lillian da ih izglaća.

Još sam sjedila i zurila u prazno kad je Coleman uporno zahtijevao daje odveze kući, kad su se pozdravili i otišli, kad se Lillian vratila, sjela za stol i počela zuriti u mene.

— Nije vam nalik da ovo primite bez borbe — rekla je. Oslonila se na dlanove i nagnula prema meni. — Mislila sam da imate više petlje otkako je gospodin Springer preminuo i ostavio vam više novca nego što itko može za života potrošiti. A sad se ponašate onako kako ste se ponašali dok je još bio živ, stisli ste se i sve trpite. Onaj pastor vas ne drži u šahu, zašto se onda ovako ponašate?

— Oh, Lillian — prošaptala sam. Suze su mi navrle na oči a bol u prsima proširila se i zapekla mi grlo. — Izgleda da me svi na ovaj ili onaj način drže u šahu. A moj pastor... To me jednostavno previše boli.

— Ne može vas boljeti ako nije istina. Samo im morate pokazati da ste jednako duševno zdravi kao i uvijek.

— Mislila sam da to već činim. Ali, ima mnogo toga što ti ne znaš, Lillian.

— Znam ja sve što mi je potrebno da znam, a i više od toga. S vašim je duševnim zdravljem sve u redu i vi to dobro znate. Zaboga, Miss Julia — uspravila se i odmahivala glavom — nije vas još nitko uspio preveslati. Zašto bi sad bilo drukčije? A sad lijepo ustanite i po-mozite mi pripraviti večeru za Miss Hazel Marie i našeg mališana.

Prije nego što smo uspjele složiti pladnjeve za njih dvoje, Coleman je nazvao i rekao da će večerati kod Binkie i doći kući kasno.

Netko se, bome, tu bacio na posao! I tako smo Lillian i ja sebi pripravile pladnjeve i sve ih odnijele gore.

— Piknik! — povikao je mali Llovd. — Još nikad nisam bio na pikniku!

— Pa eto, sad si i to doživio — rekla sam i pozabavila se dijeljenjem pladnjeva, pomaganjem Hazel Marie da se uspravi na krevetu i prigovaranjem Lillian što nije htjela jesti s nama. — Sjedni i jedi, za Boga miloga — rekla sam.

— Osim, dakako, ako smatraš da nismo dostojni jesti s tobom.

— Ja ću jesti s vama, Miss Lillian — rekao je mali Llovd i skočio s majčinog kreveta.

— Onda dođi ovamo, zlato — rekla je ona — i stavi pladanj pokraj mojega, tu na stolić.

— Časna riječ, Miss Lillian — rekla je Hazel Marie — vi ćete mi još ukrasti mog dečka.

— Ne, ne, neću vam ga ukrasti, samo ga mazim umjesto vas. — Lillian ga je potapšala po ramenu a on se nasmiješio kao da mu se ništa ljepše nije moglo dogoditi.

— Kad smo već kod krađe dječaka — rekla sam — što ćemo s bratom Vernom i njegovom optužbom za otmicu? Ne možemo vas vječito držati zatvorene u ovoj sobi.

— Znam, gospođo Springer — rekla je Hazel Marie zavaliv-ši se na jastuk i zagledavši u strop. — I htjela sam vam se zahvaliti na svemu što ste učinili za nas. I vama isto, Miss Lillian. Mislim da ću sutra biti dovoljno dobro da vas prestanem opterećivati, ako me možete trpjeti još jednu noć.

Spustila sam vilicu. — A kamo mislite otići?

— Ne znam. Valjda natrag k mami. Njezinom novom mužu se to neće svidjeti jer već imaju troje djece, ali ne znam što bih drugo. Junior će uskoro morati u školu pa se moram negdje skrasiti i naći posao.

U sobi je zavládala tišina. Osjećala sam kako me Lillian probada pogledom. — Nema potrebe da prenađlite — rekla sam. — Osim toga, to što biste vi otišli ne bi ništa riješilo ako Lillian uhite zbog otmice.

— Bože dragi, ne govorite tako! — Lillian je prestala jesti i zagledala se u mene.

— Oprosti — rekla sam. — Nisam to tako mislila. Htjela sam reći da nam svima nad glavom visi optužba za otmicu i da to moramo riješiti prije nego što se razidemo. Razmislite dobro, gospođice Pučkett. Je li gospodin Springer mogao dati vašem ujaku skrbništvo nad malim Llovdom bez vašeg znanja?

— Ne, ma kakvi. Ne bi on to učinio.

— Da, ali dok god policija misli da jest, ne možemo jednostavno reci gdje je dječak i nastaviti svojim poslom.

Molim vas, razmislite. Je li gospodin Springer ičime dao naslutiti da bi mogao učiniti takvo što? Je li mogao reći ili nabaciti bratu Vernu da će to učiniti?

— Ni slučajno, gospođo Springer — rekla je Hazel Marie. Maknula je pladanj s krila i uspravila se što je više mogla. — Wesley Lloyd to nikad ne bi učinio. Uvijek je govorio da se dobro brinem za malog Llovda, a osim toga, nije mogao smisliti brata Verna.

Barem sam se u tome mogla složiti s Wesleyjem Llovdom.

— Dobro — rekla sam. — Ako ste sigurni, onda možemo priznati da je dijete tu i policija nam ga neće moći oduzeti. Ako brat Vern bude pravio problema, tražit ćemo da pokaže papire. A onda ćemo mi njega optužiti za otmicu.

— Kako to mislite izvesti? — rekla je Lillian. — Pa vi ste maloga pustili da ode s njim. To nije otmica.

— Cjepidlačič, Lillian — rekla sam. — Ako ništa drugo, kriv je zbog lažnog predstavljanja. Bilo kako bilo, treba

nam nešto čime ćemo ga napasti zbog njegovih optužbi na naš račun. Gospođice Puc-kett, niste dovoljno pojeli. Ionako ste mršavi kao prut.

— Brat Vern nešto traži — rekla je Hazel Marie nabadajući krastavac. — Rekla sam vam kako me stalno ispitivao što nam je Wesley Lloyd ostavio i kako će iskoristiti Juniora da to dobije. Ni sad ne znam što je mislio da imam jer nemam ništa.

— Vjerojatno je mislio da imate račun u banci — rekla sam. — Ili možda da je kuća vaše vlasništvo. Tko zna što je on mislio, a nakon svega što se dogodilo, nemam pojma ni što je Wesley Lloyd bio kadar učiniti.

— Ali, ako ste sigurni da nam brat Vern nije opasan, moramo pozvati narednika Peavevja i reći mu da obavijesti spartanburšku policiju i FBI da je sve u redu. Reći ćemo mu sve o bratu Vernu. Kad ga optužimo za sve što nam padne na um, ni socijalna služba mu neće

htjeti dati dijete. Ali, prije toga bih ipak htjela porazgovarati sa Samom i Binkie, za svaki slučaj.

Sljedećeg sam jutra sišla u kuhinju mnogo ranije nego inače. Pristavila sam kavu i umotala se u kućni ogrtač jer je nakon oluje još bilo hladno. Wesley Llovd je bio vrlo strog u pogledu dnevnog rasporeda. Uvijek je govorio da postoji vrijeme za spavanje i vrijeme za budnost. Dakako, četvrtkom navečer se baš nije pridržavao tog reda, ali to valjda nije računao jer je dio vremena provodio u krevetu kod gospođice Puckett.

Kad si udovica, zgodno je, među ostalim, i to što možeš raditi što hoćeš a da ti nitko ne dobacuje hladne poglede ili oštre riječi. Sviđalo mi se ustajati i odlaziti na počinak kad god mi se prohtjelo. I to što me nitko nije pitao jesam li bolesna i imam li možda nečistu savjest ako je moje ponašanje odudaralo od njegovih navika.

I tako sam sjedila za kuhinjskim stolom, pila kavu i razmišljala o svemu što moram riješiti: što ću s Hazel Marie i malim Llovdom, što ću s narednikom Peavevjem i optužbom za otmicu, što s pastorom Ledbetterom i njegovom prijateljicom i kako najbolje mogu pomrsiti račune bratu Vernu.

Iznenada sam se ukočila i osvrnula. Čula sam nešto, nekakvo grebanje ili šuškanje. Sjetila sam se noći kad mi se Hazel Marie pojavila na vratima. Otišla sam do njih i pogledala, ali nikoga nije bilo. Ali, kad sam se okrenula prema stolu, ponovno sam čula isti zvuk.

Ostava, pomislila sam. Miševi, valjda. Stresla sam se na tu pomisao. Mirno sam stajala i osluškivala. Hladnjak je počeo zujati, ali ništa se drugo nije pomicalo. Nije me veselila pomisao na susret s mišem, ali ne bih ni voljela jesti nešto što je on najprije grickao. Osvrnula sam se tražeći nešto čime bih ga mogla gađati, ugledala tavu i primila je za ručku.

Odsuljala sam se do vrata ostave i naslonila na vrata, prisluškujući. Ništa. Ali, ipak sam nešto čula, što znači da je nešto tamo unutra. Naglo sam otvorila vrata.

— Iš! Van, vi odvratni stvorovi! — povikala sam držeći tavu iznad glave.

Ništa se nije micalo. Spustila sam tavu misleći kako pastor Ledbetter možda u svemu ima pravo. Možda sam stvarno skrenula pa

čujem glasove. Već sam se okrenula, ali onda sam začula štucanje i prigušeno jecanje

— Tko je to? Tko je unutra?

Mali se Llovd oglasio iza velikog paketa papirnatih ubrusa. — Ja sam. Molim vas, nemojte pucati.

— Pucati! — povikala sam i nasmijala se. — Dijete, ne mislim pucati na tebe! Što tu radiš? Hajde, izidi pa ćemo popričati.

Izvukao se spuštajući glavu dok je prolazio ispod police. Imao je na sebi pidžamu s kaubojima koju sam mu ja kupila, a u ruci je držao svoju vrećicu. Kosa mu je bila raščupana od spavanja, a naočale stajale nahero na nosu.

— Oprostite — šmrcao je brišući uplakano lice.

— Nemaš se zašto ispričavati. Nemam ništa protiv ako želiš u pet ujutro sjediti u ostavi, ali u kuhinji je udobnije. Hoćeš kavu? Ili čašu mlijeka?

— Možda malo kave, ako može. — Stajao je tako u vrećastoj pidžami s vrećicom u rukama, a ramena su mu se blago tresla.

— Je li ti hladno?

— Nije. Samo vam nisam htio smetati.

— Ma nikad ti meni ne smetaš, mali Llovd — rekla sam i izvukla mu stolac. — Dođi, sjedni. Drago mi je što mi praviš društvo.

— Dobro. — Stavio je u kavu prilično šećera i slatkog vrhnja i dok ju je miješao, pitala sam se kako to može piti. Ali, ukusi su razni.

— Nemoj reći Lillian da sam ti dala kavu, važi? Podigao je pogled, vidio da se smiješim, pa se i on nasmiješio. — Važi.

— I tako — rekla sam. — Moramo se pobrinuti za tebe i tvoju majku. Uskoro ćeš u školu.

— Da.

— Veseliš se što ćeš živjeti kod bake?

— Ne, ne baš.

— Je li? Zašto ne?

— Ne znam. — Slegnuo je ramenima i osvrnuo se po kuhinji. — Meni se ovdje sviđa.

— Oh — rekla sam iznenađeno — to mi je drago. Ali, mislim da ćeš se naviknuti na ono što tvoja mama izabere, nije li tako?

— Da, vjerojatno.

Sjedili smo u tišini, pili kavu i čekali zoru. Nije mi padalo ria pamet ništa o čemu bih mogla govoriti osim stvari

koje su me brinule, a to nije bilo prikladno za razgovor s djetetom.

On je spustio šalicu i uspravio se. Pogled mu je skakao s mene na stol i natrag. — Gospođo Springer?

— Da?

— Kad bi vam netko dao nešto da čuvate, što biste vi učinili?

— Pa, čuvala bih to. A ti?

— Da, i ja. — Podigao je šalicu objema rukama i puhnuo na vruću kavu. Onda ju je opet spustio ni ne primaknuvši je ustima.

— Samo, bilo bi dobro znati kako dugo to treba čuvati, zar ne? — rekao je.

Iskrivila sam usta i pretvarala se da ozbiljno razmišljam o tom pitanju. — Da, imaš pravo. Misliš, ako ti taj netko ne kaže kada da mu to vratiš?

— Da, ali i više od toga. To jest, što ako mu ne možeš vratiti?

— Aha — rekla sam. — Recimo, netko ti da nešto da čuvaš, a ti to izgubiš?

— Oh, ne, ne! — Pogledao me zgranut i na samu pomisao. — Ne, ja to nikada ne bih izgubio!

— Pa, to sam rekla samo kao hipotezu.

— Što? Hoću reći, molim?

— Kao hipotezu. Općenito. Nisam ni mislila da bi se tebi to dogodilo. — Premda sam, dakako, mislila da ga upravo to zabrinjava.

— Počnimo od početka — rekla sam. — Zanima te što bih učinila kad bi mi netko nešto dao na čuvanje. Nisam to izgubila, ali ne mogu vratiti. I zanima te koliko bih dugo onda to čuvala?

Kimnuo je napeto me gledajući. Zapravo i nije tako teško razgovarati s djetetom.

— Da razmislim — rekla sam, lupkajući se prstima po usnama. — Moraš mi malo više reći o tome. Je li se ta stvar razbila ili pokvarila? Zbog toga je ne možeš vratiti?

— Nije.

— I još je kod tebe. Nisi je nikome dao. Ozbiljno je odmahnuo glavom.

— Drugim riječima, dobro si se brinuo za tu stvar. Ah, shvaćam! Postala ti je draga pa je ne želiš vratiti! Je li to?

— Ne, gospođo Springer. Više je ne želim. Samo ne znam što da učinim s njom.

— Pa, jednostavno reci osobi koja ti ju je dala da je više ne možeš čuvati. Eto, to bih ja učinila.

Zgurio se na stolcu i zavukao glavu u ovratnik pidžame kao kornjača. — Ne mogu. To mi je dao moj tata.

O, Bože, a ja sam mislila da se tako dobro igram s tim neobičnim djetetom.

— E, to je već nešto drugo. Ako ti nije rekao kako dugo da to zadržiš ili kome da daš, onda je vjerojatno htio da to ostane tvoje. Da, sigurna sam daje tako mislio.

Pao mi je na pamet zlatni sat koji je Wesley Lloyd nosio u posebnom džepiću, onaj s debelim zlatnim lancem i značkom Rotari-janaca. Ali ne, skinuli su ga s njega i dali mi ga kad su zatvarali lijes prije sprovoda. Možda je ček ili krupna novčanica.

— Ako je riječ o novcu, mali Llovde, tvoj bi otac sigurno bio ponosan na tebe da ga staviš u banku. Tako bi ti donosio još više novca. Znam da bi tvoj tata tako postupio.

— Ne, nije novac. — Polako je okretao žlicu na stolu. Ruke su mu bile male i krhke, slične majčinima. Shvatila sam da je to za njega ozbiljan problem, a ne igra.

— Dobro — rekla sam i pogledala ga u oči. — Evo ti mojeg savjeta. Porazgovaraj s mamom. Ona će najbolje znati što ti je činiti.

— Pomišljao sam na to. — Govorio je tako tiho da sam se morala nagnuti još bliže. — Ali, tata mi je to dao iste večeri kad je otišao k Isusu i rekao mi je da nikome ne kažem.

— O, Bože dragi — rekla sam. — Je li... mislim, čini li ti se daje tvoj tata znao da će... ovaj... otići k Isusu kad ti je to dao? — Pred očima su mi bljesnule slike one strašne noći kad sam našla Wesleyja Lloyda u automobilu, crvena i plava svjetla hitne pomoći i policije, cijevi i crne naprave kojima su se trudili oživjeti ga, sirova ljubavnost mladih policajaca koji su pokušavali utješiti staricu koja je stajala na stubama trijema i tresla se.

— Ne znam. — Mali Lloyd je šmrncuo i nadlaničom obrisao suze. Pružila sam mu svoj ubrus. — Nije se baš osjećao najbolje, ali je svejedno morao otići. Moja mama je htjela zvati doktora, ali on se naljutio zbog toga. Ona i ja smo ostali u kuhinji dok je on otišao u dnevni boravak nešto obaviti. Onda me pozvao da ga ispratim do automobila i

tad mi je to dao. Rekao je da to čuvam i da nikome ne kažem i da će doći sljedeći tjedan. — Sve je glasnije šmrcao. — Ali, nikad više nije došao.

Eto, doznala sam kako je Wesley Lloyd proveo posljednje trenutke, i bilo je to sasvim u skladu s njegovom naravi.

Zvati liječnika zato što se ne osjećaš dobro za njega bi bio znak slabosti. Nije me nimalo iznenadilo što je bio odveć tvrdoglav da poslušati tuđi savjet. Ali, bilo mi je drago čuti daje Hazel Marie pokušala.

— I tako misliš da bi on to dao tvojoj majci daje htio da ona zna za to?

Kimnuo je. Onda je skinuo naočale i protrljao oči šakama.

— Nosio si na ramenima težak teret. — Potapšala sam ga po ramenu. — Ali, čuj — nastavila sam — ne trebaš se bojati podijeliti tajnu sa svojom majkom. Tvoj je tata jednostavno bio takav. Odnosio se prema tebi kao prema muškarcu, a nije smatrao da žene, pa ni majke, treba petljati u svoje poslove. — A ni supruge ni ljubavnice, mogla sam dodati, ali nisam.

— Jeste li vi poznavali moga tatu? — upitao je drhtavim glasom potiskujući suze.

Promatrala sam ga nekoliko trenutaka misleći kako sam bila slijepa što nisam shvatila daje to dijete izgubilo oca

kojeg je voljelo i da još žaluje za njim. Jednostavno mi nije palo na pamet da je itko osim mene bio povrijeđen. Duboko sam udahnula. — Da, poznavala sam ga i žao mi je što ga više nema. Znam da ti nedostaje, ali te se stvari događaju, što možemo. Moramo biti jaki i gurati dalje. — Frazetine, ali nisam znala ništa bolje. Ponovno sam ga potapšala po leđima.

— Da, valjda imate pravo. — Papirnata vrećica šuškala mu je u krilu.

— I tako — rekla sam — još nismo riješili pitanje što ti je činiti s tim što ti je dao. A mislim da sam se dosjetila odgovoru. Izaberi nekoga kome vjeruješ, reci toj osobi o čemu se radi pa neka ona odluči. Ne vjerujem da je tvoj tata mislio da to trebaš zauvijek skrivati. Vjerojatno je samo htio da bude na sigurnom, zar ne?

Zabrinuto se namrštio a naočale su mu kliznule niz nos. — Stvarno mislite da bi htio da nekome kažem?

— Da, sad kad njega više nema. Mislim da bi te htio osloboditi te odgovornosti. Ali, htio bi i da pomnjivo odabereš kome ćeš reći.

No ima mnogo ljudi kojima se možeš povjeriti — zamjenik Bates, Lil-lian, gospodin Sam Murdoch. I naravno, tvoja majka. Bilo tko od njih može ti pomoći.

I dalje je gledao u stol, izbjegavajući moj pogled, a ruke je spustio na vrećicu.

— Biste li mi vi pomogli? — grošaptao je.

— Ja? — Iznenadila sam se. Sto li sam ja učinila da zaslužim njegovo povjerenje? Ili drugim riječima, što sam učinila da mi se na leđa natovari još jedan teret? — Pa, svakako — napokon sam rekla. — Pomoći ću ti ako mogu, ali možda bi ti bolji bio netko drugi.

— Ne, moja mama je rekla da ste vi najbolja prijateljica koju itko može poželjeti.

— Pa... ne znam što bih rekla.

— Tu je — rekao je i otvorio vrećicu, a ja sam se pripremila da se prema knjizi o lavovima ponašam s prikladnom ozbiljnošću. Iskreno govoreći, počela sam se pitati ima li on imalo pameti kad toliko očajava zbog nečega tako trivijalnog.

Izvadio je knjigu iz vrećice, odgurnuo šalicu s kavom i stavio knjigu na stol. Pomnjivo ju je listao i onda izvadio tanku ružičastu omotnicu.

Dok mi ju je pružao, pogledi su nam se sreli i ovaj put više nisam vidjela Wesleyja Llovda nego doista malog Llovda.

Držala sam omotnicu, polako je okrenula, vidjela daje zapečaćena. Okolišala sam, ne želeći je otvoriti i pročitati što je moj muž napisao svome sinu u posljednjem satu života. Nisam željela znati nešto tako osobno niti sam se osjećala sposobnom tješiti njegovo dijete. Takvo pismo iz groba samo može ponovno otvoriti stare rane. Da je barem Lillian bila tu da mi pomogne.

— Jesi li ga pročitao? — upitala sam.

— Ne, samo sam ga čuvao, kako mi je rekao.

— Pa dobro — rekla sam i duboko udahnula. — Pogledajmo što piše.

Uzela sam nož za kruh s pulta iza mene i otvorila omotnicu. Izvadila sam tanak ružičasti papir, razmotala ga i šutke pročitala rečenice napisane krupnim rukopisom moga muža, proučavala njegov prepoznatljivi potpis i osjetila kako mi svijet izmiče ispod nogu.

— Mali Llovde — prošaptala sam. — Dobro si učinio što si mi to pokazao. To je nešto o poslovima tvoga tate.

Morat ću malo raz-

misлити prije nego što odlučim kako postupiti. A sada, otidi tiho gore i odjeni se. Ili možda želiš još malo odspavati.

Još je rano, nastoj ne probuditi majku.

— Dobro — rekao je blistajući od olakšanja. — Sad se napokon mogu osloboditi ove stare vrećice. — Zgužvao ju je i bacio u kantu za smeće dok je izlazio. — Hvala na kavi, gospođo Springer.

Gledala sam ga kako odlazi i slušala kako mu noge klize po ulaštenom parketu između orijentalnih sagova. A onda sam teškog srca ponovno pogledala ružičasti papir na kojem je bila oporuka moga muža.

26

Dječak mi je vjerovao pa sam time dobila malo vremena. Nije je pročitao, a i da jest, vjerojatno je ne bi razumio, tako da o njoj nitko živ nije znao. Osim mene.

Gledala sam ružičasti papir, zamijetila nacrtano pastelno cvijeće na vrhu i shvatila da se Wesley Lloyd poslužio listovnim papirom Hazel Marie kako bi me ostavio bez prebijene pare.

Mislila sam kako se to moralo dogoditi te večeri, jer rečenica je tada napisana. U to nisam sumnjala, jer je na vrhu stranice pisao datum na koji je on umro. Zacijelo je znao da s njim nešto nije u redu, nešto je slutio kad je tako naglo i potpuno sve promijenio. Daje malo dulje razmišljao o svojim odgovornostima, možda bi se pobrinuo i za mene. A možda i ne bi. Možda prema meni nije osjećao ništa, pa mi je to i namijenio.

Zarila sam lice u ruke. Ramena su mi se tresle od boli pri pomisli da u posljednjim trenucima uopće nije mislio na mene. Nije me bilo u tom posljednjem dokazu o tome što mu je najvažnije. Ponovno sam pročitala rečenicu:

Imenujem svojeg jedinog sina, Wesleyja Lloyda Juniora Pucketta (Springera) nasljednikom sve svoje imovine, a Sama Murdocha izvršiteljem oporuke i starateljem do njegove punoljetnosti. Datum na vrhu i potpis na dnu.

Jednom jedinom rečenicom, čovjek s kojim sam provela četrdeset četiri godine u braku bacio me na ulicu i sveo na socijalnu pomoć i bonove za hranu. Moja mi kuća više ne pripada, isto tako ni ostala imovina kojom sam se tako ponosila. Moje pokušstvo, moj automobil — sve je to pripadalo dječaku koji se nikad nije trebao ni roditi.

Ruke su mi se tresle od bijesa koji je kolao mnome poput struje. Najradije bih zgužvala papir i raskomadala ga, gazila po nje-

mu. Poželjela sam vrištati i čupati kose. Htjela sam povrijediti Wesleyja Llovda onako kako je on povrijedio mene. Onda sam se s mukom pribrala, uplašena vlastitom srdžbom. Drhtavo sam udahnula i pokušala se pomiriti s bijedom koja me čeka.

Hazel Marie se više neće morati brinuti o tome kako da se prehrani i gdje će ona i mali Lloyd stanovati. Mogu stanovati upravo ovdje, u mojoj kući, ako im se prohtije. Lillian može raditi za nju, a zbog malog Llovda vjerojatno bi to i učinila. Hazel Marie može primati moje prijatelje, ići u moju crkvu, sjediti u mojoj klupi, voziti moj automobil, preuzeti moj život. Može preuzeti moje mjesto u svemu baš kao što ga je preuzela u srcu i krevetu mog muža. A uza sve to, moj pastor i polovica grada misle da sam senilna, duševno bolesna i opasna za svakog muškarca na kojeg naiđem.

Nisam to mogla podnijeti.

Trebalo mi je vremena da razmislim o tome što ću. Presavila sam papir, vratila ga u omotnicu i nju stavila u džep kućnog ogrtača. Uzela sam svoju šalicu i progutala hladan i gorak gutljaj. Riješavaj stvar po stvar, rekla sam sebi. A ta je oporuka sada bila najvažnija.

Mali Lloyd će misliti da ja riješavam njegov problem i neće me ispitivati. I ne zna da to ima ikakve veze s njim. Hazel Marie ništa ne zna zahvaljujući tome što je njezin sin poštovao očevu želju. Sam, izvršitelj starije i prikladnije oporuke, također ništa ne zna. Budem li šutjela, sve će se odvijati kako treba. Zaškrgutala sam zubima misleći o tome kako je Wesleyju Lloyd u bilo važno da sve bude kako treba. Dakle, samo ću slijediti njegov primjer, jer supruga treba naslijediti muža. To je ispravno.

Osim toga, govorila sam sebi, moglo bi se tvrditi i da Wesley Lloyd te večeri nije bio pri zdravom razumu. Nije li tako? Bio je bolestan, na smrti, kad je napisao tu oporuku. Osim toga, nije imao svjedoka i nije je odnio javnom bilježniku. Što valjda znači da nije valjana. Da barem o tome mogu porazgovarati sa Samom!

Onda sam pokušala smisliti nešto čime bih sve mogla popraviti ili barem opravdati to što ne postupam u skladu sa željama Wesleyja Llovda koje je tako rječito iskazao u posljednim trenucima života. Zasnovati ću fond za školovanje maloga Llovda. I možda davati mjesečni prihod Hazel Marie i njemu. Bila bi mi tako zahvalna. I ona i svi ostali imali bi tako visoko mišljenje o meni zbog moje kršćanske velikodušnosti.

Ona će misliti da sam najbolja prijateljica koju bi itko mogao poželjeti.

Ponovno sam pokrila lice i zajecala zbog položaja u koji me stavio Wesley Lloyd i zato što, ako pastor Ledbetter uspije u svojim namjerama, neću biti u prilici da prema ikome budem velikodušna.

A onda, kad sam čula kako se Lillian približava kući, brzo sam ustala i izašla iz kuhinje. Nisam bila spremna za nju. Otišla sam gore i zatvorila vrata svoje sobe. Nisam se bila spremna suočiti ni s kim znajući da me muž otpisao kao nevrjednu njegove skrbi, a ni znajući da razmišljam o tome da do kraja života živim u laži.

Sjedila sam pokraj prozora na naslonjaču presvučenom tkaninom s cvjetastim uzorkom koji Wesley Lloyd nije mogao smisliti. Nikad nije volio ništa s cvijećem ili pastelnih boja, pa su tamno pokućstvo i grimizne presvlake u dnevnom boravku i blagovaonici odražavali njegov ukus. Mislila sam da bi spavaća soba mogla biti malo mekša, malo ženstvenija, ali on je tome stao na kraj nakon što sam dala presvući taj naslonjač. Dok sam tako sjedila, pomislila sam kako je to jedina stvar u kući koju sam ja izabrala. A on je nije mogao smisliti.

To nešto govori.

Trljala sam rukom naslon pokušavajući shvatiti što mi je učinio i što mi još uvijek čini s one strane groba. Boljelo me grlo i prsa dok sam se pokušavala uvjeriti kako imam pravo na to da uništim njegovu oporuku. Tko bi me mogao osuđivati zbog toga?

Nitko, jer nitko ne bi znao.

Uspravila sam se kad sam se naglo sjetila brata Verna. Zna li on? Ali ne, ne može znati. Barem ne pouzdano. Tražio je bilo što što je Wesley Lloyd ostavio majci i sinu Puckett. Ne može znati da postoji nova oporuka. Ili može? Čak i ako nešto sumnja, što može poduzeti ako ona nikad ne ugleda svjetlost dana?

Mogao bi me optužiti ako bi mali Lloyd ikada ikome rekao da mi je dao neki papir koji mu je dao otac. Svi bi posumnjali o čemu se radilo. Ja bih bila uništena. Hazel Marie bi me mogla tužiti. Mali Lloyd bi uvijek sumnjao u mene i pitao se jesam li ukrala ono što je bilo njegovo.

Mogla bih se preseliti, pomislila sam. Jednostavno prodati kuću i odseliti se na Floridu. Ostaviti ovaj grad sumnjičavaca i provesti starost uživajući u udobnosti i sigurnosti.

Ali, znala sam da ne bih mogla. Naime, uživati. S druge strane, što god učinila — obznanila novu oporuku ili je uništila — moji će osjećaji prema Wesleyju Llovdu ionako uništiti cijeli moj život. Bože, oprosti mi, molila sam se, zbog gorčine u mojem srcu.

Odijevala sam se polako i pomnjivo, ali odsutna duhom. Patentni zatvarači su zapinjali, gumbi nisu htjeli ući u rupice, četke za kosu padale su mi na pod, ukosnice ispadale iz ruku. Ipak, sve sam zapreke svladala dok su mi misli bile daleko.

Napokon odjevena, pričvrstila sam omotnicu za podstavu haljine. Nisam je namjeravala ostaviti negdje gdje bije netko mogao naći. Dok sam popravljala suknju, sinuo mi je odgovor. Bit će to moja tajna, barem nekoliko dana.

Vidjet ću hoću li moći živjeti s takvom tajnom. Ništa se neće ni dobiti ni izgubiti za nekoliko dana.

Da, tako ću postupiti.

A sad se pretvarajmo da ružičasti papir ne postoji. Pretvarajmo se daje sve isto kao prije nego što mi se mali Lloyd obratio kao prijateljici u koju ima povjerenja. A kad smo već pritom, pretvarajmo se i da nikad nisam ni taknula dr. Freda Fowlera.

Imam previše posla, rekla sam sebi, da bih se uzrujavala zbog oporuka napisanih u posljednjem trenutku koje

vjerojatno nisu ni valjane i ništa neće značiti.

Sišla sam visoko uzdignute glave, spremna se suočiti sa svima.

v

Sto je vama? — upitala me Lillian čim sam ušla u kuhinju. — Izgledate nekako uzrujano.

Zar se već vidil

— Sve je u redu — rekla sam. — Samo se nisam dobro naspavala. Previše problema.

— Morate ih početi rješavati — rekla mi je. — Ne možete više skrivati gospođicu Puckett i malenog i ne smijete više lagati policiji.

— Znam. I danas je dan kad to valja riješiti. — Sjela sam i naslonila laktove na stol, neuobičajeno umorna i bezvoljna. — Ne

znam zašto sam umislila da ja moram rješavati sve probleme ovoga svijeta. Hazel Marie je odrasla žena i kadra se brinuti za sebe i svoga sina. Nema razloga zašto bih ih ja skrivala od policije ili štitila od vlastite rodbine.

— To mi baš ne liči na vas. — Lillian je stajala usred kuhinje i mrštila se na mene. Obrisala je ruke kuhinjskom krpom i rekla: — Jeste li sigurno dobro?

Ružičasti papir mije palio kožu.

— Dobro sam — ponovila sam, gledajući u njezinom smjeru, ali preko njezine glave. — Samo sam iznenada shvatila da sam preuzela previše odgovornosti na sebe i petljala se u stvari koje me se ne tiču. I namjeravam prestati s tim.

— Hmm. — Složila je krpu i stavila je na pult. — A kako to mislite izvesti?

— Još ne znam. — Protrljala sam čelo i osjetila kako mi papir šuška pod pazuhom. — Mislim da ću prijeći u Episkopijalnu crkvu, pa da vidimo hoće li se pastor Ledbetter usuditi blatiti pripadnicu druge crkve. A onda moram nazvati narednika Peavevja i reći mu za Hazel Marie i malog Llovda, pa nek' bude što bude.

— Ne možete to učiniti!

— Možda ću morati.

— A brat Vern? Što ako uspije oduzeti maloga majci?

— Neće. Jedini razlog zbog kojeg je želio malog Llovda bilo je to što je mislio da su dobili novac od Wesleyja Llovda. Kad dozna od Sama i Binkie da nemaju ni prebijene pare, brzo će se povući.

Ružičasti papir kao da je pulsirao sa svakim otkucajem moga srca. Kao daje živ.

— A ja? — pitala je Lillian. — Mislite da će policija samo tako zaboraviti optužbu za otmicu?

— Hoće kad doznaju istinu, a upravo im to namjeravam reći. — Samo ne cijelu istinu, još ne.

Svjesna rizika kojem se izlažem ako pastor Ledbetter ima pravo glede moje pohote, odnosno opasnosti kojoj njega izlažem, otišla sam posjetiti Sama. Dok sam se penjala na njegov široki trijem, zamijetila sam svježiu sivu boju na daskama uz ružičaste stare stube od opeke. Bijeli naslonjači za ljuljanje stajali su uz ulazna vrata.

— Julia. — Sam mi je otvorio vrata. — Vidio sam te kad si skrenula na prilaz. Što se dogodilo?

— A što nije? — Ušla sam u ugodno svjež hodnik, a onda me poveo u dnevni boravak. Knjige uredno složene na stolićima i na podu i novine na sofi pokazivale su da Sam doista živi u toj sobi. Za razliku od moje, koja je uvijek bila hladna, ulaštena, spremna za goste.

— Sjedni, Julia. Jesi li za kavu?

— Nije mi ni do čega, samo do toga da se izvučem iz cijele ove zbrke.

Sam se nasmiješio. U kutovima očiju pojavile su mu se bore. — Gdje želiš početi?

Dobro pitanje. S kojim tajnim grijehom želim da mi najprije pomogne? Dok sam išla k njemu, razmišljala sam o tome da mu pokažem ružičasti papir i jednostavno se pomirim sa sudbinom. Onda sam odlučila da ipak neću, da ću to radije još malo odgoditi. Dok ne vidim mogu li skrivati tu tajnu dok sam uz poštenjaka Sama.

Čudno, nije mi ni palo na pamet da bi se Sam možda složio s tim da skrivam novu oporuku. Jer, znala sam da ne bi. Neki su ljudi jednostavno potpuno poštjeni. A neki nisu.

— Pastor Ledbetter — rekla sam i ispričala mu kako je doveo dr. Freda Fowlera da me promatra. Nisam se mogla natjerati da mu kažem kako imaju razloga zaključiti da sam grešnica i da nisam pri zdravoj pameti. — Mogu li mi to učiniti?

Sam se zavalio u naslonjač, i da to nije bilo protivno njegovoj prirodi, pomislila bih da je zakolutao očima. —

Kažem ti, Julia, propovjednici imaju najmanje zdravog razuma od svih ljudi koje znam. Osim, možda, liječnika. — Nagnuo se naprijed. — Poslušaj me. U ovoj državi nije teško nekoga proglasiti duševno bolesnim. Dovoljno je da dokažu kako nisi kadra shvatiti posljedice svojih postupaka.

— I te kako ih ja shvaćam! Živim s njima iz dana u dan. Ali, Sam, tko zna što bi mogli reći o meni. Ti ne znaš za što me optužuju. Moram nešto poduzeti.

— Postupi kao Sofoklo i napiši dramu. — Sad mi se rugao.

— O čemu ti to?

— Njegov je sin tražio da ga sud proglašuje duševno bolesnim kako bi se dokopao očeva imanja. Starac je zatražio priliku da se dokaže, a sudac je pristao. I tako je otišao kući i napisao jednu od drama o Edipu. Kad su je suci čuli, nisu ga samo oslobodili, nego i otpratili

kući. A vjerojatno su i sjeli i popili čašu vina. Ničega novog pod suncem, Julia. To se dogodilo u 5. stoljeću prije Krista.

— Znala sam to — rekla sam, iako nisam čitala ni približno koliko Sam. — Ali, ako moram napisati dramu kako bih dokazala da sam zdrava, onda sam u većoj nevolji nego što sam mislila.

Sam se nasmijao. — Ah, Julia, to je bio samo primjer. — Onda se opet uozbiljio. — Čuj, ne želim te uplašiti, ali bit će bolje da o tome porazgovaram s Binkie. I, tek toliko da znaš kako to ide, bilo tko može zahtijevati da se utvrdi nečije duševno zdravlje. Zatim se odredi staratelj od litem, koji te zastupa na saslušanju. Ako se utvrdi daje optuženi doista duševno poremećen, odredi se stalni staratelj, i to je to.

Malo sam razmislila. Bilo bi mi grozno proživljavati tako ponižavajuće iskustvo, ali činilo se da ipak ima i olakotnih okolnosti.

— Čuj, Sam — rekla sam — ne bih voljela da dođe do toga, ali ako dođe, ti bi mogao biti moj staratelj ad litem, a Binkie trajni staratelj. To mi zvuči kao da bi se sve nastavilo kao i dosad, samo što bi se morali potpisati nekakvi papiri. Sad kad si mi objasnio, i ne zvuči tako strašno.

Sam je odmahnuo glavom i pogledao u pod. — Ne, Julia, nije tako jednostavno, ali pusti da se Binkie i ja brinemo o tome. Nećemo im dopustiti da te nasanjaju. Moraš im se oduprijeti. A znam da ti to možeš. Meni se stalno odupireš.

Uspjela sam se nasmiješiti iako mi je ružičasti papir zamalo progorio rupu na haljini.

27

Kad sam se vratila kući, ušla sam kroz stražnje dvorište u kuhinju. Zamalo sam se okrenula i pobjegla kad mi je Lillian rekla da me pastor Ledbetter i dr. Fred Fowler čekaju u dnevnom boravku. Uхватила sam se za rub pulta i molila da se onesvijestim kako se ne bih morala suočiti s njima. Ali, nije uspjelo.

— Rekla sam im da ne znam kad ćete se vratiti — rekla je Lillian slažući čaše s limunadom na pladanj. — Ali, uporno su htjeli čekati. Bilo bi vam najbolje da odete k njima jer je gospođica Puckett u sobi točno iznad i pokušava se odjenuti.

— Mali Lloyd je s njom? — uspjeta sam protisnuti.

— Da, rekla sam im neka oboje ostanu gore i budu tiho.

Gledala sam kako Lillian slaže slance sa sirom na srebrni tanjur i skupljala hrabrost za užas koji me čeka.

Pokušavala sam prevladati nelagodu srdžbom kojom ću se suočiti s njima, ali nije mi bilo lako. Onaj ružičasti papir pod haljinom nekako mi je crpio snagu i više mi se ništa nije činilo vrijednim truda.

Duboko sam udahnula i pridržala vrata Lillian dok je ulazila u dnevnu sobu. Muškarci su ustali kad su me vidjeli.

Pastor Ledbetter je širokim osmijehom pokušavao sakriti svoje mračne namjere.

Kimnula sam im jer nisam željela riskirati rukovanje te sam sjela na jedan od viktorijanskih naslonjača uz kamin.

Lillian je stavila pladanj na stolic pred sofom na kojoj su obojica sjedila. Ponudila im je slance, dobacila mi ohrabrujući pogled i otišla.

Sjedila sam i čekala da počnu, odbacujući svoj prirodni poriv da budem dobra domaćica. Oni su tražili ovaj susret, a budući da je meni bio tako težak, nisam ih ni njima htjela olakšati. Vidjela sam kako jedan drugome dobacuju poglede preko čaša s limunadom, a onda su se zagledali u mene dok sam ja umirala od srama. Nisam mogla pogledati dr. Fowleru u oči, ali uspravno sam držala glavu. Nisam čak bila kadra ni uzeti svoju čašu s pladnja, pa sam mirno sjedila, ruku sklopljenih na krilu, i čekala da počnu.

Pastor Ledbetter napokon je pročistio grlo. — Ovaj, Miss Julia — rekao je spuštajući čašu i brišući usta ubrusom. — Jeste li razmislili o onome o čemu sam vam govorio u crkvi? Ne možemo dopustiti da se stvari razvlače u beskraj.

— Dobacio je pogled dr. Fowle-ru, valjda da provjeri ide li mu dobro.

— Pastore, ni o čemu drugome nisam ni razmišljala nego o onome što ste mi rekli u sobi za mladenke i zaključila sam da nemate pravo. Također sam zaključila da ste me vi i dr. Fowler smišljeno htjeli dovesti u kompromitirajući položaj. Voljela bih čuti kako ćete na to pitanje odgovoriti na sudu, osobito kad opišem što je dr. Fowler imao u džepu. Pa dobro, ne baš u džepu, ali znate već na što mislim.

— Samo malo! — povikao je dr. Fowler i nakratko se pridi-gao s moje sofe.

Pastor Ledbetter je podigao ruku kao sudac na utakmici. — Prepusti je meni, Frede. Miss Julia, dr. Fowler mije već sve objasnio. Ako se uopće nešto dogodilo, to je bila automatska reakcija živčanog sustava na netraženi podražaj, što bi u danim okolnostima shvatio svaki muškarac. Moram vam savjetovati da se time ne pokušavate služiti. Samo biste ispali još djetinjastiji jer to ne znate.

— A sada — rekao je, naginjući se naprijed — evo o čemu želim razgovarati s vama. Nitko od nas ne želi protiv vas poduzimati zakonske korake, ali nešto moramo učiniti. Želimo uzeti u obzir i vaše želje. Jeste li razmislili o tome što biste htjeli?

— Ne, nisam.

— Ali, trebali biste, Miss Julia. — Sklopio je ruke između koljena i ozbiljno me pogledao. — Iskreno govoreći, ono kad ste uzeli onog dječaka koji je tvrdio da je sin gospodina Springera trebalo nas je sve upozoriti da ne razmišljate bistro. A sada — raširio je ruke — vidite i sami dokle je došlo.

— Nemam pojma o čemu govorite, pastore — rekla sam.

— Evo kako je — rekao je — naslonivši ruke na koljena. Opet je dobacio pogled dr. Fowleru, koji je sjedio zavaljen i fiksirao me onim svojim čudnim očima. — Mi, hoću reći crkva, odnosno pastva, mi smo vaša obitelj, jedina koju imate u ovom gradu. Moramo se brinuti jedni za druge. Dolazim vam ne samo kao vaš pastor, nego i kao član te obitelji, da vam kažem kako smo iskreno zabrinuti za vas. Osim onoga što sam vidio vlastitim očima, čujem da ste se i drugdje čudno ponašali. Što sve ide u prilog zaključku da sam pogriješio što se nisam ozbiljnije pozabavio time. Znam da...

Podigao je ruku kako bi spriječio moje protivljenje, ali nadglasala sam ga. — A što ste to čuli?

— Pa sad — rekao je smiješeći se i odmahujući glavom — ne moramo o pojedinostima. Dovoljno je reći daje

nekoliko ljudi, ljudi kojima je stalo do vas i žele vam pomoći, primijetilo neobično ponašanje.

— Tko? — upitala sam odlučno.

— Ma nemojte se uzrujavati. Moramo tome pristupiti razborito i smisliti što je najbolje za vas.

— Tko?

— Miss Julia — rekao je uzdahnuvši — upravo o tome govorim. Ne razmišljate kako valja. Morate misliti o tome što će se dogoditi u budućnosti, a ne što je bilo u prošlosti. To je iza nas, i ja sam zabrinut za vas, a želim vam reći da je dr. Fowler otvorio starački dom, doista lijep, kršćanski starački dom koji nudi vrhunsku skrb za naše starije članove. Tamo možete imati vlastitu sobu s vlastitim pokućstvom i stvarima, ali i njegu kad vam je potrebna. Kažem vam, krasno mjesto. Svakog jutra i svake večeri imaju molitve. Medicinsko osoblje tamo je 24 sata na dan, imaju stručnjake za prehranu i terapeute svih vrsta. Čak imaju i kulturnog animatora koji organizira razne izlete i aktivnosti, aerobiku, karaoke, rođendanske proslave. Dani su ispunjeni zdravim aktivnostima, a svi obroci poslužuju se u prekrasnoj blagovaonici s bijelim stolnjacima i svijećama uz večeru.

To je u meni razbuktalo nešto od starog žara pa sam na trenutak zaboravila na ružičasti papir. Uspravila sam leđa, sretna što sam toliko godina uzimala kalcij, i pogledala ga u oči.

— Hoćete li mi reći tko vas je izvijestio o mojem čudnom ponašanju ili ste prekršili obećanje i sami potaknuli govorkanja?

— Miss Julia, ma nemojte se uzrujavati!

— Uzrujavati? — To sam gotovo viknula, pa sam se brzo obuzdala. — Jednostavno želim znati — nastavila sam smirenije — na temelju čijeg izvješća ste došli do zaključka da me treba staviti u starački dom.

— Pa sad — rekao je, dobacujući još jedan pogled šutljivom dr. Fowleru. Zatim je maknuo kosu s čela i uzdahnuo.

— Nekoliko mi je ljudi došlo reći da su zabrinuti. Kao prvo, navodno namjeravate u ovoj kući otvoriti prihvatilište za pse. Pa kupujete mnoštvo lijekova koji vam uopće nisu potrebni. Morate i sami priznati da je to pomalo neobično i da vam nije nalik. Zatim, ljudi vam se obrate na ulici i dobivaju vrlo čudne ili nikakve odgovore, kao da se vi krećete u nekom drugom svijetu. To su samo primjeri, Miss Julia, a ja, razumije se, nisam govorio i neću govoriti o još jednom primjeru ako potražite pomoć. I ne zaboravimo kako ste prihvatili ono dijete ne znajući ni tko je ni što hoće. Jednostavno niste kao prije, Miss Julia, pa se želimo pobrinuti za vas. Zato što nam je stalo do vas i što smo zabrinuti.

— Aha, sigurna sam da se Norma Cantrell naprosto razboljela od brige — rekla sam. — Kao i Buck Tatum i Troy Beckworth. Trebali bi gledati svoja posla umjesto da zabadaju nos u moja. Nikome od njih ne bih ni riječi povjerovala jer su najveći tračeri u gradu. A Norma, kako ste dosad valjda već shvatili, nema ni trunke pameti. Okrenula sam se na stolcu prema dr. Fowleru. — A kakav je vaš interes u svemu tome, doktore, osim što tražite društvo usamljenih starijih žena ne biste li napunili taj svoj dom?

— Ja... — počeo je, skupio noge i prvi put odvratio pogled od mene. — Mene su pastor Ledbetter i vijeće crkve zamolili da dam procjenu vašeg duhovnog stanja. Za vaše vlastito dobro, dakako.

To me dotuklo. Ako procjena mojeg duševnog zdravlja ovisi o procjeni dr. Fowlera, stvarno sam propala. Dali su mi izbor: ili ću se sama smjestiti u dom, ili će me odvući na sud. A sve za moje dobro.

Zaustila sam da odgovorim kad su se na trijemu začuli koraci, a odmah zatim i zvono.

28

O h, brate Vern — rekla sam zureći u njega kroz mrežasta vrata i pitajući se koliko zna, koliko je naslutio i što namjerava poduzeti. Tako sam se zgranula da se nisam mogla pomaći, a još manje smisliti kako da ga se oslobodim. A i pastora Ledbettera i dr. Fowlera, kad smo već pri tome. Misli su mi letjele na sve strane dok sam se pokušavala sjetiti kako da upozorim Lillian i Hazel Marie. On je stavio ruku na vrata i rekao: — Gospođo Springer, smijem li ući?

— Pa, svakako — protisnula sam. — Da, da, uđite.

Ušao je i kimnuo onoj dvojici koji su ustali kada je ušao. Vidjela sam kako pastor Ledbetter odmjerava brata Verna i zapaža smeđe poliestersko odijelo, žutu kravatu i bijele cipele. I košulju kratkih rukava, jer se ispod rukava sakoa nisu vidjele nikakve manšete. Brat Vern izgledao je kao da mu je vruće — lice mu je bilo crveno a crna kosa sjajna. Predstavila sam ih jedne drugima, pa su se dva Božja službenika počela gledati kao psi pred borbu. Dr. Fowlera nisu ni zamjećivali. Vidjela sam kako se pastor Ledbetter ustobočio. Odmah je pročitao brata Verna.

— Velečasni Puckett svaki tjedan vodi televizijsku emisiju. Održavanje plamena, zar ne? — rekla sam. Znatno mi je laknulo što sam napokon mogla skrenuti na drugu temu.

— Upravo tako — rekao je. — Svaki tjedan propovijedam pastvi od četrdeset do pedeset tisuća ljudi, slava Bogu. Da vidimo što ćeš sad, pomislila sam, neobično uživajući u huškanju jednoga na drugoga. To jest, nije da sam baš uživala, ali bilo mi je drago što nisu navalili na mene.

— Televizijski evangelist — rekao je pastor Ledbetter i pogledao dr. Fowdera. — Nisam znao da ste zainteresirani za to, Miss

Julia. — To će mi poslužiti kao dodatno ulje na vatru koju mi je htio podmetnuti.

— Pa, mislim da se dragi Bog ne ograničava na jedanaest sati u nedjelju — odgovorila sam.

— Imate potpuno pravo — rekao je brat Vern. — Štoviše, brate, Gospodin mnogo toga mijenja. Jeste li već službu s nedjelje navečer premjestili na petak navečer?

— Molim? — rekao je pastor Ledbetter, gledajući ga kao da nije razumio.

— To je najnoviji trend — rekao je brat Vern, u svojem elementu sad kad je otkrio da tradicionalnog propovjednika može nečemu naučiti. — Gospodin se obratio nekolicini propovjednika, uglavnom evangeličkih, i rekao im daje

nedjelja poslijepodne vrijeme za obitelj, a ne za crkvu. Petak navečer dobra je zamjena i dobar početak vikenda. Gospodin smatra daje to dobar način da se ljudi odvuku iz barova i plesnjaka. I — dodao je, značajno se smiješeci — otmjenih klubova.

Lijepa kontra.

Pastor Ledbetter se uspravio i rekao: — Postoji jasna zapovijed da se poštuje sabat.

— Očito dobro poznajete Bibliju, brate — rekao je brat Vern zlobno ga gledajući. — A naši prijatelji Židovi poštuju sabat svake subote. Ali, mi iz evangeličkih crkava štujuemo Gospodina svaki dan u tjednu, uopće nas ne zanima kalendar.

— Da, ali ja...

— Gospodine Puckett — prekinula sam ih — jeste li me zbog nečega trebali? Pastor Ledbetter i dr. Fowler upravo su se spremali otići.

Pastor Ledbetter se brzo oporavio. — Oprostite, Miss Julia, ali nismo završili razgovor. Zašto ne biste porazgovarali s gospodinom Pucketom, pa da mi nastavimo.

Pastor Ledbetter nije me htio ostaviti nasamu s propovjednikom koji se služi televizijom kako bi prikupio novac koji će mu omogućiti da ostane na televiziji. Valjda je pomislio da sam ja jedna od onih nesretnica koje misle da propovjedniku koji se vozi u cadillacu treba i njihova mirovina. Primijetila sam kako je dr. Fowler iz džepa izvadio malu bilježnicu.

— Pa onda sjednimo — rekla sam. Nisam znala na koji mi način brat Vern može pomoći u situaciji u kojoj sam se našla, ali barem je onoj dvojici odvrćao pozornost. Osim toga, bilo mi je drago kad sam primijetila da me nimalo nije privukao. — Gospodine Puckett, što mogu učiniti za vas?

Sjeo je meni sučelice na drugi viktorijanski naslonjač i uopće nije obraćao pozornost na dvojicu na sofi. — Zacijelo ste čuli da je moj dragi pranećak otet?

Pastor Ledbetter i dr. Fowler razmijenili su iznenađene poglede a dr. Fohver počeo je nešto pisati u svoju bilježnicu. — Čula sam — rekla sam. — To jest, čula sam da je neko dijete nestalo u Spartanburgu. Nemojte mi reći daje to on! Pa to nije moguće! Niste li ga vi osobno odvezli u Raleigh? Barem ste mi tako rekli. — Možda sam malo pretjerala, ali on kao da nije primijetio.

— Pa sad — izvadio je velik bijeli rupčić iz džepa i obrisao dlanove. — Krenuli smo tamo, ali kad vas Bog pozove da propovijedate, morate jednostavno stati i propovijedati.

— Ali, vi ste dječaka uzeli u nedjelju — podsjetila sam ga. — A koliko mi je rekao narednik s kojim sam razgovarala, dijete je nestalo u utorak. Kasno u utorak navečer, prekasno da dijete te dobi bude još budno. Sve mi se čini da se netko nije baš dobro brinuo za njega.

— Dječak je dobivao tri obroka dnevno i dovoljno sna — rekao je brat Vern. — I htio sam ga odvesti njegovoj mami čim završi emisija. Trebali smo se odmah poslije toga odvesti u Raleigh. — Obrisao je lice rupcem.

Oči pastora Ledbettera skakale su s njega na mene i natrag, bilježeći u što sam još sve upletena. Dr. Fowler je samo pisao.

— Gospodo Springer — nastavio je brat Vern molećivim tonom. — Možda sam pogriješio što dječaka nisam odmah odveo u Raleigh, ali savjest mi je čista. Postupao sam dobro s njim i što ja mogu što je neka nepoznata crnkinja došla i odvela ga. Došao sam vas zamoliti da mi ga pomognete vratiti. Policija čini sve što može, ali mislim da bi bilo dobro ponuditi nekakvu nagradu. — Obrisao je čelo i pogledao me onim svojim crnim očima. — Došao sam se obratiti vašem kršćanskom milosrđu.

Pastor Ledbetter se uspravio i zaustio da prosvjeduje. Ja sam ga preduhitrila.

— Koliko?

— Pa, koliko god mislite da možete odvojiti. Koliko god mislite daje najbolje, ali trebalo bi biti dovoljno da privuče pozornost. Tako da ako netko nešto zna da to poželi i reći. Ili da ona crnkinja dođe u iskušenje. Ja ću to objaviti u svojoj emisiji pa će svi tražiti tog dragog dječaka.

— Koliko?

— Miss Julia. — Pastor Ledbetter to više nije mogao trpjeti. — Razmislite malo prije nego što išta učinite. Morate se moliti i razmisliti. Tko zna gdje je taj dječak? I tko ga drži? Ne petljajte se prije nego što ne doznate nešto više.

Dr. Fowleru su bljesnule oči kad je počeo ispunjavati i drugu stranicu.

Pokretom ruke ušutkala sam pastora i ponovno se okrenula bratu Vernu.

— Koliko?

— Pa, mislio sam možda deset tisuća? — rekao je brat Vern.

— Deset tisuća — ponovila sam.

— Pet, ako ne možete više.

— A meni se prikladnije čini dvadeset pet — odgovorila sam. — Za početak.

Brat Vern je sav zablistao, a pastor Ledbetter očajno je pokrio lice rukama.

— Bog vas blagoslovio, gospodo Springer! — povikao je brat Vern. — Vratit ću dječaka, slava Bogu!

— Miss Julia — rekao je pastor Ledbetter — ne činite to. Niste pri sebi, to znamo i mi i vi. Ne donosite nagle odluke prije nego što imenujemo staratelja. Molim vas, ne rasipajte imovinu gospodina Springera za koju se toliko mučio. Upravo ovakve stvari želimo spriječiti dr. Fowler i ja brinući se za vas.

— Pastore, nije mi potrebna vaša briga, a imovina gospodina Springera jednako je na sigurnom kao onog dana kad je otišao iz ove doline suza. — Nasmiješila sam mu se, a onda i dr. Fowleru i bratu Vernu. — Budete li trebali više novca, brate Vern, samo mi javite.

— Bog vas blagoslovio, gospodo Springer! — Brat Vern se zavalio u naslonjač i dobacio pastoru Ledbetteru prezriv osmijeh.

Uto su se otvorila kuhinjska vrata i začule Lillianine papuče kako se približavaju dnevnoj sobi. Naglo sam se uspravila a srce mi je počelo tući.

Brat Vern skočio je sa stolca kao da gaje netko ubo iglom.

— To je ona! — Upro je prstom u nju dok je vikao: — Ona je! Zovite šerifa!

— Bože, pomози mi! — vrisnula je Lillian bacivši ruke u zrak dok su pladanj, veliki vrč limunade i čaše popadali po podu. Okrenula se i otrčala u kuhinju.

— Građansko uhićenje! — vikao je brat Vern trčeći za njom.

— Stanite, ženo, uhićeni ste!

— Što je sad ovo? — upitao je pastor Ledbetter tresući limunadu s hlača. — Jesu li svi poludjeli?

Dr. Fowler je kimnuo, ovlažio prst, okrenuo novu stranicu i nastavio pisati.

29

I

štrcala sam iz sobe i krenula uza stube dok je pastor Ledbetter vikao: — Taj čovjek je lud! Zovite policiju!

— To upravo i činim — uzvratila sam i krenula uza stube što sam brže mogla. Nije bilo vremena za telefon kad sam na katu imala zamjenika šerifa.

Iz kuhinje je odjekivao glas brata Verna pun srdžbe i pravednog gnjeva dok je Lillian vrištala i zvala me upomoć.

Došla sam na vrh stubišta prestravljena i bez daha, bojeći se što bi nam brat Vern svima mogao učiniti.

— Zamjenice Bates! Probudite se, ustanite, trebamo vas! — vikala sam lupajući po vratima.

— Sto je? — viknuo je, ali nije otvorio vrata.

Zalupala sam još jače. — Požurite, požurite! Otvorite vrata, hitno vas trebamo!

Čula sam šuškanje iza vrata. Pastor Ledbetter došao je pod stube i dodao svoj bas sveopćoj buci.

— Miss Julia! — povikao je. — Ako vi nećete pozvati policiju, ja hoću. Ovo je neprihvatljivo! Ne može ovako, jednostavno ne može!

Nagnula sam se preko ograde i rekla: — Pastore, zovem policiju iz sveg glasa. A sad otidite u kuhinju i ne dajte onoj budali da naudi Lillian. — Iz kuhinje se čuo zvuk tave koja je pala na pod.

Ponovno sam zalupala na vrata zamjenika Batesa. — Ustaj-te! Moramo spasiti Lillian. Zamjenice Coleman Bates, ustajte iz kreveta, jeste li me čuli?

Iza mene su se otvorila druga vrata i iz sobe je istrčao mali Llovd, raširenih i uplašenih očiju, a njegova majka odmah za njim.

— Što je? — upitala je. — Je li požar? Trči, Juniore, moramo svi izaći!

— Požar! Požar! — vikao je mali Lloyd skačući i mašući tankim rukama.

— Ne! Ne! — Primila sam ga i privila uza se, pokušavajući ga umiriti. — Nije požar, nego Lillian. Moram probuditi zamjenika Batesa da nam pomogne.

Hazel Marie je počela također lupati po vratima, a u kuhinji je bilo sve bučnije. Imala je na sebi jednu od svojih haljina i prvi put izgledala kao da bi se mogla vratiti među žive.

— Zamjenice Bates! — vikale smo uglas. Vrata su se malo otvorila, tek toliko da smo vidjele jedno zamjenikovo oko koje je bijesno sijevalo i raščupanu kosu.

— Što se dogodilo? — Kao da mu nije bilo drago što smo ga pozvale na dužnost.

— Lillian! I brat Vern! — Osjetila sam kako se Hazel Marie zgranula kad je čula drugo ime. Mislila sam da će se okrenuti i pobjeći. — Izađite i uhitite ga! Treba ga strpati u zatvor prije nego što ozlijedi Lillian!

Zamjenik Bates je spustio ruku i zatvorio patentni zatvarač na službenim hlačama. Onda je uzeo bijelu potkošulju i navukao je preko glave. — Zar ju je napao?

— To vam pokušavam reći! Napada je upravo u ovom trenutku, tu, u mojoj kući!

— Zamjenice Bates — povikao je mali Lloyd — ne dajte mu da ozlijedi Miss Lillian!

— Otkud ti tu, maleni? — Zamjenik Bates je zastao, očigledno iznenađen što vidi maloga Llovda, a onda je pomnjivo pogledao Hazel Marie. Lice joj se znatno oporavilo, ali ako niste bili spremni za njega, još vas je moglo zapanjiti. A on nije bio spreman.

— Eto vidite — rekla sam mu upirući prstom u nju. — To vam je primjer za što je taj čovjek sposoban. On joj je to učinio, odnosno dao da se učini. I pretresao je moju kuću. A sada želi oteti malog Llovda majci! — Tek sam se tad sjetila da je on ne poznaje. — A ovo je njegova majka.

— Drago mi je — rekao je i kimnuo joj glavom. Možda mu je bilo malo teško shvatiti situaciju.

Prodoran Lillianin vrisak i muški glasovi koji su vikali na nju ili jedan na drugoga potresli su grede.

— Ubit će Miss Lillian! — povikao je mali Lloyd poskakujući na tankim nožicama i mašući poput vjetrenjače. — Moramo joj pomoći!

— Vrag me odnio, izgleda da je tako! — Zamjenik Bates ostavio je vrata otvorena i otrčao bos do ormara. S police je skinuo policijski pištolj u futrolu. — Svi ostanite gore!

Široko je otvorio vrata dok je prolazio pokraj nas izvlačeći pištolj i odbacujući futrolu. Nije mi bilo ni na kraj pameti da ostanem gore, ali sam ostala kao skamenjena kad sam ugledala prizor u njegovoj sobi.

— Binkie? — upitala sam, zureći u nju. Nije mi bilo jasno što radi u sobi koju sam iznajmila. — Oh! — rekla sam kad mi je napokon sinulo dok je ona na brzinu zakapčala bluzu.

— Bok, Miss Julia — rekla je i porumenjela. — Drago mi je da se opet vidimo.

Obula je cipele i prstima prošla kroz kosu, kojoj su i te kako trebali češalj i četka.

Hazel Marie i mali Llovd stajali su pokraj mene, ne znajući što da učine i kamo da pođu. Pribrala sam se i predstavila ih.

— Drago mi je — rekla je Hazel Marie uz smješak pun razumijevanja.

Dolje je odjednom utihnulo, a onda se začuo glas zamjenika Batesa: — Sad se svi smirite, pa da to raščistimo. Nevjerojatno kakve rezultate može postići muškarac u odori, čak i u pola odore, osobito ako uz to ima pištolj.

— Binkie — rekla sam, pribravši se. — Dobro je što ste tu. Mislim da nas ima više koji ćemo za nekoliko minuta trebati odvjetnika. Idemo dolje.

Ne tako davno, zgranula bih se i pri samoj pomisli da se nešto nezakonito, tajno i nemoralno događa pod mojim krovom. Ali, sad sam imala previše drugih briga da bih se uzrujavala zbog Binkie i zamjenika Batesa. Wesley Llovd bi na to drukčije gledao — uostalom, kao i svaki licemjer.

Palo mi je na pamet da Binkie možda malo trpi od iste boljetice za koju je mene optužio pastor Ledbetter. Ali, ako je i bilo tako, zamjeniku Batesu to, po svemu sudeći, nimalo nije smetalo.

30

Zamjenik Bates posjeo je pastora Ledbettera, dr. Fowlera, brata Verna i Lillian u dnevnu sobu prije nego što smo mi sišli. Stajao je pred kaminom držeći pištolj spušten uz tijelo i držao situaciju pod kontrolom unatoč tomu što je bio poluodjeven, bos i što se bavio nečim posve drugim kad sam ga prekinula.

— Oh, Miss Julia — povikala je Lillian, dižući glavu koju je bila zaronila u pregaču. — Ne dajte da me odvedu u zatvor! Znete da nisam otišla oteti dječaka!

Mali Lloyd otrčao je do nje i zagrlio je. Hazel Marie je stala uz nju, tapšala je po ramenu. Ja sam rekla: — Nećeš ti u zatvor, Lillian. Binkie, poduzmite nešto.

— Za što je optužena, zamjenice Bates? — upitala je Binkie vrlo službeno iako joj je bluza bila pogrešno zakopčana.

— Nitko ni za što nije optužen — rekao je zamjenik Bates i kratko joj se nasmiješio. — Još pokušavam otkriti tko je što učinio.

— To vam ja mogu reći — rekla sam. Ali, i svi drugi su se oglasili.

— Ta žena — rekao je brat Vern, upirući prstom u Lillian i nadglasujući nas ostale — otela je to dijete. — Sad je pokazao maloga Llovda. — A ova — povikao je pokazujući Hazel Marie — ova je posve nemoralna i nesposobna da bude majka.

— Miss Julia. — Pastor Ledbetter počeo se pridizati kako bi što bolje održao prodiku, ali zamjenik Bates je podigao ruku. Pastor je ponovno sjeo. — Miss Julia, moram prosvjedovati. Što se ovdje događa? Tko je ta žena? Tko je taj čovjek i zašto ja i dr. Fowler moramo tu biti protiv svoje volje? — Pogledao je brata Verna pa Hazel Marie, a onda je podigao pogled prema stropu. Dr. Fowler je već ispunio cijelu bilježnicu i sad je kopao po džepovima tražeći papirić na kojem bi mogao nastaviti pisati.

— Nitko vas ne drži... — zaustio je zamjenik Bates, ali brat Vern je skočio sa stolca.

— Zahtjevani da uhitite tu ženu zbog otmice! A ako nećete, ja ću je na licu mjesta građanski uhititi!

— Samo probaj, frajeru — rekla je Binkie i unijela mu se u lice.

— Ljudi, ljudi — rekao je zamjenik Bates. — Smirite se.

— Ne mogu se smiriti — jecala je Lillian. — Strpat će me u zatvor.

— Neće, Miss Lillian! — povikao je mali Llovd i zagrlio je. — Ja im to neću dopustiti.

— Ne miješaj se, mali — rekao je brat Vern i hladno ga pogledao. — Završit ćeš kod udomitelja ili u popravnom domu. Dosta mi je nevolja s tobom.

— Začepi gubicu, Vernone Puckett — rekla je Hazel Marie, zagrlila dječaka i stala bliže Lillian. — Nama je dosta tebe. Dao si da me pretuku gotovo na smrt, oteo si mi sina i mislim te optužiti za to!

— Slušajte, slušajte — rekao je pastor Ledbetter, nenavi-kao da se bori za riječ — ovo mora prestati. Ne znam što se ovdje događa, ali očito je daje netko poludio. — Pogledao je mene. — I tko zna što se sve dopušta na katu ove kuće kad su obje ove mlade žene bile gore s ovim policajcem. Sve mi se čini da vodite javnu kuću, Miss Julia, uza sve ostalo što već znamo. Netko mora nešto poduzeti.

To je bila ozbiljna prijetnja. Sva sam se uvukla u sebe pri pomisli da on kaže sve što zna ili što misli da zna. Čak i ako je njegova dijagnoza pogrešna, čak i da dr. Fowler nije odigrao svoju ulogu, nisam željela biti posramljena pred svim tim ljudima.

— Nije sve kako se čini, pastore. Molim vas, samo je nastala zbrka. — Prekrižila sam ruke na prsima kao da se štitim, a tad sam se ponovno sjetila ružičastog papira ispod haljine.

— Kuc, kuc, ima li koga? — Sam je povirio kroz vrata. Osvrnuo se po sobi pa dodao: — čini se da si zauzeta, Julia. Navratit ću poslije.

Okrenuo se da ode, ali sam ga pozvala natrag. — Ne idi, Sam, potreban si mi ovdje. — Ako će me već proglasiti nesposobnom da se brinem za sebe, htjela sam da Sam bude tu i pobrine se da se to obavi kako valja.

— Za promjenu — rekao je uz smješak, ali istodobno je gledao naokolo u neobičnu skupinu koja se tu našla. Hazel Marie nije poznavao i nije upoznao brata Verna ni dr. Fowlera, ali vidjela sam da brzo povezuje stvari. Htjela sam stati pokraj njega, ali sam se bojala što bih mogla učiniti i što bi pastor Ledbetter mislio.

Sam je podigao obrve kad je vidio pištolj u ruci zamjenika Batesa. — Nevolje?

— Više buke nego ičega drugog — rekao je zamjenik Bates i stavio pištolj na policu nad kaminom. Ali, nije se udaljio od njega. — A sada raščistimo neke stvari. Ne možete svi govoriti uglas. Miss Lillian, prvo vi. Jeste li oteli

dječaka?

— Ne, nisam. — Uspravila se na stolcu i zagladila pregaču. Vjerovala je zamjeniku Batesu, znala da će je saslušati i da neće na brzinu donositi zaključke. — Taj brat Vern je uzeo dječaka Miss Juliji lažno se predstavljajući, tvrdeći da će ga odvesti mami, ali umjesto toga gaje odveo na televiziju, a onda smo doznale kako je rekao Jero-meu da premlati ovu siroticu. — Pogledala je Hazel Marie. Zatim je obrisala suze i nastavila. — I izbio joj je zube. Taj je čovjek opasnost za pristojan svijet.

— Opasnost! — povikao je brat Vern, opet skočivši sa stolca. Zamjenik Bates mu je dotaknuo rame pa je sjeo, ali nije zašutio. — Reći ću vam tko je prava opasnost — sve te podivljale žene koje ometaju Božji posao! Hazel Marie je mnogo godina živjela u grijehu i donijela na svijet plod svoga grijeha za koji se samo pokušavam pobrinuti. Njegov bi tata htio da se za njega brine netko odgovoran, a to sigurno nije ona! — Riječi su mu tekle iz usta kao i znoj sa čela. Brat Vern se smrtno uvrijedio.

— A sada — vikao je dalje — tu je ova žena, k tome crnkinja i kućna pomoćnica, koja je došla ravno u moj studio u tijeku emisije i vratila dijete u ovo leglo grijeha! Jer tako meni izgleda ova kuća!

— Potpuno se slažem — rekao je pastor Ledbetter gledajući brata Verna gotovo s odobravanjem. — I brate, ne znate ni pola priče!

Uhvatila sam se za naslon stolca da ne padnem. O, Bože, ne daj da kaže! Samo ne daj da kaže!

— Samo trenutak — rekla je Binkie. — To s otmicom je prilično mutna priča. Evo djeteta, evo njegove majke. Gdje je otmica?

— Ali — rekao je brat Vern — ona ga je otela meni.

— Ali, vi ste ga oteli meni — uspjela sam nekako reći.

— Ali, on je moje dijete — oglasila se i Hazel Marie. — I ja sam ga ostavila na brizi gospođi Springer, a ne njemu, i on nema nikakvo pravo na njega niti se može buniti zato što sam gaja dobila natrag.

— Otmica neće proći — rekla je Binkie odlučnim odvjetničkim tonom. — Što ti misliš, Sam?

— Mislim da imaš pravo. Dječak je ondje kamo spada.

— Ali... ali... — pijuckao je brat Vern — ali, što je s nagradom? Gospođo Springer, ponudili ste priličnu nagradu i mislim da ja imam pravo na nju. Da nije mene, dječak bi još bio negdje skriven.

— Mislim da imate pravo, velečasni Puckett — oglasio se pastor Ledbetter i sve nas zapanjio. Čak je i bratu Vernu bilo teško povjerovati da ga on brani. — Miss Julia je donijela preduhitrenu odluku unatoč našim savjetima pa mi se čini da bi sad morala održati riječ. U posljednje vrijeme odveć često postupa nepromišljeno i mora prihvatiti posljedice svojih postupaka. To jest, ako ih uopće razumije.

— Samo trenutak — rekao je Sam. — Prije nego što nastavite, o kakvoj to nagradi govorite?

— Da — oglasila se i Binkie.

Pastor Ledbetter pogledom je ušutkao brata Verna. — Miss Julia ponudila je dvadeset pet tisuća dolara za povratak otetog dječaka. Ja sam bio nazočan, kao i dr. Fowler, a bili smo mi svjedocima i nečemu još nevjerojatnijem. Mislim da morate održati riječ, Miss Julia.

— Ali...

— Nije bilo otmice — prekinula me Binkie. — A ako nema otmice, nema ni nagrade.

— Ima tu nešto što nam svima izmiče — rekao je dr. Fowler, dokazujući da zna i govoriti, a ne samo pisati.

Pokušala sam biti jaka. — Znam da sam svima vama stranac i da ne poznajem sve okolnosti, ali čini mi se da moramo dati odgovor na jedno važno pitanje.

— Koje to? — upitala je Binkie i zaškiljila u njega.

— Pa, koliko shvaćam, dječak je uzet u nekom drugom gradu, a sada je ovdje. Ova žena — upro je prstom u Lillian

— priznaje da ga je odvela. Ali kako? Pješice? Je li vozila? Je li joj netko pomogao?

Hazel Marie i mali Lloyd su me pogledali. Bože, što dr. Fowler želi postići ovim?

— Miss Julia — zajecala je Lillian.

— Tako je — povikao je brat Vern. — Netko je vozio onaj automobil! Svi su se složili daje netko drugi vozio! —

Okrenuo se prema meni i suzio oči. — Jeste li to bili vi, gospođo Springer? Jeste li sudjelovali u otmici?

Binkie mi je brzo rekla: — Ne odgovarajte na to pitanje.

Sam je rekao: — Nije bilo otmice, pa nije važno tko je što vozio.

— Ali, postojala je urota da se izvrši otmica — rekao je pastor Ledbetter. — Dodajmo tome sve ono besciljno vozikanje okolicom, namjere da se ova krasna kuća pretvori u prihvatilište za pse, čudne odgovore na obična pitanja, laganje policiji, pokušaj da se kupi narkotik, petljanje s ljudima koje ne poznaje i prihvaćanje istih kao članova obitelji, obećanja nagrada od dvadeset pet tisuća dolara neznancu i zgranjujuće ponašanje koje bi vam svima bilo odvratno kad bih vam ispričao o njemu. Vidite i sami kako se to nagomilalo. Nitko od vas ne čini Miss Juliji uslugu zanemarivanjem tih jasnih promjena u njezinoj osobnosti. Potrebna joj je pomoć, a ako bude potreban sud da joj je dodijeli, neka bude tako. Meni i njezinoj obitelji u crkvi barem je dovoljno stalo do nje da želimo spriječiti da joj se dogodi kakvo zlo. Namjeravamo se pobrinuti za nju jer je posve očito da se nije kadra brinuti za sebe.

— Jasno da ne može biti jasnije — rekao je dr. Fowler. — I tako ću svjedočiti na sudu.

31

Okretala sam glavu od Sama prema Binkie i natrag, čekajući da jedno od njih kaže kako su te optužbe smiješne. Ali, Sam se mrštio duboko razmišljajući, a Binkie je grickala nokat na palcu.

— Mogu li to učiniti? — upitala sam.

— Morali bi dokazati — rekao je Sam oklijevajući, kao da se pita što sam to učinila za što on ne zna.

— Što im ne bi bilo tako lako — dodala je Binkie.

— To ovisi — rekao je dr. Fovder. — Ovisi o tome što pokušavaju dokazati. Daje riječ o optužbi za zločin, to bi doista bilo teško. Ali, uz svjedočenje brata Verna i još nekih ljudi, uključujući mene i pastora, uspjeli bismo dokazati smanjenu duševnu sposobnost.

Binkie se okrenula prema njemu tako brzo da joj je kosa poletjela u zrak. — A tko ste vi?

— Ja sam dr. Fred Fowler, diplomirani klinički psiholog. — Malo se uspravio dok je to govorio. — I vijeće prve prezbitarijanske crkve angažiralo me da se pozabavim ovim problemom.

— Moj Bože! — povikala je Binkie i bacila ruke u zrak.

Sam je zakolutao očima kako ga nikad prije nisam vidjela. Hazel Marie je čvršće zagrlila Lillian, a pastor Ledbetter se zavalio na stolicu ruku sklopljenih na truhlu, posve pribran i zadovoljan. Brat Vern nas je sve pogledavao, čekajući još neku neočekivanu priliku.

— Gospođo Springer — nastavio je dr. Fowler glasom tako blagim kao da umiruje neku divljakinju. — Ne brinite se. Nitko vam neće nauditi, vjerujte. I nitko neće odati nikakve neugodne pojedinosti ako nam dopustite da vam pomognemo. Sve će biti u najboljem redu. Samo se brinemo za vašu dobrobit. Predlažem vam da mi dopustite da vas odvedeni na testiranje u moju kliniku. Istodobno ćete se moći dobro odmoriti.

— Sam? — rekla sam. Napokon mi je postalo jasno da me doista mogu smjestiti u neku ludnicu s linoleumom na podovima spavaonice da do kraja života gledam Kolo sreće i slične emisije.

— Znae da ćemo se dobro brinuti za vas, Miss Julia — rekao je pastor Ledbetter. — Već sam pokrenuo postupak jer znam da bi gospodin Springer želio da se brinem za vas.

— O čemu oni to? — upitala je Lillian, očiju razrogačenih od straha koji je i mene počeo obuzimati.

— Binkie? — rekla sam, okrenuvši se prema njoj.

— Razmišljam, razmišljam — rekla je, koračajući amo-ta-mo. — Problem je... veliki problem je u tome što... Same, znaš na što mislim?

— Da, u sudskom bilježniku.

— Sudskom bilježniku? — promucala sam a srce mi se popelo u grlo. — Mislite na Leonardal Leonarda Conoveral

— Tako je — rekao je Sam. — To bi on rješavao. On bi odredio staratelja. Ali, ne boj se, Julia, imamo i mi protumjere.

— Ne budite tako sigurni — rekao je pastor Ledbetter. — Možda ne znate sve pojedinosti o čudnom ponašanju Miss Julije.

Pogledala sam njegovo samodopadno lice i čudne oči dr. Fowlera koje su pobjedonosno bljesnule. Zнала sam da su me spremni zauvijek upropastiti. Zamislila sam kako svi moji prijatelji i susjedi svjedoče na sudu o promjenama koje su primijetili kod mene. Zamislila sam kako dr. Fovder opisuje događaje iz sobe za mladenke i kako Leonard Conover, koji je u pastoru Ledbetteru vidio Boga, odlučuje o mojoj sudbini. Stresla sam se. Muškarci, religiozni muškarci, donosili su odluke o meni čitav moj život, govorili mi da se ne brinem, da činim što mi kažu jer oni znaju što je najbolje za mene, a što ja želim nikad nije bilo važno. I ja sam im to dopuštala, uvijek vjerujući da imaju pravo, da znaju više nego ja, da se moram sa svime složiti i onda kad mi se ledeni nož gorčine zabijao još dublje u srce. A izvana sam se samo smiješila. Tek otkako je Wesley Llovd umro počela sam se osjećati kao stvarna osoba. Dakle, točno, pastor Ledbetter je imao pravo: doista sam se veoma promijenila. Sad kažem što mislim umjesto da to potiskujem. Sad činim što želim a ne što mi netko drugi kaže. Sad postupam prema svojoj prosudbi i ne čekam tuđu. Otkrila sam da nisam ni dijete ni maloumna i ne dopuštam da se tako sa mnom postupa. Odrasla sam žena. Nije ni čudno da su pomislili kako sam poludjela.

Ali, znala sam i da sve te puste brige za mene ne bi bilo da nije novca Wesleyja Llovda, sve i da sam se bacala u naručje svakom muškarcu u gradu. Da sam siromašna kao Hazel Marie, donijeli bi mi nešto za jelo i prašak za rublje za Božić umjesto da me pokušavaju strpati u starački dom koji stoji dvjesto dolara na dan. Taj mije novac dao slobodu o kakvoj nisam ni sanjala, a sad će me sputati više nego Wesley Lloyd.

Ruke su mi se zatresle kad sam počela otkopčavati gornji dio haljine.

Brat Vern je glasno udahnuo, dok su se dr. Fowler i pastor Ledbetter počeli odmicati. Pastor Ledbetter je probljedio i zinuo kao da misli daje moja sljedeća žrtva.

— Nemojte — rekao je. — Frede, učini nešto!

Ali, Fred je samo spustio glavu i primaknuo se vratima. Nije se želio ponovno hrvati sa mnom.

Otkopčala sam i drugi gumb. Sam i Binkie doimali su se zgranuto, ali ništa više nego Lillian i zamjenik Bates.

Hazel Marie se jedina pomaknula. Prišla mi je i stala ispred mene, štiteći me od njihovih pogleda. Stavila je obje ruke na moje.

— Dušo — rekla je tako tiho da sam je jedva čula — ne činite to. Pođimo nas dvije lijepo gore.

Koljena su mi zaklecala dok je njezino jadro, isprebijano lice plivalo preda mnom kroz suze koje su mi ispunile oči. Nikad u životu mi nije uputio nježne riječi netko tko je to doista i osjećao.

— U redu je — šapnula sam joj. — Stvarno je u redu.

Pogledale smo se u oči, a onda je ona kimnula i skinula ruke s mojih. Ali, ostala je ispred mene dok sam i dalje raskapčala haljinu. Onda sam posegnula unutra i izvukla ružičasti papir. Kad je bio vani, Hazel Marie mi je zakopčala haljinu i maknula se u stranu.

— Evo, Sam — rekla sam i pružila mu papir. — Ovo je za tebe. Mislim da će se sad ponešto promijeniti.

32

Sam mi je prišao i uzeo papir. Odmotao ga je, pročitao i pogledao me s nečim nalik divljenju. Ali, možda je to

zapravo bilo sažaljenje, nisam mogla biti sigurna. Svi su gledali dok je Sam ponovno čitao, odmahujući glavom i zamišljeno stišćući usta. Ha-zel Marie me zagrlila oko struka, na čemu sam joj bila zahvalna, jer nisam baš bila najsigurnija na nogama. Svi u sobi bili su svjesni daje taj ružičasti papirić veoma važan. Samo je Sam znao koliko je važan. Binkie je na kraju upitala: — Što je to?

— Holografska oporuka — rekao je Sam.

— Holo... što? — upitala je Hazel Marie.

— Oporuka napisana rukom. — Dao ju je Binkie da je pročita. — Wesley Llovd Springer napisao ju je na dan svoje smrti, sudeći po nadnevku. I ona doista štošta mijenja. Veoma.

— Što piše? — upitala je Lillian, osjetivši ozračje u sobi i pogrešno ga tumačeći. — Je li to gospodin Springer napisao prije ili poslije smrti?

— Prije, Miss Lillian — umirila ju je Binkie — prije. Vjerojatno u neko doba tog dana.

— Pročitaj je naglas, Binkie — rekla sam — neka svi znaju.

— Evo, Sam — rekla je i vratila mu je. — Na tebi je da je pročitaš. — Onda je otišla i stala pokraj zamjenika Batesa.

— Piše to — rekao je Sam — da je gospodin Springer svu svoju imovinu ostavio svome sinu. Malom Llovdu. Nastao je tajac. Svi su zurili u dječaka. Osim mene, koja sam još uvijek pokušavala obuzdati drhtanje čekajući njihovo sažaljenje.

— Molim!? — Prvi se oglasio pastor Ledbetter. — Pa to nije moguće! Zar je to mogao učiniti? Je li to zakonito?

— Posve zakonito — rekao je Sam. — Ja mogu potvrditi da je to njegov potpis.

— Ne mogu vjerovati! Miss Julia, ja... vi... mi moramo nešto poduzeti, srušiti je, ići na sud, nešto!

— Zaboravite, pastore — rekla je Binkie stojeći ispod ruke zamjenika Batesa koja je bila naslonjena na policu nad kaminom. — Taj oporuka čvrsta kao stijena, doduše na veliku žalost Miss Julije.

Dok je pastor Ledbetter tražio pomoć dr. Fowlera, koji mu je nije mogao pružiti, brat Vern je prišao Samu. — Daj mi to objasni, brate, molim te.

— To jednostavno znači da dječak, kad bude punoljetan, nasljeđuje imovinu svoga oca.

— Svet

— Tako piše.

— Slava Bogu! Dijete — rekao je i blagonaklono se okrenuo prema malom Llovdu — blagoslovljen si, nevjerojatno blagoslovljen, a s tobom i tvoja obitelj. Hazel Marie, netko ti mora pomoći odgojiti dječaka. Velika je to odgovornost, ali tu sam da ti pomognem na svakom koraku.

Hazel Marie se nije micala od mene. Gledala je Sama, pa brata Verna, pa opet Sama.

— Hoćete reći — rekla je — da je Wesley Lloyd sve ostavio Junioru kad odraste?

— Da — rekao je Sam — ali to također znači da ćete odsad vi i dječak biti novčano zbrinuti.

Hazel Marie se sad tresla jače nego ja. Rukom je pokrila usta. — Ne razumijem — rekla je.

— Hazel Marie — rekla sam — to znači da nikad više nećeš morati maknuti malim prstom da dođeš do novca.

Naslonila se na mene i objema rukama pokrila lice, jecajući. — Ali, to ne može biti, gospođo Springer.

— Naravno da može — rekla sam, tapšući je po leđima. — Sam se ne bi tako zabunio.

— Ne, hoću reći, nije pošteno. Vi ste mu bili zakonita žena, kako to može učiniti?

— Mama? — Mali Llovd nanije prišao sav zabrinut jer mu mama plače. — Mama, što se dogodilo? Mama? Što će nam se dogoditi?

— Ama baš ništa, mali Lloyde — rekla sam. — Sve su vaše nevolje završile i tvoja mama plače od sreće. Više se ne morate brinuti gdje ćete živjeti i što ćete raditi. Štoviše, možete živjeti upravo ovdje, ako želite. — Jednom sam rukom i dalje tapšala Hazel Marie, a drugom sam zagrlila malog Llovda, pokušavajući ih utješiti u njihovoj radosti.

— Upravo ovdje? — Mali se Lloyd odmah razvedrio. — S vama i Miss Lillian? Mama, jesi li čula? Gospođa Springer nas je pozvala da živimo tu, s njom!

— Oh, dijete drago — rekla sam, a činilo mi se da će mi srce prepući.

Pogledala sam Lillian, koja je zabacila glavu na naslon. Zatvorila je oči, a usne su joj se pomicala — nadala sam se, u molitvi za sve nas. Osobito za mene, jer meni je bila najpotrebnija.

— Miss Julia — rekao je pastor Ledbetter — tako mi je žao. — Srušio se na stolac i naslonio laktove na koljena.

Onda je objema rukama obrisao lice, namrštio se i polako odmahivao glavom. — To nitko nije mogao predvidjeti.

Što mislite — rekao je, gledajući s nadom dr. Fowlera — možemo li pomoći Miss Juliji da sruši tu oporuku?

— Teško — prasnuo je doktor kao da mu je sve to dojadilo — ako je autentična, a čini se da jest. Osim toga, ako joj pomognemo da je sruši, što bi sud mislio kad bismo se onda okrenuli i dali je proglasiti duševno bolesnom?

— To ste dobro primijetili — rekla je Binkie.

— Pa sad — rekao je pastor Ledbetter — možda mi nećete vjerovati, ali iskreno sam zabrinut za Miss Juliju. Što će ona sad, u ovom stanju, ako je zbog te oporuke ostala bez ičega? Sam, kako joj crkva može pomoći?

— Možda bi bilo najbolje — odgovorio mu je Sam mirno — da pustimo da Juliji sve to sjedne. Ipak je to šok.

Postoje neke mogućnosti o kojima može razmisliti. Zašto joj ti i dobri doktor ne date vremena? A ako joj zatreba pomoć crkve, ona će vam to sigurno javiti.

— Da, to je dobar savjet. — Ustao je i uspravio se te mi prišao. — Žao mi je zbog svega, Miss Julia. Možda nisam trebao postupiti onako kako sam postupio, ali znajte daje sve bilo u najboljoj namjeri.

— Znam, pastore, i cijenim vaše namjere. Još bih više cijenila da opozovete Leonarda prije nego što napravi još veću štetu.

Kimnuo je i promrmljao nešto o tome da ga Bog zove drugom zadatku. Kažu da trebamo oprostiti onima koji su zgriješili protiv nas, ali moram priznati da mi je bilo teško suzdržati se i ne reći ništa o njegovom sadašnjem zadatku.

Kad su pastor Ledbetter i dr. Fowler otišli, brat Vern kao da se raširio da zauzme slobodan prostor. — Dopustite da i ja izrazim svoju zabrinutost zbog vaše zle sreće, gospodo Springer — rekao je, jedva susprežući osmijeh. — A sad, Hazel Marie, priberi se, pa neka nam ovi odvjetnici kažu sve o nasljedstvu. Možda bi bilo najbolje da odmah odlučimo kako upravljati njime. To ne treba odugovlačiti.

Hazel Marie je podigla uplakano lice s mojeg ramena i osvrnula se. — Brate Vern, tu ne postojimo nikakvi mi.

Zamjenice Bates, tražim zaštitu od ovog čovjeka. Možete li mi to učiniti?

— Svakako, gospodo — odgovorio je. — Morat ćemo svratiti do suda, ali zasad, brate Vern, upozoravam vas da im se ne približavate. Jasno?

— Ali, Hazel Marie, ja sam tvoja krv, tvoj najbliži muški rođak — preklinjao je brat Vern — to jest, najbliži odrasli rođak. Ali, ako ti to ništa ne znači, sjeti se da te mogu dati proglasiti nesposobnom majkom i sebe imenovati dječakovim starateljem. Ne želim to činiti jer će to biti dugotrajno i zbrkano, ali ako me prisliš, hoću.

Na to mu je Sam rekao: — Možda bi bilo bolje da ovo pročitate prije nego što se uputite na sud. — Pružio je oporuku tako daje brat Vern može pročitati, ali je nije ispuštao iz ruku.

Bratu Vernu prilično je uzelo da je pročita dva-tri puta, pri čemu mu je lice svaki put bilo sve žalosnije. — Hazel Marie nije skrbnica? — upitao je na kraju.

— Ne — rekao je Sam. — Nego ja.

Hazel Marie se sva zatresla na taj novi obrat. — Znači li to — upitala me — da mi i on želi oduzeti sina?

— Ne, ne, ne znači — umirio ju je Sam. — U oporuci samo piše da sam ja izvršitelj oporuke i dječakov zakonski skrbnik. Sud će me imenovati da nadgledam dječakovo financijsko dobrostanje, školovanje i upravljanje njegovom imovinom dok ne bude dovoljno star da to čini sam. Vi ste mu majka, vi ćete se brinuti za njega, a ja se moram brinuti da oboje živite dobro. I — rekao je odlučno bratu Vernu

— time što biste gospođicu Puckett proglasili nesposobnom nećete nimalo promijeniti moj položaj u odnosu na imovinu niti itko drugi iz obitelji može od toga imati koristi. Osim toga, moje mišljenje o sposobnosti gospođice Puckett imat će i te kakvu važnost na sudu, a koliko vidim, ona se za dječaka odlično brine.

Lice brata Verna potamnijelo je kad je sve to čuo. Poslije toga se nije više dugo zadržao. Otišao je mrzovoljan i nepristojno se ponašao — čak je zalupio vratima. Uvijek se vidi kućni odgoj.

— Još ne mogu vjerovati — rekla je Hazel Marie, očiju punih suza. — I svejedno mislim da to nije u redu. Gospodo Springer, što sve ovo znači za vas?

— Pa — rekla sam, duboko udišući i pokušavajući prihvatiti svoju sudbinu bolje nego što je to učinio brat Vern — znači da sam ostala bez ičega. Znači da Wesleyju Llovdu nije bilo stalo hoću li imati krov nad glavom ili ne.

— Meni je stalo, gospodo Springer! — povikao je mali Llovd. — Možete živjeti s nama, nije li tako, mama?

— Naravno da može. — Hazel Marie se nasmiješila ne pokazujući zube. Nadala sam se da će novac Wesleyja Llovda najprije upotrijebiti za uređivanje zubi. I za nove naočale za sina. — Zašto ne, gospodo Springer? Doista bih to voljela.

— Ne, to nikako ne bi išlo. Ne mogu prihvaćati milosrđe, ali hvala što ste ponudili. Ne, moram se pomiriti s Božjom voljom, ili voljom Wesleyja Lloyda, koja god bila odgovorna za ovo. Bog dao, Bog uzeo — dodala sam, trudeći se osjetiti pijetet koji niti mije ležao, niti sam ga u tom trenutku osjećala.

— Pa sad... — rekao je Sam, a oči su mu radosno bljeskale.

— Nije uzeo baš sve.

Binkie se glasno nasmijala i privila uz zamjenika Batesa, onako, usred moje dnevne sobe. Osim što to više nije bila moja soba, pa me nije bilo ni briga što se privija.

— Ne vidim što je smiješno u prizoru starice koja nema kamo leći ni što jesti — rekla sam im. — Očekivala bih malo više suosjećanja od vas dvoje. Ili ste barem mogli pričekati sa smijehom dok ne odem.

— Ništa se vi ne brinite, gospodo Springer — rekla je Hazel Marie. — Nikad vam ništa neće nedostajati dok god ja nešto imam.

Binkie i Sam više nisu mogli suspregnuti smijeh. Oboje su se smijali i pogledavali, toliko da bih se najradije bila rasplakala i pobjegla.

— Reci joj, Sam — rekla je Binkie kad je napokon došla do daha.

— Julia, Julia, Julia — rekao je Sam. — Oprosti na ovome, ali mislim da smo zafrknuli sve one koji su ti htjeli zavući ruku u džep. Stvar je u tome — rekao je i prišao mi — da u ovoj državi suprug ili supruga uvijek imaju pravo na dio nasljedstva. Neovisno o namjerama Wesleyja Llovda, a lako je moguće daje to znao, kao njegova udovica imaš pravo na polovicu njegove imovine. A polovica Springerove imovine nije mačji kašalj. Morat ćemo uložiti prigovor na oporuku, ali to je čista tehikalija.

Morala sam sjesti. Onda sam morala povratiti dah. A nisam htjela da mi se Sam previše približi, ne znajući za što sam kadra u tako oslabljenom stanju. Jer, obuzela me silna želja da ga zagrlim.

— Znači li to — upitala je Lillian — da i Miss Julia i maleni nasljeđuju novac gospodina Springera?

— Da — rekao je Sam. — Upravo tako.

— Hvala ti, Bože!

— I državi Sjevernoj Karolini — rekla sam, odajući priznanje svima koji su ga zaslužili. Onda sam stisnula oči i rekla: — Sam, zar ste ti i Binkie to cijelo vrijeme znali?

— Naravno da smo znali — rekla je Binkie. — Samo sam se bojala da to zna i dr. Fowler ili netko drugi od njih. — Pa nevjerojatno! — rekao je zamjenik Bates držeći Binkie čvrsto uza se. Doimao se gotovo tako sretno kako sam se ja sad počela osjećati.

— Ali, Julia — rekao je Sam — nisi valjda ozbiljno bila zabrinuta? Pa znaš da uvijek možeš doći živjeti sa mnom.

— Ništa ja ne znam — rekla sam, a ne bi on ništa slično ni nudio da zna za moje stanje.

— Ma daj, pa znaš da bih se brinuo za tebe.

— Same Murdoch, dobro slušaj što ću ti reći. Ne treba meni nikakav muškarac da se brine za mene. To mogu i sama. A mogu to još bolje uz pomoć malog Llovda i Hazel Marie, ako su za. Ova je kuća dovoljno velika za nas troje. A i za zamjenika Batesa i za Binkie, ako želi.

— I za mene — rekla je Lillian.

— Da, i za vas, Miss Lillian — rekao je mali Lloyd, tako sretan da sam se uplašila da će ponovno početi mahati svojim tankim ručicama.

— Hvala Bogu — rekla je Hazel Marie i tako se široko nasmiješila da se dobro vidjelo gdje joj nedostaju dva zuba. Morat ćemo to uskoro riješiti, a usto i još nekoliko stvari. Među prvima, za slučaj da je pastor Ledbetter makar i djelomice imao pravo o meni, morat ću srediti svoj problem, čak i ako to bude značilo otići u Švicarsku ili Švedsku ili gdje već imaju one klinike za brze promjene. Napraviti ću popis svega što moramo obaviti i onda Hazel Marie i ja možemo malo trošiti novac Wesleyja Lloyda. Uvijek je mislio da će ga odnijeti sa sobom, ali sada je naš, i znala sam da ćemo ga upotrijebiti bolje nego on. I pritom se bolje zabavljati.

Trošenje njegovog novca i uživanje u tome već su nam neko vrijeme glavne aktivnosti. Lillian još dolazi preko dana, a Binkie dolazi i odlazi iako zamjenik Bates dosta vremena provodi kod nje. Trebali bi razmisliti o tome da ozakone svoju vezu i namjeravam im to reći ako uskoro ne dođu pameti.

Brat Vern nam se nije javljao, ali i dalje održava plamen na televiziji. Poslala sam mu prije nekoliko tjedana dvadeset dolara i dobila knjigu koju je napisao o kraju svijeta. Nisam je baš shvatila — sve nešto o Danijelovoj knjizi, Rusiji, Otkrivenju i slično.

Pastor Ledbetter ne posjećuje nas često. Sad je uglavnom zauzet radom na staračkom domu i većinu vremena provodi tamo, s bolesnima, poremećenima i umirućima, a ja ne spadam ni u jednu od tih kategorija. Ali, vrlo je suosjećajan prema meni i svake me nedjelje sažaljivo pozdravi kao da razumije koliko mi je teško. I dalje puše na Hazel Marie, kao i ona na njega. Odnosno, na prezbiterijansko bogoslužje. Nije navikla na našu turobnu smirenost, ali ide sa mnom i visoko drži glavu.

LuAnne Conover nikako se ne može pomiriti s tim da živimo zajedno. Rekla mi je kako se nikad ne bi mogla sprijateljiti s nekim s kim je Leonard bio. Ja sam pomislila kako bi se malo koja žena spetljala s Leonardom, ali nisam ništa rekla. Ipak, dolazi malo češće otkako joj je Hazel Marie pokazala kako se tapira kosa.

Navikla sam se na kuću punu ljudi mnogo lakše nego što bi se očekivalo. Svoju spavaću sobu preselila sam u prizemlje, u nekadašnju radnu sobu Wesleyja Llovda, a staru prepustila Hazel Marie. Bacila sam krevet koji sam dijelila s njim i kupila nove, i sebi i njoj. Oslobađam se svih neugodnih podsjetnika.

Ova je kuća dovoljno velika da svatko može biti sam kad to želi, a kad zamjenik Bates ode, uredit ćemo njegovu sobu kao dnevni boravak za Hazel Marie i malog Llovda. Budući da postoje stražnje stube, mogu primiti goste a da ne prolaze kroz moj dio kuće. Zasad nije pokazala zanimanje ni za koga, iako joj nekoliko udovaca u crkvi dobacuje poglede. Mislim da je ona kao i ja, jednom se opekla pa puše i na hladno — osobito kad se opečeš na nekome kao što je Wesley Lloyd.

Ali, zasad se lijepo družimo i mnogo sam od nje naučila. Uskoro će mi obojiti kosu.

Sam je Sam i tako mi odgovara, i to je sve što mislim reći na tu temu.

Zapravo, mogu reći još jedno. Sam me nedavno pitao postoji li nešto što mu želim reći.

V

— Sto, na primjer? — upitala sam, pitajući se je li nešto naslutio ili načuo o mojoj strašnoj tajni. Činilo mi se da sam prilično ovladala tim problemom, ako je to uopće bio problem, jer muškarci koje sam susrela u posljednje vrijeme nisu u meni probudili nikakvo ko-mešanje.

Ali, da budem iskrena, nešto bi se ipak događalo svaki put kad bi mi se Sam nasmiješio.

— Ledbetter je stalno nabacivao da s tobom nešto nije u redu. Jesi li bolesna, Julia? — Stavio je obje ruke na moje i rekao: — Ako nešto nije u redu, želim to znati.

Odmahnula sam glavom. Zbog njegove zabrinutosti navrle su mi suze. — Ne, ne želiš — promrmljala sam. — Odveć je strašno.

— Reci mi. Dopusti da ti pomognem.

— Neizlječivo je, Sam, ili mi je barem pastor tako rekao. — Sva tajnovitost i sram koje sam potisnula kao da su se izlili na njegovo rame dok sam se naslanjala na njega. — Rekao je da je to grijeh i da se stalno moram čuvati i ne znam je li imao pravo ili nije. Sam, toliko sam se molila da sam se već umorila. Ne znam što ću.

— Ne mogu zamisliti da si nešto tako strašno zgriješila, dušo. — Zagrlio me i privukao k sebi ni ne sluteći u kakvoj je opasnosti.

— Bilo bi ti bolje da me pustiš, Sam — rekla sam, jer se nisam bila kadra sama odmaknuti. — Pastor Ledbetter i dr. Fowler rekli su da patim od... — stišala sam glas, jedva se usuđujući izgovoriti tu riječ, ali želeći zaštititi Sama od posljedica — nimfomanije.

— Mo-o-olim?! — Počeo se smijati i smijao se tako jako da sam se htjela otrgnuti, pobjeći i negdje se sakriti. —

Oh, Julia zašto mi nisi prije rekla da od toga patiš? — Prstom mi je pomilovao obraz i rekao: — Zar ne znaš da ja

imam lijek za to?

I stvarno ga ima i to je doista sve što mislim reći o tome.

I mi ostali se dobro slažemo. Mali Llovd se malo popunio i počeo više nalikovati na majku. Lillian kaže da je poprimio i neke moje navike. Što će mu sigurno dobro doći u budućnosti. Sam mu je otvorio mali bankovni račun pa ga učim pisati čekove i praviti bilancu. Moram priznati da mu je odmah krenulo i dobro mu ide. Nikad nisi premlad da naučiš upravljati novcem. Ni prestar, za što sam ja živi dokaz.

Mnogo sam naučila kroz sve te uspone i padove, a najvažnije što sam naučila jest da nije dobro živjeti u laži.

Wesley Llovd je to činio i pogledajte što mu je to donijelo: srčanu kap zbog stresa i dvije žene koje na njega i ne misle. I sama sam bila u iskušenju da živim u laži, zamalo sam to i učinila, ali nisam, i pogledajte stoje to meni donijelo: stvarnu obitelj, iako ne po krvi, i čistu savjest. Časna riječ, to u svako doba vrijedi pola imovine Wesleyja Llovda.